Ninușa ERCEANU • Aurelia ILIAN • Șt. M. ILINCA

Limba și literatura română

PENTRU CLASA a VIII-a

Evaluare curentă

ART Grup Editorial

Scanned with OKEN Scanner

Prezenta lucrare este elaborată în conformitate cu programele şcolare actuale.

Lucrarea este avizată de către Ministerul Educaţiei şi Cercetării cu avizul nr. 27430/25.04.2002.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

ERCEANU, NINUŞA-MARIA
Limba şi literatura română pentru clasa a VIII-a : evaluare curentă / Ninuşa Erceanu, Aurelia Ilian, Şt. M. Ilinca. - Bucureşti : Grupul Editorial Art, 2007
ISBN 978-973-124-147-0

I. Ilian, Aurelia
II. Ilinca, Ştefan M.

821.135.1.09(075.33)(079.1)
811.135.1(075.33)(079.1)
321.26:373.3+373.5

Scanned with OKEN Scanner

Limba şi Literatura Română

pentru clasa a VIII-a

Evaluare curentă

ART
Grup Editorial

Scanned with OKEN Scanner

Copyright © 2008

ART
Grup Editorial

Toate drepturile asupra acestei lucrări aparţin editurii.
Reproducerea integrală sau parţială a conţinutului lucrării
este posibilă numai cu acordul prealabil scris al editurii.

Referenţi:
Mihaela JIANU
Amalia DUMITRU
Gianina AVRAM

Tehnoredactare:
Andrea NICULAE

Coperta:
Alina ADĂSCĂLIŢEI

Prepress:
Maria PAŞOL

Pentru comenzi vă puteţi adresa:

Departamentului Difuzare
C.P. 78, O.P. 32, sector 1, Bucureşti

telefon
021.224.17.65, 0721.213.576, 0744.300.870
Se acordă importante reduceri.

Scanned with OKEN Scanner

***Colecția de exerciții** propuse prin această lucrare are ca fundament dorința autorilor de a veni în ajutorul elevilor, pentru pregătirea în vederea examenelor, la toate nivelurile. La baza acestor exerciții stau unele dintre **textele manualelor**, elaborate după programa în vigoare. **Suplimentar** se aduc **noi provocări** întru cunoașterea și aprofundarea materiei prin selecția de fragmente inedite, care răspund obiectivelor și sarcinilor de învățare aprofundată, prevăzute prin curriculum-ul școlar.*

*De asemenea, se propun **sugestii de autoevaluare, soluții, răspunsuri/ rezolvări detaliate**, precum și un material informativ cu un **bogat conținut teoretic**, util în simplificarea și eficientizarea procesului de instruire.*

*Acest «preparator» se dorește un instrument de lucru valoros, care se adresează deopotrivă **elevilor, profesorilor și părinților** – tuturor celor care participă la bunul mers al procesului didactic de formare, dezvoltare continuă și de testare a abilităților și competențelor dobândite la obiectul «Limba și literatura română».*

*Lucrarea este structurată în **trei părți**.*

Prima parte *conține un număr de 38 de **«unități de pregătire»**, dintre care 28 sunt unități de pregătire propriu-zisă, 10 sunt unități de evaluare, acestea fiind astfel concepute încât să corespundă, pe cât posibil, structurii anului școlar, perioadelor de acumulare și de evaluare.*

Fiecare unitate de pregătire propune trei teme de studiu: una de literatură, una de limbă română și alta de comunicare. Fiecare unitate conține astfel un număr important de exerciții axate pe tematica propusă.

*De asemenea, temele propuse **urmăresc** în special **curriculum-ul școlar în vigoare – acoperit integral** – și nu vreunul dintre manualele alternative existente, fără a face însă o notă discordantă față de acestea.*

*O idee originală este **autoevaluarea**, pentru care se propune o selecție dintre chiar itemii prezentați în fiecare unitate de pregătire, notarea fiind facilă în condițiile utilizării rezolvărilor și informațiilor din partea a treia a lucrării – se ușurează astfel și **evaluarea** elevilor **de către părinți** sau alte persoane nespecializate.*

Cea de **a doua parte** *cuprinde o serie de **teste** propuse **pentru performanță școlară și olimpiade**, tratându-se la un nivel mai ridicat problematica prezentată în prima parte.*

În cea de **a treia parte** *sunt prezentate informații, sugestii și rezolvări pentru exercițiile propuse în primele două părți. Această parte oferă mai mult decât simpla rezolvare a unora dintre exercițiile propuse. Aici se oferă, de asemenea, un important plus de **informație***

Scanned with OKEN Scanner

***teoretică şi practică**, utilă în abordarea unor alte exerciţii ce s-ar încadra în aceeaşi problematică întâlnită în «preparator».*

Obiectivul *pe care îl dorim atins prin această lucrare este cunoaşterea temeinică, vehicularea şi prelucrarea performantă a informaţiei la acest obiect de studiu.*

*Realizarea acestuia asigură **succesul** la toate formele de examinare şi evaluare prevăzute pe parcursul sau la finalul ciclului de învăţare, la **examenele de capacitate** cât şi la cele **de admitere** în ciclul următor de învăţământ.*

***EDIŢIA 2006-2007** a acestei lucrări este una din care s-au eliminat, în totalitate, micile scăpări; de asemenea, lucrarea a câştigat mult în omogenitate, rarefiindu-se acele unităţi prea dense pentru ritmul de lucru şi nivelul de pregătire al elevilor din ciclul gimnazial şi aducându-se **noi exerciţii, noi teste de evaluare şi noi subiecte pentru performanţă şcolară şi olimpiade** acolo unde a fost necesar; în plus, realizarea grafică şi calitatea tipografică ale lucrării sunt deosebite.*

Autorii

Scanned with OKEN Scanner

UNITĂȚI DE PREGĂTIRE

unitatea de pregătire

1

1. Balada populară. Interferența genurilor: MIORIȚA
2. Componența vocabularului. Caracterul latin al limbii române. Dublete etimologice. Dublete lexicale. Etimologie populară
3. Cererea

1. INTERFERENȚA GENURILOR: MIORIȚA

Citește cu atenție textul următor:

Pe-un picior de plai,
Pe-o gură de rai,
Iată vin în cale,
Se cobor la vale
Trei turme de miei
Cu trei ciobănei.
Unu-i moldovan,
Unu-i unguren
Și unu-i vrâncean.
Iar cel unguren
Și cu cel vrâncean,
Mări, se vorbiră,
Ei se sfătuiră
Pe l-apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel moldovan
Că-i mai ortoman
Ș-are oi mai multe
Mândre și cornute,
Și câni mai bărbați!...
Dar cea mioriță
Cu lână plăviță
De trei zile-ncoace
Gura nu-i mai tace,
Iarba nu-i mai place.
„–Mioriță laie,
Laie, bucălaie,
De trei zile-ncoace
Gura nu-ți mai tace!
Ori iarba nu-ți place,
Ori ești bolnăvioară,
Drăguță mioară?"
„–Drăguțule bace!
Dă-ți oile-ncoace
La negru zăvoi,
Că-i iarbă de noi
Și umbră de voi.
Stăpâne, stăpâne,
Îți cheamă ș-un câne
Cel mai bărbătesc
Și cel mai frățesc,
Că l-apus de soare
Vreau să mi te-omoare
Baciul unguren
Și cu cel vrâncean!"
„–Oiță bârsană,
De ești năzdrăvană
Și de-a fi să mor
În câmp de mohor,
Să-i spui lui vrâncean
Și lui unguren
Ca să mă îngroape

Scanned with OKEN Scanner

Aice pe-aproape,
În strunga de oi,
Să fiu tot cu voi;
În dosul stânii
Să-mi aud cânii.
Aste să le spui,
Iar la cap să-mi pui
Fluieraş de fag,
Mult zice cu drag!
Fluieraş de os,
Mult zice duios!
Fluieraş de soc,
Mult zice cu foc!
Vântul când a bate
Prin ele-a răzbate
Ş-oile s-or strânge,
Pe mine m-or plânge
Cu lacrimi de sânge!
Iar tu de omor
Să nu le spui lor,
Să le spui curat
Că m-am însurat
Cu-o mândră crăiasă,
A lumii mireasă;
Că la nunta mea
A căzut o stea;
Soarele şi luna
Mi-au ţinut cununa.
Brazi şi păltinaşi
I-am avut nuntaşi,
Preoţi, munţii mari,
Paseri, lăutari,
Păsărele mii
Şi stele făclii!
Iar dacă-i zări,
Dacă-i întâlni
Măicuţă bătrâna
Cu brâul de lână,
Din ochii lăcrimând,
Pe câmp alergând,
Pe toţi întrebând
Şi la toţi zicând:
Cine-au cunoscut,
Cine mi-au văzut
Mândru ciobănel
Tras printr-un inel?
Feţişoara lui,
Spuma laptelui;
Mustăcioara lui,
Spicul grâului;
Perişorul lui,
Pana corbului;
Ochişorii lui,
Mura câmpului!...
Tu, mioara mea,
Să te-nduri de ea
Şi-i spune curat
Că m-am însurat
Cu-o fată de crai
Pe-o gură de rai.
Iar la cea măicuţă
Să-i nu-i spui, drăguţă,
Că la nunta mea
A căzut o stea,
C-am avut nuntaşi
Brazi şi păltinaşi,
Preoţi, munţii mari,
Paseri, lăutari,
Păsărele mii
Şi stele făclii!...

(*** – *Mioriţa*)

A

1 Identifică două elemente care pot determina încadrarea textului în categoria genului epic.

2 Stabileşte, pe baza lecturii întregii balade, natura temei şi numeşte patru argumente în favoarea propunerii tale.

3 Exprimă-ţi punctul de vedere, într-o compoziţie de cel mult 25 de rânduri, în legătură cu situaţia excepţională, în care se găseşte „ciobănaşul" şi despre atitudinea sa, dezvoltate în baladă.

4 Identifică şi comentează, pe scurt, după o atentă împărţire a textului, motivele secundare, care îl dezvoltă pe mitul fundamental al Marii Treceri şi care se circumscriu temei comentate.

Scanned with OKEN Scanner

5. Susține, într-o compunere de maxim 20 de rânduri, contaminarea/ amestecul celor trei genuri, cu cel puțin două argumente pentru definirea fiecăruia, în text.

6. Descifrează și explică, într-un enunț, metafora prefigurată de personajul *„miorița"*.

7. Argumentează, dezvoltând sensurile succesiunii cuprinse în structurile *„Mult zice cu drag!/ (...) Mult zice duios!/ (...) Mult zice cu foc!"*, particularitățile stilistice folosite pentru a susține frumusețea dramatică a descrierii *„cântecului"* (artei).

8. Selectează și comentează, într-o compunere, punctul de maximă tensiune tragică al secvenței în care se dezvoltă motivul testamentar.

9. Identifică versurile care, în tabloul final, indică o altă cheie de interpretare a ritualului nupțial/ interpretarea ritualului nupțial ca unul funerar.

10. Comentează, într-o compunere, imaginea contopirii cu natura dezvoltată în alegoria moarte – nuntă.

11. Realizează, într-o compunere de maxim 25 de rânduri, portretul cuplului mamă – fiu, așa cum reiese el din tabloul final al baladei.

12. Argumentează, în conformitate cu definiția, apartenența acestei capodopere la specia „baladă" populară.

B

13. Transcrie pe o foaie de hârtie, în coloane separate, toate vocalele, consoanele și semivocalele din versul următor: *„Pe-un picior de plai"*.

14. Menționează ce parte de vorbire este cuvântul *mări*, din versul „Mări, se vorbiră".

15. Scrie un sinonim pentru cuvântul *„ortoman"*, menționând categoria lexical-semantică, în care se încadrează.

16. Analizează sintactic și morfologic cuvintele subliniate din textele:
a. *Pe l-apus de soare*
Ca să mi-l omoare.
b. *Cine mi-au văzut*
Mândru ciobănel.
c. *Dă-ți oile-ncoace*
La negru zăvoi.

17. Menționează raportul sintactic dintre următoarele propoziții, reliefând modalitatea de realizare:
„Unu-i moldovàn
Unu-i ungurean
Și unu-i vrâncean".

18. Explică folosirea cratimei din structura *Pe l-apus de soare*.

Scanned with OKEN Scanner

2. COMPONENȚA VOCABULARULUI
CARACTERUL LATIN AL LIMBII ROMÂNE
DUBLETE ETIMOLOGICE – DUBLETE LEXICALE
ETIMOLOGIE POPULARĂ

C

19 Grupează cuvintele de mai jos, după criteriul etimologic, prin rescriere: *pâine, belşug, efect, caligrafie, buză, Argeş, cafea, computer, fin, greu.*

Cuvinte moştenite:.....

.....

Împrumuturi:.....

.....

20 Exemplifică, prin completarea spațiilor punctate, categoriile de cuvinte din vocabularul fundamental:

Obiecte uzuale: .....

.....

Acțiuni şi stări:.....

.....

Grade de rudenie: .....

.....

Alimente şi băuturi:.....

.....

Părți ale corpului omenesc:.....

.....

Culori:.....

.....

Păsări şi animale: .....

.....

Arbori şi fructe:.....

.....

Zilele săptămânii sau diviziuni ale timpului: .....

.....

Nume instrumente de lucru:.....

.....

21 Alcătuieşte o compunere de şapte rânduri, în care să foloseşti cuvinte din vocabularul fundamental. Subliniază-le!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

22 Pornind de la cuvântul de origine latină *mână*, alcătuieşte cinci expresii şi locuţiuni.

.....

.....

23 Precizează categoria cuvintelor: *paharnic, monşer, laser, darling, lovele, sponsor, curechi, agie, bîştari, parai, diftong*, care aparţin masei vocabularului, completând spaţiile punctate:

a. arhaisme .....
b. regionalisme .....
c. neologisme .....
d. termeni de jargon .....
e. termeni argotici/ de argou .....
f. termeni tehnico-ştiinţifici .....

24 Menţionează sensurile următoarelor expresii latineşti, completând liniile punctate:

Ex catedra	.....	ab initio	.....
alter ego	.....	ad-hoc	.....
mea culpa	.....	de facto	.....
veni, vidi, vici	.....	de iure	.....
alma mater	.....	curriculum vitae	.....

25 Subliniază clişeele lingvistice din următorul text:

„– Ce mai e nou?

– Prost, monşer... Este o criză, mă-nţelegi, care poţi pentru ca să zici, că nu se poate mai oribilă... S-a isprăvit... E ceva care poţi pentru ca...

– Lasă, Nae, că se mai şi exagerează."

(I.L. Caragiale)

26 Menţionează elementul latin, de la care s-au format următoarele dublete etimologice, completând spaţiile punctate:

a. săruta
saluta ⇦ .....
b. greu
grav ⇦ .....
c. piept
pectoral ⇦ .....
d. cerc
circ ⇦ .....
e. cărbune
carbon ⇦ .....

27 Scrie enunţuri prin care să evidenţiezi diferenţa semantică a următoarelor *dublete lexicale*. Foloseşte dicţionarul!

a. fascicul – fasciculă
b. program – programă
c. grup – grupă
d. pendul – pendulă
e. final – finală.

Scanned with OKEN Scanner

28 Scrie trei enunțuri prin care să exemplifici fenomenul lingvistic numit etimologie populară:

a. .....
b. .....
c. .....

29 Barează cu o linie cuvintele scrise incorect: *dezfrunzit*; *înbătat*; *răsunător*; *dezvoltat*; *înpădurit*; *înnoptat*; *ieșan*; *dezcreștit*; *răssuci*; *răsfrânge*.

30 Indică patru unități frazeologice, care provin din formule și clișee internaționale și explică sensul lor.

Clișee internaționale	**Sensuri**
a.	.....
b.	.....
c.	.....
d.	.....
e.	.....

31 Menționează cinci clișee internaționale, care să conțină nume proprii.

a. .....
b. .....
c. .....
d. .....
e. .....

3. CEREREA

D

32 Scrie o cerere din partea colectivului de elevi ai Școlii Nr. 141, București, membri ai cercului de teatru al școlii, către directorul Teatrului Național, în care soliciți asistență regizorală, în vederea prezentării spectacolului cu piesa „*Conu Leonida față cu reacțiunea*", de *I. L. Caragiale*, în Anglia, în cadrul unui parteneriat.

Atenție la: • formula de adresare; • formula de identificare; • obiectul cererii; • motivarea cererii; • formula de mulțumire; • formula de încheiere; • semnătură; • locul și data depunerii cererii; • destinatarul cererii; • limbajul folosit; • corectitudinea exprimării.

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 1, 2, 6, 7, 12, 15, 23, 25, 30 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire

2

1. *Lirica populară: DOINA*
2. *Familia lexicală. Derivarea cu [illegible]*
3. *Invitația*

1. LIRICA POPULARĂ: DOINA

Citește cu atenție textul următor:

Doină, doină, cântic dulce!
Când te-aud nu m-aș mai duce.
Doină, doină, viers cu foc!
Când răsuni eu stau în loc.
Bate vânt de primăvară,
Eu cânt doina pe afară,
De mă-ngân cu florile
Și privighetorile.
Vine iarna viscoloasă,
Eu cânt doina-nchis în casă,
De-mi mai mângâi zilele,
Zilele și nopțile.
Frunza-n codru cât învie,
Doina cânt de voinicie.
Cade frunza gios în vale,
Eu cânt doina cea de jale.
Doina zic, doina suspin,
Tot cu doina mă mai țin.
Doina cânt, doina șoptesc,
Tot cu doina viețuiesc.

(*Doină*, în *Poezii populare ale românilor*, culese de Vasile Alecsandri)

• *Doina este o specie a liricii populare, în care se exprimă sentimente deosebite și puternice (particularitățile spirituale și afective) ale unui popor. Doinele există într-o mare varietate, în funcție de sentimentul/ situația particulară relevat(ă).*
• *Caracteristice versificației doinelor sunt rima împerecheată, măsura de 7-8 silabe și ritmul trohaic.*

A

1 **Argumentează, după citirea atentă a textului, prin intermediul a cel puțin patru elemente compoziționale, apartenența poeziei la specia „doină”.**

2 **Explică metafora *viers cu foc*.**

Scanned with OKEN Scanner

3. Selectează expresiile/ sintagmele şi situaţiile în care autorul anonim caracterizează „doina" sau o clasifică (după tipul sentimentelor descrise).

4. Relevă specificul cântecului/ doinei româneşti, aşa cum reiese el din versurile care invocă anotimpurile.

5. Explică, într-o compoziţie de maxim 15 rânduri, forma de monolog dialogat, pe care o are doina.

6. Precizează, într-un singur enunţ, importanţa doinei în viziunea autorului anonim.

7. Comentează ultimele patru versuri ale poeziei.

B

8. Transcrie cuvintele care conţin diftong şi/ sau hiat din primele două versuri.

9. Explică utilizarea cratimei din structura „*De mă-ngân cu florile*".

10. Precizează valoarea morfologică a cuvântului *de*, din propoziţia *De-mi mai mângâi zilele.*

11. Analizează sintactic şi morfologic cuvintele din versul: „*Când răsuni eu stau în loc*".

12. Menţionează procedeul artistic prezent în versurile:
„Doina zic, doina suspin,
Tot cu doina mă mai ţin".

2. FAMILIA LEXICALĂ
DERIVARE CU SUFIXE. DERIVARE CU PREFIXE
DERIVARE PARASINTETICĂ

C

13. Alcătuieşte cinci familii lexicale, pornind de la: *a scrie, a munci, floare*, casă, *verde.*

14. Încercuieşte grupa în care există o familie lexicală:
a. floare, florar, floricol, floricică, florilegiu;
b. tânăr, tineresc, întinerit, întineritor, tinereşti;
c. drept, nedrept, îndreptuire, îndreptar, dreptate;
d. om, omenie, uman, omenesc, omenire;
e. casă, căsuţă, căsoaie, căscioară, casnic, casandră.

15. Se dă textul:

„Pământule al ţării mele şi al meu,
Nu m-ai uitat? E pasul meu".

(Tudor Arghezi)

Menţionează cuvintele de la care se pot forma familii lexicale.

Scanned with OKEN Scanner

16 Indică, prin subliniere, sufixele şi prefixele următoarelor cuvinte:

a. neînsemnat; **b.** reîmpădurit;
c. conlocuitor; **d.** pluralism;
e. nevăzut; **f.** şcolărime;
g. nepreţuit; **h.** străinătate;
i. răstălmăci; **j.** relua.

17 Analizează structura cuvintelor, completând spaţiile punctate:

a. împărtăşire – PV ⇒ vb pred, pers, intranzitiv, d ac, conj I m ind, prezent sg 1
b. răstălmăcire – .....
c. bunătate – .....
d. imprevizibil – .....
e. apolitic – .....

18 Selectează şi completează casetele cu ajutorul cuvintelor derivate: *copil, conlocuitor, casă, frate, recimenta, adâncime, nepământean, reconstruire, neargintat, ban, împădurit, simplu, subapreciat, osândit, neputincios.*

19 Scrie sensul următoarelor prefixe:

a. premergător: *pre* – .....
b. arhiplin: *arhi* – .....
c. antidemocratic: *anti* – .....
d. postmeridian: *post* – .....
e. antevorbitor: *ante* – .....

20 Pornind de la cuvintele: copil, fată, casă, alcătuieşte termeni derivaţi (diminutive şi augmentative):

Diminutive		*Augmentative*
	copil	
	fată	
	casă	
	băiat	
	flăcău	

21 Formează câte două cuvinte derivate, pornind de la următoarele substantive:

a. Italia .....
b. Baia Mare .....

Scanned with OKEN Scanner

c. Elveţia .....
d. Botoşani .....
e. Olanda .....

22 Scrie câte cinci exemple de cuvinte derivate cu sufixele şi prefixele indicate:

Prefixe

a. substantivale: (re) ....., ..., ...
b. adjectivale: (a) ....., ..., ...
c. verbale: (re) ....., ..., ...

Sufixe

a. substantivale: (ar) ....., ..., ...
b. adjectivale: (esc) ....., ..., ...
c. verbale: (ui) ....., ..., ...
d. adverbiale: (eşte) ....., ..., ...

23 Derivă verbe, de la următoarele interjecţii:

a. zbrr zbor
b. cioc ciocneşte
c. bâz bâzâie
d. fâş fâşneşte
e. zdrang zdrăngăneşte

24 Rescrie cuvintele care s-au format prin derivare regresivă, menţionând termenul iniţial: biolog, fabulă, sanda, strămoşesc, pictor, tinereţe.

.....

25 Scrie câte cinci exemple de verbe la modurile gerunziu şi participiu, care să conţină prefixul *ne* sau *ne*(mai):

a. participiu citindune
b. gerunziu lăbufatine gândindune

26 Scrie enunţuri care să conţină cuvinte cu următoarele prefixe *des* şi *dez*; *răs* şi *răz*; *de*.

a. des .....
b. dez .....
c. de .....
d. răs .....
e. răz .....

27 Alcătuieşte enunţuri care să conţină verbe antonime, alcătuite cu ajutorul prefixelor *în* (*îm*) respectiv *des* (*dez*).

	în (*îm*)	*des* (*dez*)
a.	.....	.....
b.	.....	.....
c.	.....	.....

28 Precizează, cu ajutorul dicţionarului, sensul următoarelor cuvinte, completând spaţiile punctate:

a. *apatrid* .....
b. *kitsch* .....

Scanned with OKEN Scanner

c. *bilingvism* .....
d. *azilant* .....
e. *promulgare* .....

3. INVITAȚIA

D

29 Scrie o invitație în care elevii clasei a VIII-a J solicită profesorului de istorie să participe la spectacolul pregătit cu ocazia încheierii ciclului gimnazial. Menționează, pe scurt, cuprinsul programului, ziua, ora, sala, în care se va desfășura.

- *Invitația trebuie să cuprindă:*
  – formulele introductive și de încheiere scrise într-un limbaj adecvat relației cu destinatarul;
  – invitația propriu-zisă;
  – data, locul, semnătura.

30 Te numești Andreea/ Andrei Vasilescu, domiciliezi în strada Ienăchiță Văcărescu, nr. 3, București, ești elev(ă) la Școala Nr. 3, din oraș. Scrie, în maximum opt rânduri, o invitație către colega ta, Mariana Constantin, de a participa la sărbătorirea aniversării tale.

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 1, 2, 4, 7, 8, 14, 17, 20, 23 **notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire

3

1. Lirica cultă: DORINȚA (Mihai Eminescu)
2. Procedee de compunere a cuvintelor: prin alăturare (parataxa, justapunerea), prin contopire (subordonarea), prin abreviere (prescurtare)
3. Scrisoarea amicală

1. LIRICA CULTĂ: DORINȚA

Citeşte cu atenție textul următor:

Vino-n codru la izvorul
Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.

Şi în brațele-mi întinse
Să alergi, pe piept să-mi cazi,
Să-ți desprind din creştet vălul,
Să-l ridic de pe obraz.

Pe genunchii mei şedea-vei,
Vom fi singuri-singurei,
Iar în păr înfiorate
Or să-ți cadă flori de tei.

Fruntea albă-n părul galben
Pe-al meu braț încet s-o culci,
Lăsând pradă gurii mele
Ale tale buze dulci...

Vom visa un vis ferice,
Îngâna-ne-vor c-un cânt
Singuratece isvoare,
Blânda batere de vânt;

Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri,
Flori de tei deasupra noastră
Or să cadă rânduri-rânduri.

(Mihai Eminescu – *Dorința*)

A

1 Identifică particularitățile stilistice ale poeziei propuse spre analiză, din perspectiva încadrării ei în categoria poeziilor de dragoste eminesciene.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

• *Poezia erotică eminesciană are un discurs care propune un scenariu de idilă, într-un cadru tipic romantic, ale cărui elemente de natură sunt investite cu simbol. Idila este totdeauna un vis/ reverie (motivul oniric), o amintire/ evocare astfel încât eul liric este întruchiparea unui stări specifice (speranță, dorință, regret, scepticism etc.).*

2. Precizează valoarea simbolică a cadrului natural figurativ descris în prima strofă.

3. Selectează și comentează efectul stilistic al verbelor la conjunctiv, din strofa a doua.

4. Exprimă-ți părerea, printr-un scurt comentariu literar, despre imaginea împlinirii cuplului perfect, ținând seama de repetiția „singuri-singurei" (cu valoare de superlativ absolut) și de permanența prezenței sintagmei „flori de tei", în tabloul eminescian.

5. Realizează o scurtă compoziție (de maxim cinci rânduri), în care să reliefezi portretul iubitei, așa cum reiese el, mai ales, din strofa a patra a poeziei.

6. Identifică și explică din perspectiva efectului stilistic obținut, două personificări, din text.

7. Reliefează valoarea eufonică/ de realizare a armoniei, a aliterațiilor din aceeași strofa (a cincea).

8. Comentează sensurile cuprinse în versul: „*Vom visa un vis ferice*", ca pe un punct culminant al discursului liric.

9. Explică, într-un enunț, posibile asocieri pe care le-ai putea face în scopul descifrării complexei imagini obținute din îngemănarea figurilor de stil, în versul 22.

10. Compară imaginea „*florilor de tei*" (din strofa a treia) și aceeași imagine (prezentă în ultima strofă), în două enunțuri explicative.

11. Identifică valoarea simbolică a repetiției „*rânduri-rânduri*", care încheie poezia.

12. Motivează alegerea titlului acestei poezii.

• *Titlul unei opere literare nu este întâmplător; acesta conține, în esență, mesajul artistic al operei. De aceea el trebuie analizat din punctul de vedere al conținutului și al formei cuvântului/ cuvintelor care îl alcătuiesc.*
• *Nu este indicat ca eventualele comentarii să „alunece" în structura textului pe care titlul îl anunță.*

B

13. Precizează folosirea cratimei în strofa a treia.

14. Explică folosirea verbelor la conjunctiv din strofa a doua

15. Scrie sinonime pentru cuvintele: *batere de vânt, ferice, bătut de gânduri.*

16. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor:
a. întinse .....
b. singuri-singurei .....

c. mele ..pron. relat.....
d. noastre ..pron. pos.....
e. unde ..relat.....

17 Transcrie o inversiune prezentă în text şi precizează rolul ei stilistic.

2. PROCEDEE DE COMPUNERE A CUVINTELOR:
- PRIN ALĂTURARE (PARATAXA, JUSTAPUNEREA)
- PRIN CONTOPIRE (SUBORDONAREA)
- PRIN ABREVIERE (PRESCURTAREA)

C

18 Scrie pe două coloane diferite, propoziţii care să conţină cuvinte compuse prin alăturare respectiv contopire, care să aparţină următoarelor părţi de vorbire:

a. substantive;
b. adjective;
c. numerale;
d. pronume;
e. verbe;
f. adverbe;
g. prepoziţii;
h. conjuncţii.

19 Alcătuieşte o compunere gramaticală de cinci rânduri, folosind trei termeni compuşi prin alăturare şi doi termeni compuşi prin abreviere.

20 Subliniază forma corectă a numeralelor compuse din enunţurile:

a. A scris doisprezece/ douăsprezece pagini.
b. Ion a copiat paişpe/ paisprezece/ patrusprezece pagini.
c. Am scris douăzeci şi unu/ douăzeci şi una de semne.
d. Are şasesprezece/ şaisprezece exerciţii pentru ora de matematică.
e. A lucrat cinşpe/ cincisprezece ore.

21 Completează spaţiile de mai jos, în funcţie de procedeul compunerii cuvintelor date: *miazănoapte, vicepreşedinte, prim-ministru, floarea-soarelui, rea-voinţă, CEC, ASIROM, ROMAVIA, dumneata, portaltoi, bunăvoinţă, Câmpulung, Baia Mare, maşină de cusut, argint-viu, fiindcă, douăzeci şi patru, despre, ONU, floare-de-colţ, însumi, niciodată, NASA, Cluj-Napoca, TAROM, Vânjul de Sus, câine-lup, REBU.*

a. prin alăturare
.....prim-ministru, floarea-soarelui.....
.....rea-voinţă, floare-de-colţ, Cluj-Napoca.....
b. prin contopire
.....miazănoapte, vicepreşedinte.....
.....
c. prin abreviere
.....CEC, ASIROM, ROMÂNIA, ONU, NASA.....
.....TAROM, REBU.....

22 Subliniază cuvintele scrise corect:
a. fără-de-lege/ fărădelege;
b. blocnotes/ bloc-notes;

Scanned with OKEN Scanner

c. primministru/ prim-ministru/ prim ministru;
d. auto-apăra/ autoapăra;
e. dacoroman/ daco-roman;
f. reavoință/ rea-voință/ rea voință;
g. redactor-şef/ redactor şef;
h. bunăcredință/ bună-credință;
i. vre unul/ vreunul;
j. niciunul/ nici unul;
k. istro-român/ istroromân.

23 Formează genitiv-dativul următoarelor cuvinte compuse:

a. untdelemn: .....
b. floarea-soarelui: .....
c. vreunul: .....
d. redactor-şef: .....
e. bună-cuviință: .....

24 Scrie cinci substantive proprii compuse prin alăturare şi cinci prin contopire:

25 Scrie cuvinte compuse în următoarea componență:

a. *substantiv*:	prepoziție	+	prepoziție	+	substantiv
b. *adjectiv*:	adverb	+	substantiv		
c. *pronume*:	pronume	+	pronume		
d. *verb*:	adverb	+	verb		
e. *interjecție*:	interjecție	+	interjecție		

26 Explică următoarele cuvinte compuse prin abreviere:

a. RENEL .....
b. ROMTELECOM .....
c. DEX .....
d. UNITER .....
e. ASIROM .....

27 Alcătuieşte enunțuri în care să ai următoarele ortograme:

a1. numai Mintea ți numai la jodcăl
a2. nu mai Nu mai am chef de nimic
b1. tot una .....
b2. totuna .....
c1. altădată Altădată acum mă duc să mi scriu.
c2. altă dată Altă dată o să ne vedem
d1. nici când .....
d2. nicicând .....
e1. odată Odata am mers la fatba
e2. o dată O dată mam bătut cu un coleg

28 Scrie exemple de cinci substantive compuse invariabile, în componența cărora intră verbe:

.....
.....
.....

Scanned with OKEN Scanner

3. SCRISOAREA AMICALĂ

D

29 **Alcătuieşte o scrisoare către un prieten(ă) în care îţi exprimi bucuria în urma succesului obţinut de el la examenul de capacitate. În text îţi exprimi aprecierea şi faptul că eşti onorat(ă) de prietenia lui/ ei, în ciuda distanţei în timp şi spaţiu dintre voi.**

- *Epistola de tip amical trebuie să cuprindă:*
  - *– data şi locul;*
  - *– formula de adresare;*
  - *– conţinutul scrisorii;*
  - *– formula de încheiere;*
  - *– semnătura.*
- *Alte tipuri de scrisori:*
  - *– scrisoarea oficială;*
  - *– scrisoarea de afaceri;*
  - *– scrisoarea familială;*
  - *– scrisoarea de mulţumire;*
  - *– scrisoarea de dragoste;*
  - *– scrisoarea de condoleanţe;*
  - *– scrisoarea de justificare;*
  - *– scrisoarea literară.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exerciţiile numărul 1, 3, 8, 9, 15, 18, 22, 26, 27 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire

4

1. Lirica erotică/ filozofică: IZVORUL NOPȚII (Lucian Blaga)
2. Sufixoide. Prefixoide. Schimbarea valorii gramaticale (conversiunea)
3. Telegrama

1. LIRICA EROTICĂ/ FILOZOFICĂ: IZVORUL NOPȚII

Citește cu atenție textul următor:

Frumoaso,
ți-s ochii-așa de negri încât seara
când stau culcat cu capu-n poala ta
îmi pare
că ochii tăi, adâncii, sunt izvorul
din care tainic curge noaptea peste văi
și peste munți și peste șesuri,
acoperind pământul
c-o mare de întuneric.
Așa-s de negri ochii tăi, lumina mea.

(Lucian Blaga – *Izvorul nopții*)

A

1. Indică două elemente de compoziție, pe care le consideri definitorii pentru încadrarea poeziei în categoria liricii de dragoste.

2. Explică, într-un enunț, efectul stilistic realizat prin folosirea apelativului *frumoaso*.

3. Comentează, pe scurt, substituția/ înlocuirea portretului clasic al iubitei cu un tablou în care descrierea este contaminată epic (de poveste/ epos/ mit).

4. Precizează modul în care ajută versul alb la sporirea intensității ideii poetice/ la crearea impresiei de autenticitate a sentimentului mărturisit.

5. Comentează, într-o scurtă compunere, afirmația-concluzie din finalul poemului: „*Așa-s de negri ochii tăi,/ lumina mea.*"

6. Exprimă-ți părerea, în enunțuri cu caracter analitic, despre sensurile metaforei cuprinse în titlul poemului.

B

7. Desparte în silabe cuvintele din versul al doilea.

8. Numește altă valoare morfologică a cuvântului *mare*. Precizează valoarea din text.

Scanned with OKEN Scanner

9 Analizează sintactic cuvintele din versul: *„din care tainic curge noaptea peste văi”.*

10 Subliniază predicatele și delimitează propozițiile:
Frumoaso, ți-s ochii așa de negri încât seara Când stau culcat cu capu-n poala ta îmi pare Că ochii tăi, adâncii, sunt izvorul..

11 Transcrie, din text, o propoziție temporală.

12 Motivează utilizarea primei virgule din textul dat.

2. SUFIXOIDE. PREFIXOIDE
SCHIMBAREA VALORII GRAMATICALE (CONVERSIUNEA)

C

13 Scrie câte cinci cuvinte pentru prefixoidul/ sufixoidul dat:

Prefixoide:
a. bio: .....
b. biblio: .....
c. grafo: .....
d. macro: .....
e. termo: .....
f. morfo: .....

Sufixoide:
a. cid: .....
b. derm: .....
c. fil: .....
d. fob: .....
e. glot: .....
f. log: .....

14 Scrie sensul următoarelor prefixoide și sufixoide:

Prefixoide:
a. geo: .....
b. calos: .....
c. epi: .....
d. hidro: .....
e. micro: .....

Sufixoide:
f. fag: .....
g. metro: .....
h. ped: .....
i. graf: .....
j. zofie: .....

15 Selectează și rescrie pe liniile punctate prefixele și prefixoidele, sufixele și sufixoidele următoare: *intro, tor, ământ, antropo, arhe, post, scop, eală, crat, post, avi, cordi, ete, supra, a, gramă, liza, tecă, inter.*

sufixe	sufixoide	prefixe	prefixoide
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

Scanned with OKEN Scanner

16 Scrie cinci enunțuri în care cuvintele următoare să aibă valori morfologice diferite. Menționează între paranteze valoarea: **a.** cea; **b.** de; **c.** bine; **d.** lui; **e.** care.

17 Alcătuiește enunțuri în care să ai următoarele situații de schimbare a valorii gramaticale:

a. adverb provenit din pronume .....

b. prepoziție care cere genitivul, provenită din adverb de mod .....

c. prepoziție provenită din verb .....

d. adjectiv pronominal demonstrativ, provenit din pronume demonstrativ .....

e. adjectiv provenit din substantiv .....

f. substantiv provenit din interjecție .....

g. substantiv provenit din pronume reflexiv .....

18 Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din enunțurile de mai jos:

a. Irina vorbește <u>înțelept</u>. (adv)
b. <u>Înțeleptul</u> s-a retras în odaia sa. (adj)
c. Este un lucru <u>înțelept</u>. (adjt)
d. <u>Înțeleptul</u> copil i-a bucurat bătrânului sufletul. (adv)
e. <u>Înțelept</u> ar fi să plece mai devreme. (adj)

19 Alcătuiește enunțuri în care pronumele de mai jos să devină adjective pronominale.

a. acesta (demonstrativ)
Acest elev este din clasa unui

b. unul (nehotărât)
Unul dintre noi trebuie să marchere.

c. niciunul (negativ)
Niciunul dintre noi nu este hoț.

d. care (relativ)
Care se oferă să joace

e. nostru (posesiv)
Jocul nostru preferat este Counter-Strike

20 Formulează enunțuri în care să demonstrezi că un substantiv, un adjectiv, un pronume, o conjuncție și o prepoziție, prin conversie, pot deveni adverbe:

a. substantiv → adverb părinții mei sunt comercianți.

b. adjectiv → adverb Acel băiat este frumos

c. pronume → adverb Noi ne distrăm în felul nostru

d. prepoziție → adverb Pentru cine e cadoul acesta

Scanned with OKEN Scanner

e. conjuncție → adverb ....Dacă vrei mâine vom juca fotbal.....

.....

21 Identifică, prin subliniere, termenii obținuți prin conversie, din enunțurile de mai jos:

a. „*Fii mai cu inimă, nu te lăsa*". (Alexandru Vlahuță)

b. „*Luă apoi cazmaua și începu să afâneze pământul încet, cu măsură, fără pripire*". (Ioan Slavici)

c. Era o fată frumoasă foc.

d. Binele se răsplătește uneori cu răul.

e. A spus numai nimicuri.

f. În sinele lui gândea altfel.

g. Acest lucru m-a bucurat.

h. Ce repede merge!

i. Era un om rănit.

j. Am luat un zece.

22 Scrie o compunere de zece rânduri, în care să folosești adverbe și locuțiuni adverbiale; adjective și locuțiuni adjectivale, provenite din substantive. Subliniază-le!

23 Rescrie cuvintele care și-au schimbat valoarea gramaticală. Indică din ce parte de vorbire provin:

a. *Din sânul vecinicului ieri/ Trăiește azi ce moare./ Un soare de s-ar stinge-n cer/ S-ă-prinde iarăși soare.* (Mihai Eminescu)

b. *Creștinul Dan, bătrânul cu suflet luminos,/ Înalț-a lui statură și zice maiestos.* (Vasile Alecsandri) maiestos – adv prav

24 Scrie patru enunțuri în care două verbe la participiu și două la gerunziu să devină adjective.

Priveam lumina

Exercitiul rezolvat a fost greșit

3. TELEGRAMA

D

25 Compune textul unei telegrame în care anunți sosirea ta, peste două zile, în Capitală. Precizează, într-un stil concis, data sosirii, ora, ziua, locul. Soliciți să fii așteptat/ așteptată la gară.

- *Telegrama trebuie să aibă concizie. Ea poate cuprinde o singură informație.*
- *Se concepe uneori fără elemente de relație, fără a prejudicia prea mult înțelegerea textului.*
- *Poate cuprinde: întâmplări importante, urări, evenimente.*
- *Completează, cu grijă, datele legate de expeditor și destinatar.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 1, 2, 3, 5, 8, 13, 15, 17, 21 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea de pregătire

5

1. Modalități lirice. Starea de poezie: EMOȚIE DE TOAMNĂ (Nichita Stănescu)
2. Arhaisme. Regionalisme. Termeni tehnici. Câmpul lexical
3. Telegrama

1. MODALITĂȚI LIRICE. STAREA DE POEZIE: EMOȚIE DE TOAMNĂ

Citește cu atenție textul următor:

A venit toamna, acoperă-mi inima cu ceva,
cu umbra unui copac sau mai bine cu umbra ta.
Mă tem că n-am să te mai văd, uneori,
că or să-mi crească aripi ascuțite până la nori,
că ai să te ascunzi într-un ochi străin,
și el o să se-nchidă cu-o frunză de pelin.

Și-atunci mă apropii de pietre și tac,
iau cuvintele și le-nec în mare.
Șuier luna și o răsar și o prefac
într-o dragoste mare.

(Nichita Stănescu – *Emoție de toamnă*)

A

1 **Comentează, în enunțuri, titlul poeziei, încercând să deosebești particularitatea fundamentală a poeziei lui Nichita Stănescu.**

• *Pentru a înțelege corect poezia lui Nichita Stănescu trebuie să te familiarizezi/ să înțelegi concepția sa despre relația specială care se stabilește între: om/ artist/ poet/ iubită/ inspirație/ poezie/ lume/ adevăr/ inefabil (mister).*

• *Afirmațiile sale despre propriile concepții aduc, dacă nu sunt ignorate, ordine în aparența dezordine și ambiguitate a textului poeziilor:*

– poetul este un om care a descoperit falsitatea lucrurilor/ lumii;
– poetul este „un atomist" al cuvintelor, pe care le sfărâmă în căutarea esenței/ adevărului conținut;
– poetul încearcă să „prindă" în poezia sa „inefabilul"/ misterul/ miracolul lumii
– „inefabilul" se află „la vama dintre gândirea în imagini și gândirea în noțiuni": este deci în „umbră" sau intenția lucrurilor/ noțiunilor/ gândului;
– realitatea acestei lumi se exprimă în cuvinte, deci realitatea poeziei nu se poate exprima în aceleași cuvinte (ci în „necuvinte");
– poezia este o tensiune/ „tânjire" spre „un cuvânt care nu există", care nu s-a „inventat".
– „poetul scrie poezie din disperare", în căutarea adevărului din lume/ oameni/ cuvinte:
– poetul naște/ reface lumea dintr-o mare dragoste de adevăr.
– poetul și poezia (expresia clipei sale de întâlnire cu adevărul) iau forma unui permanent cuplu, într-o permanentă stare de iubire, de sete de cunoaștere.

Scanned with OKEN Scanner

2. Având în vedere sensurile descoperite pentru cuvântul „*toamnă*", din titlul poeziei, analizează primele două versuri.

3. Cuvântul „*emoție*", din titlu, pare să fie dezvoltat în verbul „*mă tem*" din a doua frază a discursului liric. Comentează, în maximum 15 rânduri, sensul reacției afective poetice, prin descifrarea simbolurilor enunțate.

4. Relevă, în câteva enunțuri, atitudinea poetică abordată în fața misterului/ adevărului etern/ iubitei.

• **Nota bene.** *Pentru descifrarea simbolurilor, puteți consulta lucrări de specialitate (ex.: Dicționar de simboluri, J. Chevalier, A. Gheerbrant)*

5. Argumentează apartenența textului citat la genul liric.

B

6. Desparte în silabe cuvântul *umbră* și enunță regula folosită.

7. Din textul prezentat, cuvintele *uneori* și *cuvintele* au funcție sintactică de:
A. „*Uneori*":
a. complement circumstanțial de loc
b. complement circumstanțial de timp
c. atribut adverbial.
B. „*Cuvintele*":
a. subiect
b. complement direct
c. atribut.

8. Scrie valoarea morfologică a cuvântului *mi,* din versul „*Că or să-mi crească aripi...*"

9. Explică folosirea cratimei din structura *și-atunci.*

10. *O să se-nchidă* se află la modul:
a. indicativ
b. conjunctiv
c. imperativ.

2. ARHAISME. REGIONALISME
TERMENI TEHNICI. TERMENI ȘTIINȚIFICI

C

11. Subliniază arhaismele din textul: „*De-așa vremi se-nvredniciră cronicarii și rapsozii,/ Veacul nostru ni-l umplură saltimbancii și irozii (...) Ați ajuns acum la modă de vă scot din letopiseț/ Și cu voi drapându-și nula, vă citează toți nerozii/...) Descălecători de țară, dătători de legi și datini,/ Ce cu plugul și cu spada ați întins moșia noastră/ De la munte pân' la mare și la Dunăre albastră.*" (Mihai Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

12 Menționează tipul următoarelor arhaisme (fonetice, lexicale, gramaticale, semantice): *ienicer, îmbla, polcovnic, rumpe, aripe, armaș, mânuri, palaturi, tăbărî, îi e frate Mariei, limbă, imne, lunge, coprinde, vistovoi, işlic, săneață, vornic, chepoș, logofăt, caimacam, ruinuri, Gazeta de Transilvania, palahin, hiltean.*

Fonetice	*Gramaticale*	*Lexicale*	*Semantice*

13 Alcătuiește locuțiuni și expresii, pornind de la cuvintele dispărute din limbă: iama, hac, habar, ort, șfară.

a. iama .....
b. hac .....
c. habar .....
d. ort .....
e. șfară .....

14 Numește trei arhaisme lexicale, care s-au păstrat sub forma unor substantive proprii și explică de la care cuvânt arhaic provin:

.....
.....
.....

15 Construiește enunțuri cu sinonimele următoarelor arhaisme:

a. ipochimen ...Un lucrătaș este ipochimen.....
b. surghiun ...exil.....
c. olac .....
d. diată .....
e. bir .....
f. legiui .....
g. rigă .....
h. sfetnic .....

16 Grupează regionalismele date, completând tabelul de mai jos: *bărbat, țintirim, o fost, am plătitără, gioc, dește, am fostără, gios, dobă, samă, siuși, mâne, cucuruz, bolund, păcurar, s-a fost plecat, chicior, o făcut.*

Fonetice	*Gramaticale*	*Lexicale*	*Semantice*
gioc	am fostără	gios	bărbat
țintirim	a fost	am plătitără	dește
bală	samă	mâni	mâne
cucuruz	bolund	păcurar	a făcut

Scanned with OKEN Scanner

17 Selectează regionalismele dintre cuvintele date şi precizează-le sensul: *ciubote, colb, barabule, poloboc, birău, boi, buchii, leşuri, cazne, slobod*:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

18 Scrie câte două sinonime din fondul actual, pentru următoarele regionalisme:

dugliş ..... cucuruz .....
curechi ..... perjă .....

19 Precizează cuvintele care aparţin limbajului tehnic şi limbajului ştiinţific: *ambreiaj, reacţii chimice, sistem de frânare, parasintetic, locuţiuni substantivale, parataxă, fotosinteză, relief, afluent, cilindri, jantă, tacheţi, bolţ, bormaşină, saşiu.*

Limbaj tehnic	*Limbaj ştiinţific*

20 Formulează enunţuri în care să foloseşti cinci termeni tehnici şl cinci termeni ştiinţifici.

21 Scrie câte patru termeni ştiinţifici din următoarele domenii: gramatică; **a.** biologie; **b.** matematică; **c.** fizică; **d.** chimie; **e.** geografie; **f.** medicină.

3. FELICITAREA

D

22 Compune o felicitare cu ocazia zilei de naştere a profesorului tău de limba română. Conţinutul felicitării este concis, se reduce la câteva rânduri.

- *Stilul să fie adecvat unui conţinut restrâns;*
- *Completarea datelor expeditorului şi destinatarului să fie făcută cu atenţie.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exerciţiile numărul 1, 2, 3, 5, 7, 11, 12, 19, 21 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire

6

1. Lirica elegiacă. FÂNTÂNA (Alexandru Macedonski)
2. Neologismele. Împrumuturile. Rolul neologismelor în dezvoltarea vocabularului limbii române
3. Curriculum vitae

1. LIRICA ELEGIACĂ: FÂNTÂNA

Citeşte cu atenţie textul următor:

1
Cunosc o fântână pe valea umbrită:
Un grangur de aur cântând m-a-ndemnat
S-adorm între frunze de plopi şi răchită,
Să uit de oraşul în care-am oftat.

Pe valea umbrită cunosc o fântână:
O mierlă cu care de vorbă am stat.
Aflând că durerea o sufăr stăpână,
A râs cât se poate, iar eu am oftat...

Pe valea umbrită cunosc o fântână.

2
Prin frunze ascunsă albeşte pe vale:
În lume ce caut şi ce-am căutat?
De mine mi-e jale, de alţii mi-e jale...
Oh! grangur de aur cu viers neuitat!

Albeşte pe vale prin frunze ascunsă:
Izvorul ei curge de zori sărutat.
Dar e a mea soartă la culme ajunsă...
Oh! tainică mierla cu râs neuitat!

Fântâna sub frunze albeşte ascunsă.

(Alexandru Macedonski – *Fântâna*)

A

1 Comentează titlul poeziei, ţinând seama de intenţia autorului şi de corespondenţa clasică a simbolului.

2 Identifică, în prima parte a poeziei, relaţia care se stabileşte între eul liric şi imaginea fântânii; comentează efectul stilistic al diferitelor figuri de stil, care o pun în valoare.

Scanned with OKEN Scanner

• *Poetul Alexandru Macedonski a fost teoretician al poeziei simboliste româneşti, pe care o dorea a fi numai „muzică şi culoare"*
• *Deşi el a cultivat sonorităţi rafinate (laitmotivul, refrenul etc.) şi cromatica simbolică în opera sa, poetul rămâne totuşi, un romantic care susţine (ca şi predecesorii săi) întoarcerea în sânul naturii pentru înfrângerea scepticismului provocat de nedreptăţile vieţii şi de frustrările mediului citadin.*

5 Identifică secvenţele care definesc starea specifică eului poetic, din prima parte şi, simetric, din cea de a doua.

4 Explică modalităţile artistice, prin care se face transferul tensiunii lirice, în cea de-a doua parte.

5 Identifică elemente specifice elegiei romantice, în textul poeziei.

6 Comentează, în două-trei rânduri, efectul stilistic al verbului „albeşte" în contextul ultimului vers.

B

7 Scrie antonimul cuvântului *umbrită*.

8 Indică predicatul propoziţiei următoare şi analizează-l: „*Dar e a mea soarta la culme ajunsă*".

9 Scrie valoarea morfologică a cuvântului *iar*, din versul: „*A râs cât se poate, iar eu am oftat.*"

10 Analizează sintactic pronumele relative din prima parte a poeziei.

11 Explică utilizarea semnului exclamării din versul: „*Oh! tainică mierlă cu râs neuitat.*"

2. NEOLOGISMELE. ÎMPRUMUTURILE ROLUL NEOLOGISMELOR ÎN DEZVOLTAREA SINONIMIEI CALCULUL LINGVISTIC

C

12 Exemplifică, în câte cinci enunţuri, împrumuturi vechi şi împrumuturi noi în limbă.

13 Scrie câte trei derivate ale următoarelor cuvinte:
a. sponsor ...a sponsoriza..., ...sponsorizare, sponsorizat...
b. computer ...computer..., ...a computerizat, ...

14 Consultă dicţionarul şi foloseşte corect, în enunţuri, următoarele paronime neologice:
a. revela – releva;
b. evolua – evalua;
c. eminent – iminent;
d. insera – însera;
e. asculta – ausculta.

Scanned with OKEN Scanner

15 Subliniază forma corectă a următoarelor perechi de cuvinte:

a. aeropag/ areopag;
b. fascicol/ fascicul;
c. detailat/ detaliat;
d. oprobriu/ oprobiu;
e. ostatic/ ostatec;
f. funerarii/ funeralii;
g. vindicativ/ vindecativ;
h. strangula/ ştrangula;
i. frusta/ frustra;
j. paliativ/ paleativ.

16 Selectează, după origine, următoarele împrumuturi lexicale: *feedback*, *badminton*, *show*, *bestseller*, *weekend*, *shop*, *supermarket*, *hobby*, *bowling*, *western*.

Împrumuturi din engleză:
.....
.....

Împrumuturi americane:
.....
.....

17 Scrie câte cinci exemple de cuvinte împrumutate de la realităţile nou apărute în diferite domenii:

a. Ştiinţă şi tehnică: .....
.....
b. Economie şi finanţe: .....
.....
c. Arta: .....
.....
d. Sport: .....
.....
e. Gastronomie: .....
.....

18 Dă un echivalent împrumutat, pentru următoarele cuvinte româneşti: **a.** slogan; **b.** spectacol; **c.** bufet; **d.** suc; **e.** magazin; **f.** clasament.

19 Subliniază forma corectă a sensurilor următoarelor cuvinte:

a. fortuit ⇒ *forţat* / *întâmplător*
b. lucrativ ⇒ *care aduce câştiguri băneşti* / *unde se lucrează*
c. solicitudine ⇒ *cerere* / *atitudine plină de grijă faţă de...*
d. inextricabil ⇒ *extrem de complicat* / *care nu poate fi stricat*
e. specios ⇒ *înşelător* / *special*
f. mutual ⇒ *reciproc* / *pe tăcute*
g. vindicativ ⇒ *răzbunător* / *vindecător*

Scanned with OKEN Scanner

h. salutar ⟹ *care merită să fie salutat*
salvator

i. problematic ⟹ *care ridică probleme*
îndoielnic, nesigur

j. torționar ⟹ *persoană care torturează*
persoană care poartă torța.

20 Indică zece termeni neologici, cu caracter internațional.

21 Precizează forma corectă a următoarelor neologisme, subliniind forma corectă:

a. preşedinţie/ preşidenţie/ preşedenţie;
b. proprietate/ propietate;
c. jurist consult/ jurisconsult/ juris consult;
d. identitate/ indentitate;
e. identifică/ indentifică;
f. standard/ ştandard;
g. sacrosant/ sancrosanct;
h. repercusiune/ repercursiune;
i. escortă/ excortă;
j. detaliat/ detailat.

22 Scrie corect următoarele cuvinte:

a. fön – .....
b. vat – .....
c. blö – .....
d. jip – .....
e. lid – .....
f. disel – .....
g. pița – .....
h. meneiger – .....
i. şou – .....
j. bisnes – .....

23 Subliniază neologismele din textul dat:

„N-am posibilitatea să-mi dau viața pentru un utilaj, nu vreau să câștig admirația celor ce li s-a oprit ceasul acum două decenii, care se miră că nu suntem cum au fost ei atunci, celor ce ne spun unde trebuie să lucrăm, deşi sunt specialişti în piscicultură sau în cultivarea foilor de dafin." (Augustin Buzura)

24 Dă cinci exemple de neologisme cu dublu accent:
....., ..., ..., ...

25 Indică formele de feminin, pentru următorii termeni neologici:

a. analog: .....
b. poliglot: .....
c. snob: .....
d. echivoc: .....
e. tenismen: .....

26 După ce consulți dicționarul, alcătuieşte enunțuri cu următorii termeni:

a. *a antama*;
b. *a disipa*;
c. *a ranforsa*;
d. *gulag*;
e. *oportunitate.*

27 Scrie o scurtă compunere care să conțină următorii termeni din domeniul informaticii: *imprimantă, hard, maus, a procesa, a scana.*

Scanned with OKEN Scanner

28 Completează spațiile punctate cu cinci termeni neologici din domeniile indicate:

a. telecomunicații .....
b. politică .....
c. presă .....

29 Precizează proveniența următoarelor calcuri lingvistice:

a. câine-lup .....
b. grădiniță de copii .....
c. purtător de cuvânt .....
d. război-fulger .....
e. a lua cuvântul .....
f. rădăcină pătrată .....
g. apă de toaletă .....
h. cale ferată .....
i. aprindere la plămâni .....
j. zi-muncă .....

3. CURRICULUM VITAE

D

30 **Alcătuiește-ți un curriculum vitae, în vederea participării tale la Olimpiada Internațională de Fizică.**

- *Nu uita să prezinți date despre:*
  - *– numele de familie;*
  - *– prenume;*
  - *– adresă/ număr de telefon;*
  - *– data și locul de naștere;*
  - *– vârstă;*
  - *– sex;*
  - *– școala pe care o frecventezi;*
  - *– școala și școlile pe care le-ai urmat până în prezent;*
  - *– cursuri extrașcolare (limbi străine, calculatoare);*
  - *– performanțe, rezultate deosebite în activitatea ta (premii, titluri, diplome, titluri de lucrări);*
  - *– abilități (computer, limbi străine);*
  - *– calități personale;*
  - *– pasiuni;*
  - *– ce ți-ai propus pentru etapa următoare a vieții tale;*
  - *– aprecieri ale profesorilor cu care te-ai pregătit;*
  - *– semnătura;*
  - *– data.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 2, 4, 5, 6, 14, 16, 19, 21, 29 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
7

1. Lirica descriptiv-simbolistică: DECOR (George Bacovia)
2. Cuvinte monosemantice. Cuvinte polisemantice. Sensul cuvintelor. Sens propriu. Sens figurat. Omonime.
3. Procesul-verbal.

1. LIRICA DESCRIPTIV-SIMBOLISTICĂ: DECOR

Citeşte cu atenţie textul următor:

Copacii albi, copacii negri
Stau goi în parcul solitar
Decor de doliu, funerar...
Copacii albi, copacii negri.

În parc regretele plâng iar...

Cu pene albe, pene negre
O pasăre cu glas amar
Străbate parcul secular...
Cu pene albe, pene negre.

În parc fantomele apar...

Şi frunze albe, frunze negre;
Copacii albi, copacii negri;
Şi pene albe, pene negre,
Decor de doliu, funerar...

În parc ninsoarea cade rar...

(George Bacovia – *Decor*)

A

1 Explică, aducând argumente legate exclusiv de semantică şi de înţelesul titlului, intenţia autorului de a nu realiza un portret.

2 Identifică spaţiul preferat de poet pentru proiecţia stărilor eului liric (bacovian) şi modul în care este impus obsesiv, în această poezie.

3 Explică, în două-trei enunţuri, preferinţa poetului pentru culorile prezente în text.

4 Comentează, după o atentă investigare a textului întregii poezii, modalitatea artistică prin care poetul reuşeşte să realizeze trecerea în simbol a stării de singurătate/ solitudine/ izolare pe care o descrie în text.

Scanned with OKEN Scanner

B

5 Transcrie două construcții care se repetă în poezie: .....

.....

6 Numește antonimul verbului, din text, „*a cădea*".

7 Scrie cuvintele *goi* și *iar* într-un alt enunț, cu o altă valoare morfologică decât cea din textul dat. Menționează valoarea între paranteze.

8 Transcrie, din text, două adjective cu funcția sintactică de atribute adjectivale.

9 Menționează figura de stil cu o frecvență mai mare în poezie. Explică și efectele ei artistice.

2. CUVINTE MONOSEMANTICE. CUVINTE POLISEMANTICE SENSURILE CUVINTELOR. SENS PROPRIU. SENS FIGURAT OMONIME

C

10 Notează cu **M**, cuvintele monosemantice și cu **P**, cuvintele polisemantice:

antibiotic	☐	*masă*	☐
(a) fi	☐	*cap*	☐
(a) ține	☐	*ochi*	☐
natriu	☐	*oxigen*	☐
(a) lua	☐	*(a) face*	☐
calciu	☐	*(a) lua*	☐
ampicilină	☐	*necroză*	☐

11 Alcătuiește enunțuri cu următoarele cuvinte monosemantice:

magneziu: .....
predicat: .....
polinom: .....
clorofilă: .....
omoplat: .....

12 Indică sensurile următoarelor cuvinte polisemantice: *baie, a fi, a face.*

baie a fi a face

13 Alcătuiește enunțuri prin care să demonstrezi polisemantismul cuvintelor următoare: *inimă, carte, cap.*

14 Rescrie enunțurile utilizând corect verbele *a aniversa, a sărbători, a comemora.*

a. Am aniversat Anul Nou cu prietenii.

.....

b. Am sărbătorit un deceniu de la Revoluție.

.....

Scanned with OKEN Scanner

b. „Jurații au fost de data asta
Mult mai cinstiți cu acuzatul
L-au achitat .....
Dar el, sunt sigur,
N-o să-și achite avocatul" .....
(Cincinat Pavelescu)

22 Alcătuiește cinci propoziții cu omonimele cuvântului *toc*.

23 Scrie sensurile omonimelor:

a. alpaca	.....	.....
b. aspru	.....	.....
c. leu	.....	.....
d. liliac	.....	.....
e. car	.....	.....

24 Dă exemple de omofone și omografe:

omofone: .....
.....
omografe: .....
.....

25 Scrie câte două enunțuri cu fiecare dintre cuvintele: *apus, străfund, cap, poală, argint*, în care să apară cu sens propriu, respectiv, cu sens figurat.

26 Subliniază cuvintele cu sens figurat din textul: *„Doamne sfinte, mai dă-mi zile trai/ Pân' ce-oi strivi toți lupii, toți șerpii de plai"* (Vasile Alecsandri)

27 Subliniază cuvintele folosite cu/ în sens figurat, menționând în caseta alăturată, denumirea figurii de stil, pe care o realizează.

	Texte	*Figuri de stil*
a.	„O rază de soare străpungea cerul ca o suliță de foc..." (Calistrat Hogaș)	
b.	„Pe-un picior de plai Pe-o gură de rai..." (*Miorița*)	
c.	„Din dalb iatac de foișor Ieși Zamfira-n mers isteț Frumoasă ca un gând răzleț..." (George Coșbuc)	
d.	„Dintr-un timp și vântul tace Satul pare ca-n mormânt..." (George Coșbuc)	
e.	Și pe oasele lor s-au așezat Și stă tot pământul Moldovei Ca pe umerii unor uriași..." (Barbu Șt. Delavrancea)	

Scanned with OKEN Scanner

f. „Se face depărtarea
mai scurtă decât pasul..."
(Tudor Arghezi)

g. „Peste vârfuri trece luna
Codru-şi bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin
Melancolic codrul sună."
(Mihai Eminescu)

h. „Metalică, vibrândă a clopotelor jale
Vuieşte în cadenţă şi sună întristat.."
(Mihai Eminescu)

i. „Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă,
Prin care trece albă regina nopţii moartă..."
(Mihai Eminescu)

j. „Diamantele de rouă scăpărau
curcubeie în cupa de flori..."
(Mihail Sadoveanu)

3. PROCESUL-VERBAL

D

28 **Alcătuieşte un proces-verbal în care să consemnezi constatarea unui fapt, la alegere: a unei situaţii, desfăşurarea unei şedinţe sau a unei adunări, stabilirea unor responsabilităţi.**

- *Procesul-verbal aparţine stilului administrativ, de aceea limbajul trebuie să fie adecvat.*
- *Tipuri de proces-verbal:*
  - *– proces-verbal de constatare;*
  - *– proces-verbal de contravenţie;*
  - *– proces-verbal de predare-primire;*
  - *– proces-verbal de consemnare.*
- *Formulări tipice: „încheiat azi, în prezenţa"; „cu participarea"; „...drept care am încheiat prezentul proces-verbal"; ...ordinea de zi a fost... etc.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exerciţiile numărul 1, 2, 3, 4, 9, 11, 13, 18, 27 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire

8

1. Lirica religios-filozofică: ÎN GRĂDINA GHETSEMANI (Vasile Voiculescu)
2. Sinonime. Antonime. Paronime. Pleonasm. Tautologie. Figuri de stil
3. Adverbul

1. LIRICA RELIGIOS-FILOZOFICĂ: ÎN GRĂDINA GHETSEMANI

Citeşte cu atenţie textul următor:

Isus lupta cu soarta şi nu primea paharul...
Căzut pe brânci în iarbă, se-mpotrivea întruna.
Curgeau sudori de sânge pe chipu-i alb ca varul
Şi-amarnica-i strigare stârnea în slăvi furtuna.

O mână nendurată, ţinând grozava cupă,
Se cobora-mbiindu-l şi i-o ducea la gură...
Şi-o sete uriaşă stă sufletul să-i rupă...
Dar nu voia s-atingă infama băutură.

În apa ei verzuie jucau sterlici de miere
Şi sub veninul groaznic simţea că e dulceaţă...
Dar fălcile-ncleştându-şi, cu ultima putere
Bătându-se cu moartea, uitase de viaţă!

Deasupra fără tihnă, se frământau măslinii,
Păreau că vor să fugă din loc, să nu-l mai vadă...
Treceau bătăi de aripi prin vraiştea grădinii
Şi uliii de seară dau roate după pradă.

(Vasile Voiculescu – *În Grădina Ghetsemani*)

A

1. Explică în 2-3 enunţuri, tabloul pe care îl evocă titlul acestei poezii.

2. Comentează opţiunea poetului pentru această scenă, pornind de la prima strofă a poeziei.

3. Relevă pe scurt semnificaţia simbolică a relaţiei dintre sintagmele „*sudori de sânge*" şi „*chipu-i alb ca varul*".

4. Descifrează metafora „furtunii" din secvenţa: „*stârnea în slăvi furtuna*".

5. Comentează, în câteva enunţuri, corespondenţa stabilită, în strofa a doua, între metaforele „*grozava cupă*" şi „*o sete uriaşă*", punându-le în legătură cu destinul lui Iisus.

Scanned with OKEN Scanner

6. Interpretează primele două versuri ale strofei a treia, ținând seama de combinarea imaginilor artistice și de semnificația rezultată din jocul expresiilor ce redau noțiuni opuse (antinomiilor).

7. Identifică punctul culminant, din punctul de vedere al tensiunii dramatice, în ultimul vers al aceleiași strofe și explică-i semnificația.

8. Relevă deosebirile fundamentale, pe care le conține portretul lui Iisus în această poezie, față de imaginea Mântuitorului, în Biblie.

9. Extinde observarea și comentarea diferențelor și asupra peisajului redat în ultima strofă a poeziei și definește caracteristica spațiului astfel redat.

B

10. Rescrie cuvintele cu sens figurat și pe cele cu sens propriu: „*Isus lupta cu soarta și nu primea paharul*".

11. Analizează morfologic cuvintele subliniate „*Curgeau sudori de sânge pe chipu-i alb ca varul*".

12. Subliniază predicatele, delimitează propozițiile și precizează felul lor: „*Deasupra fără tihnă, se frământau măslinii/ Păreau că vor să fugă din loc, să nu-l mai vadă*".

13. Explică utilizarea virgulei în structura: „*Bătându-se cu moartea, uitase de viață*".

14. Care este semnificația construcției „*o sete uriașă*", din punct de vedere stilistic?

2. SINONIME. ANTONIME. PARONIME
PLEONASM. TAUTOLOGIE
JARGON. ARGOU

C

15. Completează spațiile punctate:

a. Sinonimele .....
b. Antonimele .....
c. Paronimele .....
d. Pleonasmul .....
e. Tautologia .....
f. Elemente de jargon .....
g. Elemente de argou .....

16. A. Indică un sinonim neologic pentru următoarele cuvinte:

a. gazdă .....
b. belșug .....
c. cerere .....
d. greșeală .....
e. liniștit .....
f. molipsitor .....

Scanned with OKEN Scanner

g. folositor .....
h. pământesc .....
i. petiție .....
j. praf .....
k. faimă .....
l. bogat .....
m. desconsiderare .....
n. vecinătate .....
o. la egalitate .....
p. a se înflăcăra .....
r. rămășiță .....
s. hrănitor .....
ș. obstacol .....
t. neînduplecat .....
ț. ușor .....
u. a se văicări .....
v. vină .....
z. urmaș .....

B. Scrieți un sinonim pentru următoarele neologisme:

a. infertil .....
b. inflexibil .....
c. enervant .....
d. discipol .....
e. conlocutor .....
f. afectat .....
g. aferent .....
h. globe-trotter .....
i. indexa .....
j. spot .....

17 Definește, în spațiile punctate, următoarele noțiuni; dă și câte două exemple:

a. sinonimie totală: .....
b. sinonimie parțială: .....
c. sinonimie aproximativă: .....

18 Indică dublete sinonimice pentru următoarele categorii morfologice:

a. substantive: .....
b. adjective: .....
c. verbe: .....

19 Alcătuiește serii sinonimice pentru următoarele cuvinte, completând casetele:

a. *celebritate*	**b.** *a bate*	**c.** *dificil*	**d.** *abil*

20 Scrie câteva sinonime pentru fiecare dintre expresiile și locuțiunile:

a. *a da de veste*; **b.** *a pierde răbdarea*; **c.** *a tăia frunze la câini*; **d.** *îi merge gura ca melița*; **e.** *a da de furcă*; **f.** *a lua inima în dinți*; **g.** *a umbla cu ocaua mică*; **h.** *a ține hangul*; **i.** *a da colțul (fig.)*; **j.** *a-și da viața.*

21 Precizează sensul următoarelor unități frazeologice:

a. *scos din fire*; **b.** *a nu-i fi boii acasă*; **c.** *ziua de naștere*; **d.** *Cel de Sus*; **e.** *mărul discordiei*; **f.** *slab de înger*; **g.** *cap pătrat*; **h.** *brâul cerului*; **i.** *turn de fildeș*; **j.** *încurcătură de mațe.*

Scanned with OKEN Scanner

22 Indică, prin completarea casetelor, câte un grup de antonime pentru categoriile morfologice menționate:

a. substantive
b. adjective
c. verbe
d. adverbe
e. prepoziții

23 Plecând de la polisemia cuvântului *slab*, scrie câte un antonim:

Antonime

a. slab (om) .....
b. slab (lumină) .....
c. slab (film) .....
d. slab(carne) .....
e. slab(mediocru) .....

24 Numește cinci cuvinte care nu pot avea antonime.

25 Alcătuiește antonime cu prefixul *ne*, pornind de la cuvintele următoare:

a. fericire: .....
b. sincer: .....
c. drept: .....
d. adevăr: .....
e. convingător: .....

26 Scrie antonime, stabilind relația de opoziție prin prefixele date:

a. *hipo* .....
b. *supra* .....
c. *auto* .....
d. *în/im* .....

hiper .....
sub .....
post .....
des/dez .....

27 Scrie paronimele următoarelor cuvinte:

a. adagiu → .....
b. conjunctură → .....
c. inveterat → .....
d. investi → .....
e. apropia → .....

28 Menționează diferența de sens dintre următoarele paronime; construiește enunțuri adecvate:

a. alienare
alienație ⟹ .....
b. concesie
concesiune ⟹ .....
c. diferență
deferență ⟹ .....
d. parafrază
perifrază ⟹ .....
e. a compara
a compărea ⟹ .....

Scanned with OKEN Scanner

29 Scrie cinci exemple de paronime diferențiate prin sufix.

30 Alcătuiește propoziții cu următoarele paronime:

a. corobora .....
colabora .....
b. petrolier .....
petrolifer .....
c. a gera .....
a gira .....
d. a asculta .....
a ausculta .....
e. miner .....
minier .....

31 Subliniază forma corectă:

a. Șederea temporală/ temporară în Franța i-a adus prejudicii.
b. Ei au învestit/ investit mulți bani în Societatea „Constructorul" S.A.
c. Zăcămintele petrolifere/ petroliere au o mare importanță pentru economia națională.
d. A făcut o alegere absolut arbitrală/ arbitrară.
e. Avea o atitudine glaciară/ glacială.

32 Dă două exemple de dublete paronimice pentru următoarele categorii morfologice:

a. substantive → .....
b. adjective → .....
c. verbe → .....

33 Grupează următoarele dublete și triplete paronimice: *releva, scară, recent, glacial, revela, escala, focal, focar, glaciar, regent.*

34 Subliniază pleonasmele din propoziția de mai jos:

a. Avionul a survolat peste ocean.
b. S-a opus împotriva discuției.
c. A venit chiar el însuși în persoană.
d. Grâul se exportă în afara granițelor.
e. Cel mai principal obiectiv a fost plin de flăcări.

35 Explică următoarele pleonasme:

a. *a urma în continuare* .....
b. *bifurcație pe două drumuri* .....
c. *a survola deasupra (peste)* .....
d. *a revedea din nou* .....
e. *a face o afacere* .....

36 Scrie sensul cuvintelor argotice și menționează sensul lor:

a. curcan .....
b. tron .....
c. album .....
d. copoi .....
e. a ciordi .....
f. bos .....

Scanned with OKEN Scanner

g. reciclare .....
h. greblă .....
i. foiță .....
j. verzișori .....

37 Specifică sensul și proveniența cuvintelor argotice:

a. țuhaus .....
b. bișniță .....
c. parai .....
d. mișto .....
e. plisc .....

38 Scrie sensul următoarelor expresii argotice:

a. *a da țeapă*: .....
b. *a lua în colimator*: .....
c. *a-i fila (cuiva) o lampă*: .....
d. *a i se rupe filmul*: .....
e. *a fi într-o bujie* .....

39 Alcătuiește cinci propoziții cu termeni din argoul elevilor.

40 Subliniază elementele argotice din textele:

a. „*Mucles! Dă-te-n câștig!*"
b. „*De soilit, unde soilim și noi?*" (Eugen Barbu)
c. „*Vrem să facem lovele.*" (N. Tănase)
d. „*Să nu fie de vânzare, că pe toți vă tai cu mânușița mea... Mi s-a urât cu pârnaia.*" (Eugen Barbu)
e. „*Împărțeală cazonă.*" (Gheorghe Brăescu)

41 Evidențiază, prin subliniere, elementele de tautologie:

a. „*Eu știu, moșule, că sluga-i slugă și stăpânu-i stăpân.*" (Ion Creangă)
b. „*Dealu-i deal și valea-i vale/ Mândra-i mândră până moare.*" (Folclor)
c. „*Moșia, moșie, foncția, foncție, coana Joița, coana Joița.*" (I. L. Caragiale)
d. „*Frate, frate, dar brânza e pe bani.*" (Folclor)
e. „*Trădare, trădare, dar s-o știm și noi.*" (I. L. Caragiale)

42 Subliniază elementele de jargon din textele următoare:

a. „*Atunci, alevoar, bonsoar, țață!*"(I. L. Caragiale)
b. „*Hârtiile astea te vor plihofori și mai bine decât mine.*" (Nicolae Filimon)
c. „*Ce cauți aici, mon cher?*" „*Spusu-i-ai că însoțirea noastră, departe de a fi una mesalliana, publică!*" (B. P. Hasdeu)
d. „*La bulivar, birjar, la bulivar.*" (I. L. Caragiale)
e. „*E ger afară, moșer, că nu poți face o idee...*" (I.L.Caragiale)

43 Alcătuiește enunțuri cu următoarele elemente de jargon actuale: *gypsy, I'm sorry, How much, leader, snacks.*

44 Alcătuiește propoziții cu următoarele locuțiuni și expresii:

a. *pronominale*: cine știe cine → .....
.....

Scanned with OKEN Scanner

b. *adverbiale*: la paştele cailor → .....

.....

c. *verbale*: a tăia frunză la câini → .....

.....

3. ADEVERINȚA

D

45 **Redactează o adeverință în urma unei cereri prin care se solicită date cu privire la apartenența unei eleve la „Școala de arte" Nr. 3.**

- *O adeverință conține:*
  - *– în partea stângă sus – numele instituției, adresa;*
  - *– în partea dreaptă – numărul de înregistrare și data eliberării adeverinței;*
  - *– textul propriu-zis prin care se confirmă exactitatea datelor;*
  - *– semnătura conducătorului instituției.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 1, 2, 3, 8, 21, 28, 34, 37, 42 **notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire

9

1. Lirica descriptivă: ÎN VIE (Ion Pillat)
2. Vocală. Semivocală. Consoană. Diftong. Triftong. Hiat. Transcrierea fonetică
3. Delegația

1. LIRICA DESCRIPTIVĂ: ÎN VIE

Citeşte cu atenţie textul următor:

Tot mai miroase via a tămâios şi coarnă,
Mustos a piersici coapte şi crud a foi de nuc...
Vezi, din zăvoi sitarii spre alte veri se duc;
Ce vrea cu mine toamna, pe dealuri de mă-ntoarnă?

Nu e amurgul încă, dar ziua e pe rod
Şi soarele de aur dă-n pârg ca o gutuie.
Acum – omida neagră – spre poama lui se suie
Târâş, un tren de marfă pe-al Argeşului pod.

Cu galben şi cu roşu îşi coase codrul ia.
Prin foi lumina zboară ca viespi de chilimbar.
O ghionoaie toacă într-un agud, şi rar
Ca un ecou al toamnei, răspunde tocalia.

S-a dus. Şi iarăşi sună ... Şi tace. Dar aud.
– Ecou ce adormise şi-a tresărit deodată –
În inimă cum prinde o toacă-ncet să bată,
Lovind în amintire ca pasărea-n agud.

(Ion Pillat – *În vie*)

A

1 **Identifică, în text, câteva elemente care ar putea susţine încadrarea versurilor în categoria elegiilor cu elemente de pastel.**

- *Elegia este o specie a poeziei lirice, caracterizată prin exprimare nostalgică, melancolică, a unui sentiment de tristeţe, de durere sau de regret.*
- *Pastelul este o specie a genului liric, în care este prezentat un colţ din natură, un peisaj, un anotimp etc. Modul de expunere este descrierea, iar eul liric nu este filtrul direct al sentimentelor generate de tablou (prezenţa sa este înlocuită de tablou)*

2 **Explică poziţia eului liric, surprins pe parcursul discursului poetic.**

Scanned with OKEN Scanner

3. Explică efectul stilistic obținut prin asocierea adverbelor succesive la verbul „*miroase*”, din prima strofă.

4. Identifică, în strofele a doua și a treia, figura de stil dominantă și comentează efectele stilistice ale acesteia.

5. Comentează rolul propozițiilor simple din primul vers al strofei finale și eventualele combinații stilistice, pe care le generează.

6. Explică opțiunea autorului pentru titlul „*În vie*”.

B

7. Scrie cuvintele din text, care conțin diftongi, triftongi sau hiat:
.....

8. Analizează morfologic cuvintele: *tămâios*, *iarăși*, *cum*, *lovind*.

9. Scrie valoarea morfologică a cuvântului „*lui*”. Menționează alte valori morfologice.

10. Scrie două propoziții principale, aflate în raport de coordonare adversativă.

11. Numește figurile de stil, care apar în versul „*Și soarele de aur dă-n pârg ca o gutuie*”.

2. VOCALĂ. SEMIVOCALĂ. CONSOANĂ DIFTONG. TRIFTONG. HIAT TRANSCRIEREA FONETICĂ

C

12. Evidențiază fenomenele fonetice: diftongi, triftongi, hiat din următoarele cuvinte, prin rescriere în casetele alăturate:

	Diftongi	*Triftongi*	*Hiat*
a. idee	idee		
b. seară	seară		
c. alcool	alcool		
d. ți-a dat	ți-a dat		
e. vedeau		vedeau	
f. cimpoaie		cimpoaie	
g. stropeau		stropeau	
h. poetic	poetic		
i. moară			moara
h. ierbar			ierbar

13. Scrie cinci cuvinte care să conțină câte un diftong ascendent și câte un diftong descendent.

14. Subliniază hiatul din cuvintele care-l conțin: *familia*, *lumea*, *acelea*, *aerian*, *duel*, *veghează*, *gândea*, *ideal*, *geografie*, *vuiau*.

Scanned with OKEN Scanner

15 Scrie la plural cuvintele de mai jos și prezintă grafic ce transformare se produce sub raport fonetic.

Singular	*Plural*	*Transformarea*
a. poartă	porți	
b. școală	școli	
c. roată	roți	
d. floare	flori	
e. baie	băi	
f. cuvânt	cuvinte	
g. păr	păr	
h. varză	verze	
i. moară	mori	
j. seară	seri	

16 Marchează grafic vocalele din cuvintele următoare, după ce le-ai despărțit în silabe: *fiul, zmeii, tăi, pluteau, vioi, zăvoaie, metroul, soarta, râu, mână.*

17 Dă câte două exemple care să conțină următorii triftongi: iau, eau, eai, iai, oai.

18 Menționează câte litere și câte sunete au următoarele cuvinte, după ce ai despărțit cuvântul în silabe:

	Litere	*Sunete*
a. atacau	6	3
b. faur	4	2
c. ceasornic	9	7
d. ciudat	6	6
e. neînghețat	10	8

19 Transcrie fonetic următoarele cuvinte și precizează câte litere și câte sunete conțin:

Cuvântul	*Transcriere fonetică în silabe*	*Numărul de litere*	*Numărul de sunete*
a. argila	ar-gi-la	6	3
b. pachet	pa-che-t	6	3
c. minciună	min-ciu-nă	8	3
d. ciocârlie	cio-cîr-li-e	9	4
e. închina	în-chi-na	7	3
f. executa	e-xe-cu-ta	5	4
g. cheag	chea-g	5	2
h. priveghi	pri-ve-ghi	8	3
i. gherghef	gher-ghef	7	2
j. gheață	ghea-ță	6	3

20 Scrie forma de plural a următoarelor cuvinte:

a. linx;
b. complex;
c. convex;
d. perplex.

Scanned with OKEN Scanner

21 Scrie cinci exemple de cuvinte monosilabice şi cinci polisilabice.

22 Scrie cinci cuvinte cu vocale şi cinci cuvinte cu consoane duble.

23 Taie forma incorectă:

a. fantasmă/ fantazmă
b. eram/ ieram
c. ierou/ erou
d. egzamen/ examen
e. iecuator/ ecuator
f. uşă/ uşe
g. angajem/ angajăm
h. îngraşă/ îngraşe
i. zmeu/ smeu
j. casnă/ caznă

24 Precizează figura de stil creată, prin reprezentarea unor sunete, din versurile de mai jos:

a. „*Căci unde ajunge nu-i hotar*
Nici ochi spre a cunoaşte". (Mihai Eminescu)

b. „*Dintre sute de catarge*
Care lasă malurile
Câte oare le vor sparge
Vânturile, valurile" (Mihai Eminescu)

3. DELEGAȚIA

D

25 Compune o delegaţie prin care conducătorul instituţiei deleagă o persoană pentru a ridica de la Rezerva Naţională de carte, un fond nerambursabil de carte pentru biblioteca şcolii.

- *Textul unei delegaţii conţine:*
  - *data întocmirii*
  - *numele şi prenumele celui care deleagă, locul unde lucrează, adresa*
  - *numele celui delegat, date despre el*
  - *consemnarea precisă a împuternicirii*
  - *semnătura*

Pentru autoevaluare, rezolvă exerciţiile numărul 1, 2, 5, 6, 10, 12, 18, 19, 21 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 punctedin oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
10

1. Lirica descriptiv-portretistică. DĂSCĂLIȚA (Octavian Goga)
2. Despărțirea în silabe. Dificultăți ale despărțirii în silabe. Accentul
3. Știrea

1. LIRICA DESCRIPTIV-PORTRETISTICĂ: DĂSCĂLIȚA

Citește cu atenție textul următor:

«Când, tremurându-și jalea și sfiala,
Un cânt pribeag îmbrățișează firea,
Și-un trandafir crescut în umbră moare,
Și soare nu-i să-i plângă risipirea.
Eu plâng atunci, căci tu-mi răsai în zare,
A vremii noastre dreaptă muceniță,
Copil blajin, cuminte prea devreme,
Sfielnică, bălaie dăscăliță.

Ca strălucirea ochilor tăi limpezi,
Poveste nu-i mai jalnic povestită,
Tu ești din leagăn soră cu sfiala,
Pe buza ta n-a tremurat ispită.
Cununa ta de zile și de visuri
Au împletit-o rele ursitoare,
Ca fruntea ta nu-i frunte de zăpadă,
Și mâna nu-i atâtea știutoare.

Moșnegi, ceteți ai cărților din strană,
Din graiul tău culeg învățătură,
E scrisă parcă-n zâmbetele tale
Seninătatea slovei din scriptură.
În barba lor, căruntă ca amurgul,
Ei strâng prinosul lacrimilor sfinte.
Căci văd aievea întrupat ceaslovul
În vorba ta domoală și cuminte.

La tine vin nevestele să-și plângă
Feciorii duși în slujbă la-mpăratul,
Și tu ascunzi o lacrimă-ntre slove,
În alte țări când le trimiți oftatul...
Și fetele vin, să le-nflorești altița,
La pragul tău e plină ulicioara,
Și fetele își șoptesc în taină:
„Ce mâini frumoase are domnișoara!"

Scanned with OKEN Scanner

...Aşa, grijind copiii altor mame,
Te stingi zâmbind în calea ta, fecioară,
Iar căpătâiul somnului tău vitreg
De-un vis deşert zadarnic se-nfioară.
Tu parc-auzi cum picură la geamuri
Un ciripit de pui de rândunică
Şi-un gând răzleţ îţi înfierbântă tâmpla,
Cu tine-adoarme-o dulce, sfântă frică.

Sfios, amurgul toamnei mohorâte
Îşi mişcă-ncet podoaba lui bolnavă,
Ca din cădelniţi fumul de tămâie,
Prelung se zbate frunza din dumbravă.
Tu stai în prag, şi din frăgar o frunză
La sânul tău s-a coborât să moară,
Iar vântul spune crengilor plecate
Povestea ta, frumoasă domnişoară...»

(Octavian Goga – *Dăscăliţa*)

A

1 Explică, într-un singur enunţ, după o atentă lectură a textului, tema poeziei.

• *Poetul ardelean şi-a propus să realizeze o monografie spirituală a satului transilvănean/ să imortalizeze specificul acestui spaţiu românesc, prin realizarea unor poezii/ portrete lirice, adevărate imnuri închinate figurilor reprezentative ale acestui mediu, alături de portretele colective ale ţăranilor.*
• *Procedeul prin care se aduc din memorie (afectivă) chipuri de oameni îndrăgiţi, momente importante şi fapte unice prin strălucirea lor se numeşte EVOCARE.*

2 Identifică, în text, momentele importante din viaţa „*dăscăliţei*", care constituie baza schiţei de portret.

3 Precizează tipul de portret realizat şi tehnica folosită de poet; enumeră principalele trăsături ale dăscăliţei.

4 Explică evoluţia portretului, în poezie, de la abstract la concret şi, apoi, la ideal; stabileşte categoriile umane, care pun în evidenţă calităţile „*dăscăliţei*".

5 Indică procedeele artistice cuprinse în versurile: „*Cununa ta de zile şi de visuri/ Au împletit-o rele ursitoare*" şi descifrează-le sensul.

6 Comentează modul în care se realizează încadrarea portretului în „*rama*" unei naturi în perfectă armonie cu spiritul „*dăscăliţei*".

7 Identifică procedeul artistic dominant în realizarea portretului învăţătoarei satului.

8 Scrie o compoziţie de maximum 25 de rânduri, în care să realizezi portretul „*dăscăliţei*", în viziunea expusă în poezia lui Octavian Goga.

Scanned with OKEN Scanner

B

9 Explică prezența celor trei „i”, din cuvântul *copiii.*

10 Precizează valoarea morfologică a cuvântului *vin*, din versul *La tine vin nevestele...*

11 Analizează sintactic cuvintele din versul *Poveste nu-i mai jalnic povestită.*

12 Explică raportul sintactic existent între propozițiile de mai jos; precizează felul lor după scopul comunicării:

Tu eşti din leagăn soră cu sfiala,
Pe buza ta n-a tremurat ispită.

13 Explică utilizarea virgulei:

Aşa, grijind copiii altor mame,
Te stingi zâmbind în calea ta, fecioară...

2. DESPĂRȚIREA ÎN SILABE
DIFICULTĂȚI ALE DESPĂRȚIRII ÎN SILABE
ACCENTUL

C

14 Desparte în silabe cuvintele:

a. audiție: .....
b. nestabil: .....
c. întrebându-l: .....
d. inoportun: .....
e. untdelemn: .....
f. altundeva: .....
g. înamora: .....
h. şaisprezece: .....
i. extinctor: .....
j. biosferă: .....

15 Desparte în silabe cuvintele următoare, menționând regula pentru fiecare silabă:

a. casa → .....
b. codru → .....
c. plouă → .....
d. inadecvat → .....
e. portavion → .....
f. sculptor → .....
g. idee → .....
h. colocatar → .....
i. inegal → .....
j. dreptunghi → .....

Scanned with OKEN Scanner

16 Desparte în silabe cuvintele de mai jos şi alcătuieşte propoziţii cu ele. La nevoie, consultă dicţionarul.

a. binoclu → .....
.....
b. dezosa → .....
.....
c. actualiza→ .....
.....
d. deasupra→ .....
.....
e. diasporă→ .....
.....
f. asculta→ .....
.....

17 Abreviază următoarele cuvinte:

a. profesor → .....
b. post-scriptum → .....
c. doctor docent → .....
d. şi altele → .....
e. academician → .....
f. avocat → .....
g. nota-bene → .....
h. antemeridian → .....
i. postmeridian → .....
j. observaţie → .....

18 Scrie câte două cuvinte care să aibă accentul:

a. pe silaba finală: ....., ...
b. pe silaba penultimă (paraxiton): ....., ...
c. pe silaba antepenultimă (proparaxiton): ....., ...
d. pe a patra silabă: ....., ...
e. pe a cincea silabă: ....., ...

19 Marchează accentul corect pentru următoarele cuvinte:

a. email	g. fenomen	m. linie	s. diasporă
b. editor	h. surori	n. caracter	t. prevedere
c. regizor	i. butelie	o. topor	u. căsuţă
d. toc	j. ianuarie	p. evlavie	v. chelneriţă
e. antic	k. trafic	q. actor	w. parter
f. halteră	l. musaca	r. douăsprezece	z. tenisman

20 Alcătuieşte zece enunţuri în care să foloseşti omografe. Marchează vocala accentuată:
Model: mai/ m-ai
– În luna mai se coc cireşele.
– De nu m-ai chemat şi pe mine?

21 Precizează forma corectă prin subliniere:

a. disloca/ dizloca
b. aevea/ aievea
c. delincvent/ delicvent
d. exhibiţie/ eshibiţie
e. cocs/ cox
f. decrepitudine/ decreptitudine

Scanned with OKEN Scanner

g. giuvaier/ giuvaer
h. greşeală/ greşală
i. hieroglifă/ ieroglifă
j. motto/ moto

22 Precizează ritmul, rima şi măsura versurilor:

a. *„Dintre sute de catarge/ Care lasă malurile/ Câte oare le vor sparge/ Vânturile, valurile...”* (Mihai Eminescu)
Ritm .....; Măsură .....; Rimă .....

b. *„Privirile de farmec bete/ Mi le-am întors către pământ/ Iar spicele jucau în vânt/ Ca-n horă dup-un vesel cânt/ Copilele cu blonde plete,/ Când saltă-n largul lor veşmânt./ În lan erau feciori şi fete/ Şi ei cântau o doină-n cor,/ Juca viaţa-n ochii lor/ Şi vântul le juca în plete./ Miei albi fugeau către izvor/ Şi grauri suri zburau în cete.”* (George Coşbuc)
Ritm .....; Măsură .....; Rimă .....

c. *„Limba noastră-s vechi izvoade/ Povestiri din alte vremuri/ Şi cetindu-le-nşirate/ Te-nfiori adânc şi tremuri.”* (Alexe Mateevici)
Ritm .....; Măsură .....; Rimă .....

d. *„Peste vârf de rămurele/ Trec în stoluri păsărele/ Ducând gândurile mele/ Şi norocul meu cu ele.”* (Mihai Eminescu)
Ritm .....; Măsură .....; Rimă .....

e. *„În valuri ape repezi curg/ Şi vuiet dau în cale/ Iar plopi în umedul adânc/ Doinesc eterna jale...”* (George Coşbuc)
Ritm .....; Măsură .....; Rimă .....

3. ŞTIREA

D

24 Trimite unui ziar un text scurt, prin care anunţi că spectacolul de teatru *„Jocul de-a vacanţa”*, de Mihail Sebastian, nu va avea loc la data de 23 octombrie 2004, din cauza îmbolnăvirii actorului principal. Reluarea spectacolului se va anunţa ulterior.

- *Ştirea este un text publicitar scurt, care prezintă informaţii legate de un fapt, eveniment, de o îndeletnicire.*
- *Textul trebuie să fie clar, concis.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exerciţiile numărul 1, 3, 4, 8, 13, 17, 19, 21, 22 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
11

1. Balada populară: TOMA ALIMOŞ
2. Text. Enunț. Propoziție. Frază
3. Afiș publicitar

1. BALADA POPULARĂ: TOMA ALIMOŞ

Citeşte cu atenţie textul următor:

Foicica fagului,
la poalele muntelui,
muntelui Pleşuvului,
în mijlocul
câmpului,
la puţul
porumbului;
pe câmpia verde, -ntinsă
şi de cetine coprinsă,
şade Toma Alimoş,
haiduc din Ţeara-de-jos,
nalt la stat
mare la sfat
şi viteaz cum n-a mai stat.
Şade Toma tolănit
şi cu murgul priponit
în pripoane de argint,
şi mănâncă frumuşel,
şi bea vin din burduşel,
şi grăieşte în ăst fel:
„Închinar-aş şi n-am cui!
Închinar-aş murgului,
murgului sireapului,
dar mi-e murgul vită mută,
mă priveşte şi m-ascultă,
n-are gură să-mi răspundă.
Închinar-aş armelor
armelor drăguţelor,
armelor surorilor,
dar şi ele-s fiare reci,
puse-n teci
de lemne seci.
Închinar-oi codrilor,
ulmilor
şi fagilor,
brazilor,
paltinilor,
că-mi sunt mie frăţiori,
de poteri ascunzători:
d-oi muri
m-or tot umbri,
cu frunza m-or înveli,
cu freamătul m-or jeli."
Şi, cum sta
de închina,
codrul se cutremura,
ulmi şi brazi
se cletina,
fagi şi paltini
se pleca,
fruntea
de i-o răcorea,
mâna
de i-o săruta:
armele din teci ieşea,
murguleţu-i râncheza.

Până vorba-şi isprăvea,
burduşelul
ridica,
vinişorul
că gusta
şi-n picioare se scula.
Ochii-şi negri d-arunca,
peste câmpuri se uita
şi departe ce-mi zărea?
Că-mi venea, măre, venea
stăpânul
moşiilor
şi domnul
câmpiilor,
Manea slutul
şi urâtul

Scanned with OKEN Scanner

Manea, grosul
ş-arţăgosul;
venea, măre, ca vântul,
ca vântul şi ca gândul,
cu părul lăsat în vânt,
cu măciuca de pământ.
Pân' la Toma când sosea,
din guriţă mi-i grăia:
– Bună ziua, verişcane!
– Mulţămescu-ţi, frate Mane!
– D'alei, Tomo Alimoş,
haiduc din Ţeara-de-jos
nalt la stat,
mare la sfat,
pe la mine ce-ai cătat?
Copile
mi-ai înşelat,
florile
mi le-ai călcat,
apele
mi-turburat,
livezi
verzi
mi-ai încurcat,
păduri
mari
mi-ai dărâmat.
Ia să-mi dai tu mie seamă,
ia să-mi dai pe murgul vamă.

Toma, măre, d-auzea,
din guriţă-i cuvânta:
– Ce-ai văzut
om mai vedea,
ce-am făcut
om judeca;
pân-atuncea, măi fârtate,
dă-ţi mânia la o parte
şi bea ici pe jumătate
ca să ne facem dreptate.

Toma, pân' să isprăvească,
îi da plosca haiducească,
pe jumate s-o golească,
mânia să-şi potolească,
ca c-un frate să vorbească.
Manea stânga
şi-ntindea
să ia plosca
şi să bea,
iar cu dreapta
ce-mi făcea?
Paloş mic că răsucea,
pântecele
i-atingea,
maţele
i le vărsa
şi pe cal încălica,
şi fugea, nene, fugea:
vitejia
cu fuga!

Foicică de rogoz,
savai, Toma Alimoş,
haiduc din Ţeara-de-jos,
nalt la stat,
mare la sfat
şi viteaz cum n-a mai stat,
cumpătul că nu-şi pierdea,
mâna
la rană
punea
şi din gură cuvânta:
– D-alelei, fecior de lele
şi viteaz ca o muiere,
nu fugi, că n-am dat vamă,
nu fugi, c-o să-mi dai seamă!
Vreme multă nu pierdea,
maţele că-şi aduna,
cu brâu lat se încingea,
mijlocelul că-şi strângea
şi la murgul se ducea,
şi pe murg încălica,
iar din gură mi-i grăia:
– Murgule, murguţul meu,
datu-mi-te-a taică-tău
ca să-mi fii de ajutor
la nevoie şi la zor,
să te-ntreci cu şoimii-n zbor
până-o fi ca să nu mor.
Tinerel că m-ai slujit,
dar ş-acum, îmbătrânit,
să te-ntreci la bătrâneţe
cât puteai la tinereţe.
Azi te jur pe Dumnezeu
să mă porţi ca gândul meu
şi s-ajungi p-ăl câine rău,
că mi-a răpus zilele,
zilele ca câinele,
pentru tine, murgule!

Scanned with OKEN Scanner

Până Toma se gătește,
murgul coama-și netezește
și din gură mi-i grăiește:
– Lasă șaua, sai pe mine,
și de coamă ține-te bine,
ca s-arăt la bătrânețe
ce-am putut la tinerețe!

Până Toma se ținea,
murgul, măre, și zbura;
și zbura tocmai ca vântul,
fără s-atingă pământul.
Cât o clipă de zbura,
mult pe Manea-l întrecea.
Iară Toma, de-l vedea,
îndărăt se întorcea
și din fugă-i cuvânta:
– Maneo, Maneo, fiară rea,
vitejia ți-e fuga,
că, de m-ai junghiat hoțește,
mi-ai fugit și mișelește.
Ia mai stai ca să-ți vorbesc,
pagubele să-ți plătesc
pagubele
cu tăișul,
faptele
cu ascuțișul!
Bine vorba nu sfârșea,
murguleț-și repezea
și cu sete mi-l lovea;
capu-n pulbere-i cădea,
iar, cu trupul sus, pe șa,
calu-n lume se ducea.

Foicică micșunea,
vreme multă nu trecea
și pe Toma-l ajungea
moartea neagră, moartea grea.
De pe cal descălica,
ochiul
se-mpăienjena,
capul
i se învârtea
și-n des codru se pleca,
iar din gură ce-mi grăia?
– D-alelei, murguțule,
d-alelei, drăguțule,
ce-am gândit
am izbândit,
dar și ceasul mi-a sosit.
Sapă-mi groapa din picior
și-mi așterne fânișor,
iar la cap și la picioare
pune-mi, pune-mi câte-o floare;
la cap floare
de bujor
să mi-o ia mândra cu dor;
la picioare
busuioc
să mă plângă mai cu foc.
Apoi, măre, să te duci,
drumu-n codri să apuci,
pân' la Paltini Trăsniți,
unde-s frații poposiți!
Nimeni frâul să nu-ți puie,
nici pe tine să nu suie,
făr'd-un tânăr sprâncenat
și cu urme de vărsat,
cu păr lung și gălbior,
care-mi este frățior,
frățior de vitejie,
tovarăș de haiducie.
Numai el frâul să-ți puie
și pe tine să se suie;
tu să-l porți și pe el bine,
cum m-ai purtat și pe mine...

Bine vorba nu sfârșea,
sufletelul că-și dădea;
codrul se cutremura,
ulmi și brazi
se cletina,
fagi și paltini
se pleca
fruntea
de i-o săruta
și cu freamăt îl plângea.
Murgul jalnic râncheza,
cu copita că-mi săpa,
groapă mică că-i făcea,
fânișor îi așternea,
floricele că-i sădea,
cu trei lacrimi le stropea,
drumu-n codri c-apuca
și mergea, măre, mergea.
pân' la Paltinii Trăsniți,
la voinicii poposiți.

(* * – Toma Alimoș)*

Scanned with OKEN Scanner

A

1 Citeşte cu atenţie textul propus şi delimitează principalele momente ale acţiunii din baladă; scrie, în propoziţii clare, evenimentele cuprinse în aceste părţi, pentru a identifica momentele subiectului.

• *Specie a genului epic în versuri, balada populară respectă, în general, înşiruirea firească a momentelor subiectului care se construiesc firesc, în jurul unui erou exemplar (luptător, haiduc etc.)*

2 Identifică modurile de expunere folosite în baladă şi importanţa folosirii lor în anumite episoade/ tablouri.

3 Selectează elementele specifice limbajului popular şi relevă funcţia lor în poezie.

4 Identifică rolul naratorului în text.

5 Scrie o compoziţie în care să realizezi caracterizarea haiducului Toma şi a lui Manea, menţinând tehnica artistică folosită de autorul anonim în baladă.

6 Exprimă-ţi părerea despre testamentul lui Toma Alimoş, cuprins în ultima parte a baladei.

7 Comentează, într-un enunţ, alegerea făcută de autorul anonim pentru titlul baladei.

B

8 Precizează numărul de silabe din versul următor: *că-mi sunt mie fraţiori..*

9 Analizează morfo-sintactic cuvintele subliniate: *Ce-am putut la tinerete.*

10 Transcrie şi analizează predicatele din text:
„Închinar-aş şi n-am cui!
Închinar-aş murgului,
murgului sireapului,
dar mi-e murgul vită mută..."

11 Delimitează propoziţiile şi precizează felul lor:
–Lasă şaua, sai pe mine,
şi de coamă ţin-te bine,
ca s-arăt la bătrâneţe
ce-am putut la tinereţe!

12 Comentează stilistic versurile următoare, precizând procedeul artistic prezent în text:
Şi fugea, nene, fugea:
vitejia
cu fuga!.

Scanned with OKEN Scanner

2. TEXT. ENUNȚ. PROPOZIȚIE. FRAZĂ

C

13 **A.** Să ne amintim noțiunile învățate despre text!

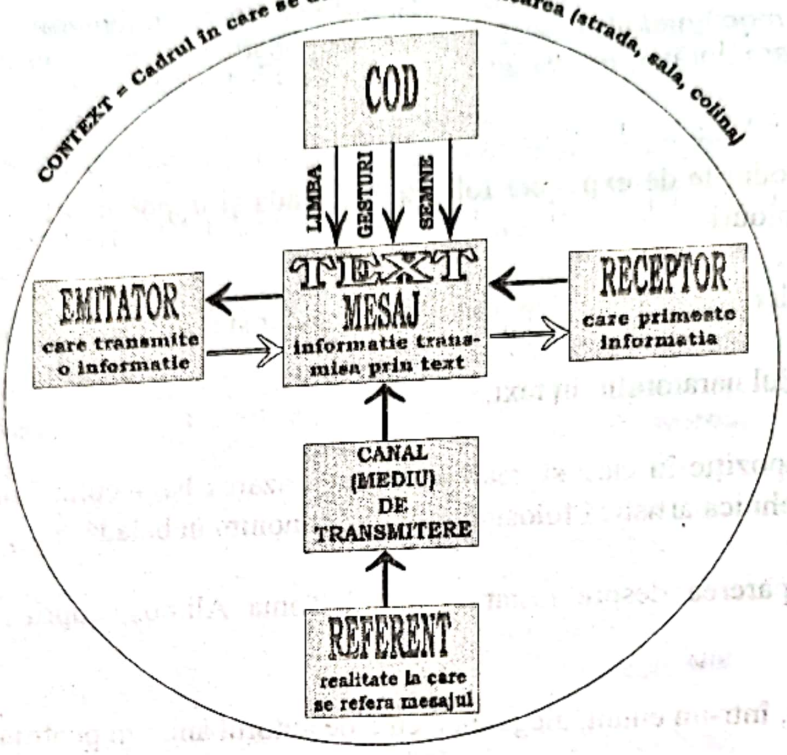

Citește cu atenție un fragment dintr-un discurs celebru:

„Domnilor colegi,

Onorat auditoriu,

Am fost învrednicit de înalta cinste de a fi ales membru al acestei ilustre instituții într-un moment când s-a procedat la o lărgire a cadrelor academice, lărgire cerută, dacă nu mă înșel, de sporul spiritual al țării. Ales fără înaintaș, ivirea mea aici între domniile voastre are oarecum aspectul unei generări spontane. Trebuie să recunosc că împrejurarea aceasta mă stânjenește puțin, deoarece îmi răpește posibilitatea și norocul, date până acum în chip de la sine înțeles, de a face, intrând sub această cupolă, elogiul unui nemuritor dispărut trupește, dar care n-a încetat să fie prezent, grație înfăptuirilor de o viață. Vă rog să-mi acordați totuși, potrivit obiceiului statornicit, dreptul nescăzut de a face astăzi, aici, elogiul unei alte nemuritoare prezențe, care n-a ocupat niciun scaun în această incintă. Prezența nemuritoare la care mă refer nu este legată de niciun nume, nu râvnește la nicio laudă, și e răspândită în spațiul din preajma noastră, cât ține întinderea împărătească a țării. Vreau să vorbesc despre singura prezență vie încă, deși nemuritoare, nemuritoare deși așa de terestră, despre unanimul nostru înaintaș fără de nume, despre satul românesc.” (Lucian Blaga, *Elogiul satului românesc*, discurs de recepție la primirea în Academia Română, la 28 mai 1936)

B. Precizează, pe baza noțiunilor amintite la punctul 1, următoarele componente extrase în urma lecturii discursului de la punctul 13 A:

a. *context*: .....

b. *emițător*: .....

c. *mesaj*: .....

d. *cod*: .....

Scanned with OKEN Scanner

e. *canal*: .....
f. *referent*: .....
g. *receptor*: .....
h. *locutor*: .....
i. *alocutor*: .....
j. *interlocutor*: .....

14 Precizează numărul de enunțuri-fraze din textul de la punctul 13 A: .....

15 Transcrie, din text, un *enunț-propoziție*: .....

16 Precizează câte propoziții conține prima frază din textul dat. Transcrie-le!

17 Scrie un enunț-frază care să conțină patru propoziții, dintre care cea de-a doua să fie intercalată în interiorul primei propoziții.

18 Scrie un enunț-frază în care a doua propoziție să cuprindă alte două propoziții intercalate.

19 Exemplifică prin câte trei exemple cele două tipuri de propoziție:

a. *monomembre* - .....
- .....
- .....

b. *bimembre* - .....
- .....
- .....

20 Alcătuiește un scurt dialog care să conțină propoziții monomembre și bimembre. Transcrie-le și menționează felul lor.

21 Scrie trei enunțuri nepropoziționale:

- .....
- .....
- .....

3. AFIȘ PUBLICITAR

D

22 Scrie un text prin care să informezi că *Salonul Național de Carte* se va deschide pe data de 28 sept. a.c., în spațiul galeriilor ROMEXPO.

- *Afișul transmite mesaje prin care se transmit informații despre un eveniment*
- *Trebuie să precizezi ziua, locul, ora evenimentului (politic, cultural, sportiv) sau alte amănunte legate de condițiile desfășurării.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 1, 5, 6, 7, 12, 13B, 18, 20 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
12

1. Epica în proză. Legenda populară. MONASTIREA ARGEȘULUI
2. Relații sintactice. Mijloace de realizare a raporturilor sintactice
3. Anunțul publicitar

1. LEGENDA POPULARĂ: MONASTIREA ARGEȘULUI

Citește cu atenție textul următor:

I

Pe Argeș în gios,
Pe un mal frumos,
Negru-Vodă trece
Cu tovarăși zece:
Noă meșteri mari,
Calfe și zidari
Și Manoli, zece,
Care-i și întrece.
Merg cu toți pe cale
Să aleagă-n vale
Loc de monastire
Și de pomenire,
Iată, cum mergea,
Că-n drum agiungea
Pe-un biet ciobănaș,
Din fluier doinaș.
Și cum îl videa,
Domnul îi zicea:
„Mândre ciobănaș,
Din fluier doinaș!
Pe Argeș în sus
Cu turma te-ai dus.
Pe Argeș în gios
Cu turma ai fost.
Nu cumva-ai văzut,
Pe unde-ai trecut,
Un zid părăsit
Și neisprăvit,
La loc de grindiș,
La verde-aluniș?"
„Ba, doamne-am văzut
Pe unde-am trecut
Un zid părăsit
Și neisprăvit.
Cânii cum îl văd
La el se răped
Și latră-a pustiu
Și urlă-a morțiu."
Când îl auzea
Domnu-nveselea
Și curând pleca,
Spre zid apuca
Cu noă zidari,
Nouă meșteri mari.
Și Manoli, zece,
Care-i și întrece.
„Iată zidul meu
Aici aleg eu
Loc de monastire
Și de pomenire.
Deci, voi, meșteri mari,
Calfe și zidari,
Curând vă siliți,
Lucrul de-l porniți,
Ca să-mi rădicați
Aici să-mi durați
Monastire naltă
Cum n-a mai fost altă.
Că v-oi da averi,
V-oi da averi,
V-oi face boieri.
Iar de nu, apoi
V-oi zidi pe voi,
V-oi zidi de vii
Chiar în temelii!"

II

Meșterii grăbea
Sforile-ntindea,
Locu-l măsura,

Scanned with OKEN Scanner

Şanţuri largi săpa,
Şi mereu lucra,
Zidul rădica.
Dar orice lucra
Noaptea se surpa!
A doua zi iar,
A treia zi iar,
A patra zi iar,
Lucra în zadar!

Domnul se mira
Ş-apoi îi mustra,
Ş-apoi se-ncrunta
Şi-i ameninţa
Să-i puie de vii
Chiar în temelii!
Meşterii cei mari,
Calfe şi zidari
Tremura lucrând,
Lucra tremurând,
Zi lungă de vară,
Zioa până-n seară;

Iar Manoli sta,
Nici că mai lucra,
Ci mi se culca
Şi un vis visa,
Apoi se scula
Ş-astfel cuvânta:
„Noă meşteri mari,
Calfe şi zidari!
Ştiţi ce am visat
De când m-am culcat?
O şoaptă de sus
Aievea mi-a spus
Că orice-am lucra
Noaptea s-a surpa
Pân-om hotărî
În zid de-a zidi
Cea-ntâi soţioară,
Cea-ntâi sorioară
Care s-a ivi
Mâni în zori de zi
Aducând bucate
La soţ ori la frate.
Deci dacă vroiţi
Ca să isprăviţi
Sfânta monastire
Pentru pomenire,
Noi să ne-apucăm
Cu toţi să giurăm
Şi să ne legăm
Taina s-o păstrăm:
Ş-orice soţioară,
Orice sorioară
Mâni în zori de zi
Întâi s-a ivi,
Pe ea s-o jertfim
În zid s-o zidim!"

III

Iată-n zori de zi
Manea se trezi,
Ş-apoi se sui
Pe gard de nuiele,
Şi mai sus, pe schele,
Şi-n câmp se uita,
Drumul cerceta.
Când, vai! ce zărea?
Cine că venea?
Soţioara lui,
Floarea câmpului!
Ea s-apropia
Şi îi aducea
Prânz de mâncătură,
Vin de beutură.
Cât el o zărea
Inima-i sărea,
În genunchi cădea
Şi plângând zicea:
„Dă, Doamne, pe lume
O ploaie cu spume,
Să facă pâraie,
Să curgă şiroaie,
Apele să crească,
Mândra să-mi oprească,
S-o oprească-n vale,
S-o-ntoarcă din cale!"
Domnul se-ndura,
Ruga-i asculta,
Norii aduna,
Ceriu-ntuneca.
Şi curgea deodată
Ploaie spumegată
Ce face pâraie
Şi îmflă şiroaie.
Dar, oricât cădea,
Mândra n-o oprea,
Ci ea tot venea,

Scanned with OKEN Scanner

Şi s-apropia.
Manea mi-o videa
Inima-i plângea,
Şi iar se-nchina,
Şi iar se ruga:
„Suflă, Doamne,-un vânt,
Suflă-l pe pământ,
Brazii să-i despoaie,
Paltini să îndoaie,
Munţii să răstoarne,
Mândra să-mi întoarne,
Să mi-o-ntoarne-n cale,
S-o ducă devale!"
Domnul se-ndura,
Ruga-i asculta
Şi sufla un vânt,
Un vânt pre pământ,
Paltini că-ndoia,
Brazi că despoia,
Munţii răsturna,
Iară pe Ana
Nici c-o înturna!
Ea mereu venea,
Pe drum şovăia
Şi s-apropia,
Şi amar de ea,
Iată c-agiungea!

IV

Meşterii cei mari,
Calfe şi zidari,
Mult înveselea
Dacă o videa;
Iar Manea turba,
Mândra-şi săruta,
În braţe-o lua,
Pe schele-o urca,
Pe zid o punea
Şi, glumind, zicea:
„Stăi, mândruţa mea,
Nu te spăria,
Că vrem să glumim
Şi să te zidim!"
Ana se-ncredea
Şi vesel râdea.
Iar Manea ofta
Şi se apuca
Zidul de zidit,
Visul de-mplinit.
Zidul se suia
Şi o cuprindea
Pân'la gleznişoare,
Pân'la pulpişoare.
Iar ea, vai de ea!
Nici că mai râdea,
Ci mereu zicea:
„Manoli, Manoli,
Meştere Manoli!
Agiungă-ţi de şagă,
Că nu-i bună, dragă.
Manoli, Manoli,
Meştere Manoli!
Zidul rău mă strânge,
Trupuşoru-mi frânge!"
Iar Manea tăcea
Şi mereu zidea,
Zidul se suia
Şi o cuprindea
Pân'la gleznişoare,
Pân'la pulpişoare,
Pân'la costişoare,
Pân'la ţâţişoare.
Dar ea, vai de ea,
Tot mereu plângea
Şi mereu zicea:
„Manoli, Manoli,
Meştere Manoli!
Zidul rău mă strânge,
Ţâţişoara-mi plânge,
Copilaşu-mi frânge."
Manoli turba
Şi mereu lucra,
Zidul se suia
Şi o cuprindea
Pân'la costişoare,
Pân'la ţâţişoare,
Pân'la buzişoare,
Pân'la ochişori,
Încât, vai de ea,
Nu se mai videa,
Ci se auzea
Din zid că zicea:
„Manoli, Manoli,
Meştere Manoli!
Zidul rău mă strânge,
Viaţa mi se stinge!"

Scanned with OKEN Scanner

V

Pe Argeş în gios,
Pe un mal frumos,
Negru-Vodă vine
Ca să se închine
La cea monastire,
Falnică zidire,
Monastire naltă
Cum n-a mai fost altă.
Domnul o privea
Şi se-nveselea
Şi astfel grăia:
„Voi, meşteri zidari,
Zece meşteri mari!
Spuneţi-mi cu drept,
Cu mâna la pept,
De-aveţi meşterie
Ca să-mi faceţi mie
Altă monastire,
Pentru pomenire,
Mult mai luminoasă
Şi mult mai frumoasă?"
Iar cei meşteri mari,
Calfe şi zidari,
Cum sta pe grindiş,
Sus pe coperiş,
Veseli se mândrea
Ş-apoi răspundea:
„Ca noi, meşteri mari,
Calfe şi zidari,
Alţii nici că sunt
Pe acest pământ!
Află că noi ştim
Oricând să zidim
Altă monastire,
Pentru pomenire,
Mult mai luminoasă
Şi mult mai frumoasă!
Domnu-i asculta
Şi pe gânduri sta,
Apoi poroncea
Schelele să strice,
Scări să le rădice,
Iar pe cei zidari,
Zece meşteri mari,
Să mi-i părăsească,
Ca să putrezească,
Colo pe grindiş,
Sus pe coperiş.

Meşterii gândea
Şi ei îşi făcea
Aripi zburătoare
De şindrili uşoare.
Apoi le-ntindea
Şi-n văzduh sărea,
Dar pe loc cădea,
Şi unde pica
Trupu-şi despica.
Iar bietul Manoli,
Meşterul Manoli,
Când se încerca
De-a se arunca,
Iată c-auzea
Din zid că ieşea
Un glas năduşit,
Un glas mult iubit,
Care greu gemea
Şi mereu zicea:
„Manoli, Manoli,
Meştere Manoli!
Zidul rău mă strânge,
Ţâţişoara-mi plânge,
Copilaşu-mi frânge,
Viaţa mi se stinge!"
Cum o auzea,
Manea se perdea,
Ochii-i se-nvelea,
Lumea se-ntorcea,
Norii se-nvârtea,
Şi de pe grindiş,
De pe coperiş,
Mort bietul cădea!

Iar unde cădea
Ce se mai făcea?
O fântână lină,
Cu apă puţină,
Cu apă sărată
Cu lacrimi udată!

(* * * – *Monastirea Argeşului*)

Scanned with OKEN Scanner

• *Legenda este o specie a genului epic, narațiune în versuri sau în proză, care prezintă într-un amestec de adevăr și ficțiune viziunea poporului (autorului) despre originea unui obiect/ monument istoric, a unui ținut, a unei ființe sau despre faptele unor eroi.*
• *Prin valorificarea unui mit, legenda poate deveni mitologică (etiologică/ religioasă) și răspunde, prin suplinirea sau îmbogățirea adevărului istoric, la întrebările poporului referitoare la diferite evenimente etc.*

A

1. Argumentează, în maximum 15 rânduri, apartenența textului la specia definită anterior.

2. Identifică și comentează, pe scurt, importanța mitului pe care se edifică legenda citată.

3. Delimitează textul, după o lectură atentă, în funcție de relevanța unor motive literare; numește-le și comentează-le, pe scurt.

4. Comentează, într-un enunț, cuvintele personajului Negru-Vodă:
„Iată zidul meu!
Aici aleg eu
loc de monastire
și de pomenire."

5. Explică într-o compoziție, direcția evoluției conflictului, de la cel exterior, al construirii bisericii, la cel interior, al zbuciumului creatorului.

6. Inventariază și comentează procedeele stilistice din tabloul al III-lea.

7. Explică metafora descifrată *„floarea câmpului"* în relație cu apelativul *„mândră"* pe care îl folosește personajul Manole pentru soția sa.

8. Relevă dramatismul morții *„Meșterului Manole"*, așa cum reiese el din secvența: *„Cum o auzea/ Manea se perdea,/ Ochii-i se-nvelea,/ Lumea se-ntorcea,/ Norii se-nvârtea,/ Și de pe grindiș,/ De pe coperiș,/ Mort bietul cădea!"*

9. Comentează, pe scurt, sensurile simbolice ale motivului fântânii, din ultima secvență a baladei.

B

10. Transcrie cinci regionalisme.

11. Rescrie trei cuvinte derivate și două compuse.

12. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate:
„Și latră <u>a pustiu</u>/ Și urlă <u>a morțiu</u>"

13. Analizează sintactic *„Iată zidul meu/ Aici aleg eu"*.

14. Precizează ritmul, rima, măsura versurilor.

Scanned with OKEN Scanner

2. RELAȚII SINTACTICE
MIJLOACE DE REALIZARE A RAPORTURILOR SINTACTICE

C

15 Ilustrează raportul de interdependență dintre subiect și predicat, construind enunțuri după următoarele cerințe:

a. P. verb——Sb; **b.** Sb——P.verb;
c. Sb——Pn; **d.** Pn——Sb

Propozițiile pot fi extrase și din fraze segmentate anterior.

16 Menționează cum s-a realizat acordul dintre subiect și predicat:

a. Ea merge la spectacol.
b. S-au zărit lumini.
c. Roiul a zburat.
Roiurile au zburat.
d. Eu și colega mea am sosit la timp.
Noi și voi gândim la fel.
Eu și tu povestim asemănător.
e. Ion și Cristina sunt frați.
El și Cristina sunt elevii tăi.

17 Precizează părțile de propoziție, între care se realizează coordonarea, precum și mijloacele de realizare.

a. „Tristă și albă-i întinsa câmpie." (Al. Macedonski)
b. „Văzduh și port, pescari și vameși
Au ațipit în spațiul cald" (Lucian Blaga)
c. „Noi, eu și dumneata zicem d. Petre Carp" (I. L. Caragiale)
d. „Nu a adus nici mere, nici pere."
e. „Ori învățătură, ori joacă, hotărăște-te."

18 Alcătuiește patru propoziții sau fraze în care părțile de propoziție sau propozițiile să se afle în raport de coordonare, prin următoarele elemente joncționale (conjuncții sau locuțiuni conjuncționale):

a. copulative .....
b. disjunctive .....
c. adversative .....
d. concluzive .....

19 Construiește enunțuri care să conțină:

a. o frază cu două propoziții subordonate, aflate în raport de coordonare copulativă:
.....
.....

b. trei propoziții principale coordonate prin juxtapunere:
.....
.....

Scanned with OKEN Scanner

c. o propoziție în care elementul joncțional „*când*”, să introducă două părți de propoziție:

.....

.....

d. o frază care să coordoneze două propoziții principale relaționate prin locuțiunea adverbială „*de aceea*”:

.....

.....

e. o frază în care două propoziții subordonate să se afle în raport de coordonare disjunctivă:

.....

.....

20 Prezintă grafic raporturile dintre cuvintele următoarelor propoziții:

a. „*După două ore de urcat chinuitor am ajuns în vârf.*” (Alexandru Vlahuță)

b. „*Aveam tălpile negre, tăiate și pline de răni.*” (Eugen Barbu)

21 Alcătuiește o propoziție după următoarea schemă relațională:

$$\frac{\text{S}}{\text{pron}} + \frac{\text{Atr.adj.}}{\text{adj.pron.}} + \frac{\text{CI}}{\text{pron.}} + \frac{\text{PV}}{\text{vb.pred.}} + \frac{\text{CD}}{\text{subst.}} + \frac{\text{Atr.adj}}{\text{adj.}}.$$

.....

.....

22 Construiește propoziții în care raportul de subordonare între părțile de propoziție să se realizeze prin:

a. joncțiune → .....

.....

b. juxtapunere → .....

.....

c. flexiune → .....

.....

d. topică → .....

.....

23 Construiește o propoziție după următoarea schemă:

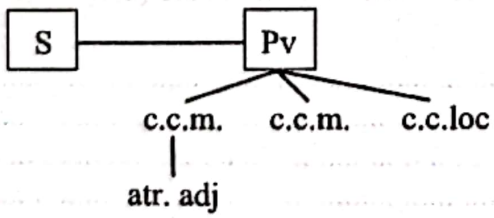

.....

.....

24 Subliniază predicatele, delimitează propozițiile și stabilește, prin schemă, raporturile dintre propoziții:

a. „*Atât omătul s-a topit și atâta s-au umflat Suceava și Siretul împreunându-se în lunci, încât s-a întemeiat o vedere de la casa cneazului Jurg cum n-a mai fost într-un veac vechi și cum nu va mai fi decât într-o mie de ani.*” (Mihail Sadoveanu)

Scanned with OKEN Scanner

b. *„Şi oricare ar fi drumul pe care-o s-apuci,/ Răbda-vom pironul aceleiaşi cruci."* (George Coşbuc)

25 Construieşte fraze în care raportul de subordonare să se realizeze prin:

a. conjuncţii sau locuţiuni subordonatoare specifice/ specializate:

- fiindcă: .....
- pentru ca să: .....
- deşi: .....
- încât: .....
- întrucât: .....

b. pronume relative:

- care: .....
- cine: .....
- ce: .....
- cât(câtă): .....
- ceea ce: .....

c. adverbe relative:

- când: .....
- unde: .....
- cum: .....
- cât: .....

d. pronume nehotărâte:

- oricare: .....
- oricine: .....
- orice: .....
- oricât (oricâtă): .....

e. adverbe nehotărâte:

- oricând: .....
- oriunde: .....

Scanned with OKEN Scanner

- oricum: .....
.....

27 Subliniază apozițiile din enunțurile date:

a. Voi, adică tu și el, veți fi primii.

b. „...*Tu, Măria Ta, ca domn, fii blând...*" (Mihail Kogălniceanu)

c. „*Philippide, colegul meu de tinerețe, era plecat la studii.*" (Ionel Teodoreanu)

d. „*Și iată că la intrarea peșterii se ivi o ființă minunată: omul.*" (Victor Eftimiu)

e. „*Turcu, în vestita răscoală a ienicerilor..., devenise acel fioros vizir Mustafa Bairaclaru, spaima ienicerilor.*" (Ion Ghica)

28 Construiește enunțuri în care construcțiile apozitive să fie delimitate prin: virgulă; linie de pauză; paranteză.

29 Scrie două enunțuri în care construcțiile apozitive să fie alcătuite, pe rând, din numerale și pronume.

3. ANUNȚUL PUBLICITAR

D

30 Redactează un text pentru ziarul „România liberă", prin care comunici date în legătură cu un schimb de locuință pe care dorești să-l faci. Menționează cu exactitate amănunte legate de adresă sau de cartierul în care dorești să te muți.

• *Anunțul publicitar conține informația pe care vrei să o transmiți și modalitatea prin care vrei să comunici cu cei interesați.*
• Exemple: *„Vând nurci la un preț convenabil. Tel. 683554. După ora 18"; „Repar televizoare la domiciliul clientului. Tel. 729454".*

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 1, 4, 5, 8, 9, 17, 19, 22, 25 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
13

1. Romanul: BALTAGUL (Mihail Sadoveanu)
2. Tipuri de propoziții
3. Memoriul de activitate

1. ROMANUL: BALTAGUL

Citeşte cu atenţie textul următor:

„Stăpâne, stăpâne,
Mai cheamă ş-un câne"

Domnul Dumnezeu, după ce a alcătuit lumea, a pus rânduială şi semn fiecărui neam. [...]

La urmă au venit şi muntenii ş-au îngenuncheat la scaunul Împărăţiei. Domnul Dumnezeu s-a uitat la ei cu milă:

- Dar voi, năcăjiţilor, de ce aţi întârziat?

- Am întârziat, Prea slăvite, căci suntem cu oile şi cu asinii. Umblăm domol; suim potecile oable şi coborâm prăpăstii. Aşa ostenim zi şi noapte; tăcem şi dau zvon numai tălăncile. Iar aşezările nevestelor şi pruncilor ne sunt la locuri strâmte între stânci de piatră. Asupra noastră fulgeră, trăsneşte şi bat puhoaiele. Am dori stăpâniri largi, câmpuri cu holde şi ape line.

- Apoi aţi venit cei din urmă, zice Domnul cu părere de rău. Dragi îmi sunteţi, dar n-am ce vă face. Rămâneţi cu ce aveţi. Nu vă pot da într-adaos decât o inimă uşoară ca să vă bucuraţi cu al vostru. Să vă pară toate bune; să vie la voi cel cu cetera; şi cel cu băutura; şi să aveţi femei frumoase şi iubeţe.

Povestea asta o spunea uneori Nechifor Lipan la cumătrii şi nunţi, la care în vremea iernii era nelipsit. Zicea el c-ar fi învăţat-o de la un baci bătrân [...].

Şi de poveste [...] Vitoria, nevasta lui Nechifor Lipan, îşi aducea aminte stând singură pe prispă, în lumina de toamnă şi torcând. Ochii ei căprii, în care parcă se rasfrângea lumina castanie a părului, erau duşi departe. Fusul se învârtea harnic, dar singur. [...] Acei ochi aprigi şi încă tineri căutau zări necunoscute. Nechifor Lipan plecase de-acasă după nişte oi, la Dorna, ş-acu Sfântu-Andrei era aproape şi el nu se întorsese. În singurătatea ei femeia cerca să pătrundă până la el. Nu putea să-i vadă chipul; dar îi auzise glasul. Întocmai aşa spunea el povestea.

Către sărbătorile de iarnă Gheorghiţă veni de la apa Jijiei, unde lăsase oile în perdele, în seama baciului cel bătrân Aleza. Nechifor Lipan nu se arătase încă acolo, ca-n toţi anii, după legea pe care el singur o întocmise: feciorul urmase porunca mamei din răvaşul alcătuit de părintele Dănilă.

Vitoria îl primi cu mare bucurie şi-l sărută pe amândoi obrajii; după aceea trecu în altă odaie şi se încuie pe dinlăuntru, ca să poată plânge singură. Îndată însă îşi aduse aminte că feciorul îi vine de pe drum lung, că-i trudit şi mai ales flămând. Veni iar către el, cu pită proaspătă şi cu un hârzob de păstrăvi afumaţi. Trimise pe Mitrea (argatul) la domnul Iordan crâşmaru, s-aducă opleacă de rachiu de cel bun şi-i ceru lui Gheorghiţă să-i spuie toate [...].

Scanned with OKEN Scanner

Gheorghiță era un flăcău sprâncenat ș-avea ochii ei. Nu pre era vorbăreț, dar știa să spuie destul de bine despre cele ce lăsase și cele ce văzuse. Avea un chimir nou și-i plăcea, vorbind, să-și desfacă bondița înflorită și sa-și cufunde palmele în chimir. Întorcea un zâmbet frumosca de fată și abia începea să-i înfiereze mustăcioara. Vitoria îl admira din cealaltă partea a măsuței; Minodora se cuibărise pe un scăunel, jos, gata să sară de câte ori trebuia ceva. Afară se vedea pădurea ușor ninsă, subt un cer albastru și însorit de moină. [...]

Fata îndrăzni de pe scăunașul ei:

– Ce fel de oameni sunt pe-acolo?

– Oameni ca toți oamenii, râse flăcăul.

– Hori sunt ?

– Sunt. Ș-apoi m-am suit în tren ș-am mers, ș-am mers, până la Piatra. [...]

– Încă n-am primit nici o știre de la tatu-tău.

[...] Trebuie să te duci să îl cauți pe tatu-tău, alta nu-i nevoie să știi.

– M-oi duce, dacă spui: dar e bine să-mi arăți ce și cum; ca să știu ce să fac.

Vitoria îi privi chipul. Îl văzu sfios și nesigur; pe când era ea dusă pe gânduri, de patimă și de durere. [...]

Timpul stătu. Îl însemna totuși cu vinerile negre, în care se purta de colo-colo, fără hrană, fără apă, fără cuvânt, cu broboada cernită pe gură. Sărbătorile și petrecerile solstițiului de iarnă i-au fost pentru întâia oară străine și depărtate. Urările de Anul Nou, capra și căluțul și totă zvoana și veselia cotlonului aceluia din munte le respinsese de către sine.[...] Ea însă se socotea moartă, ca și omul ei care nu era lângă dânsa. [...]

A doua zi, sâmbătă, plecară la răsăritul soarelui, învăliți în cojoace. Vremea era liniștită și blândă, dar drumul greu, căci pârtiile nu erau bine rupte. Caii luptau cu mare vrednicie, într-o vreme Gheorghiță lepădă cojocul și trase de sub fân lopata de lemn. Începând bătălia cu troianul, deodată simți în el putere și îndârjire și nu se opri până ce nu-l birui ca pe-o ființă. Privi pe maică-sa; o văzu zâmbind și înțelese că i-a dat răspunsul pe care nu-l putea gângăvi în ajun.

Locuitorii aceștia de sub brad sunt niște făpturi de mirare. Iuți și nestatornici ca apele, ca vremea; răbdători în suferinți ca și-n arșițele lor de cuptor, plecându-le dragostea și beția și datinile lor de la începutul lumii, ferindu-se de alte neamuri și de oamenii de la câmpie și venind în bârlogul lor ca fiara de codru – mai cu samă stau ei în fața soarelui cu-o inimă ca din el ruptă; cel mai adesea se dezmiardă și lucește – de cântec, de prietenie. Așa era și acel Nechifor Lipan care acuma lipsea. [...]

La Borca a căzut într-o cumetrie. I-au ieșit în cale oameni, au apucat de căpestre caii și i-au abătut într-o ogradă. Erau aprinși la obraz și aveau plăcere să cinstească pe drumeți și să-i ospăteze. Vitoria a trebuit să se supuie, să descalece, să intre la lehuză și să-i puie rodin sub pernă un coștei de bucățele de zahăr și pe frunte creșinului celui nou o hârtie de douăzeci de lei. S-a închinat cu paharul de băutură către nănași, a sărutat mâna preotului, s-a arătat tuturor celor care vreau s-o asculte că are greu năcaz, caută-o datorie de la Dorna, pe care de atâta vreme o urmărește și n-o mai poate împlini. [...]

Nu putea spune că-i supărată de asemenea întârzieri. Mai bine să se amestece așa cu voia altora, printre lume, ca să poată mai bine băga de seamă și iscodi. Din acestea învăța și cum să se ferească de adunări, când va trebui. Bine este să fie la vedere cu prietini, decât într-un ascunziș cu niște dușmani necunoscuți. [...]

Au mers într-adevăr bine, cum s-au apropiat de țara Dornelor, Vitoria a înălțat nasul și a simțit în zări o mireasmă. Nu era nimic decât un vânt subțire și călduț de la asfințit,

Scanned with OKEN Scanner

care urma să topească domol omăturile. Ea nu simțea nimic din afară; o mistuia o arșiță din lăuntru și o înăbușea. Avea credință că aici o să se aleagă cu o rânduială nouă a vieții ei.

Dornele-s numai pâraie, numai munțișori cu brazi, numai tăpșanuri și așezări de sate. Câte neamuri, atâtea Dorne. Neamuri de oameni frumoși și curați. Îi plăcea Vitoriei. Îi privea în treacăt cum petrec la crâșmă și cum joacă cu mare aprindere și patimă, parcă în puține ceasuri avea să fie sfârșitul lumii. [...]

La poarta țințirimului au stat ajutor lângă Vitoria domnul Toma și cucoana Maria. S-a dat fiecăruia dintre cei care ieșeau, întru pomenirea mortului, un sfert de pâne ș-un păhărel de rachiu. Bărbații și femeile șopteau închinarea rituală: Dumnezeu să-l ierte! [...]

După ce făcură împărțeala pomenilor și a colivei, preoții își scoaseră de pe ei odăjdiile. Mai aveau un crâmpei de slujbă, care nu era dintre cele mai ușoare. Vitoria grăbi spre ei, ca să-i poftească la praznic, acasă la domnul Toma. Acolo aveau să se adune și oamenii stăpânirii, cu domnul subprefect, și gospodarii străini veniți de pe munte.

Gospodina lui domnu Toma făcuse toate cum putuse mai bine. Fiind vremea postului cel mare, în privința mâncării era mai greu. Dar era băutură destulă și bună, care împlinea lipsurile. Mai ales era un vin din jos, de la Odobești, în care domnul Toma își punea toată credința.

(Mihail Sadoveanu – *Baltagul*)

A

1. Scrie două argumente care sprijină ideea încadrării fragmentului citat la începutul romanului.
2. Comentează, pe scurt, rolul poveștii despre începuturile românilor, în construirea romanului.
3. Numește tipul de portret, pe care îl schițează romancierul eroinei sale în acest fragment și rolul său în roman.
5. Realizează un rezumat de maximum 25 de rânduri, ai fragmentului de mai sus.
6. Relevă particularitățile portretului Minodorei și al lui Gheorghiță, copiii Victoriei, așa cum reies ele din fragmentul de mai sus.
7. Comentează stările afective ale Victoriei Lipan în așteptarea soțului pe fundalul sărbătorilor tradiționale.
8. Precizează, prin câteva enunțuri, trăsăturile moldovenilor munteni și tipul de caracterizare care se face în portretul colectiv din fragmentul citat.
9. Enumeră și povestește evenimentele care au cauzat „întârziere" din drumul la care porniseră Vitoria și fiul ei.
10. Comentează imaginea naturii (și semnificațiile sale simbolice), așa cum este ea evocată de autor pentru „țara Dornelor", în fragmentul citat.
11. Realizează un rezumat de maximum 25 de rânduri al fragmentului, accentuând particularitățile scenei înmormântării și praznicului.

Scanned with OKEN Scanner

B

12 Scrie câte un sinonim pentru cuvintele: *a zăbovi, sălaşul, chimir, ţol.*

13 Transcrie trei locuţiuni propoziţionale şi trei cuvinte compuse din text.

14 Analizează sintactic cuvintele *Bine ar fi să fie cum spui sfinţia-ta.*

15 Precizează tipurile de propoziţii: – *Cum se poate? Asta n-am ştiut.*

16 Explică semnele de ortografie şi punctuaţie: *Ba-i vis cu adevărat, părinte, nu-i eres.*

2. TIPURI DE PROPOZIŢII

17 Exemplifică următoarele tipuri de propoziţii, completând tabelul:

PROPOZIŢII	EXEMPLE
I. Propoziţii analizabile	
A. După alcătuire	
a. propoziţii simple	.....
b. propoziţii dezvoltate	.....
B. După scopul comunicării	
a. propoziţii enunţiative	
1. propriu-zise	.....
2. optative	.....
3. imperative	.....
b. propoziţii exclamative	
1. exclamative propriu-zise	.....
2. interogative exclamative	.....
C. După aspectul verbului	
a. afirmative (pozitive)	.....
b. negative	.....
D. După înţeles	
a. principale	.....
b. subordonate	.....
II. Propoziţii neanalizabile	.....

18 Alcătuieşte o frază după următoarea schemă:

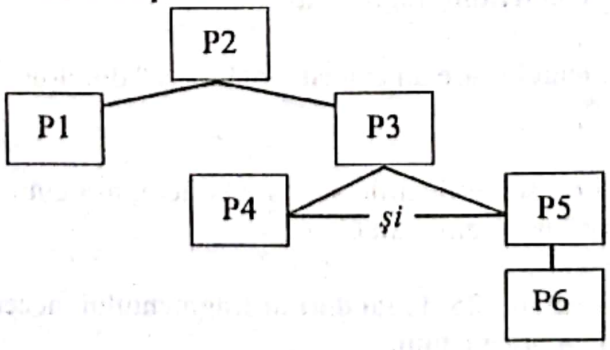

Scanned with OKEN Scanner

19 Compune un text narativ, care să conțină două propoziții independente și o frază cu trei propoziții.

.....

.....

.....

20 Precizează felul propozițiilor următoare după scopul comunicării:

a. *Închinare-aș*[1]*/ și n-am cui*[2]*/* .....

b. *Fugi, Ioane/* .....

c. *Cum să pleci, așa repede, Ioane?* .....

21 Confirmă existența propoziției negative, barând caseta alăturată:

	DA	NU
a. *Nici încline a ei limbă* *Recea cumpăn-a gândirii* (Mihai Eminescu)	☐	☐
b. *Nu eu voi pleca,*[1]*/ ci tu*[2]*/.*	☐	☐
c. *Nici nu voiau*[1]*/ să citească rezultatul*[1]*/*	☐	☐
d. *Nu le-a oferit nici masă, nici casă*	☐	☐
e. *Nici ploaia îl udă, nici soarele îl arde* (Folclor)	☐	☐

22 Scrie o propoziție dezvoltată alcătuită dintr-un predicat verbal și un complement:

.....

23 Construiește fraze în care subordonata să fie introdusă prin următoarele elemente de relație:

a. cine .....
b. unde .....
c. când .....
d. dacă .....
e. de .....
f. cum .....
g. cât .....
h. deoarece .....
i. încât .....
j. ca nu cumva să .....
k. din pricină că .....
l. fără să .....
m. chiar dacă .....
n. de vreme ce .....
o. pentru ca să .....
p. până ce .....
r. din moment ce .....

24 Rescrie propoziții din fraza următoare, menționând felul lor – după înțeles, precizând și raporturile sintactice:

Acum eu știu c-au să mă chinuie, căci au înțeles că-mi ești drag, ș-au să priceapă de ce ai scăpat, dar de acum nu-mi pasă.

(Mihail Sadoveanu)

.....

.....

25 Exemplifică următoarele situații, în interiorul unei fraze:

a. propoziție subordonată introdusă prin „cum"

.....

b. propoziție principală introdusă prin „cum"

.....

c. propoziție subordonată introdusă prin „SĂ"

.....

Scanned with OKEN Scanner

d. propoziție principală introdusă prin „SĂ”

.....

26 Precizează valorile lui CUM, după ce ai delimitat propozițiile:

a. După atâta tărăboi cum să înțeleg[1]/ ce s-a întâmplat [2]/ .

cum: .....

b. Cum n-a venit la timp[1]/ am plecat[2]/.

cum: .....

c. Mă minunez mereu: „Cum gândești de urât?”

cum: .....

d. Cum n-a învățat[1]/ a fost respins[2]/.

cum: .....

e. Cum este interpretul?

cum: .....

27 Află câte propoziții ai în enunțurile următoare; Delimitează-le.

a. Copilul a fost apreciat și premiat de director.

.....

b. Cozonacul a fost copt și adus dis-de-dimineață.

.....

c. Deși isteață, n-a invitat-o nimeni să-și spună părerea.

.....

d. Copiii erau veseli, părinții dimpotrivă, extrem de triști.

.....

e. Am aflat când și cum vom fi invitați.

.....

28 Precizează dacă sunt în text propoziții neanalizabile. Menționează-le, prin rescriere:

a. [...] – *de unde veniți dumneavoastră?*

– De la Vălenii de Munte... Mă recomand madam Sevastița Stănescu, născută Vasilescu.

– Sunteți din Capitală?

– Da. Sunt măritată la Văleni, dar vin des la București, am părinții [...]

– [...] *... și ... mergeți la București în plimbare...*

– Nu; merg la dentist! (I. L. Caragiale)

b. *– Ai venit de mult timp?*

– Ba.

c. *Uf, ce căldură e azi!*

d. *Mărie, strigă Gheorghe disperat.*

29 Scrie o frază mixtă în care să existe două propoziții principale, în raport de coordonare, și două propoziții subordonate aflate în raport de coordonare prin juxtapunere.

.....

.....

.....

30 Scrie o frază în care să existe patru sau cinci propoziții principale aflate în raport de coordonare prin elemente joncționale diferite și prin juxtapunere.

.....

Scanned with OKEN Scanner

31 Scrie o frază cu două propoziții, alcătuite din două cuvinte:

.....

32 Alcătuiește două fraze cu propoziții insuficiente (semantic și sintactic).

2. MEMORIUL DE ACTIVITATE

D

33 **Redactează un memoriu de activitate, pornind de la activitatea ta la Consíliul elevilor în vederea ocupării unui post de viceprimar în cadrul Primăriei elevilor liceeni. Menționează, pe scurt, diversitatea activităților tale din liceu.**

- *Memoriul de activitate este un text succint care cuprinde, de obicei, realizări deosebite în activitatea ta profesională*
- *Prezentarea activităților și realizărilor tale se va face adresându-te unui for superior, oficial*
- *Redactarea textului se va face într-un stil sobru, plin de sinceritate*
- *Informarea presupune ulterior necesitatea unei confirmări*
- *Formula introductivă: subsemnatul/ subsemnata ...*
- *Formula de încheiere este simplă, reprezentativă, urmată de semnătură și dată*

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 1, 3, 5, 8, 17, 20, 24, 27, 29 **notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire 14

1. Romanul: BALTAGUL (Mihail Sadoveanu)
2. Cuvinte incidente. Construcții (expresii) incidente. Propoziții incidente. Frazele incidente în Anacolutul

1. ROMANUL: BALTAGUL

Citește cu atenție textul următor:

– Părinte, vorbi ea cu stăpânire, nu știu ce s-a făcut omul meu. Am început să am grijă.

Părintele Daniil își arătă dinții puternici și răspunse cu voie bună:

– Ce grijă? Caută-ți de treabă. Omul se află la afacerile lui. Mâni-poimâni se-ntoarce acasă cu chimiru plin. Îți aduce de la Piatra o casâncă nouă de mătasă.

– Bine ar fi să fie cum spui sfinția-ta. Eu socot că are o pricină, de aceea întârzie.

– Știi ceva? ai oblicit ceva?

– Nu. Tocmai de asta-s cu mare grijă. În douăzeci de ani am ajuns eu să-i știu drumurile și întoarcerile. Poate zăbovi, o zi ori două, cu lăutari și cu petrecere, ca un bărbat ce se află; însă după aceea vine la sălașul lui. Știe că-l doresc și nici eu nu i-am fost urâtă.

Părintele Daniil râse:

– Cunoaștem asta și nu ne pare rău.

– Așa că eu, deși-s femeie proastă, am numărat pe degete zilele. S-a mai dus ș-acu șapte ani la Dorna după oi. Le-a cumpărat cu bine și s-a întors cu pace. A avut vreme să le coboare la iernatic în locurile care le are năimite, le-a dat în seama bacilor, a stat cu ei la numărătoare, a făcut socoteli, a plătit simbrii, a stat și-n târg la Iași o zi, a stătut altă zi la Piatra – și după douăzeci de zile a fost înapoi. Dar acu a trecut de două ori pe atâta.

– Cum se poate? Asta n-am știut.

– Apoi, părinte, sfinția-ta nu-i ești soț și n-ai nevoie să știi. Durerea-i la mine și socotelile acestea numai eu le fac noaptea, când îs singură trează ș-aud numai greierul din vatră. Acu, astă-noapte, am avut și semn în vis.

– Lasă visurile. Îs mai mult înșelări.

– Câteodată poate-s înșelări; dar aicea îmi răspund mie. Cât chem și cât doresc, trebuie să-mi răspundă. L-am visat rău, trecând călare o apă neagră.

[...] De ce-i va fi venit în minte femeii lui Lipan, cât își așezau buclucurile în casă, în preajma focului din hoarnă, să-l întrebe anume lucru pe fierar?

Își lepădase cojocul și-i silise să se dezbrace și ei de straiele groase. Îi așezase pe scăunașe în preajma focului și le turna rachiu în pahărele verzi.

– Moș Pricop, dumneata n-ai mai potcovit cumva cai din părțile Tarcăului?

– Ba am potcovit.

– Nu s-a oprit cumva la covălia dumitale, astă-toamnă, un om cu un cal negru țintat în frunte?

– Ba s-a oprit.

– Și-ți aduci aminte cum era îmbrăcat acel om?

– Îmi aduc aminte. Purta căciulă brumărie. Avea cojoc în clinuri, de miel negru, scurt până la genunchi, și era încălțat cu botfori.

Scanned with OKEN Scanner

– Acela, moş Pricop, a fost soţul meu.

– Hm! făcu moş Pricop, dacă-i soţul dumitale, apoi n-am ce zice, vrednic român. Numai nu-mi plăcea că se ducea la drum asupra nopţii. Eu aş fi avut plăcere să cinstesc cu dânsul ca şi cu dumneavoastră. Eu cu oamenii din sat de la mine nu cinstesc; dar cu oamenii străini îmi place, că ei îs călători, au necazuri şi-i bine să le stai înainte cu pahar dulce şi vorbă bună. Dar omul acela zice că se duce noaptea; că se bucură să umble pe lună. De oameni răi spunea că nu-i pasă; are pentru dânşii pistoale încărcate în desagi. S-a dus şi într-o vreme a prins a cânta din solz, ca să nu-i fie urât.

[...] La Cruci a dat de nuntă.

Fugeau săniile cu nuntaşii pe ghiaţa Bistriţei. Mireasa şi druştele[5] cu capetele înflorite; neveste numai în catrinţi şi bondiţi. Bărbaţii împuşcau cu pistoalele asupra brazilor, ca să sperie şi s-alunge mai degrabă iarna. Cum au văzut oameni străini pe drumul de sus, vorniceii au pus pinteni şi le-au ieşit înainte cu năfrămile de la urechile cailor fâlfâind. Au întins plosca şi-au ridicat pistoalele. Ori beau în cinstea feciorului de împărat şi a slăvitei doamne mirese, ori îl omoară acolo pe loc.

Nunta s-a abătut către drum, Vitoria a primit plosca şi a făcut frumoasă urare miresei. Arăta veselă faţă şi limbă ascuţită, deşi s-ar fi cuvenit să fie scârbită, căci se ducea la răi datornici, la Dorna.

– Eu îs de loc de la Tarcău, mai spunea ea, şi sunt nevasta unuia Nechifor Lipan, care a trecut şi el câteodată pe aici şi a închinat poate şi el, ca mine, un pahar la nunţile dumneavoastră. [...]

Mie numai să-mi spuneţi, dacă puteţi, cine-aţi văzut pe un om de la noi călare pe un cal negru ţintat în frunte şi-n cap cu căciulă brumărie.

Nu s-a aflat nimene dintre nuntaşi să răspundă că ar fi văzut asemenea om. Numai între femei s-a ales una care parcă îşi aducea aminte, dar îndată a uitat ş-aceea. Nunta a pornit înainte şi iar s-a lăsat pe ghiaţa Bistriţei, cu chiote sălbatice. [...]

[...] Omul îşi aducea tare bine aminte; şi obrazul muntencei se însenină puţintel. Către Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril, într-adevăr a făcut popas mai la vale, pe toloacă, asemenea turmă cum o prubuluia nevastă.

Când ciobanii s-au mişcat înspre crâşmă, au sosit din urmă şi stăpânii, în număr de trei. Da-da! unul era pe-un cal negru ţintat şi purta căciulă brumărie. Acela a dat poruncă pentru rachiu şi-a cinstit pe ciobani. A cerut o litră deosebită pentru el şi pentru ceilalţi doi tovarăşi. Aflându-se de faţă şi părintele Vasile, l-a poftit pe sfinţia-sa să guste cu dânşii un păhărel. Părintele Vasile nu s-a pus împotrivă, văzându-i oameni cumsecade, şi crâşmarul i-a pus scaunul la masa drumeţilor. Nu mult după asta, după ce-au mai cinstit o litră, omul cel cu căciulă brumărie a avut gust să-i facă părintele o cetanie şi-o aghiasmă şi să-i stropească oile.[...]

– Caută bine unde va fi făcut un popas mai lung... zâmbi crâşmarul. [...]

Au coborât mai repede, pe calea bătută şi pe pârâiaşele îngheţate ale Moinei, şi nu s-au oprit decât dincolo de satul Suha, la marginea dinspre văi.

– Aicea ţine crâşmă domnul Iorgu Vasiliu ...[...]

Vitoria a fost îndată în crâşmă. Aici urmau să facă popas mai îndelung, să se hodinească, să mănânce. [...] Ca o meşteră încercată şi iscusită, aduse vorba despre afacerea ei.

Statornicind bine omul şi luna şi cumpănind cu luare-aminte şi ce era însemnat în condică, negustorul stătu şi cugetă îndelung şi găsi şi-n amintirea lui întocmai ce i se cerea să ştie, că într-adevăr, în cutare zi, din cutare lună, au trecut oile.

Scanned with OKEN Scanner

Însă Vitoria nu putea să se mulțumească cu asemenea răspuns. Mai avea nevoie să i se lămurească toate despre stăpânii oilor. Firește, întâi au trecut oile, cu ciobani, cu gospodăria, cu câinii, cu asinii, iar după aceea s-au arătat și stăpânii.

– Așa este, se învoi, după cugetarea adâncă, domnul Vasiliu. După aceea au venit și stăpânii.

– Întâi au făcut, și oile și ciobanii, popas. Ciobanii i-au așteptat pe stăpâni.

– Nu, scutură din cap domnul Vasiliu. Ciobanii au apucat în treacăt câte o pâine. S-au dus înainte.

– Și stăpânii au sosit pe urmă, nu-i așa? Erau călări.

– Întocmai, au sosit pe urmă, călări. Amândoi au descălicat și le-am dat o gustare – ca și dumneavoastră. Scrumbie, pâne și bere. La mine, aceste articole sunt de prima calitate. Am deprins a le aduce de demult, de când lucrau sus la poduri și șosea, italienii.

– Nu erau doi, zise cu liniște Vitoria. Erau trei.

– Ba erau doi.

Vitoria clipi din ochi asupra unui întuneric care-i izbucnise înăuntru. Domnul Iorgu Vasiliu își repetă afirmarea. Ca și cum întunericul care se iscase în ea avea să se deschidă, munteanca stătu așteptând și cugetând. Acuma vedea adevărat și bine că vântul a contenit. Căzuse jos, în vale și amuțise și el. Semnul era vădit. Mai înainte nu putea trece. Trebuia să se întoarcă îndărăt. Nu avea în ea nici cea mai mică îndoială că, între cei doi, Nechifor nu se afla. Pân-aici nu ajunsese, aici nu se mai găsea nimic viu din el. [...]

[...] Pe când i se învălmășeau aceste cugetări, Bogza simțindu-se privit, bău pe nerăsuflate un pahar de vin, și încă unul. După aceea, fără să știe cum, luă deodată o hotărâre năprasnică. Muierea-i muiere și bărbatu-i bărbat. El era un bărbat, de care nu-și bătuse joc nimeni în viața lui.

– Dă baltagul, vorbi el, încă stăpânit, întinzând mâna îndărăt către Gheorghiță.

– Mai stă puțintel, îl opri femeia, ca să încheiem praznicul după cuviință. Ce te uiți, Gheorghiță, așa la baltag? întrebă ea după aceea, râzând, este scris pe el ceva?

– Ascultă, femeie, mormăi cu mânie Bogza, de ce tot mă fierbi și mă înțepi atât? Ai ceva de spus: spune!

– Nu te supăra, domnul Calistrat, eu întreb pe băiet dacă nu ceteşte ceva pe baltag. [...]

– Destul! răcnea omul, destul![...] Pentru o faptă este numai o plată. Chiar dacă aș fi eu, mi-oi primi osânda de la cine se cuvine. Dar nu sunt eu. Ce ai cu mine?

– Eu? n-am nimic! se apără munteanca, uimită mai presus de orice de o întrebare ca aceea.

– Cum n-ai? mugii Calistrat, împrăștiind cu dosul mânilor talgerele și paharele. Dar cu cine vorbești tu așa, muiere? Dar ce? ai trăit cu mine, ca să ai asupra mea vreun drept?

– Gheorghiță, vorbi cu mirare femeia, mi se pare că pe baltag e scris sânge și acesta-i omul care a lovit pe tată-tău.

Calistrat se smulse din locul lui, repezindu-se spre flăcău, ca să-și ieie arma. Cuțui i se puse în față – poprindu-l cu brațele încordate, ca pe un mal. Dar în gospodarul cel mare izbucnise crâncenă mânie. Păli cu pumnul pe Cuțui în frunte și-l lepădă la pământ. Bătu cu coatele pe cei de aproape și-i dărâmă și pe ei. Se azvârli cu capul pe ușa deschisă, mugind. Vitoria fâlfâi cu brațele ca din aripi după el. Într-o clipă fu și ea în prag țipând:

– Gheorghiță! dă drumul cânelui!

Scanned with OKEN Scanner

Flăcăul avea de mai înainte hotărât cum să facă. Se încurcă însă în lanţug, în cotlonul şurii. Prin lucirea amurgului, Bogza îl văzu şi se prăvăli pe o coastă asupra lui. Atunci cânele dădu un urlet fioros. Izbindu-se înainte, chelălăi sugrumat. Îzbindu-se a doua oară, rupse lanţugul. Bogza îl ocoli, cercând să apuce, dintr-un salt braţul feciorului cu baltag.

Împuns de alt ţipăt al femeii, feciorul mortului simţi în el crescând o putere mai mare şi mai dreaptă decât a ucigaşului. Primi pe Bogza în umăr. Îl dădu îndărăt. Apoi îl lovi scurt cu muchea baltagului în frunte. Calistrat Bogza şovăi. Cânele se năpusti la beregată, mestecând mormăiri sălbatice cu sânge.[...]

Bogza îşi aţinti ochii asupra ei. Erau ochi umezi în care pâlpâiau luminiţi. Ruptura buzei de sus părea un râs straniu.

– Părinte, vorbi el iar, cu nelinişte, să nu mă laşi să mor aşa. Pune asupra mea patrafirul şi ceteşte-mi dezlegare. Mă rog de nevasta asta şi de feciorul ei, să mă ierte.

Vitoria făcu semn lui Gheorghiţă să se apropie. [...]

– Iartă-mă, femeie! ceru muribundul. M-a sugusat cânele. Mă duc şi eu după Nechifor Lipan şi trebuie să mă ierţi.

– Dumnezeu să te ierte, îi zise Vitoria.

Îşi strânse buzele, îl privi neclintit o vreme. După aceea se retrase.

– Vină încoace, Gheorghiţă, vorbi ea, trezită din nou de griji multe. Vez de ţesală caii, după moda nouă care am aflat-o aici, şi-i întăreşte cu orz, căci drumurile încă nu ni s-au sfârşit. Facem cu domnu Toma toate socotelile şi-i plătim cinstit, mulţămindu-i frumos. Plătim preoţilor, oamenilor care s-au ostenit şi tuturora. Pe urmă, stăm şi ne hodinim trei zile, după care facem parastasul întâi tatălui tău. Îndată ne încălărăm şi ne ducem la apa Prutului la Ştefăneşti, ca să cunoaştem turma de la Rarău. Socot că mergând cu spor, pe vreme bună, ne putem întoarce iar aici în Sabasa, ca să facem parastasul de nouă zile. Apoi ne ducem dincolo de Jijia, ca să vorbim cu baciul Alexia şi să ne alcătuim cu el pentru întoarcere oilor către munţi, unde avem tocmită păşunea de vară. La patruzeci de zile vom fi iar aici şi vom ruga pe domnu Toma şi pe părintele să ne-ajute a împlini datoria de patruzeci de zile. Atuncea vom face praznic mai bun, cu carne de miel de la turma cea nouă.

(Mihail Sadoveanu – *Baltagul*)

A

1. Identifică, în textul de mai sus, cele două moduri de expunere dominante şi explică în zece rânduri în ce constă efectul stilistic rezultat din combinarea lor.

2. Numeşte, într-un enunţ scris, cel puţin două particularităţi ale vorbirii personajelor identificate în fragment (părintele Daniil şi Victoria).

3. Realizează o scurtă compoziţie (25 de rânduri), în care să refaci, pe scurt, portretul celor două personaje care iau parte la dialog, aşa cum reiese el din fragmentul de mai sus.

4. Identifică o motivaţie a folosirii interogaţiei de la începutul fragmentului citat şi dezvoltă ideea în maxim cinci rânduri.

5. Schiţează, în 2-3 rânduri, portretul ciobanului Lipan, aşa cum reiese el din descrierea făcută de moş Pricop.

Scanned with OKEN Scanner

6 Numeşte cu o singură expresie calitatea fundamentală a Victoriei, reliefată de fragmentul citat.

7 Scrie două argumente pentru care textul reprodus fragmentar mai sus aparţine genului epic.

8 Identifică şi narează, într-un scurt rezumat, particularităţile evenimentului pe care îl surprinde autorul în fragmentul citat.

9 Reliefează rolul autorului aşa cum se face el simţit în fragmentul acesta, prin alegerea secvenţelor şi comentarea lor, din perspectiva atitudinii narative.

10 Identifică şi comentează în maximum cinci rânduri, momentul acţiunii surprins în fragmentul de mai sus, ţinând seama şi de relaţiile care se stabilesc între Vitoria şi celelalte personaje participante.

11 Povesteşte în maximum şase enunţuri fragmentul citat.

12 Comentează efectul stilistic al metaforei „un întuneric" prezentat în fraza „Vitoria clipi din ochi asupra unui întuneric care-i izbucnise înăuntru".

13 Argumentează, în cel puţin două enunţuri/ zece rânduri, apartenenţa textului la deznodământul romanului.

14 Realizează, în scris, un portret succint al Vitoriei Lipan, aşa cum se desprinde în relaţia descrisă/ surprinsă în scena de mai sus.

15 Comentează pe scurt atitudinea eroinei desprinsă din monologul (structurat în forma unei adresări către Gheorghiţă – fiul) din final.

B

16 Desparte în silabe şi explică regulile de despărţire: „*lăutari*", „*simbrie*", „*iernatic*".

17 „*Oamenii fură îndată asupra lor. Subprefectul porunci cuiva, răcnind, să cheme pe loc jandarmii de la masa cea mică din fundul ogrăzii.*"
Analizează morfologic şi sintactic pronumele din text.

18 Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate:
„*Statornicind bine omul şi cumpănind cu <u>luare-aminte</u> [...] negustorul stătu şi cugetă <u>îndelung</u>".*

19 „*Trebuia să se întoarcă îndărăt. Nu avea în ea nici cea mai mică îndoială că, între cei doi, Nechifor nu se afla..*".
Transcrie propoziţiile principale.
.....

20 Scrie trei figuri de stil diferite, prezente în fragmentele date.

Scanned with OKEN Scanner

2. CUVINTE INCIDENTE. CONSTRUCȚII INCIDENTE. EXPRESII INCIDENTE. PROPOZIȚII INCIDENTE. FRAZE INCIDENTE. ANACOLUTUL

21 Descoperă în enunțurile de mai jos cuvintele, construcțiile, propozițiile și frazele incidente și subliniază-le:

a. Ion – n-are de lucru – începe să gesticuleze și să țipe.
b. Mâine – de bună seamă – va fi o zi mare.
c. Zău, ți-am spus tot adevărul.
d. Marinarul, bată-l pustia, se repezi spre catarg.
e. Voi veni, firește, mâine.
f. Vom construi barca, fără doar și poate.
g. Maria, după mine, e cea mai corectă.
h. Olguța, vedeta – e vorba de colega mea – nu a participat la selecția din 24 mai.
i. „Din păcate, era evlavios moș Nichifor". (Ion Creangă)
j. Era invitată și colega mea și – mare minune – a venit.

22 Precizează semnele de punctuație folosite pentru delimitarea cuvintelor și construcțiilor de la exercițiul 21.

a. .....
b. .....
c. .....
d. .....
e. .....
f. .....
g. .....
h. .....
i. .....
j. .....

23 Alcătuiește enunțuri cu următoarele cuvinte și construcții incidente:

a. în definitiv .....
b. vai .....
c. desigur .....
d. va să zică .....
e. cică .....
f. parcă .....
g. evident .....
h. la urma urmei .....
i. din păcate .....
j. ca de obicei .....
k. în fine .....

24 Scrie enunțuri în care cuvintele: desigur, poate, firește, cu siguranță să aibă, pe rând, valoare de adverbe și locuțiuni adverbiale predicative și adverbe și locuțiuni adverbiale incidente.

a. desigur
- adverb predicativ .....
- adverb incident .....

Scanned with OKEN Scanner

b. poate
- adverb predicativ .....
- adverb incident .....

c. fireşte
- adverb predicativ .....
- adverb incident .....

d. cu siguranţă
- locuţiune adverbială predicativă .....
- locuţiune adverbială incidentă .....

e. de bună seamă
- locuţiune adverbială predicativă .....
- locuţiune adverbială incidentă .....

25 Alcătuieşte cinci enunţuri care să cuprindă:

a. două propoziţii independente .....
.....

b. două propoziţii incidente .....
.....

c. o propoziţii intercalate ... .
.....

26 Rescrie propoziţiile şi frazele incidente:

a. *Ia citeşte-mi-o şi mie, zise Gheorghiţă cum stătea cu faţa-n sus şi căsca, să văd ce prostie ai scris.* (Calistrat Hogaş)
.....

b. *Ce-i drept, nu stăteam nici eu pe acasă tot timpul* (Ion Lăncrăjan)
.....

c. *Ştia, vezi binele, soarele cu cine are de-a face* (Ion Creangă)
.....

d. *Secretara, ai fi zis, că nici nu auzise* (Marin Preda)
.....

e. *Părerea mea e că e mai bine să laşi caii în pace, interveni Moromete împăciuitor* (Marin Preda)
.....

f. *Dorm toţi butuc, şopteşte cald saşiul* (I. L. Caragiale)
.....

g. *Întâmplător, se aflase şi Pascalopol, fiind spre scară, alături, se-nţelege, de Otilia şi de Felix* (George Călinescu)
.....

h. *– Simion este de vină în toată afacerea asta – aruncă Aglae o privire mânioasă spre bătrânul cu broboadă, care lucra mereu ca şi când n-ar fi auzit nimic – nu vrea şi nu vrea.* (G. Călinescu)
.....
.....

i. *Sărăcuţ de maica mea! strigă din băierile inimii bisoceanul – s-a răpus domnul inginer* (Alexandru Odobescu)
.....

j. *Numai în grădina ursului, dacă-i fi auzit de dânsa, se află sălăţi de aceste.* (Ion Creangă)
.....

Scanned with OKEN Scanner

27 Scrie o frază care să conţină două propoziţii incidente, care să reprezinte: prima-intervenţie a naratorului şi a doua-intervenţie (precizarea) unui personaj aflat într-un dialog.

.....

.....

28 Subliniază predicatele, delimitează propoziţiile. Rescrie propoziţia sau fraza incidentă; alcătuieşte schema frazei;

Ce hotărâm să facem? întrebase Dapix într-o noapte la sfatul celor care mai erau în viaţă în cetate (Al. Mitru)

29 Identifică, prin subliniere, anacolutul din enunţurile următoare:

a. Sora mea, nu-mi pasă de ea.
b. Discuţia dintre Dan cu Ioana a fost amânată.
c. Mă deranjează nu atât cuvintele spuse, ci tonul.
d. *Turma visurilor mele eu le pasc cu oi de aur.* (Mihai Eminescu)
e. *Căci Dumnezeu păşind, apropiat/ îi vezi lăsată umbra printre noi.* (Tudor Arghezi)

30 Rescrie corect propoziţiile de la ex. 29.

31 Asociază, unind prin săgeţi, tipurile de anacolut cu exemplele date:

a.	structuri cu pronumele: *ceea ce*	*Concurenta care m-am întâlnit cu ea a dispărut.*
b.	structuri cu: *faptul că*	*Faptul că nu a venit, eram agitat.*
c.	coordonarea unui gerunziu cu propoziţia principală	*Nu ştiu alţii cum sunt, dar eu* [...] *parcă-mi saltă şi acum inima de bucurie.* (Ion Creangă)
d.	folosirea unor termeni corelatori improprii	*Mă obligă să cânt, ceea ce n-am dorit acest lucru.*
e.	subiectul independent	*Au venit mulţi, dar fiind începători, iar ceilalţi n-au vrut să evolueze.*
f.	construcţii cu pronumele relative variabile de felul lor, care au fost folosite invariabil.	*Nu atât supărarea, ci comportamentul a deranjat-o.*

32 Rescrie corect enunţurile de la ex. 31.

33 Citeşte cu atenţie textul următor şi explică anacolutul:

Eu, dom' judecător, reclam, pardon, onoarea mea, care m-a-njurat, şi clandirul cu trei chile mastică prima, care venisem tomn' atunci cu birja [...] (I. L. Caragiale)

34 Recitează un text dramatic, studiat de tine, şi transcrie două enunţuri care conţin anacolut.

Pentru autoevaluare, rezolvă exerciţiile numărul 2, 3, 6, 9, 11, 21, 27, 29, 33 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
15

1. Epica în proză: PLANETA CELOR DOI SORI (Horia Aramă)
2. Predicatul. Propoziția subordonată predicativă
3. Mandatul telegrafic

1. EPICA ÎN PROZĂ: PLANETA CELOR DOI SORI

Citește cu atenție textul următor:

Am azvârlit din mers minicartela de închidere a camerei. Recepționerul a prins-o agil.

– Sper că ați dormit bine, mi-a spus fără nicio intenție.

L-am fulgerat cu privirea. După repriza matinală de înot, o durere surdă încă mai rătăcea prin oasele mele, ca un ecou al nopții petrecute în patul mai dur decât piatra. Pe lângă ea, o noapte pe pământul gol ar fi fost culmea confortului. Din păcate, o asemenea extravaganță era interzisă pe Ahra, ca și înnoptarea la bordul navelor în tranzit.

– Pentru diseară te rog să-mi prepari o lespede sănătoasă, am trântit înainte de a ieși.

Fusesem sfătuit să evit planeta celor doi sori, așa cum făceau de regulă rătăcitorii solitari, dar tocmai aceasta mă decisese... Nu speram să închei, în cursul unei singure vieți, ocolul coloniilor terestre de la frontierele galaxiei, dar o vizită în plus nu era de lepădat. Despre Ahra circulau tot soiul de basme, dar nimeni nu mă avertizase concret și practic să-mi aduc un sac de dormit. Din fericire aveam pe navă un culcuș exemplar, astfel că răul nu avea să dureze.

Nimic nu șterge mai bine penibila impresie a unei nopți dormite pe Ahra decât o zi petrecută pe aceeași planetă. Sunt singuratic atât prin formație și gusturi, cât și prin obișnuință, ca orice rătăcitor, dar totul pe Ahra părea că nu are altă menire decât să mângâie, să vindece, să consoleze. După câteva minute de plimbare sub cerul ușor violaceu, de o nuanță dulce, sub lumina blândă a soarelui diurn, am început să respir mai liber și m-am destins.

Orașul era un savant conglomerat de linii curbe. Nici un bulevard nu era perfect rectiliniu, clădirile înseși treceau pe nesimțite una în cealaltă, într-un joc de linii și volume perfect armonic, dar în același timp lipsit de rigiditate și ostentație. Acolo unde amploarea spațiului friza grandiosul, intervenea vegetația îmblânzind prin soluții cât se poate de simple aerul metropolitan. Cum nimeni nu se grăbea, nicio față nu era ursuză, nimeni nu ți se băga în suflet, extremele care marcau comportamentul tereștrilor erau evitate de la bun început. Nicio expresie crispată, nimic aspru, orgolios în privirile ahrienilor, sau extravagant în vestimentația lor, făcută să nu violenteze privirea și să se încadreze firesc în decor.

Lucru de mirare, aceste nonsenzații, în loc să treacă pe lângă mine, mă umpleau de încântare. Când am ajuns pe dana de verificare a navei eram remontat, ba chiar ușor euforic. Aici lucrul se desfășura cu folos, dar fără ca nimeni, om sau mașină, să gâfâie, să trepideze, să se agite mai mult decât era strict necesar. Mersul operațiilor urmărea foarte îndeaproape graficul preliminar, astfel că n-am putut decât să mă declar mulțumit. Am revenit spre oraș, purtând pe chip acea unică îmbinare de riduri pe care atât de rar aveam ocazia s-o abordez în lungile mele însingurări și care se cheamă surâs.

(Horia Aramă – *Planeta celor doi sori*)

Scanned with OKEN Scanner

A

1 Identifică modul de expunere predominant în fragmentul citat.

2 Argumentează schimbarea de atitudine a naratorului şi descrie modul în care se face ea simţită în fragment.

3 Relevă particularităţile lexicale şi stilistice ale textului.

4 Comentează ultima frază a fragmentului.

5 Exprimă-ţi părerea despre apartenenţa fragmentului la povestirea ştiinţifico-fantastică.

B

6 Precizează sensul neologismelor: a trepida, preliminar, a arbora, rectiliniu.

.....

7 Explică scrierea cu doi „i" în cuvântul *soluţii*.

.....

8 Analizează subiectul şi predicatul propoziţiei: „Oraşul era un savant conglomerat de linii curbe."

9 Scrie trei locuţiuni diferite.

10 Delimitează propoziţiile şi precizează raporturile dintre ele:

„Cum nimeni nu se grăbea, nicio faţă nu era ursuză, nimeni nu ţi se băga în suflet, extremele care marcau comportamentul tereştrilor erau evitate de la bun început"

2. PREDICATUL
PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ PREDICATIVĂ

C

11 Indică, prin subliniere, predicatele din enunţurile de mai jos şi delimitează propoziţiile:

a. *Sute de oameni rupţi, rupţi de osteneală stau cu ochii mari, holbaţi, scotocind întunericul, vrând să pătrundă o taină de nepătruns.* (Liviu Rebreanu)

b *Porniserăm din văi adânci*
Şi ne târam acum pe brânci
Să nu ne prind-Osman de veste
Că năzuim la deal spre creste. (George Coşbuc)

c *Pesemne c-aista-i Flămânzilă, foametea sac fără fund, de nu-l mai poate sătura nici pământul.* (Ion Creangă)

d. *Nu e soare, dar e bine*
Şi pe râu e numai fum
Vântu-i liniştit acum,
Dar năvalnic vuiet vine
De pe drum. (George Coşbuc)

Scanned with OKEN Scanner

e. *Feţişoara lui – spuma laptelui*
Ochişorii lui – mura câmpului
Mustăcioara lui – pana corbului

f. *Socrul roagă-n capul mesei să poftească să se pună*
Nunul mare, mândrul soare, şi pe nună, mândra lună,
Şi s-aşează toţi la masă, cum li-s anii, cum li-i hangul
Lin vioarele răsună, iar cobza ţine rangul! (Mihai Eminescu)

g. *Şi zvârr! Cu pravila cea mare după călugări.* (Ion Creangă)

12 Precizează felul predicatului din textele de mai sus:

a. .....
b. .....
c. .....
d. .....
e. .....
f. .....
g. .....

13 Scrie propoziţii în care predicatul să fie exprimat prin:

a. verb la diateza activă, modul condiţional-optativ
.....

b. locuţiune verbală – diateza reflexivă
.....

c. locuţiune adverbială
.....

d. interjecţie predicativă
.....

e. verb la indicativ – perfectul compus – diateza pasivă
.....

f. verb copulativ + nume predicativ (pronume posesiv caz genitiv)
.....

g. verb copulativ + nume predicativ (adjectiv la gradul superlativ absolut)
.....

h. verb copulativ „a însemna" + nume predicativ (substantiv)
.....

i. verb copulativ + nume predicativ (interjecţie)
.....

j. verbul copulativ „a părea" + nume predicativ (exprimat printr-un grup verbal – a fi + adjectiv)
.....

k. verbul copulativ a fi + nume predicativ multiplu (exprimat prin verbe la infinitiv)
.....

l. verb predicativ impersonal
.....

m. verb copulativ + adverbul relativ CUM
.....

n. verb copulativ + pronume relativ CINE
.....

Scanned with OKEN Scanner

14 Construieşte enunţuri în care verbul predicativ a fi să aibă următoarele sensuri:

a. a costa .....
b. a se întâmpla .....
c. a trece (ani) .....
d. a se duce .....
e. a dura .....
f. a însemna .....
g. a avea loc .....
h. a fi de loc .....

15 Completează tabelul de mai jos, după ce ai subliniat predicatele din textele date:

a. „Alese o gherghină, dar era îngheţată" (D. Anghel)
b. „Dac-ar fi să iasă toţi învăţaţi ..." (Ion Creangă)
c. „Oraşul a fost cuprins, pe neaşteptate, de cazaci." (Z. Stancu)
d. „De-ar fi ştiut turcii astăzi aceasta, v-ar fi zdrobit numai cu caii lor" (Nicolae Bălcescu)
e. „De ce m-aţi dus de-acasă?
Să fi rămas fecior la plug
Să fi rămas la coasă" (Octavian Goga)
f. Avionul a fost reperat spre dimineaţă

Predicate verbale exprimate prin verbe la diateza pasivă	Predicate verbale exprimate prin verbe la condiţional-optativ perfect şi conjunctiv perfect	Predicate nominale exprimate prin verbe copulative şi nume predicative exprimate prin verbe la participiu
.....	.....	.....
.....	.....	.....

16 Alcătuieşte propoziţii în care verbele menţionate să fie, pe rând, predicative şi copulative.

a. a rămâne - predicativ .....
- copulativ .....
b. a ieşi - predicativ .....
- copulativ .....
c. a ajunge - predicativ .....
- copulativ .....
d. a însemna - predicativ .....
- copulativ .....

17 Menţionează pe linia punctată valoarea predicativă sau copulativă a verbului „A PĂREA" din enunţurile următoare:

a. Mi se pare[1]/ că plouă.[2]/ (.....)
b. „Se pare[1]/ că furtuna ridică al ei glas".[2]/ (Mihai Eminescu) (.....)
c. „Îmi pare bine[1]/ că lui Huţu nu-i pare rău".[2]/ (Ioan Slavici) (.....)
d. „Bine-ţi pare[1]/ să fii singur ori bătrân fără de minte."[2]/ (Mihai Eminescu) (.....)
e. Părea nins de soare. (.....)
f. El părea a fi dispus[1]/ să plece.[2]/ (.....)
g. Frumoasă părea fata. (.....)
h. Îmi pare[1]/ că întârzie.[2]/ (.....)
g. El pare că e cumsecade. (.....)
i. Ea pare ciudată. (.....)

Scanned with OKEN Scanner

18 Scrie o propoziție cu următoarea structură: complement indirect (caz D) + a fi (copulativ) + nume predicativ + complement indirect.

.....

19 Scrie cinci exemple în care predicatul verbal este exprimat prin verbe la moduri nepersonale:

a. .....
b. .....
c. .....
d. .....
e. .....

20 Precizează felul predicatelor și prin ce sunt exprimate:

a. A voastră-i jalea cea mai mare. (Octavian Goga)
b. „Un om fusese o frunză și numai om cu om
Au izbutit să crească și să se facă pom." (Tudor Arghezi)
c. „– Dormi, Mură?
– Ca Oltul și ca stelele, mămucă." (Gala Galaction)
d. Dorința mea este de a călători.
e. Tu ești asemenea unuia dintre ei.
g. Cine este copilul?
h. – Este bună înghețata?
– Este.
i. Oamenii au fost lăudați și apreciați de localnici.
j. Lauda mincinosului, bucuria nebunului. (folclor)
k. „Negreșit, amice, că pe când te aflai școlar la Paris, vei fi rătăcit uneori duminica, când ploua afară." (Alexandru Odobescu)
l. Cum a fost experimentul?
m. Mi-e frig iar, mamă.

21 Identifică, prin subliniere predicatul nominal incomplet din enunțurile următoare:

a. Întrebarea este cum realizăm programul.
b. Să înveți înseamnă să știi.
c. El a ajuns ce și-a dorit.
d. Dorința lui era să plece mai repede.
e. Părerea mea este că nu studiezi suficient.

• Propoziția subordonată predicativă

22 Rescrie propozițiile predicative, din enunțurile date:

a. „Porunca sultanului este că tu ești mazil și că trebuie să pleci cu toată casa ta, cu fiii și ginerii, la Constantinopol." (Nicolae Iorga)

.....

b. „Domnița Chiajna, sta lângă dânșii și-i suduia cu aspre cuvinte, arătându-le că datoria lor este să alerge prin cetate, să adune luptători și să vândă cu al lor sânge cinstea tronului și a neamului lor." (Alexandru Odobescu)

.....

c. „Băiatul cu care ucenicise George ajunsese să fie mâna dreaptă a împăratului ..."
(Petre Ispirescu)

.....

Scanned with OKEN Scanner

d. „Asta înseamnă că se apropie sfârșitul, se gândi bolnavul, și pe portița gândului simțea cum se furișa în gol amenințător, o dâră de groază care totuși părea că-i plăcută."

(Liviu Rebreanu)

.....

e. „Adevărul este că, după ce s-a ivit la lumina zilei și a început să alerge pe stânci, firul de apă nu pierdea o singură clipă legătura cu o infinitate de zăcăminte lichide."

(Geo Bogza)

.....

f. „Râvna lui era să fie bine cu toată lumea, să nu jignească pe nimeni și astfel să se strecoare prin viața aceasta plină de dureri." (Liviu Rebreanu)

.....

23 Realizează extinderea numelor predicative din enunțurile de mai jos:

a. „Dorința mea a fost întotdeauna de a vedea pe acei care-și iubesc țara." (Ion Ghica)

.....

b. Soarele părea a fi lunecat pe un alt tărâm.

.....

c. „A avea la îndemână picioarele unui cal înseamnă a merge șezând..." (Calistrat Hogaș)

.....

d. „Cum sta vulturul nemișcat, părea colțul ascuțit al stâncii încremenite acolo de veacuri" (Emil Gârleanu)

.....

e. „Natalia păru a-și da seama de cele întâmplate"

.....

24 Construiește fraze în care prepoziția predicativă să fie introdusă prin:

a. să .....

b. că .....

c. după cum .....

d. ca și cum .....

e. cum .....

f. unde .....

g. cine .....

h. ce .....

25 Alcătuiește șase fraze care să conțină propoziții predicative. Efectuează, apoi, contragerea.

26 Construiește un enunț care să conțină două propoziții predicative aflate în raport de coordonare.

.....

.....

27 Scrie fraze în care propozițiile predicative să aibă ca elemente regente următoarele verbe:

a. a ajunge .....

b. a însemna .....

c. a fi .....

d. a rămâne .....

e. a apărea .....

f. a deveni .....

Scanned with OKEN Scanner

28 Scrie enunțuri care să conțină propoziții predicative introduse prin pronumele *cine*, care să aibă următoarele funcții sintactice.

a. subiect .....
b. complement direct .....
c. nume predicativ în genitiv .....
d. complement indirect în acuzativ .....
e. atribut pronominal .....

29 Construiește enunțuri în care propozițiile predicative să aibă ca elemente regente verbe la moduri nepersonale:

a. infinitiv (a deveni) .....
b. participiu (a ieși) .....
c. gerunziu (a părea) .....
d. supin (a rămâne) .....

30 Scrie o scurtă compunere care să cuprindă trei propoziții subordonate predicative, aflate în raport de coordonarea prin juxtapunere.

3. MANDATUL TELEGRAFIC

D

31 Completează atent un mandat telegrafic, după modelul de mai jos. Se completează numai căsuțele marcate cu „se completează de expeditor":

MANDAT TELEGRAFIC

Prezentat: data ... ora ...
Transmis. La oficiul ... data ... ora ...
Transmițător ...
Primitor ...

Mdt. ... din ... Nr. ...
(număr control) (oficiul de prezentare) (din I 5)
cuvinte ... data ... ora ...
(ziua/luna) (de predare la telegraf)
indicații speciale ...
Oficiul ... Județul ...
Mdt. ...
(nr din I 5, în litere)

Verificator ...

Se completează de expeditor

Achitați ... lei în litere
(numai în cifre)
Destinatar ...
(nume, prenume, stradă, număr, bloc, scara, etaj, apartament, sat, comună, oraș, județ, sector)
Expeditor ...
(numai numele și prenumele)

Se transmite de telegraf

Salariat exaltat ... confirmăm suma de lei ...
(în cifre și litere)
Datorate ...

Se completează de expeditor
Expeditor ...
(nume, prenume și adresa completă)

Ștampila de zi

Sigiliu și semnătura

Corespondență
(se completează de expeditor)

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 2, 3, 4, 5, 11, 13, 16, 22, 25 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
16

1. Nuvela: POPA TANDA (Ioan Slavici)
2. Subiectul: Propoziția subordonată circumstanțială
3. Sensoarea de mulțumire

1. NUVELA: POPA TANDA

Citește cu atenție textul următor:

Ierte-l Dumnezeu pe dascălul Pintilie! Era cântăreț vestit. [...] Era dascăl în Butucani, bun sat și mare, oameni cu stare și cu socoteală, pomeni și ospețe de bogat. Iară copii n-avea dascălul Pintilie decât doi: o fată, pe care a măritat-o după Petrea Țapului, și pe Trandafir, popa din Sărăceni.

Pe părintele Trandafir, să-l țină Dumnezeu! este om bun: a învățat multă carte și cântă mai frumos decât chiar răposatul tatăl său, Dumnezeu să-l ierte! și totdeauna vorbește drept și cumpănit, ca și când ar citi din carte. Și harnic și grijitor om este părintele Trandafir. Adună din multe și face din nimica ceva. Strânge, drege și culege, ca să aibă pentru sine și pentru alții.

Mult s-a ostenit părintele Trandafir în tinerețea lui. [...] Dar toate s-au făcut și nici n-au rămas lucru zadarnic. Trandafirică a ajuns popă în satul tătâne-său, în Butucani, bun sat și mare, oameni cu stare și cu socoteală, dar la pomeni și la ospețe părintele Trandafir nu mergea bucuros.

Minunat om ar fi părintele Trandafir dacă nu l-ar strica un lucru. Este cam greu la vorbă, cam aspru la judecată: prea de-a dreptul, prea verde-fățiș. El nu mai sucește vorba, ci spune drept în față, dacă i s-a pus ceva la inimă. Nu e bine să fie omul așa. Oamenii se prea supără când le luăm căciula din cap. Și e bine să trăim bine cu lumea. Aceasta s-a văzut și cu alde părintele Trandafir. Un om ca el nici doi ani n-a putut să stea în Butucani. Când una, când alta: o dată cu vorba-n săteni, altă dată-n protopop. [...] Cu mult, cu puțin, părintele Trandafir fu trimis de la Butucani la Sărăceni! Dar așa-i trebuie părintelui Trandafir! Cine vrea să sară peste groapă, arunce-și mai-nainte desagii peste ea. Părintele Trandafir n-avea decât o nevastă și doi copii: desagii îi erau deșerți. Pentru aceea îi era atât de greu să sară de la Butucani la Sărăceni.

(Ioan Slavici – *Popa Tanda*)

A

1. Argumentează apartenența fragmentului citat în prima parte la momentul expoziției nuvelei.
2. Relevă funcțiile vocii naratorului, așa cum sunt ele valorificate în acest fragment introductiv.
3. Identifică particularitatea stilistică a textului citat în prima secvență.
4. Explică semnificația simbolică a toponimelor din text.
5. Specifică rolul pe care îl au următoarele fraze în text: „Oamenii se prea supără când le luăm căciula din cap. Și e bine să trăim bine cu lumea".

Scanned with OKEN Scanner

6 Găsește, în text, o altă învățătură/ axiomă/ proverb care are aceeași funcție anticipativă, moralizatoare, precum celelalte două fraze. Comentează-i înțelesul.

7 Formulează câteva enunțuri care să redea atmosfera sugerată în fragmentul final al nuvelei.

8 Selectează enunțurile care apreciază schimbarea preotului Trandafir și explică sensul evoluției acestuia.

B

9 Identifică în text câte două cuvinte care conțin diftongi și hiat.

10 Scrie substantivele compuse prin alăturare sau contopire. Precizează din ce sunt alcătuite.

11 Scrie valoarea morfologică a cuvântului „iar": *Iar copii n-avea dascălul Pintilie decât doi.* Menționează alte valori morfologice ale acestui cuvânt.

12 Scrie două propoziții care conțin un verb la diateza pasivă.

13 Se dă fraza: „*Minunat om ar fi Părintele Trandafir dacă nu l-ar strica un lucru.*" Subliniază predicatele, delimitează propozițiile și precizează felul propoziției subordonate. Scrie o altă frază în care propoziția subordonată să fie introdusă prin același element de relație, dar să aibă altă valoare sintactică.

2. SUBIECTUL. PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ SUBIECTIVĂ

C

14 Indică subiectele propozițiilor din enunțurile de mai jos:

a. Scumpul mai mult păgubește, leneșul mai mult aleargă.

.....

b. Rănitul țipă de durere.

.....

c. Se aude susurul izvoarelor.

.....

d. Binele se răsplătește uneori cu rău.(Folclor)

.....

e. „E ușor a scrie versuri
Când nimic nu ai a spune". (Mihai Eminescu)

.....

f. „Ziua scade, noaptea crește" (Vasile Alecsandri)

.....

g. „M-or troieni cu drag
Aduceri-aminte" (Mihai Eminescu)

.....

Scanned with OKEN Scanner

h. „Cântă cineva în văzduh" (Lucian Blaga)
.....

i. Aprinderea la plămâni l-a ucis timpuriu.
.....

j. „...Mam'mare, mamițica și Tanti Mița au promis tânărului Goe să-l ducă în București de 10 Mai" (I.L. Caragiale)
.....

15 Precizează prin ce parte de vorbire sunt exprimate subiectele de la exercițiul 1.

a. subst prov din adj
b. subst prov din vb. la pct
c. subst
d. subst prov din adv
e. subst prov din adj
f. subst prov din adv
g. subst
h. subst prov din vb la part
i. subst prov din adv
j. subst prov din adj

16 Menționează tipul subiectelor (exprimat, neexprimat, reluat, nedeterminat, multiplu, propoziție fără subiect):

a. Scrie în ziare. (subiect nedeterm)
b. „Noi suntem, domnule profesor." (Slavici) (subi. exprimat)
c. A transmis la televizor. (subi. nedeterm)
d. Câinele care latră, acela nu mușcă. (exprimat)
e. Și[1]/ care dintre noi va veni la jeratic[2]/ să mănânce[3]/ acela are să te ducă la împărăție[4]/ (nedeterminat)
f. Veniți în adâncul pădurii. (exprimat)
g. Mergeam prea repede. (subt exprimat)
h. „Măria ta, tocmai asta spui?" (I.L. Caragiale) (.....)
i. Cântau din zori de zi și până-n seară. (.....)
j. „Cocioaba de pe malul stâng al Bistriței, bărbatul, fata, boii..., un țap și două capre erau toată averea Irinucăi" (Ion Creangă) (.....)
k. Ploua întruna. (.....)
l. Îți nu se scrie î-ți (.....)
m. E greu de urcat și de străbătut distanțe mari. (.....)
n. „I-e rușine omenirii[1]/ să vă zică vouă oameni"[2]/ (Mihai Eminescu) (.....)

17 Alcătuiește enunțuri în care subiectul să fie exprimat prin:

a. numeral colectiv ....Amândoi au plecat.....
b. interjecție ....Se aude ciac-ciac.....
c. verb la gerunziu ....S-aude fluierând.....
d. pronume posesiv ....Ai tăi au plecat.....
e. pronume negativ ....Ție ți-a părut rău sau pe după lapte făcut?
f. locuțiune substantivală .....

18 Scrie propoziții care să cuprindă un subiect poziționat astfel:

a. înaintea predicatului .....
b. după predicat .....
c. la sfârșitul propoziției .....
d. între verb copulativ și nume predicativ .....

Scanned with OKEN Scanner

19 Construiește propoziții în care predicatul verbal să fie verbul „a fi", iar subiectul să fie exprimat prin substantive care denumesc:

a. anotimpuri .....
b. părți ale zilei .....
c. senzații și stări sufletești .....
d. fenomene atmosferice .....

20 Scrie propoziții fără subiect, al căror predicat să fie:

a. interjecție .....
b. locuțiuni verbale .....
c. expresii verbale impersonale .....
d. a fi + interjecție .....

21 Alcătuiește două propoziții fără subiect:

a. .....
b. .....

22 Scrie două propoziții în care între subiect și predicat să fie intercalat un cuvânt sau o construcție incidentă:

a. .....
b. .....

23 Construiește enunțuri în care subiectul să fie cerut de:

a. verb reflexiv impersonal .....
b. verb impersonal la diateza activă .....

24 Scrie două propoziții în care subiectul multiplu să fie exprimat prin:

a. verbe la infinitiv;
b. verbe la gerunziu;
c. verbe la supin.

• Propoziția subordonată subiectivă

25 Transcrie propozițiile subiective din următoarele fraze:

a. „Cine pleacă și te lasă
E cuprins de jalea grea" (Vasile Alecsandri)
Cine pleacă îl/o/te lasă

b. „Nu e basm născocit ceea ce spune mătușa Ițupăr" (Z. Stancu)
Ceea ce spune mătușa Ițupăr

c. „Nu este sigur că toți vom ajunge acolo unde suntem trimiși... Nu se știe care dintre scântei va aprinde țara." (C. Petrescu)
.....

d. „Desigur că-i treceau prin minte cuvintele pe care eu le auzeam deslușit" (Barbu Șt. Delavrancea)
.....

e. Mi-a fost dat să-l văd venind când soarele apune.
.....

Scanned with OKEN Scanner

f. Dar fără îndoială că în cele din urmă s-ar fi întâmplat ceea ce s-a întâmplat.
.....

g. Cine nu învață la tinerețe, va plânge la bătrânețe. (Folclor)
.....

h. „Noroc că era seara târziu și ulița goală" (V. Voiculescu)
.....

i. E firesc să vină mai devreme.
.....

j. „Înainte de pornire, trebuie să meargă calul tău și cu turturica mea să-mi aducă trei smicele de măr dulce și apă vie, și apă moartă, de unde se bat munții în capete." (Ion Creangă)
.....

26 Precizează elementele regente, care au cerut propoziții subiective de la exercițiul 12, menționând valoarea lor morfologică:

a. ..... d. .....
b. ..... e. .....
c. ..... f. .....

27 Contrage subiectivele din următoarele enunțuri. Subliniază subiectivele rezultate din contragere.

a. Ce naște din pisică, șoareci mănâncă. Pisica șoareci mănâncă.
b. Cine este sătul, nu crede celui flămând. Este bine a plecat devreme
c. Este bine să pleci devreme. De prisos a mai asistat la dispută
d. De prisos să mai asistăm la dispută.
e. Cine este leneș, mai mult aleargă.

28 Alcătuiește fraze care să conțină propoziții subiective, introduse prin următoarele elemente de relație:

a. oricine .....
b. de .....
c. ceea ce .....
d. cum .....
e. să .....
f. ca ... să .....

29 Scrie propoziții subiective cerute de următoarele verbe:

a. a fi .....
b. a ajunge .....
c. a însemna .....
d. a părea .....
e. a rămâne .....

30 Scrie cinci proverbe care să cuprindă propoziții subiective.

a. Cine se scoală dimineață departe ajunge?
b. .....
c. .....
d. .....
e. .....

Scanned with OKEN Scanner

31 Construiește enunțuri în care elementele de relație *cum, că, care, de, să* să introducă, pe rând, propoziții predicative și subiective:

a. cum - PR ...Întrebarea este/cum procedezi?.....
- SB ...Se știe cum procedezi.....

b. că - PR .....
- SB .....

c. care - PR .....
- SB .....

d. de - PR .....
- SB .....

e. să - PR .....
- SB .....

32 Scrie o frază care să conțină trei subiective aflate în raport de coordonare, după următoarea schemă:

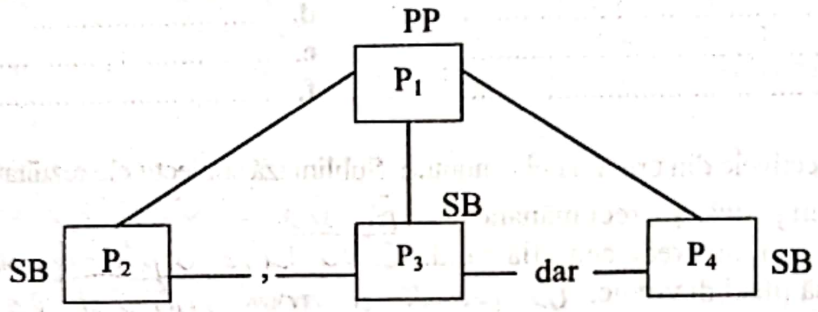

33 Alcătuiește două enunțuri, după următoarea schemă: SB – PP – PR

a. .....
b. .....

3. SCRISOAREA DE MULȚUMIRE

D

34 Redactează o scrisoare de mulțumire către un prieten/ o prietenă care a avut amabilitatea de a-ți împrumuta cărți provenite din străinătate în vederea redactării lucrării de diplomă. Argumentează utilitatea cărților, precum și aportul de informații deosebit, pe care l-ai extras. Transmite, cu această ocazie, mulțumiri și celor care au avut amabilitatea să aducă volumele, considerația voastră, precum și îndatorarea pe viitor.

- *Scrisoarea de mulțumire are o formulă introductivă.*
- *Se precizează, ca în cazul oricărei scrisori, data, localitatea.*
- *Scrisorile de mulțumire sunt, în general, scurte, pot fi redactate fie în stil familial, amical, fie în stil oficial*
- *Trebuie să cuprindă mulțumirile voastre, faptul că sunteți îndatorați pentru serviciul făcut.*
- *Formula de încheiere, care trebuie să fie plină de amabilitate; semnătura.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 2, 5, 6, 7, 8, 14, 15, 25, 26 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
17

1. Proza fantastică: MOARA LUI CĂLIFAR (Dela Galaction)
2. Atributul. Propoziția subordonată atributivă
3. Recomandarea

1. PROZA FANTASTICĂ: MOARA LUI CĂLIFAR

Citeşte cu atenţie textul următor:

«În prejma unei păduri străvechi se privea în iaz moara lui Călifar. Se privea de când se ţinea minte în bătrânii satului din cealaltă margine a pădurii, şi Călifar era „moş Călifar" din vremi uitate. Moşnegii din Alăuteşti îşi aminteau de înfăţişarea-i sură, de ochii lui ce iscodeau tăios din stuful sprâncenilor şi de moara lui cu straşina de-un stânjen. Flăcăii ce îndrăsniseră să înfrunte până în celălalt capăt pădurea grămădită între Alăuteşti şi moară văzuseră cu ochii flăcăilor de acum optzeci de ani. Dincolo de moară începea Căpriştea: un pământ pietros, scorburos şi plin de mărăcini, în care numai necuratul trăgea brazdă cu coarnele.

În Alăuteşti, în nopţile de vreme rea, torcătoarele spuneau, înviind focul, că moş Călifar îşi vânduse sufletul satanei pentru nu ştiu câte veacuri de viaţă. [...] Iazul şi moara lui Călifar erau o născocire a întunericului. Acest iaz, în care moara se privea de veacuri, nu era un iaz ca orşicare; pentru că pe faţa lui nu se izvodea, niciodată, nicio undă. [...] Nimeni nu văzuse moara în umblet. Morarul măcina numai pentru stăpânu-său Nichipercea – şi cine ştie pe ce vreme. Se spune însă că, atunci când Călifar ridica stăvilarul şi slobozea pe scoc cimpoiul apei, apa fluiera cum fluieră un şarpe încolţit de flăcări; iar de sub făcău, se scurgea un spumegai de sânge. Şi câte nu se mai spuneau! [...] Şi frica nevoiaşilor se înghesuia pe lângă vatra pâlpâitoare, iar curajul voinicilor stătea drept, cu mâna în pieptar: nouros, gânditor şi pare-că gata de-o încercare.

Printre cei voinici era şi Stoicea. Stejar în port, oţel în braţ, isteţ cât vreai; însă copil din flori, biet Stoicea: nici tu tată, nici tu mamă, nici tu stare părintească. Îl găsise săracul popa Radu, în tinda bisericii, la o lună după moartea preotesei, şi-l luase în casa-i pustiită. Dar Stoicea nu se făcuse nici de şase ani şi popa Radu îşi urmase soţia în pământ. De atunci sărmanul Stoicea crescuse pe la pragurile tuturor – copil din flori şi de pripas. Şi azi era voinicul Stoicea. Dar cine te vrea de ginere, când ai crescut din mila satului şi când păzeşti vitele celor cu fete de măritat? De aceea Stoicea vedea bine că nu se putea căpătui în sat la el; şi de multă vreme gândurile lui pribegeau prin negura pădurii spre moara lui Călifar.

„Adicăte, ce ar fi să fac o încercare?... Ce am şi ce-o să pierd? [...] M-am hotărât: mâine de dimineaţă slobod cireada în luncă şi-o iau razna, prin pădure, spre moara lui Călifar."

Şi Stoicea aşa a făcut. A doua zi, când soarele se învârtea şi se suia, rotoghilă arsă de foc, pe dealul Alăuteştilor, Stoicea băgă cireada în luncă, aruncă ipingeaua pe umăr, ciomagul pe ipingea, şi pieri, într-un fluier, pe sub goruni. [...]

Prin pădure nu erau poteci. [...] Din câte auzise, dacă ţineai drept spre miazănoapte, într-o jumătate de zi ajungeai la moară. După multă şi anevoioasă cale, Stoicea ieşi într-un luminiş... Ostenit şi pare că uns la inimă de aleanul florilor, îşi muie mijlocul, îşi întinse

ipingeaua şi se culcă, cu soarele în sfârcul opincilor. [...] Se scula înviorat şi se afundă iar în întunericul pădurii şi printre făcliile pe care soarele le turna, întoarse cu flăcările în jos.»
(Gala Galaction – *Moara lui Călifar*)

A

1 Argumentează, într-o compunere de maximum 15 rânduri, apartenenţa acestui fragment la o nuvelă.

- *Nuvela este o specie a genului epic, în proză, cu o acţiune mai puţin dezvoltată decât a romanului, care urmăreşte un episod semnificativ pentru destinul personajului/ personajelor principale, într-o naraţiune unitară.*
- *Nuvela poate suporta clasificări, după natura subiectului, structură, după temele şi motivele abordate etc.*
- *Ca orice specie, nuvela poate suferi contaminări cu alte specii/ genuri.*

2 Identifică şi dezvoltă în câteva enunţuri punctuale particularităţile compoziţionale, care fac din acest episod unul aparţinând nuvelei fantastice.

- *Nuvela fantastică are un subiect straniu, dezvoltă teme şi motive desprinse din mituri şi credinţe străvechi sau specific romantice, are un conflict puternic (pus în valoare de două caractere excepţionale), o evoluţie spectaculoasă a subiectului, de obicei la limita dintre real şi imaginar (prin pendularea sau suprapunerea celor două planuri), urmată de un final enigmatic (de obicei însoţit de victimizarea protagonistului).*
- *În literatura noastră clasică, nuvela fantastică a urmat temele şi motivele romantice sau a avut filiaţie folclorică, apropiindu-se de basm.*

3 Argumentează, pe baza textului, ideea conform căreia prezenţa naratorului are rolul de a întări nota stranie a acestei expoziţii.

4 Selectează şi comentează, pe scurt, câteva elemente stilistice relevante pentru influenţa basmului în acest fragment.

5 Identifică, în text, două motive literare pe care le-ai mai întâlnit şi în alte basme/ povestiri/ nuvele de acest fel.

6 Realizează o compunere de maximum 25 de rânduri, în care să demonstrezi printr-o caracterizare „în paralel", natura antitetică a celor două personaje, aşa cum reiese ea din fragmentul expozitiv.

7 Comentează, pe scurt, secvenţa „*Nimeni nu văzuse moara în umblet*".

8 Exprimă-ţi părerea, în termeni de analiză literară, despre titlul nuvelei.

B

9 „*Se scula <u>înviorat</u> şi se afundă iar în întunericul <u>pădurii</u> şi printre făcliile pe care soarele le turna, întoarse cu flăcările în jos*". Explică regulile de despărţire în silabe pentru cuvintele subliniate.

10 Transcrie, din text, cinci cuvinte compuse.

Scanned with OKEN Scanner

11 Menţionează cazul substantivelor din următoarele propoziţii/ fraze:

a. *Dincolo de moară începea Căpriştea.*
b. *În preajma unei păduri străvechi se privea în iaz moara lui Călifar.*
c. *Moşnegii din Alăuteşti îşi aminteau ...*
d. *Prin pădure nu erau poteci.*
e. *Stoicea crescuse pe la pragurile tuturor.*

12 Delimitează fraza şi precizează felul propoziţiilor: *„Acest iaz, în care moara se privea de veacuri, nu era un iaz ca orşicare; pentru că pe faţa lui nu se izvodea, niciodată, nicio undă".*

13 Explică virgulele din fragmentul următor: *„A doua zi, când soarele se învârtea şi se suia,... pe dealul Alăuteştilor, Stoicea băgă cireada în luncă..."*

2. ATRIBUTUL
PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ ATRIBUTIVĂ

C

14 Extrage atributele din enunţurile de mai jos:

a. *„Dimineaţa era măreaţă, neguri fumegânde pluteau în văzduhul adânc"* (Calistrat Hogaş)
b. *„Toarnă ca într-un sac spart"* (Folclor)
c. *„Moromete avea acel fel uimitor al său de a fi, de a vedea lumea şi faptele"* (Marin Preda)
d. *Dumbravă vornicul intră în fruntea tovarăşilor săi.*
e. *„Neputincioasa jale-şi plânge/ Ce-n pacea obidirii voastre/ Ca-ntr-un întins adânc de mare/ Trăieşte-nfricoşatul vifor/ Al vremilor răsunătoare"* (Octavian Goga)
f. *„Din mesteacănul de-afară/ Flori îngălbenite curg"* (Octavian Goga)
g. *„M-au trezit glasurile scutarilor din fundul depărtat al pădurii: „hăă-ăp!... hăăp!... ap..." "* (A. Brătescu-Voineşti)
h. *„Amândoi prietenii şi-au strâmbat nasurile unul către altul"* (Mihail Sadoveanu)

15 Menţionează felul atributelor de la exerciţiul anterior, precizând prin ce parte de vorbire sunt exprimate:

a. .....
b. .....
c. .....
d. .....
e. .....
f. .....
g. .....
h. .....

16 Alcătuieşte enunţuri care să conţină:

a. *atribut adjectival exprimat prin adjective pronominale:*
- adjectiv pronominal posesiv cazul genitiv

Mulţi oameni sunt împotriva alor mei
Cărţile copiilor alor meu sunt noi

Scanned with OKEN Scanner

- adjectiv pronominal interogativ în acuzativ
despre ce călătorie ați discutat astăzi
- locuțiune adjectivală
Omul este un nimic
- numeral colectiv (cu valoare adjectivală), în nominativ
Toți 3 frații l-au ajutat
- numeral multiplicativ în cazul dativ
Nea dat temă dublă

b. *atribut substantival exprimat prin*:
- substantiv prepozițional în genitiv
Blocul din fața școlii este re
- substantiv prepozițional în dativ
Învățatul conform manualului e benefic
- substantiv apozițional în vocativ
Substantiv este bună
- substantiv în genitiv
- substantiv prepozițional în acuzativ
Discuția

c. *atribut exprimat prin*:
- numeral cardinal cu valoare substantivală, în genitiv
- numeral cardinal cu valoare substantivală, în acuzativ
- numeral colectiv cu valoare substantivală, în genitiv
- numeral ordinal cu valoare substantivală, în acuzativ
- numeral ordinal cu valoare substantivală, în genitiv

d. *atribut pronominal exprimat prin*:
- apozițional exprimat prin pronume personale
- pronume relativ în genitiv
- pronume demonstrativ în acuzativ
- pronume nehotărât în genitiv
- pronume personal în dativ

e. *Atribut verbal exprimat prin verb la*:
- infinitiv
- gerunziu neacordat
- supin

f. *atribut adverbial exprimat prin*:
- adverb de loc cu prepoziție

Scanned with OKEN Scanner

- locuțiune adverbială

.....

g. *atribut interjecțional exprimat prin*:

- interjecție

.....

17 Scrie șase enunțuri în care să existe atribute diferite, așezate înaintea substantivelor determinate/ regente; specifică felul lor:

a. .....

b. .....

c. .....

d. .....

e. .....

18 Scrie o propoziție care să conțină trei atribute aflate în raport de coordonare prin juxtapunere.

19 Alcătuiește două propoziții în care atributele *fumuriu* și *zglobiu* să fie la numărul plural, cazul acuzativ:

Norii fumurii stau pe cer

Ochii zglobii ai fetei nu au amorțit

20 Construiește enunțuri în care adjectivele compuse: *nou-născut, galben-pământiu, nou-apărut, nord-american, liber-cugetător* să determine substantive masculine la cazul nominativ plural:

.....

.....

21 Completează spațiile punctate, propoziții care să conțină adjective pronominale de întărire:

a. pe tine (masc.) .....

b. mie (fem.) .....

c. Mariei .....

d. lor (masc.) .....

e. noi (masc.) .....

f. ele (fem.) .....

g. pe voi (fem.) .....

h. eu (masc.) .....

i. tu (fem.) .....

j. pe mine (fem.) .....

22 Alcătuiește o compunere care să cuprindă câte un atribut adjectival, verbal, adverbial, și interjecțional. Apoi fă analiza sintactico-morfologică a câte unui atribut din fiecare categorie menționată.

.....

.....

23 Subliniază propozițiile atributive din textele date:

a. *„Placa înfierbântată de soare, ce o poartă pe trunchi, cu inscripția anului când a fost smuls din pământul țării lui și peste care se înclină curiozitatea trecătorilor, îl arde ca un stigmat.”* (Dumitru Anghel)

Scanned with OKEN Scanner

b. *„Lăudată fie memoria marelui poet a cărui pană a ştiut să învieze umbrele glorioase ale eroicului nostru trecut"* (Ion Ghica)
c. *„Părea că printre nouri s-a deschis o poartă,/ Prin care trece albă regina nopţii moartă"* (Mihai Eminescu)
d. *„Stea, care subt carul cel mare abia licăreşti/ nedumerită-ntre şapte lumini,/ a cui stea eşti?"* (Lucian Blaga)
e. *„Fata de piatră, sătulă şi de pustiul munţilor şi de iubirea singuratică, visa acum noaptea şi se gândea ziulica întreagă la locurile desfătate şi pline de lume, la oraşe cu zgomot, cu petreceri şi cu veselii, la cetăţi unde toţi să cate la dânsa cu dor şi cu drag, şi dânsa cu mândrie la toţi să se arate frumoasă şi împodobită cu haine trufaşe şi în pietre nestemate."* (Alexandru Odobescu)
f. *„Mărinimosul domn... smulge o secure ostăşească de la un soldat, se aruncă în coloana vrăşmaşe ce-l ameninţă mai de aproape, doboară pe toţi ce încearcă a-i sta împotrivă"* (Nicolae Bălcescu)
g. *„S-au dus în odaia de unde venise"* (I.L. Caragiale)

24 Specifică elementele de relaţie, care introduc subordonatele atributive din textele de la exerciţiul anterior:

a. .....
b. .....
c. .....
d. .....
e. .....
f. .....
g. .....

25 Transformă atributele subliniate în propoziţii subordonate atributive (extensia atributului):

Model: Călăul taie capul plecat.
Călăul taie[1]/ capul care se pleacă[2]/.

a. Omul înţelept m-a impresionat. ..... Omul care este înțelept .....
b. Oraşul meu natal este Craiova. ..... Orașul meu este natal .....
c. Cartea de pe birou este un bestseller. ..... Cartea ce este pe birou .....
d. Sculatul de dimineaţă este sănătos. ..... Sculatul ce este dimineață .....
e. Ideea plecării a fost a mamei. .....

26 Construieşte enunţuri care să conţină propoziţii atributive introduse prin:

a. pronume relativ:
- care .....
- ce .....
- câţi .....

b. adverb relativ:
- când .....
- unde .....
- cum .....

c. conjuncţii:
- că .....
- dacă .....

d. pronume nehotărât:
- oricare .....
- oricât(oricâtă) .....

Scanned with OKEN Scanner

27 Scrie o frază în care să ai trei atributive în raport de coordonare. Indică tipul raportului de coordonare.

28 Construiește enunțuri în care propozițiile atributive să aibă elemente regente:

a. un substantiv comun .....
b. un pronume nehotărât .....
c. un numeral colectiv .....
d. o locuțiune substantivală .....
e. un pronume personal .....

29 Motivează folosirea virgulei în fraza următoare: *„Urmărirea acestui film, care i se păruse deosebit de interesant, l-a mișcat foarte mult."*

30 Scrie două propoziții introduse prin pronumele relativ *care*:

a. SB .....
b. PR .....

31 Alcătuiește o frază care să conțină propoziții subordonate diferite, pornind de la următoarea schemă:

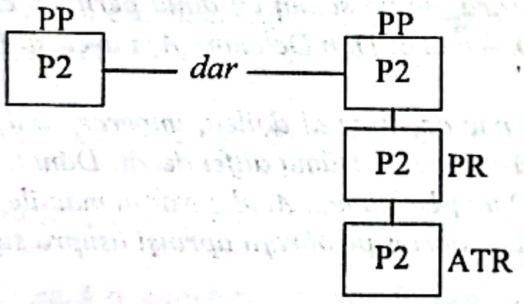

32 Construiește o frază care să conțină două atributive intercalate în regentă și aflate în raport de coordonare prin juxtapunere.

PP AT(R)
Se înduiasa la gândul 1/ [că] îi va fi dat 2/ [să] trăiască în liniște 3/ [să] crească găina și gâștele 4/ Capilul 1/ [care] / învață 2/ muncește 3/ are rezultate bune

3. RECOMANDAREA

D

33 Să presupunem că te numești Ion Vasilescu, ești directorul Liceului „Constantin Brâncuși" din Capitală, recomandă pe elevele Maria Bosnik și Andreea Silvestru în vederea desfășurării unor activități în cadrul Fundației pentru elevi „CALYPSO".

- *trebuie să dai informații în legătură cu pregătirea celor două eleve, comportamentul lor, aptitudini;*
- *recomandarea are un conținut succint și are ca scop, de obicei, ocuparea unei funcții, evidențierea, promovarea unei persoane;*
- *prezentarea se face în termeni adecvați intenției, pe un ton elogios.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 1, 3, 4, 6, 7, 14, 15, 23, 24 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
18

1. Romanul LA MEDELENI (Ionel Teodoreanu)
2. Complementul direct. Propoziția subordonată a complinitorului direct
3. Cartea poștală

1. ROMANUL: LA MEDELENI

Citește cu atenție textul următor:

«... Toamna mor nucile sfărâmate și frunzele căzute. Dănuț pleacă la școală. [...]

Sofrageria era năpădită de funigei colorați, ca toate croitoriile: într-aceasta se lucra la zestrea școlară a lui Dănuț. Cu mânii intermitente, dar mereu împrospătate, mașina de cusut își învălmășea zornăitul metalic într-un galopant crescendo, brusc amuțea, și iar începea, ca o soție care-și ceartă soțul în rate pasionate. [...]

Monica, așezată de profil lângă fereastră, pe un scaun cu două pernuțe, cu spatele puțin adus, broda inițiale pe batiste. D.D. – adică: Dan Deleanu. Așa avea să-l strige la școală, la catalog.

Monica brodă pe întâiul D puțin mai mic decât pe al doilea, imperceptibil mai mic, fiindcă nici mâinile Monicăi nu puteau să-i spuie lui Dănuț altfel decât: Dănuț.

Dac-ar fi știut cineva!... D.D., adică Dănuț Deleanu... Acul șovăi în mâinile Monicăi. Adevărul, ca un parfum de garoafe, năvălea aprins pe obrajii aprinși asupra sufletului... D.D., adică... „dragă Dănuț!"...

Cele două inițiale erau întâia scrisoare de dragoste a Monicăi.

***

O amiază rece, cu cerul îmbătrânit de nouri suri.

Deasupra satului suna clopotul, amintind cerului depărtat intrarea în pământ a unui om. Pe ulița cea mare de prin fața ogrăzilor nu se vedea țipenie de om în vârstă; numai copii de cei mărunți care vorbesc cu gâzele, se sfădesc cu vrăbiile și se supără pe copaci. Satul părea al copiilor.

La cimitir, sătenii cu capetele plecate îndărătul familiei Deleanu ascultau clopotul jalnic.

Când începuse slujba la mormânt, Olguța se descoperise. Pletele ei negre fluturaseră în vântul aspru laolaltă cu pletele flăcăilor și-ale moșnegilor.

Preotul era bătrân. Cimitirul, blând. Vorbele slujbei semănau cu-acele amuțite în bucoavnele căsuței deșarte.

„Moș Gheorghe, unde ești?"

– Fie-i țărâna ușoară.

Și deasupra mormântului țăranii adânciră crucea de stejar.

Dacă ar fi văzut moș Gheorghe ochii duduiței lui, încercănați ca niciodată și pironiți fără de lacrimi asupra mormântului – „Aici-s, duduița moșului" –, privirea lor l-ar fi împovărat mai greu decât țărâna umedă care-l pecetluise între morți.

Îndărătul caselor boierești începuse praznicul de pomenire pregătit de doamna Deleanu după datini.

Scanned with OKEN Scanner

Cu mâna ei, Olguța vărsă din cană în ulciorul fiecăruia. Doamna Deleanu și Monica împărțeau păharele cu rachiu de pe tablaua purtată de Oțăleanca.

Anica, Profira și Safta – bucătăreasa oamenilor de pe moșie – aduceau felurile de bucate.

Sfiala posomorâtă adusă de la cimitir nu ținu mult. Mai întâi vorbiră amintirile bătrânilor. Pe urmă izbucniră glumele tinerilor: la început în șoaptă, la ureche, apoi făți-ș. Rachiul, supa fierbinte și priveliștea bunătăților calde înteți voioșia.

Olguța se încruntă. O vorbă aprigă îi aprinse ochii... dar porni spre casă, strângându-și buzele uscate. În fața scărilor se opri, ca alungată de cineva. Se îndreptă spre grajd. Acolo nimeni nu râdea...

...Acolo, pe capra trăsurii neclintite, fără de cai, fără de hățuri, un copil plângea cu mâinile pe ochi.

Și Dumnezeul minunatelor povești nici nu trimese îngeri să se-nhame zburători; nici nu cuprinse de la spate pumnii uzi, dându-le hățuri, nici nu șopti c-un zâmbet blând:

„Mână mata, duduiță." [...]»

(Ionel Teodoreanu – *La Medeleni*)

A

1. Explică, în câteva enunțuri, importanța pe care o are anotimpul toamna în viața personajelor, așa cum reiese din fragmentul 1.

2. Comentează fraza care conține personificarea mașinii de cusut.

3. Identifică postura naratorului în fragmentul citat.

4. Realizează o scurtă compoziție în care să relevi mijloacele artistice, prin care autorul creează atmosfera funebră în fragmentul 2.

5. Identifică și comentează folosirea modurilor de expunere în fragmentul 2.

6. Selectează secvența de text, care produce revelația realității crude pentru Olguța și fixează momentul psihologic surprins.

7. Argumentează, în câteva enunțuri, apartenența acestui fragment la roman.

• *Romanul este specia genului epic, în proză, cu acțiune complexă și de mare întindere, cu personaje numeroase și intrigă complicată, dezvoltată în mai multe planuri și episoade*

B

8. Scrie sinonimele cuvintelor *sfârâmată* și *galopant*.

9. Alcătuiește un enunț cu paronimul cuvântului *profil*.

10. Precizează în ce categorie a vocabularului se încadrează cuvântul subliniat „*Merci*, *se feri Dănuț*".

Scanned with OKEN Scanner

11 Precizează valoarea morfologică a cuvântului *toamnă*. Exemplifică în propoziție altă valoare morfologică a acestui cuvânt „*Toamna mor nucile sfărâmate și frunzele căzute*".

12 Explică folosirea virgulei în propoziția: *La cimitir, sătenii cu capetele plecate îndărătul familiei Deleanu ascultau clopotul jalnic.*

2. COMPLEMENTUL DIRECT
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ DIRECTĂ

C

13 Subliniază complementele directe, din textele de mai jos:

a. „*De-atâtea nopți aud plouând/ Aud materia plângând*" (George Bacovia)
b. *Știu/ pe care îl cunoști tu.*
c. „*Mult erai mândră odinioară,/ când strigai ura-în bătălii!.....*" (Alecu Russo)
d. „*Și-atâta e roua/ ce-o plânge/ Câmpia...*". (George Coșbuc)
e. „*Începusem și eu a mă ridica băiețaș*" (Ion Creangă)
f. În limba de astăzi întâlnim pe *și* și pe *cu* unite.
g. „*Drumeții gătesc de mâncat toate cele cinci pâini*" (Ion Creangă)
h. „*Oamenii ar putea fi florile pământului*" (Zaharia Stancu)
i. *Pe a ta o cunosc de mult.*
j. „*... plec, după ce salut frumos pe cei doi*" (I. L. Caragiale)

14 Precizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate complementele directe de la exercițiul de mai sus:

a. .....
b. .....
c. .....
d. .....
e. .....
f. .....
g. .....
h. .....
i. .....
j. .....

15 Scrie trei enunțuri în care complementul direct să fie exprimat prin verbe la moduri nepersonale:

a. infinitiv .....
b. gerunziu .....
c. supin .....

16 Alcătuiește două enunțuri în care complementul direct să fie exprimate prin substantive și reluat printr-un pronume:

.....
.....

Scanned with OKEN Scanner

17 Construiește trei enunțuri în care complementul direct să aibă ca element regent verbe la moduri nepersonale:

a. infinitiv + complement direct

.....

b. gerunziu + complement direct

.....

c. supin + complement direct

.....

18 Scrie trei enunțuri în care complementul direct să fie exprimat prin pronume:

a. posesiv

.....

b. relativ

.....

c. negativ

.....

d. nehotărât

.....

e. interogativ

.....

19 Alcătuiește o propoziție în care un verb tranzitiv să fie element regent pentru două completive directe:

.....

20 Scrie trei propoziții în care complementul direct să fie exprimat prin pronumele:

a. *i* .....

b. *l* .....

c. *o* .....

d. *ne* .....

e. *vă* .....

21 Construiește două enunțuri în care complementul direct să fie exprimat, pe rând, prin:

a. pronumele personal *mă:*

.....

b. pronumele reflexiv *mă:*

.....

22 Alcătuiește propoziții în care verbul *a lucra* să fie pe rând:

a. subiect

.....

b. nume predicativ

.....

c. atribut

.....

d. complement direct

.....

e. complement circumstanțial de mod

.....

Scanned with OKEN Scanner

• Propoziția subordonată completivă directă

23 Rescrie propozițiile subordonate completive directe, din următoarele enunțuri:

a. *„Știu c-ai depășit adesea dreptul dat de o solie,/ C-ai căutat aci, să zdruncini scaunul din temelie."* (Alexandru Davila)

.....

.....

b. *„A trecut câtva timp, și iată că s-au ivit câteva locuri la al treilea minister..."* (I.L. Caragiale)

.....

c. *„Copilița bagă de seamă că de o parte și de alta a cărării, florile își plecaseră capetele și dormeau."* (Mihail Sadoveanu)

.....

d. *„Se uita prin curte întrebându-se care a fi intrarea spre camera lui."* (Alexandru Ivasiuc)

.....

e. *„Mam'mare îl întrebă dacă-l mai doare nasul"* (I. L. Caragiale)

.....

24 Completează tabelul de mai jos, pornind de la ex. 23:

Subordonată completivă directă	*Element/ termen regent*	*Element de relație*
a.	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
b.	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
c.	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
d.	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
e.	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

25 Realizează extensia complementelor directe din următoarele fraze:

a. Îl sfătuiesc a pleca la Paris repede.

.....

b. A povestit tuturor supărarea privind discuția de ieri.

.....

c. El poate vorbi corect limba spaniolă.

.....

d. A băgat de seamă observația corectă a trimisului de la ziarul local.

.....

e. Ghicesc autorul acestui reportaj.

.....

Scanned with OKEN Scanner

26 Contrage completivele directe, din textele de mai jos:

a. *„Curând e-un an şi jumătate*
De când aţi declarat că-s mort
În unanimitate." (George Topârceanu)

b. *„Poţi acum să-l vezi mai bine*
E femeie, o sărmana." (George Coşbuc)

c. *„Pe câţi i-au găsit, i-au mânat spre curtea primăriei."* (Zaharia Stancu)

27 Scrie subordonate completive direct introduse prin:

a. *dacă* .....

b. *cum* .....

c. *care* .....

d. *de* .....

e. *cine* .....

28 Alcătuieşte patru fraze în care propoziţia subordonată completivă directă să aibă ca element regent:

a. verb la infinitiv

.....

.....

.....

.....

b. verb la gerunziu

.....

.....

.....

.....

29 Construieşte două fraze în care două completive directe să se afle în raport de coordonare prin:

a. juxtapunere

.....

.....

b. *nici* corelativ+conjuncţie subordonatoare

.....

.....

30 Subliniază propoziţiile subordonate şi menţionează, între paranteze, felul lor:

a. Dorinţa lui era să facă schi nautic. (.....)

b. Ideea să plece mâine îi aparţinuse. (.....)

c. Trebuie să pătrundem în inima pădurii. (.....)

d. El ştie să recondiţioneze o mobilă veche. (.....)

e. El se teme să plece în timpul nopţii. (.....)

31 Scrie o frază în care două propoziţii principale regente să se afle în raport de coordonare, iar în raport de subordonare faţă de ele să se afle o propoziţie completivă directă.

.....

Scanned with OKEN Scanner

32 Construieşte două fraze în care propoziţiile subordonate completive directe să aibă ca element regent:

a. locuţiune verbală

.....

b. interjecţie

.....

33 Scrie o frază în care să existe două propoziţii completive directe aflate în raport de coordonare prin juxtapunere şi care să se afle înaintea propoziţiei principale regente.

.....

34 Delimitează fraza şi menţionează felul propoziţiilor: *„Cine-i vedea mersul, cine-i părea chipul, cine-i auzea glasul nu putea să o privească şi să nu o îndrăgească."* (Alexandru Odobescu)

3. CARTEA POŞTALĂ

D

35 Compune textul unei cărţi poştale, pe care o trimiţi de la Constanţa, unde te afli în vacanţă, la Bucureşti unde au rămas prietenii tăi. Exprimă, pe scurt, impresiile tale asupra atmosferei zilelor de vacanţă.

- *Cartea poştală clasică sau cartea poştală ilustrată cuprinde sumare impresii asupra locurilor văzute, urări de bine, salutări*
- *Stilul trebuie să fie concis, din cauza spaţiului limitat*
- *Conţinutul este adaptat destinatarului*

Pentru autoevaluare, rezolvă exerciţiile numărul 1, 2, 3, 6, 7, 13, 14, 23, 24 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire 19

1. Povestirea (în cadru): HANU-ANCUȚEI (Mihail Sadoveanu)
2. Complementul indirect. Propoziția subordonată completivă indirectă. Complementul de agent
3. Prospectul (instrucțiunile)

1. POVESTIREA (ÎN CADRU): HANU-ANCUȚEI

Citește cu atenție textul următor:

– Frații mei! a început cu mare putere comisul Ioniță, și s-a desfășurat în picioare cât era de nalt și de uscat, adevăr mărturisesc în fața lui Dumnezeu că istorisirea cuvioșiei sale părintelui Gherman mi-a zbârlit părul sub cușmă; dar eu vreau să vă spun ceva cu mult mai minunat și mai înfricoșat!

– S-ascultăm comisului... a strigat cu glasu-i repezit moș Leonte Zodierul. S-ascultăm povestirea cinstitului comis! Să vedem dacă avem pe lângă noi ce ne trebuie și s-ascultăm. Chiar tare voiam să te rog, comise Ioniță, să nu-ți uiți datoria și cuvântul. Noi, aici, de când țin eu minte, încă de pe vremea Ancuței celei de demult, am luat obicei să întemeiem sfaturi și să ne îndeletnicim cu vin din Țara-de-Jos. Gustând din băutura bună, ascultăm întâmplări care au fost . Socot eu, cinstite Ioniță, că nu se mai găsește alt han ca acesta cât ai umbla drumurile pământului. Așa ziduri ca de cetate, așa zăbrele, așa pivniță – așa vin –, în alt loc nu se poate. Nici așa dulceață, așa voie-bună ș-asemenea ochi negri; eu parcă tot subt ei aș sta până ce mi-a veni vremea să mă duc la limanul fără cel de vifor ... Nu trebuie să-ți încrunți sprâncenele, jupâneasă Ancuță, căci eu am fost prietin maicii tale. I-am căutat și ei în cartea de zodii, cum ți-am căutat și dumitale. Foarte bine și foarte adevărat i-am spus, și socot că nici dumneata n-ai rămas nemulțămită.

– Ba am fost mulțămită, răspunse hangița râzând.

– Se-nțelege, căci altfel nu se poate, jupâneasă Ancuță; căci eu în tașca asta de la șold am carte veche întru care se spune tot adevărul. Când m-ai întrebat, ți-am spus toate după rânduială; mai ales că porți după dumneata miros de busuioc și faci pe bătrâni să dorească anii tinereții.

– Asta-i foarte adevărat, întări răzășul de la Drăgănești; însă asta o puteam spune și eu, fără carte de zodii.

– Se poate, comise Ioniță, și te poftesc, nu-ți uita cuvântul. Cum am spus, asemenea povești numai la un asemenea han se pot auzi. Deci am ascultat pe părintele Gherman, care iar s-a învălit întru întristarea sa și tace. Ci eu nu știu, comise Ioniță, dacă ai să poți a ne arăta ceva mai înfricoșat. Vă spun drept că numai o dată, de când sunt, mi-am mai simțit așa inima, ca potârnichea în căngile șoimului.

Hangița a întors spre bătrân ochii ei aprigi, cu-n glas pripit:

– Când ai văzut întâi balaurul, moș Leonte!

– Da, încuviință bătrânul, când am văzut întâi balaurul.

Toți ne-am întors pe dată către zodier, și s-a ridicat și părintele Gherman din barba sa.

– Ce vorbești de balaur, frate? a întrebat cu tulburare comisul Ioniță, și s-a așezat la locul lui. Care balaur? – Și ne privea încrucișat și nedumerit, parcă atunci căzuse între noi.

Scanned with OKEN Scanner

– Când am văzut întâi balaurul... grăi cu liniște moș Leonte. Eram așa, flăcău trecut de douăzeci de ani, și părintele meu mă învăța meșteșugul lui, căci și el a fost zodier și vraci care nu se mai afla pe lume. și pe după Sântilie, stând cu el la târlă pe dealul Bolândarilor, îmi arăta ziua buruienile și rădăcinile pământului, iar noaptea stelele cerului. Atuncea am văzut întâi balaurul.

Răzășul de la Drăgănești răsuflă prelung și aruncă o privire ca de dușman către moș Leonte.

– Asemenea dihanie mie încă nu mi s-a arătat ... mărturisi el și glasul parcă-i era slăbit și fără curaj. Spune repede moș Leonte, căci avem vreme destulă

– Mult n-am de spus, se apără zodierul, fărădecât ce-am văzut. Cu voia comisului Ioniță, am să povestesc – și mare dorință am s-ascult pe urmă istorisirea dumitale... [...]

Începu a vorbi cam repezit, cum îi era obiceiul.

Peste Moldova, dincolo de dealul Bolândarilor, cerul se mișcă și se aplecă rotindu-se împotriva pământului; ș-un muget peste fire și nemaiauzit umplu văile venind dintr-acolo; și toată lumea care se afla față, întorcând ochii holbați, a văzut balaurul venind în vârtej sucit, cu mare iuțeală.

L-am văzut și eu și m-am cutremurat. Venea drept spre noi. Cu coada subțire ca un sul negru pipăia pământul și trupul i se înălța în văzduh, iar gura i se deschidea ca o leică în noduri. Și mugind, venea cumpănindu-și coada; iar în răsuflările lui sorbea și juca în slavă clăi de fân, acoperișuri de case și copaci dezrădăcinați. Și de sub mugetul lui lepădă o revărsare de grindină și ape, parcă ar fi luat pe sus albia Moldovei ș-ar fi prăvălit-o asupra noastră.»

(Mihail Sadoveanu – *Hanu-Ancuței*)

• *Opera „Hanu-Ancuței" este alcătuită din nouă povestiri integrate într-o altă povestire-cadru; fiecare dintre personajele care asistă la depănarea istorisirilor în jurul focului, noaptea, la han, își impresionează partenerii rememorând fapte de vitejie la care au asistat sau de care au auzit, fără să mărturisească faptul că, uneori, au fost chiar eroii acestora.*

• *Tehnica narativă aplicată de scriitor este povestirea în cadru sau povestirea în povestire...*

A

1. Argumentează apartenența primului fragment la o povestire independentă.

2. Identifică personajul care se suprapune ideii de transmițător al tradiției și întreține veselia și interesul pentru povestiri.

3. Explică particularitatea compozițională, care întreține impresia de mister în jurul poveștilor spuse la han.

4. Precizează relația care se stabilește între comisul Ioniță și moș Leonte.

5. Motivează plăcerea povestitorilor – personaje pentru poveștile „înfricoșate" spuse noaptea, în jurul focului, la han.

6. Comentează: *„Răzășul de la Drăgănești răsuflă prelung și aruncă o privire ca de dușman spre moș Leonte."*

7. Interpretează imaginea artistică a balaurului, așa cum apare ea în a doua secvență citată.

Scanned with OKEN Scanner

B

8 Scrie un antonim pentru expresia: *a ține minte.*

9 Cuvântul *asemenea,* din enunțul *„Asemenea dihanie mie încă nu mi s-a arătat"*, are valoare de:

a. prepoziție;
b. adjectiv;
c. adverb.

10 Precizează diateza verbelor: *„Se-nțelege, căci altfel nu se poate, jupânească Ancuța!"*.

11 Transcrie un atribut substantival apozițional, din textul dat.

12 Precizează felul propoziției subliniate: *„Ci eu nu știu, comise Ioniță, dacă ai să poți a ne arăta ceva mai înfricoșat"*.

2. COMPLEMENTUL INDIRECT
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ INDIRECTĂ
COMPLEMENTUL DE AGENT

C

13 Subliniază complementele indirecte din următoarele enunțuri:

a. *Hassan de sub poala pădurii acum/ Lui Mihnea-i trimite-o poruncă.* (George Coșbuc)
b. *Măria sa mai poruncește negustorilor să coboare obloanele și să-și scoată marfa. Nimănui nu-i va lipsi un capăt de ață.* (Mihail Sadoveanu)
c. Băiatului îi era frică, dar îi era și rușine de a fi bătut drumurile fără rost.
d. *Țara mea părăsită de fructe/ Părăsită de frunze,/ Părăsită de strugurii/ Emigranți prevăzători în vin.* (Ana Blandiana)
e. *Bucuros de minuni/ surâdea pentru doi, pentru trei/ pentru toți semenii mei.* (Nichita Stănescu)
f. *Eu voi da seamă de ale/ câte scriu/* (Ion Creangă)
g. *Unora din băieți le da teme,/ pe alții îi asculta* (Mihail Sadoveanu)
h. *– Dar cu dumneavoastră ce-i?/ o întrebă pe dânsa* (Mihail Sadoveanu)
i. *Întrebă pe unii și pe alții despre Scorpie și locuința ei;/ dar îi răspunseră/ că bunii lor auziseră de la străbunii lor povestindu-se asemenea fleacuri* (Petre Ispirescu)
j. *Această crăiască carte fu citită în mijlocul pieții de către magistratul orașului.*
(Alexandru Odobescu)

14 Rescrie complementele indirecte de la exercițiul 1 **b, d, e, f, g, h**:

Complement indirect	*Element regent – valoare morfologică*	*Partea de vorbire prin care este exprimat complementul*
b.	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

Scanned with OKEN Scanner

d.	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
e.	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
f.	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
g.	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
h.	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

15 Scrie trei propoziții în care complementul indirect să aibă ca termen regent:

a. un adjectiv .....
b. o interjecție .....
c. un adverb .....
b. verb .....
c. locuțiune verbală .....

16 Construiește cinci propoziții în care complementul indirect să fie exprimat prin:

a. un verb la gerunziu .....
b. un verb la infinitiv .....
c. un verb la supin .....
d. locuțiuni verbale .....
e. numeral distributiv .....

17 Alcătuiește enunțuri în care complementul indirect să fie exprimat prin:

a. pronume relativ .....
b. adjectiv cu prepoziție .....
c. nume colectiv .....
d. pronume posesiv .....
e. pronume negativ .....

18 Scrie trei propoziții în care complementul indirect să fie exprimat prin părți de vorbire însoțite de prepoziții:

a. substantive în cazul dativ
.....
b. pronume demonstrativ în cazul genitiv
.....
c. numeral cardinal în cazul acuzativ
.....
d. substantive în cazul genitiv
.....
e. pronume interogativ în cazul genitiv
.....

Scanned with OKEN Scanner

19 Alcătuiește propoziții în care un complement indirect să fie reluat și anticipat de pronumele personal în cazul dativ *i, le, ne, v, ți*:

a. .....

b. .....

20 Subliniază complementele din următoarele propoziții, precizează în ce caz se află, bifând caseta alăturată:

	AC	D	G
a. Casa era plină de oaspeți.	☐	☐	☐
b. S-a rezolvat conform planului.	☐	☐	☐
c. A luptat contra celor doi.	☐	☐	☐
d. Asupra lui au năvălit dușmanii.	☐	☐	☐
e. Era aidoma bunicii.	☐	☐	☐

21 Scrie o propoziție în care două complemente indirecte să fie în raport de coordonare, având corelativele *nu numai ... ci și*.

.....

.....

22 Scrie două propoziții în care complementul direct și indirect să aibă, pe rând, ca element regent același verb *„a vorbi"*:

a. complement direct

b. complement indirect

• Propoziția subordonată completivă indirectă

23 Subliniază subordonatele completive indirecte din următoarele texte:

a. *„Ca să văd-un chip se uită/ Cum aleargă apa-n cercuri,/ Căci vrăjit de mult e lacul/ De-un cuvânt al sfintei Miercuri."* (Mihai Eminescu)

b. *„Își dădea seama că în clipele acestea se cântărește viața lui și auzea parcă un fâlfâit straniu de aripi care stârnea un vânt rece în sală."* (Liviu Rebreanu)

c. *„Ca și alți oameni ai Deltei, bătrânul știa să pregătească o ciorbă pescărească, pe care sunt sigur că n-ai uitat-o."* (Mihail Sadoveanu)

d. *„Pe urmă povestește cui are vreme să-l asculte."* (I. L. Caragiale)

e. *„Temându-se ca poporul să nu se ridice înfuriat și să nu scape pe prinsul său, Alexandru Vodă hotărî a-i grăbi moartea."* (Nicolae Bălcescu)

f. *„Am cercat stăpânitori vremelnici de la Lion să încredințeze lumea că Nicoară ar fi fost îngropat la biserica moldovenească...."* (Mihail Sadoveanu)

24 Precizează elementele regente ale propozițiilor completive indirecte din textele exercițiului anterior, precum și valoarea lor morfologică:

a. .....

b. .....

c. .....

d. .....

e. .....

25 Scrie două fraze în care propozițiile subordonate completive indirecte să fie intercalate și să aibă ca element regent:

a. un verb la gerunziu .....

b. un verb la infinitiv .....

Scanned with OKEN Scanner

26 Alcătuiește fraze prin care completivele indirecte să fie introduse prin:

a. *cui* .....
b. *oricui* .....
c. *contra cui* .....
d. *asupra cui* .....
e. *ca nu cumva să* .....

27 Contrage subordonatele completive indirecte, din frazele de mai jos:

a. Mă tem să nu întârzii mâine. Mă tem a nu întârzia mâine
b. Nu-mi dau seama dacă ai înțeles
c. De ce ți-e frică, nu scapi. De ce nu frică nu scapi
d. Oferiți cărți cui vă e drag! oferiti carti lacel ce e drag.

28 Construiește enunțuri în care propoziția subordonată completivă indirectă să aibă ca elemente regente:

a. o locuțiune verbală .....
b. un adverb .....
c. un adjectiv .....
d. o interjecție .....
e. un verb .....

29 Scrie două fraze în care propozițiile subordonate completive indirecte să se afle, pe rând, după regentă și înaintea regentei:

a. după regentă
.....
.....
b. înaintea regentei
.....
.....

30 Alcătuiește enunțuri în care subordonata „*să fii sănătos*" să fie, pe rând:

a. subiectivă Trebuie să fii sănătos
b. predicativă Dorința mea e să fie sănătos
c. atributivă Dorința să fie sănătos era greșit
d. completivă directă El dorește să fie sănătos
e. completivă indirectă El e dornic să fie sănătos

31 Scrie o frază în care să existe două completive indirecte coordonate prin juxtapunere.
Se gândește să muncească mai mult să studieze

32 Analizează felul propozițiilor din enunțul dat: documentația la timp.

„... se gândise că trebuie să se fi ars, vârâse vătraiul în capul țestului, îl săltase și trăsese pâinea afară." (Marin Preda)

33 Subliniază complementele de agent din textele următoare:

a. *„Într-un punct anumit, mi se părea că zmeurișul e vânzolit de o vietate puternică."*
(Calistrat Hogaș)

b. *„Religia – o frază de dânșii inventată"* (Mihai Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

c. *„Într-una din adunările noastre la Ştefan Golescu, Heliade ne-a citit o invocaţie care anevoie ar fi fost înţeleasă chiar de clasele culte.”* (Ion Ghica)
d. *„Aceste scrisori n-ajunseră până la Ali, fiind prinse de către ai noştri.”*
(Nicolae Bălcescu)

34 Precizează părţile de vorbire prin care sunt exprimate complementele de agent, de la ex. 21:

a. ..... **c.** .....
b. ..... **d.** .....

35 Scrie propoziţii în care complementul de agent să aibă ca element regent:

a. verb la diateza pasivă

.....

b. verb la participiu

.....

c. verb reflexiv cu sens pasiv

.....

36 Alcătuieşte o propoziţie în care acelaşi element regent să fie urmat de trei complemente de agent, aflate în raport de coordonare prin juxtapunere.

.....

37 Identifică prin subliniere complementele indirecte cu o linie şi de agent cu două linii:

a. *„Rătăcit de ceilalţi, Miu s-a aruncat pe calul său de cetlău, retezând-o d-a curmezişul holdelor.”* (Barbu Şt. Delavrancea)
b. *„Pentru dânsul nu există lucru care să nu fie bun de nimic. Mă uitam la el cum clătina din cap”* (Al. Brătescu-Voineşti)
c. *„La voi alergă întotdeauna/ Truditu-mi suflet să se-nchine.”* (Octavian Goga)
d. *„Ea fu izbită deodată de călărimea lui Ragozzi, de pedestrimea ungurească ... şi de rămăşiţa călărimii ardelene.”* (Nicolae Bălcescu)
e. De nimeni nu vei fi apreciat, dacă nu vei merita.

3. PROSPECTUL (INSTRUCŢIUNILE)

D

38 După ce ai citit mai multe prospecte, din diferite domenii, redactează un prospect al unui medicament la care se presupune că ai lucrat.

• Prospectul trebuie să cuprindă: firma şi producătorul, compoziţia, indicaţii, contraindicaţii, reacţii adverse, autorizare de comercializare, posologie şi mod de administrare, instrucţiuni speciale, data de revizuire;
• Prospectul însoţeşte diferite obiecte de uz casnic la cumpărare sau alte produse utilitare.

Pentru autoevaluare, rezolvă exerciţiile numărul 1, 3, 4, 5, 13, 14, 23, 27, 33 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
20

1. Poezia romantică: SCRISOAREA III (Mihai Eminescu)
2. Complementul circumstanțial de loc. Propoziția subordonată circumstanțială de loc

1. POEZIA ROMANTICĂ: SCRISOAREA III

Citește cu atenție textul următor:

La un semn, un țărm de altul, legând vas de vas, se leagă
Și în sunet de fanfare trece oastea lui întreagă;
Ieniceri, copii de suflet ai lui Allah și spahii
Vin de-ntunecă pământul la Rovine în câmpii;

Răspândindu-se în roiuri întind corturile mari...
Numa-n zarea depărtată sună codrul de stejari.

Iată vine-un sol de pace c-o năframă-n vârf de băț.
Baiazid, privind la dânsul, îl întreabă cu dispreț:
„– Ce vrei tu?"
„– Noi? Bună pace! Și de n-o fi cu bănat,
Domnul nostru-ar vrea să vază pe măritul împărat".

La un semn deschisă-i calea și s-apropie de cort
Un bătrân atât de simplu, după vorbă, după port.
„– Tu ești Mircea?"
„– Da-mpărate!"
„– Am venit să mi te-nchini,
De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de spini".
„– Orice gând ai, împărate, și oricum vei fi sosit,
Cât suntem încă pe pace, eu îți zic: Bine-ai venit!
Despre partea închinării însă, doamne, să ne ierți;
Dar acu vei vrea cu oaste și război ca să ne certi,
Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,
Să ne dai un semn și nouă de mila Măriei tale...
De-o fi una, de-o fi alta... Ce e scris și pentru noi,
Bucuroși le-om duce toate, de e pace, de-i război."

„– Cum? Când lumea mi-e deschisă, a privi gândești că pot
Ca întreg Aliotmanul să se-mpiedice de-un ciot?
O, tu nici visezi, bătrâne, câți în cale mi s-au pus!
Toată floarea cea vestită a întregului Apus,
Tot ce stă în umbra crucii, împărați și regi s-adună,
Să dea piept cu uraganul ridicat de Semilună.
S-a-mbrăcat în zale lucii cavalerii de la Malta,
Papa cu-a lui trei coroane, puse una peste alta,

Scanned with OKEN Scanner

Fulgerele adunat-au contra fulgerului care
În turbarea-i furtunoasă a cuprins pământ şi mare.
N-au avut decât cu ochiul ori cu mâna semn a face
Şi Apusul îşi întinse toate neamurile-ncoace;
Pentru-a crucii biruinţă se mişcară râuri-râuri,
Ori din codri răscolite, ori stârnite din pustiuri;
Zguduind din pace-adâncă ale lumii începuturi,
Înnegrind tot orizontul cu-a lor zeci de mii de scuturi,
Se mişcau îngrozitoare ca păduri de lănci şi săbii,
Tremura înspăimântată marea de-ale lor corăbii!...
La Nicopole văzut-ai câte tabere s-au strâns
Ca să steie înainte-mi ca şi zidul neînvins.
Când văzui a lor mulţime, câtă frunză, câtă iarbă,
Cu o ură ne-mpăcată mi-am şoptit atunci în barbă,
Am jurat ca peste dânşii să trec falnic, fără păs,
Din pristolul de la Roma să dau calului ovăs...
Şi de crunta-mi vijelie tu te aperi c-un toiag?
Şi, purtat de biruinţă, să mă-mpiedec de-un moşneag?"
„– De-un moşneag, da, împărate, căci moşneagul ce priveşti
Nu e om de rând, el este Domnul Ţării Româneşti.
Eu nu ţi-aş dori vreodată să ajungi să ne cunoşti,
Nici ca Dunărea să-nece spumegând a tale oşti.
După vremuri mulţi veniră, începând cu acel oaspe,
Ce din vechi se pomeneşte, cu Dariu a lui Istaspe;
Mulţi durară, după vremuri, peste Dunăre vrun pod,
De-au trecut cu spaima lumii şi mulţime de norod;
Împăraţi, pe care lumea nu putea să-i mai încapă,
Au venit şi-n ţara noastră de-au cerut pământ şi apă –
Şi nu voi ca să mă laud, nici că voi să te-nspăimânt,
Cum veniră, se făcură toţi o apă ş-un pământ.
Te făleşti că înainte-ţi răsturnat-ai val-vârtej
Oştile leite-n zale de-mpăraţi şi de viteji?
Tu te lauzi că Apusul înainte ţi s-a pus?
Ce-i mâna pe ei în luptă, ce-au voit acel Apus?
Laurii voiau să-i smulgă de pe fruntea ta de fier,
A credinţii biruinţă căta orice cavaler.
Eu? Îmi apăr sărăcia şi nevoile şi neamul...
Şi de-aceea tot ce mişcă-n ţara asta, râul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iară ţie duşman este,
Duşmănit vei fi de toate, făr-a prinde chiar de veste;
N-avem oşti, dară iubirea de moşie e un zid
Care nu se-nfioreză de-a ta faimă, Baiazid!"

(Mihai Eminescu – *Scrisoarea III*)

A

1. Formulează, într-un enunţ, tema fragmentului citat.

2. Identifică modurile dominante de expunere, pentru a defini natura operei din care face parte fragmentul.

Scanned with OKEN Scanner

3. Argumentează particularitatea prezenței naratorului în fragmentul citat.

4. Explică alegerea tehnicii antitezei pentru realizarea portretelor celor doi conducători, în acest fragment.

5. Comentează atitudinea lui Mircea în fața declarației de război a lui Baiazid.

6. Argumentează dezvoltarea motivului comuniunii om – natură în tabloul luptei dintre cele două armate dușmane.

7. Exprimă-ți părerea despre efectul stilistic rezultat din combinarea imaginilor artistice în acest tablou.

8. Precizează cele două dimensiuni caracterologice ale portretului voievodului român, așa cum sunt ele evidențiate în cele două părți ale tabloului.

B

9. Menționează procedeul artistic prezent în acest vers:
„Vâjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie."

10. *„Umbra morții se întinde tot mai mare și mai mare"*. Cuvântul *umbra* are sens:
a. figurat;
b. secundar;
c. propriu.

11. Analizează cuvintele subliniate și precizează modul de formare:
„Mircea însuși mână-n luptă vijelia îngrozitoare."

12. Delimitează propozițiile, precizează felul lor și raportul sintactic:
„Călăreții umplu câmpul și roiesc după un semn
Și în caii lor sălbatici bat cu scările de lemn"

13. Extrage, din text, trei comparații și o repetiție.

2. COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE LOC
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE LOC

C • **Complement circumstanțial de loc**

14. Subliniază complemente circumstanțiale de loc din textele următoare, menționând apoi și părțile de vorbire prin care sunt exprimate:
a. *„Hai în teleguță/ Baio, că-s desculță./ Haida în teleagă/ Baio, că-s beteagă."* (Folclor)
b. *„Baba, sus, pe costișă, în șleah, sta ca o arătare."* (Mihail Sadoveanu)
c. *„Și fugea mereu rupându-și cele prin păduri"* (Mihai Eminescu)
d. *„Capra țâști! În dreapta, țâști! În stânga, se depărta mereu"* (Petre Ispirescu)

Scanned with OKEN Scanner

e. „*Deasupră-mi teiul sfânt Să-şi scuture creanga*" (Mihai Eminescu)
f. „*Noaptea o petrecură sfătuind împrejurul focurilor.*" (Alexandru Vlahuță)
g. „*Tot e alb, pe câmp, pe dealuri, împregiur, în depărtare,/ Ca fantasme albe plopii înşiraţi se pierd în zare*" (Vasile Alecsandri)
h. „*Şi-acum aşterne-te drumului, voinice*" (Folclor)
i. „*În mijlocul ogrăzii, d-a stânga bisericii lui Bircea, se aflau casele domneşti...*"
(Alexandru Odobescu)

15 Analizează complementele circumstanțiale de loc din textele de la exercițiul 1:
c. .....
d. .....
e. .....
f. .....
i. .....

16 Menționează elementele regente ale complementelor circumstanțiale de loc de la exercițiul 1.
c. .....
d. .....
e. .....
f. .....
i. .....

17 Alcătuieşte propoziții în care complementul circumstanțial de loc să fie exprimat prin:
a. substantiv în cazul genitiv cu locuțiune prepozițională;
b. adverb de loc;
c. pronume relativ în cazul genitiv;
d. numeral colectiv în cazul genitiv;
e. pronume personal, forma neaccentuată, în cazul dativ cu prepoziția *înaintea.*

18 Formulează enunțuri în care cuvintele: „*Din fața teatrului*" să fie, pe rând:
a. atribut substantival: .....
b. complement circumstanțial de loc: .....

19 Alcătuieşte propoziții în care substantivele însoțite de prepoziția „*pe*" să fie, pe rând:
a. complement circumstanțial de loc;
b. complement direct;
c. complement indirect;
d. atribut substantival prepozițional;
e. nume predicativ.

20 Alcătuieşte o scurtă narațiune care să cuprindă trei complemente circumstanțiale de loc, două complemente directe şi două indirecte şi precizează-le, completând tabelul:

Complemente directe	*Complemente indirecte*	*Complemente circumstanțiale de loc*
.....	.....	.....
.....	.....	.....
		.....

Scanned with OKEN Scanner

• Propoziția subordonată circumstanțială de loc

21 Subliniază predicatele, delimitează propozițiile și rescrie propozițiile circumstanțiale de loc.

a. *„Mă sculai în picioare, de cum stam lungit, și mă uitai cercetător spre unde-și îndrepta Pisicuța privirile...”* (Calistrat Hogaș)

.....

.....

b. *„Iar tu, Hyperion rămâi/ Oriunde ai apune”* (Mihai Eminescu)

.....

.....

c. *„Unde-i unul, nu-i putere/ La nevoi și la durere/ Unde-s doi, puterea crește/ Și dușmanul nu sporește”* (Vasile Alecsandri)

.....

.....

d. *„Leagă-mă, Dunăre bătrână,/ Du-mă, dus de dorul ce mă mână/ Până unde valul tău se bate,/ Du-mă-ncet cu mâinile la piept,/ Adormit, oriunde vei socoate...”* (Șt. O. Iosif)

.....

.....

e. *„Află însă că nu se vorbește de foame acolo unde n-ai ce mânca”* (Calistrat Hogaș)

.....

.....

f. *„Doar când poposiră la înfurcitura Bâscei, acolo unde se așterne o poieniță verde umbrită de plopi, de stejari și de fagi, feciorul de împărat deodată își opri armăsarul în loc.”* (Alexandru Odobescu)

.....

.....

g. *„Intrarea n-a plătit-o, fiindcă-i mititel, dar unde-i lume multă acolo e și el.”* (George Topârceanu)

.....

.....

h. *„... du-te la tată-tău și cere să-ți deie calul, armele și hainele cu care a fost el mire, și atunci ai să te poți duce unde n-au putut merge frații tăi”* (Ion Creangă)

.....

.....

i. *„Amândoi au mers unde își știau moartea.”* (Ioan Slavici)

.....

.....

j. *Nu bate, unde nu ți se deschide.*

.....

22 Menționează elementele introductive ale propoziției subordonate circumstanțiale de loc, de la exercițiul 1, și valoarea lor morfologică.

23 Scrie două fraze în care propozițiile subordonate circumstanțiale de loc să fie introduse prin pronume relative însoțite de prepoziții:

a. .....

.....

Scanned with OKEN Scanner

b. .....

.....

24 Construiește o frază în care aceeași propoziție regentă să fie pentru trei propoziții subordonate circumstanțiale de loc, aflate în raport de coordonare prin juxtapunere:

25 Scrie subordonatele circumstanțiale de loc cerute de următoarele elemente regente:

a. Hai [1]/.....[2]/

b. A luat-o la sănătoasa[1]/.....[2]/

c. Plec[1]/.....[2]/

d. Mergem[1]/.....[2]/

26 Scrie o propoziție subordonată circumstanțială de loc intercalată în interiorul regentei.

27 Construiește enunțuri în care subordonatele să fie introduse prin adverbul relativ „*unde*”:

a. SB → .....

b. PR → .....

c. ATR → .....

d. CD → .....

e. CI → .....

f. CL → .....

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 2, 3, 5, 7, 14, 17, 21, 24, 27 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
21

1. Proza memorialistică. Monografia artistică: AMINTIRI DIN COPILĂRIE (Ion Creangă)
2. Complementul circumstanțial de timp. Propoziția subordonată circumstanțială de timp
3. Biletul [illegible]

1. MONOGRAFIA ARTISTICĂ: AMINTIRI DIN COPILĂRIE

Citește cu atenție textul următor:

«Nu știu alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, la stâlpul hornului unde lega mama o șfară cu motocei la capăt, de crăpau mâțele jucându-se cu ei, la prichiciul vetrei cel humuit de care mă țineam când începusem a merge copăcel, la cuptiorul pe care mă ascundeam, când ne jucam noi, băieții, de-a mijoarca, și la alte jocuri și jucării pline de hazul și farmecul copilăresc, parcă-mi saltă și acum inima de bucurie! Și, Doamne, frumos era pe atunci, căci și părinții, și frații, și surorile îmi erau sănătoși, și casa ni era îndestulată, și copiii și copilele megieșilor erau de-a pururea în petrecere cu noi, și toate îmi mergeau după plac, fără leac de supărare, de parcă era toată lumea a mea!

Și eu eram vesel ca vremea cea bună și sturlubatic și copilăros ca vântul în tulburarea sa.

Și mama, care era vestită pentru năzdrăvăniile sale, îmi zicea cu zâmbet uneori, când începea a se ivi soarele dintre nouri după o ploaie îndelungată: „Ieși, copile cu părul bălan, afară și râde la soare, doar s-a îndrepta vremea". Și vremea se îndrepta după râsul meu...

Știa, vezi bine, soarele cu cine are de-a face, căci eram feciorul mamei, care și ea cu adevărat că știa a face multe și mari minunății: alunga nourii cei negri de-pe deasupra satului nostru și abătea grindina în alte părți, înfigând toporul în pământ, afară, dinaintea ușii; închega apa numai cu două picioare de vacă, de se încrucea lumea de mirare; bătea pământul sau părețele sau vrun lemn, de care mă păleam la cap, la mână sau la picior, zicând: „Na, na!" și îndată-mi trecea durerea... Când vuia în sobă tăciunele aprins, care se zice că face a vânt și vreme rea, sau când țiuia tăciunile despre care se zice că te vorbește cineva de rău, mama îl mustra acolo, în vatra focului, și-l buchisa cu cleștele, să se mai potolească dușmanul. Și mai mult decât atâta: oleacă ce nu-i venea mamei la socoteală căutătura mea, îndată pregătea cu degetul îmbălat puțină tină din colbul adunat pe opsasul încălțării; ori mai în grabă lua funingenă de la gura sobei, zicând: „Cum nu se dioache călcâiul sau gura sobei, așa să nu mi se dioache copilașul" Și-mi făcea apoi câte un benchi în frunte, ca să nu-și prăpădească odorul!...Și altele multe făcea.

Așa era mama în vremea copilăriei mele, plină de minunății, pe cât mi-aduc aminte; și-mi aduc bine aminte, căci brațele ei m-au legănat, când îi sugeam țâța cea dulce și mă alintam la sânu-i gângurind și uitându-mă în ochii ei cu drag! Și sânge din sângele ei și carne din carnea ei am împrumutat, și a vorbi de la dânsa am învățat...»

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

A

1 Relevă caracterul particular al operei/ fragmentului citat, analizând postura eului narator și obiectul evocării.

2 Descifrează simbolistica legată de refacerea/ retrăirea acestor imagini.

Scanned with OKEN Scanner

3. Identifică sensul înlănțuirii amintirii, în refacerea tabloului casei părinteşti şi explică eventualele corespondențe.

4. Comentează concluzia acestei descrieri: *„...şi toate îmi mergeau după plac, fără leac de supărare, de parcă era toată lumea a mea!"*

5. Explică funcția pe care o are fraza de autocaracterizare, în text, şi comentează efectul stilistic al celor două comparații: *„vesel ca vremea cea bună şi copilăros ca vântul în tulburarea sa"*.

6. Argumentează sensul de evoluție ascendent (din perspectiva simbolisticii) al metaforei ce reprezintă lumea copilăriei, realizând legăturile necesare între elementele care alcătuiesc imaginea artistică de ansamblu.

7. Comentează viziunea şi modalitățile artistice ale realizării portretului mamei, într-o compunere de maximum 25 de rânduri.

8. Exprimă-ți părerea despre sentimentele/ emoția artistică transmisă de ultima frază a fragmentului citat.

B

9. Transcrie, din text, cinci regionalisme.

10. Analizează sintactic cuvintele subliniate: *Când mama nu mai putea de obosită şi se lăsa câte oleacă ziua să se hodinească, noi băieții tocmai atunci ridicam casa în slavă.*

11. Precizează predicatul propoziției:
„Şi eu eram vesel ca vremea cea bună şi sturbulatic şi copilăros ca vântul în tulburarea sa".

12. Specifică valoarea sintactică a construcției subliniate: *„Ştia, vezi bine, soarele cu cine are de-a face..."*

13. *„Însă vai de omul care se ia pe gânduri"*. Acest enunț este o propoziție sau o frază? Subliniază predicatul sau predicatele!

2. COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE TIMP
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE TIMP

C • **Complementul circumstanțial de timp**

14. Extrage complementele circumstanțiale de timp şi menționează între paranteze elementul regent şi valoarea lui morfologică.

a. *„Na-ți acum şi pielea asta de urs..."* (Ion Creangă)
.....acum = interjecție.....

b. *„Înainte de a se apropia de porți, s-au oprit..."*
.....a = cu.....oprit = V.b.....

c. *„Aveau în casă o pisică/ Era sălbatică de mică."* (Alexandru Macedonski)
.....mică.....sălbatică = V.b. copulativ, Nume predicativ.....

Scanned with OKEN Scanner

d. *„Îl vede azi îl vede mâni,/ Astfel dorința-i gata."* (Mihai Eminescu)

vede, vede = Vbe

e. *„În 1912 tata a fost mutat în garnizoană la Cernavodă. Am rămas acolo doi ani."* (Mircea Eliade)

afos = cazuntie

f. *„Să vă găsim înfloriți/ Ca merii,/ Ca perii/ În mijlocul verii"* (Folclor)

să vă găsim = Vb

g. *„Înaintea somnului, zmeul venea mai aproape de podul cu pricina..."* (Folclor)

Venea = Vb

h. *Până la anul termin de pictat portretul.*

la anul = cauz

i. Lunea nu au lucrat.

au lucrat = Vb

j. Oricând ai nevoie, îți stau alături.

îți stau = Vb cap.

15 Analizează complementele circumstanțiale de timp de la exercițiul 1, punctele **a, b, e, f, g.**

16 Alcătuiește propoziții care să conțină complemente circumstanțiale de timp, exprimate prin:

a. pronume personal însoțit de prepoziție, în genitiv

Am venit înainte lui

b. numeral și substantiv

Doi ani am întârziat cu plata

c. substantiv precedat de locuțiune prepozițională în acuzativ

Ma-m ruit în nuc și ~~nu am~~ m-am putut să cobor.

d. adverb nehotărât

Am căzut de pe scară

e. adjectiv pronominal posesiv, cazul acuzativ

Am jucat un fotbal ieri!!

f. substantiv care exprimă sărbători tradiționale

De crăciun am fost la munte

g. substantiv în genitiv

Să vă ajute Dumnezeu lateră

h. pronume posesiv

A sărit după a mea am fost [illegible]

i. substantiv în acuzativ

Anotimpul meu preferat este vara

j. numeral cardinal în genitiv

Patru zile am fost răcit

17 Construiește trei propoziții în care complementul circumstanțial de timp să fie exprimat prin:

a. *zi de zi* — Merg la antrenament zi de zi

b. *dis-de-dimineață* — Mă scol dis de dimineață

c. *la un moment dat* — Jucând fotbal la un moment dat am căzut

d. *din vreme în vreme* — din vreme în vreme mai citesc o carte.

e. *cu noaptea-n cap* — Mă trezesc cu noaptea-n cap.

18 Scrie propoziții în care complementul circumstanțial de timp să fie exprimate prin părți de vorbire diferite, însoțite de locuțiunile, prepoziționale.

a. *în vremea* — În vrem bunicii valsul era dansul preferat

b. *în timpul* — În timpul meu e cool să asculți haure

Scanned with OKEN Scanner

c. *în toiul* ...În toiul nopții mam trezit...
d. *de-a lungul* ...de-a lungul drumului a văzut multe...
e. *în mijlocul* ...în mijlocul verii am răcit...

19 Alcătuiește enunțuri în care complementul circumstanțial de timp să fie exprimate prin:

a. *toamna* (substantiv) ...Într-a toamna am fost în Deltă...
b. *toamna* (adverb) ...Toamna ve nr. bobacii...
c. *dimineața* (substantiv) ...În fiecare dimineață nă duc la scoală...
d. *dimineața* (adverb) ...dimineața la muntele este frumos...
e. *luni* (adverb) ...Urăsc lunea...

• Propoziția subordonată circumstanțială de timp

20 Rescrie propoziția subordonată circumstanțială de timp, menționând, între paranteze, termenii regenți.

a. „*Când cu gene ostenite sara suflu-n lumânare,/ Doar ceasornicul urmează lung-a timpului cărare*" (Mihai Eminescu)

.....

b. „*Cocoșul, cum scapă, din mâinile moșneagului, fuge de casă...*" (Ion Creangă)

.....

c. „*Îndată ce soarele scapătă după culme, luna ieși în răsărit...*" (Mihail Sadoveanu)

.....

d. „*Cât e noaptea-n lung și lat/ nu s-aude un lătrat*". (Lucian Blaga)

.....

e. „*Toți se uită cu mirare...,/ Până văd păienjenișul între tufe ca un pod.*" (Mihai Eminescu)

.....

f. „*Și cum iese Sfânta-Duminică afară, odată și pornește desculță prin rouă, de culege o poală de somnoroasă....*" (Ion Creangă)

.....

21 Menționează elementele introductive ale propoziției subordonate circumstanțiale de timp din exemplul 1, valoarea morfologică și funcția lor sintactică.

a. ..... d. .....
b. ..... e. .....
c. ..... f. .....

22 Completează spațiile punctate cu fraze care să cuprindă propoziția subordonată circumstanțială de timp. Subliniază propozițiile regente.

a. Atunci .....;/ când .....
b. Cum .....;/ îndată .....
c. Cum .....;/ pe loc .....
d. De cum .....;/ îndată .....
e. Atât .....;/ cât timp .....

23 Alcătuiește fraze în care circumstanțiala de timp să se afle:

a. înaintea regentei; .....

.....

b. după regentă; .....

.....

Scanned with OKEN Scanner

c. intercalată în regentă; .....

.....

24 Construiește enunțuri în care subordonata circumstanțială de timp să fie precedată de conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale:

a. dacă .....
b. înainte ca să .....
c. ori de câte ori .....
d. până ce .....
e. în vreme ce .....
f. îndată ce .....
g. în timp ce .....
h. până să .....
i. de cum .....
j. după ce .....

25 Explică virgulele din textele următoare:

a. *„Cum ne-a văzut, pe loc ne-a sărit înainte."*
b. *„Copilul, cum văzu mingea, fugi peste deal."*
c. *„În sfârșit, ca să nu uit vorba toată noaptea cea dinainte de plecare, până s-au rezolvat zorile, m-am frământat."* (Ion Creangă)

26 Alcătuiește o frază după următoarea schemă:

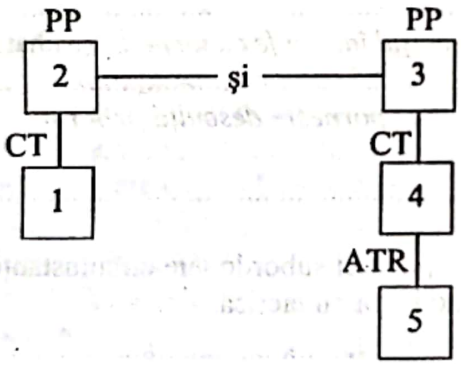

3. BILETUL

D

27 **Scrie un bilet, adresat colegului de bancă, în care îl rogi să-ți împrumute, pentru două zile, preparatorul de clasa a VIII-a, apărut la Grupul Editorial Art.**

- *Este o comunicare scurtă, care se reduce la câteva rânduri*
- *Cuprinde întrebări, veşti, invitații, o rugăminte*
- *Se adresează, de obicei rudelor, prietenilor, colegilor...*
- *Conține: formula de adresare, textul concis, formula de încheiere, semnătura.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 1, 4, 6, 8, 14, 16, 20, 24, 25 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
22

1. Literatură universală: Proza fantastică: MICUL PRINȚ (Antoine de Saint-Exupéry)
2. Complementul circumstanțial de mod. Propoziția subordonată circumstanțială de mod
3. Alocuțiunea

1. PROZA FANTASTICĂ: MICUL PRINȚ

Citește cu atenție textul următor:

«Cea de a şasea planetă de zece ori mai mare.

Trăia pe ea un Domn bătrân, care scria nişte cărţi uriaşe.

– Ia te uită! vine un explorator! strigă el, când îl zări pe micul prinţ.

Micul prinţ se aşeză pe masă, ca să mai răsufle puţin. Călătorise până acum atât de mult!

– Din colo vii? Îl întrebă Domnul cel bătrân.

– Ce-i cartea asta groasă? zise micul prinţ. Ce faceţi dumneavoastră aici?

– Eu sunt geograf – zise Domnul cel bătrân.

– Ce este un geograf?

– E un savant care ştie unde se află mările, fluviile, oraşele, munţii şi pustiurile.

– Foarte interesant – zise micul prinţ. În sfârşit, o meserie adevărată! Şi aruncă o privire, de jur-împrejur, pe planeta geografului. Nu mai văzuse niciodată o planetă atât de măreaţă.

– E tare frumoasă planeta dumneavoastră! Se găsesc oceane pe-aici?

– N-aş putea să ştiu – zise geograful.

– Oh! (Micul prinţ era dezamăgit.) Dar munţi?

– N-aş putea să ştiu – zise geograful.

– Dar oraşe, şi fluvii, şi pustiuri?

– Nici asta n-aş putea să ştiu – zise geograful.

– Dar dumneavoastră sunteţi geograf!

– Întocmai – zise geograful – numai că eu nu sunt explorator. Duc mare lipsă de exploratori. Nu geograful este acela care face numărătoarea oraşelor, a fluviilor, a munţilor, a mărilor, a oceanelor şi a pustiurilor. Geograful e un om prea important ca să umble hoinar. El nu-şi părăseşte biroul, ci vin exploratorii la el. Iar dacă amintirile vreunuia i se par demne de luat în seamă, geograful pune să se facă cercetări cu privire la moralitatea exploratorului.

– Asta pentru ce?

– Pentru că, dacă un explorator ar minţi, în cărţile de geografie s-ar produce catastrofe. Şi, de asemeni, dacă un explorator ar bea prea mult.

– Cum aşa? întrebă micul prinţ.

– Pentru că beţivii văd dublu. Geograful, atunci, ar însemna doi munţi acolo unde de fapt nu se află decât unul singur.

– Ştiu pe cineva – zise micul prinţ – care ar fi un prost explorator.

– Se poate. Cum ziceam, dacă moralitatea exploratorului pare mulţumitoare, se trece la cercetări în legătură cu descoperirea lui.

Scanned with OKEN Scanner

– Se duce cineva acolo, ca să vadă?

– Nu. E prea multă bătaie de cap. I se cere însă exploratorului să aducă probe. Dacă, de pildă, e vorba despre descoperirea unui munte mare, i se cere să aducă nişte pietre mari.

Deodată geograful se tulbură:

– Ei, dar tu vii de departe! Tu eşti explorator! Fă-mi o descriere a planetei tale!

Şi geograful, după ce îşi deschise registrul, îşi ascuţi creionul. Povestirile exploratorilor sunt însemnate mai întâi cu creionul. Spre a fi însemnate cu cerneală, se aşteaptă până când exploratorul vine cu probele.

– Aşadar? întrebă geograful.

– O! la mine – zise micul prinţ – nu prea ai ce vedea, puţin de tot! Am trei vulcani. Doi vulcani încinşi şi unul stins. Însă nu se ştie niciodată.

– Nu se ştie niciodată – zise geograful.

– Mai am şi o floare.

– Noi nu însemnăm florile – zise geograful.

– Cum aşa?! E tot ce poate fi mai frumos!

– Pentru că florile sunt efemere.

– Ce înseamnă „efemer"?

– Geografiile – zise geograful – sunt cărţile cele mai de preţ dintre toate cărţile. Ele nu se învechesc niciodată. Se întâmplă foarte rar ca un munte să-şi schimbe locul. Foarte rar un ocean se goleşte de apă. Noi scriem despre lucruri eterne.

– Dar vulcanii stinşi se pot trezi – îl întrerupse – micul prinţ. Ce înseamnă „efemer"?

– Nouă ni-i totuna dacă vulcanii sunt stinşi sau dacă sunt treji – zise geograful. Însemnătate pentru noi are numai muntele. El nu e schimbător.

– Dar ce înseamnă „efemer"? stărui micul prinţ, care în viaţa lui nu renunţase la o întrebare, odată ce o pusese.

– Înseamnă „ceva ameninţat să piară în curând".

– Floarea mea e ameninţată să piară în curând?

– Bineînţeles!

„Floarea mea e efemeră – îşi zise micul prinţ – şi nu are decât patru spini, ca să se apere de lume! Iar eu am lăsat-o singură acasă!"

Aceasta a fost cea dintâi tresărire a căinţei sale. Îşi regăsi însă cumpătul:

– Pe unde mă sfătuiţi să merg? întrebă el.

– Pe planeta Pământ – răspunse geograful. Are o faimă bună...

Şi micul prinţ plecă, gândindu-se la floarea lui.»

(Antoine de Saint-Exupéry – *Micul Prinţ*)

• *Micul Print este o povestire care se construieşte prin intermediul fabulosului şi al simbolurilor*

• *Eroul este un copil care călătoreşte prin univers, fiecare planetă vizitată fiind o altă lume, o realitate care corespunde individului ce locuieşte acea lume*

A

1. Identifică tema acestui fragment.

2. Relevă particularităţile compoziţionale ale fragmentului.

3. Explică posibilele simboluri relevate de tabloul citat.

4. Numeşte câteva dintre subiectele dialogului dintre cele două personaje.

Scanned with OKEN Scanner

5 Exprimă-ți părerea despre modul în care se derulează discuția.

B

6 Scrie un sinonim pentru cuvintele: *efemer, explorator, moralitate.*

7 Analizează sintactic cuvintele subliniate:
Spre a fi însemnate cu cerneală, se așteaptă până când exploratorul vine cu prozele.

8 Extrage din text, adjectivele pronominale și analizează-le morfosintactic:

„Floarea mea e efemeră – își zise micul prinț – și nu are decât patru spini, ca să se apere de lume! Iar eu am lăsat-o singură acasă!"

9 Rescrie trei propoziții incidente, din textul dat.

10 Explică semnele de ortografie și punctuație, din textul:
„– E tare frumoasă planeta dumneavoastră! Se găsesc oceane pe aici?"

2. COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE MOD PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE MOD

C • **Complementul circumstanțial de mod**

11 Subliniază complementele circumstanțiale de mod și marchează, prin săgeată, cuvântul determinant.

a. *„Asemeni cel mijlociu, tuști iute sub un chersin."* (Ion Creangă)
b. *„Așternutul era de niște pânză albă ca zăpada."* (Petre Ispirescu)
c. *„Fata e mai aproape decât băiatul"*
d. *„Doi ochi văd mai bine decât unul."* (Proverb)
e. *„...pofti pe fii de împărați să mai treacă o dată...Trecură și a treia oară, și tot pe argatul cel chel îl lovi cu mărul fata împăratului."* (Petre Ispirescu)
f. *„Mă rătăcisem, ascultând la miile de păsărele ce cântau pe rămurele, fără a se sfii de nimeni..."*

12 Analizează sintactico-morfologic complementele circumstanțiale de mod de la exercițiul 1:

13 Construiește propoziții în care complementul circumstanțial de mod să fie exprimat prin:

a. substantiv în cazul genitiv
.....
b. substantiv în cazul dativ
.....
c. verb la gerunziu
.....
d. numeral ordinal în cazul acuzativ
.....
e. locuțiune adverbială
.....

Scanned with OKEN Scanner

f. interjecție
Mia plăcut la munte

g. adverb relativ
[illegible] și nă duc la șc

h. adverb relativ
[illegible] o să piesuiesc

i. adverb nehotărât
[illegible] să îmi fac temele

j. numeral multiplicativ
[illegible] ce eu joc fotbal, ei învață

14 Scrie complemente circumstanțiale de mod exprimate prin părți de vorbire diferite (substantiv, pronume, numeral) însoțite de prepozițiile, locuțiunile prepoziționale: **a.** pe măsura; **b.** la fel cu; **c.** aidoma; **d.** în temeiul; **e.** pe baza.

15 Alcătuiește propoziții în care cuvântul „*plângând*" să fie, pe rând:

a. subiect [illegible]
complementul circumstanțial de mod Avenit la mai plângând

b. nume predicativ Versul plângând a atrăsatenția celorlalt

c. complement direct Plânsul teorată um om trist.

d. complement indirect

e. atribut verbal

f. atribut adjectival

g. complementul circumstanțial de mod

h. complementul circumstanțial de timp

16 Construiește enunțuri în care complementul circumstanțial de mod să fie exprimat prin verbe la moduri impersonale: infinitiv, gerunziu, participiu, supin.

17 Alcătuiește două propoziții în care să existe câte un complement circumstanțial de mod, care să fie, la nivel stilistic, epitet/ comparație. Subliniază-le.

• Propoziția subordonată circumstanțială de mod

18 Extrage propoziția subordonată circumstanțială de mod din enunțurile date, după ce ai subliniat predicatele și ai delimitat propozițiile:

a. „*Îi era rușine, ca și când toți ar putea să afle din fața ei cele petrecute, se temea de ceva neștiut și nu știa cum să calce, cum să-și poarte capul și ce să facă cu mâinile.*"

(Ion Slavici)

Scanned with OKEN Scanner

b. *„De jur împrejur, ca şi cum s-ar ţinea de mână, stau munţii cu piscuri înalte, peste care brădişul negru se întinde ca o imensă haină de doliu."* (Calistrat Hogaş)

.....

.....

c. *„Apoi fără să ne zbatem, mi-i da şaisprezece lei...şi ţi-oi duce-o... ca pe palmă; că, după cum vezi, căruţa acum am adus-o..."* (Ion Creangă)

.....

.....

d. *„Gură fac ca roata morii;/ Şi de-a valma se pornesc/ Cum prin gard se gâlcevesc/ Vrăbii gureşe, când norii/ Ploi vestesc."* (George Coşbuc)

.....

.....

e. *„La urmă, Agripina, ştia că mai erau pe acasă alte gospodine, care trebuie să fi fugit cum fugise şi ea, şi... negreşit că turcii se luaseră după ele."* (Gala Galaction)

.....

.....

f. *„Cum o vede, maiorul se opreşte o clipă, ca şi cum ar vrea să se reculeagă, fiind surprins de inamic."* (I. L. Caragiale)

.....

.....

g. *Nu prea înţelege, era adevărat, de ce Paraschiv în loc să se bucure că grâul ieşise cum nu-şi aduceau ei aminte să se fi făcut vreodată, arăta mereu posomorât ca şi cum ar fi tras la frig.* (Marin Preda)

.....

.....

h. *O, eşti frumos cum numa-n vis.*
Un demon se arată (Mihai Eminescu)

.....

.....

i. *Iubesc precum iubeşte pe o altă vijelie*
Un ocean de foc (Mihai Eminescu)

.....

.....

j. *...Se tocmesc,/ parcă ar fi negustoresc.* (Geo Bogza)

.....

.....

19 Alcătuieşte fraze în care propoziţiile subordonate circumstanţiale de mod să fie introduse prin: **a.** pe măsură ce; fără (ca) să; cât; după cum:

a. pe măsură ce .....
b. fără (ca) să .....
c. cât .....
d. după cum .....
e. precum .....

20 Construieşte cinci enunţuri care să cuprindă câte o propoziţie subordonată circumstanţială de mod, apoi fă contragerea.

Scanned with OKEN Scanner

21 Alcătuieşte fraze în care propoziţia subordonată circumstanţială de mod să aibă următoarele corelative:

a. cu atât .....
b. la fel .....
c. aşa .....

22 Scrie trei fraze în care propoziţia subordonată circumstanţială de mod să se afle:

a. înaintea regentei .....
b. după regentă .....
c. intercalată în regentă .....

23 Construieşte enunţuri în care propoziţiile subordonate să fie introduse prin adverbul „*cum*".

SB .....
PR .....
ATR .....
CD .....
CI .....
CT .....
CM .....
CZ .....

24 Explică folosirea virgulelor din următoarele texte:

a. „*Ş-acum ... feciorul de împărat iertă viaţa râsului, precum iertase pe a vulturilor, precum iertase pe a dihorului...*" (Alexandru Odobescu)
b. *Cum îţi vei aşterne, aşa vei dormi.*
c. *După cum ţi-e căutătura, aşa să-ţi fie şi inima.*
d. *Cu cât vii mai devreme, cu atât reuşeşti să-ţi termini treaba.*
e. *Îl luă pe Făt-Frumos ca şi când ar fi vrut să-i spună ceva în taină.* (Mihai Eminescu)

3. ALOCUŢIUNEA

D

25 Scrie o alocuţiune cu ocazia acordării „*Premiului de Excelenţă*", obţinut de membrii trupei de teatru a Şcolii Nr.4, din Bucureşti, la Concursul naţional de teatru pentru elevi – în limba engleză, care a avut loc în perioada vacanţei de primăvară.

- *Alocuţiunea are o formulă de adresare*
- *Conţinutul trebuie să fie adecvat contextului*
- *Ideile trebuie să fie clare*
- *Tonul alocuţiunii poate fi diferit în funcţie de auditor: oficială, ironică, veselă...*
- *Nu trebuie uitată formula de încheiere*

Pentru autocevaluare, rezolvă exerciţiile numărul 2, 3, 4, 5, 11, 13, 16, 18, 22 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire

23

1. Textul dramatic. Comedia clasică: O SCRISOARE PIERDUTĂ (I. L. Caragiale)
2. Complementul circumstanțial de cauză. Propoziția subordonată circumstanțială de cauză
3. Jurnalul

1. COMEDIA CLASICĂ: O SCRISOARE PIERDUTĂ

Citește cu atenție textul următor:

ACTUL I

O anticameră bine mobilată. Uşă în fund cu două ferestre mari de laturi. La dreapta, în planul din fund, o uşă, la stânga, altă uşă în planul din faţă. În stânga, planul întâi, canapea şi fotoliu.

Scena I

TIPĂTESCU, puţin agitat, se plimbă cu „Răcnetul Carpaţilor" în mână; e în haine de odaie; PRISTANDA în picioare mai spre uşă, stă, rezemat în sabie..

TIPĂTESCU (*terminând de citit o frază din jurnal*): „... Ruşine pentru oraşul nostru să tremure în faţa unui om !...Ruşine pentru guvernul vitreg, care dă unul dintre cele mai frumoase judeţe ale României pradă în ghearele unui vampir!"...(*indignat:*) Eu vampir, ai?... Caraghioz!

PRISTANDA *(asemenea)*: Curat caraghioz!...Pardon, să iertaţi, coane Fănică, că întreb: bampir... ce-i aia, bampir?

TIPĂTESCU: Unul care suge sângele poporului...Eu sug sângele poporului !...

PRISTANDA: Dumneata sugi sângele poporului !...Aoleu !

TIPĂTESCU: Mişel !

PRISTANDA: Curat mişel !

TIPĂTESCU: Murdar!

PRISTANDA: Curat murdar !

TIPĂTESCU: Ei! nu s-alege!

PRISTANDA: Nu s-alege!

TIPĂTESCU: Cu toată dăscălimea dumnealui, cu toată societatea moftologică a dumnealui... degeaba! să-mi ră mie mustăţile!

PRISTANDA: Şi mie!

TIPĂTESCU: Dar în sfârşit, las-o asta! lasă-l să urle ca un câine!

PRISTANDA: Curat ca un câine!

TIPĂTESCU: Începuseşi să-mi spui istoria de aseară. (*Şade*)

PRISTANDA: Cum vă spuneam, coane Fănică (*se apropie*), aseară, aţipisem niţel după-masă, precum e misia noastră... că acuma dumneavoastră ştiţi că bietul poliţai n-are şi el ceas de mâncare, de băutură, de culcare, de sculare ca tot creştinul...

TIPĂTESCU: Fireşte...

PRISTANDA: Şi la mine, coane Fănică, să trăiţi! greu de tot... Ce să zic? Famelie mare, remuneraţie mică, după buget, coane Fănică. Încă d-aia nevastă-mea zice: „Mai roagă-te şi tu de domnul prefectul să-ţi mai mărească leafa, că te prăpădeşti de tot!..." Nouă copii, coane Fănică, să trăiţi! nu mai puţin... Statul n-are idee de ce face omul

Scanned with OKEN Scanner

acasă, ne cere numai datoria; dar de! nouă copii şi optzeci de lei pe lună; familie mare, renumeraţie mică, după buget.

TIPĂTESCU (*zâmbind*): Nu-i vorbă, după buget e mică, aşa e... decât tu nu eşti băiat prost; o mai cârpeşti, de ici, de colo; dacă nu curge, pică... Las' că ştim noi!

PRISTANDA: Ştiţi! Cum să nu ştiţi, coane Fănică, să trăiţi! tocma' dumneavoastră să nu ştiţi!

TIPĂTESCU: Şi nu-mi pare rău, dacă ştii să faci lucrurile cuminte; mie-mi place să mă servească funcţionarul cu tragere de inimă... Când e om de credinţă...

PRISTANDA: De credinţă, coane Fănică, să trăiţi!

TIPĂTESCU: Nu mă uit dacă se foloseşte şi el cu o para, două... mai ales un om cu o familie grea.

PRISTANDA: Nouă suflete, coane Fănică, nouă, şi renumeraţie...

TIPĂTESCU: După buget!...

PRISTANDA: Mică sărut mâna, coane Fănică. [...]

Scena V

TRAHANACHE, care s-a urcat la tribună, apoi CAŢAVENCU, POPESCU, IONESCU, ALEGĂTORI, PUBLICUL venind din fund şi ocupând lucrurile lor din scena I. Intrare zgomotoasă, acompaniată de clopoţelul prezidentului.

TRAHANACHE (în picioare)*: Orele sunt înaintate! poftiţi, poftiţi, stimabililor; avem cestiuni arzătoare la ordinea zilii...*(Şade)

(Toată lumea s-a aşezat la locul său.)

*CAŢAVENCU (*cu modestie*): D-le preşedinte, vă rog, cerusem şi eu cuvântul...*

*TRAHANACHE: Da (*binevoitor*), da stimabile. Aveţi cuvântul. Poftiţi la tribună!...*

*(*Mişcare în grupul lui Caţavencu*)*

CAŢAVENCU (Ia poză, trece cu importanţă printre mulţime şi suie la tribună; îşi pune pălăria la o parte, gustă din paharul cu apă, scoate un vraf de hârtii şi gazete şi le aşează pe tribună, apoi îşi trage batista şi-şi şterge cu eleganţă avocăţească fruntea. Este emoţionat, tuşeşte şi luptă ostentativ cu emoţia care pare a-l birui. Tăcere completă. Cu glasul tremurat): *Domnilor!... Onorabili cetăţeni!...Fraţilor!...(*plânsul îl înecă..*) Iertaţi-mă, fraţilor, dacă sunt mişcat, dacă emoţiunea mă apucă aşa de tare...suindu-mă la această tribună...pentru a vă spune şi eu...*(plânsul îl înecă mai tare.) *Ca orice român, ca orice fiu al ţării sale...în aceste momente solemne ...* (de-abia se mai stăpâneşte)*...mă gândesc ... la ţărişoara mea ...*(plânsul l-a biruit de tot)*... la România* (plânge: aplauze în grup)...la fericirea ei !...(acelaşi joc de amândouă părţile)*... la progresul ei !...* (asemenea crescendo) *la viitorul ei !* (Plâns cu hohote. Aplauze zguduitoare)

*IONESCU, POPESCU, TOŢI (*foarte mişcaţi): *Bravo!*

CAŢAVENCU (ştergându-se repede la ochi şi remiţându-se deodată; cu tonul brusc, vioi şi lătrător): *Fraţilor, mi s-a făcut o imputare şi sunt mândru de aceasta!...O primesc! Mă onorez a zice că o merit!...*(Foarte volubil.) *Mi s-a făcut imputarea că sunt foarte, sunt prea, că sunt ultraprogresist... că sunt liber-schimbist... că voi progresul cu orice preţ. (*Scurt şi foarte retezat) *Da, da, da, de trei ori da ! (*aruncă roată priviri scântâietoare în adunare. Aplauze prelungite .) *Da! (*cu putere din ce în ce crescândă*). Voi progresul şi nimic alt decât progresul, pe cale politică... (*îngroaşă vorbele.*)*

POPESCU: Bravo!

CAŢAVENCU: Socială...

IONESCU: Bravo!

CAŢAVENCU: Economică...

POPESCU: Bravo!

Scanned with OKEN Scanner

CAȚAVENCU: Administrativă!
IONESCU: Bravo!
CAȚAVENCU: Și... Și...
IONESCU, POPESCU, GRUPUL: Bravo! bravo!
*TRAHANACHE (*clopotnița*): Rog, nu întrerupeți!*
TRAHANACHE: (*clocotind*): Rog, nu întrerupeți pe orator, stimabile...
CAȚAVENCU: (*cu tărie*): Nu mă tem de întreruperi, venerabile domnule președinte...(*către adunare și mai ales către grup, cu tonul sigur:*) Puteți, d-lor să întrerupeți, pentru că am tăria opiniunilor mele...(*reintrând în tonul discursului și îngroșând mereu vorbele*) și...și... finanțiară. (*Aplauze prelungite.*)... Da suntem ultraprogresiști, da, suntem liber-schimbiști... Or... conduși de aceste idei, am fundat aici în orașul nostru „Aurora economică română", societate enciclopedică-cooperativă, independentă de cea din București...pentru că noi suntem pentru descentralizare. Noi... eu... nu recunosc, nu voi să recunosc epitropia bucureștenilor, capitaliștilor, asupra noastră; căci în districtul nostru putem face și noi ce fac dânșii în al lor...
GRUPUL: (*aplauze*): Bravo!
CAȚAVENCU: Industria românească e admirabilă, e sublimă, putem zice, dar lipsește cu desăvârșire. Societatea noastră dar, noi, ce aclamăm? Noi aclamăm munca, travaliul, care nu se face deloc în țara noastră!
GRUPUL: Bravo! (*Aplauze entuziaste.*)
TRAHANACHE: (*clopotind*): Stimabile... nu...
CAȚAVENCU: Lăsați-l, d-le președinte, să întrerupă... nu mă tem de întreruperi!... (...)
GRUPUL: Bravo! (*Aplauze*)
CAȚAVENCU: Ei bine! Ce zice societatea noastră? Ce zicem noi?... Iată ce zicem: această stare de lucruri este intolerabilă! (*Aprobări în grup. Cu tărie*) Până când să n-avem și noi faliții noștri?... Anglia-și are faliții săi, Franța-și are faliții săi, până chiar Austria-și are faliții săi, în fine, oricare națiune, oricare popor, oricare țară își are faliții săi (*Îngroașă vorbele:*)... Numai noi să n-avem faliții noștri!... Cum zic: această stare de lucruri este intolerabilă, ea nu mai poate dura! ... (*Aplauze frenetice. Pauză. Oratorul soarbe din pahar și aruncă iar priviri scântâietoare iar în adunare. În momentul acesta mai mulți inși se mișcă în fund, pe unde apare Cetățeanul turmentat și Ghiță în țivil*).

(I. L. Caragiale – *O scrisoare pierdută*)

- *Comedia este specia genului dramatic, în proză sau în versuri, cu acțiune veselă și deznodământ fericit.*
- *Personajele sunt reduse la scheme morale/ tipuri caracterologice cu funcționalitate comică.*
- *Sursa comicului constă în diferența/ discordanța dintre aparență și esență, dintre ceea ce personajele vor să pară și ceea ce sunt în realitate, dintre ceea ce acestea spun, cred sau fac și normele de comportament cărora li se subordonează, dintre conținut și formă.*
- *Clasificarea tipurilor de comic:*
  - *de situație, de caracter, de limbaj, regizoral (din indicațiile scenice), comic absurd (din tratarea stării de anormalitate ca normalitate).*
  - *„Absurdul" este o categorie estetică (în strânsă legătură cu satira) care se definește prin lipsa totala de rațiune în faptele/ gesturile/ existența personajelor dintr-o operă literară; comicul (tragi-comicul) care însoțește manifestarea acestei categorii este deseori rezultatul tratării ca stare de normalitate a situațiilor absurde create.*

Scanned with OKEN Scanner

A

1. Identifică subiectul conversației dintre cele două personaje (Pristanda și Tipătescu), în fragmentul citat (actul I, scena I) și rolul confruntării celor doua personaje, pentru arhitectura piesei.

2. Formulează, ținând cont de răspunsul la itemul 1, tema de fond a comediei, așa cum este ea relevată de fragmentul citat.

3. Relevă funcția ticului verbal/ clișeului lingvistic pe care îl folosește Pristanda în schimbul de replici de mai sus.

4. Precizează tipologia în care se încadrează cele două personaje și comentează asemănările.

5. Explică structura deosebită a fragmentului citat din scena V, apelând la argumente diferite de cele care îl încadrează în genul dramatic.

6. Comentează ineficiența discursului electoral ținut de Cațavencu, precizând și importanța indicațiilor regizorale pentru obținerea comicului.

7. Descifrează intenția autorului în citarea unor personaje precum Ionescu și Popescu.

8. Exprimă-ți părerea despre apelativul pe care îl folosește personajul Trahanache când se adresează lui Cațavencu: „Stimabile!".

9. Selectează și comentează, din cele două fragmente, elemente care susțin folosirea mai multor categorii ale comicului, numind și sursele.

10. Argumentează apartenența celor două fragmente la genul dramatic/ comedia.

B

11. Rescrie textul folosind cuvinte din limba literară:
„*Curat, caraghioz! Pardon, să iertați, Coane Fănică, că întreb: bampir ... ce-i aia bampir?*"

12. Explică folosirea apostrofului: „*Las' că știm noi!*"

13. Analizează sintactic și morfologic cuvintele subliniate:
Când e om de credință ...
Dumneata sugi sângele poporului (I. L. Caragiale)
... aseară, atipisem nițel după-masă (I. L. Caragiale)

14. În textul: „*Mie-mi place să mă servească funcționarul cu tragere de inimă*", a doua propoziție este:
a. completivă directă;
b. completivă indirectă;
c. subiectivă.

Scanned with OKEN Scanner

15 Scrie procedeul artistic reliefat în textul:

„Tipătescu: *Mişel!*
Pristanda: *Curat mişel!*
Tipătescu: *Murdar!*
Pristanda: *Curat murdar!*"

2. COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE CAUZĂ PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE CAUZĂ

C • **Complementul circumstanţial de cauză**

16 Rescrie complementele circumstanțiale de cauză din textele de mai jos, menționând partea de vorbire, prin care sunt exprimate:

a. *„Auzind vuietul acesta, se făcu foc şi pară de mânie, se tulbură de necaz... Apoi îşi pierdu cumpătul de supărare şi amărăciune"* (Petre Ispirescu)

b. *„De emoţie-n surdină*
Subt un snop de bozie
O păstaie de sulcină
A făcut explozie." (George Topârceanu)

c. *„De aceea zilele îmi sunt*
Pustii ca nişte stepe" (Mihai Eminescu)

d. *„Din pricina dogoarei, mlaştinile sunt uscate peste tot. Şi bietul vieţuitor se topea; ameţit de căldură, o luă într-un noroc înainte, încotro l-o duce soarta ...Când a ajuns şi-a dat de baltă, se repezi, nebun de bucurie, gonind păsările, care zburară înfricoşate."* (Emil Gârleanu)

e. *„Nemaiputându-se duce la munte, Moromete ...îi ceru bani feciorului, lui Niculaie"* (Marin Preda)

f. *„Codrii uraşi ca o mână de vreascuri netrebnice ce se zvârcoleau neputincioşi şi ţipau de usturime înăduşită, sub văpaia incendiului universal"* (Calistrat Hogaş)

g. *„Din pricina uneia ca a ta, am fost puşcat de poteră în piciorul stâng."* (Mihail Sadoveanu)

h. *„În zadar viforul, vijelia şi uraganele se izbiră oarbe în clădirea zburlită de crengi uriaşe a întăriturilor mele, căci nu izbutiră decât să se sfâşie şi să urle de durere şi de ciudă."* (Calistrat Hogaş)

i. *„Ochii ni se măriseră de uimire"* (Zaharia Stancu)

j. *„Lupului îi scăpărau ochii şi-i sfârâia gâtlejul de flămând."* (Ion Creangă)

17 Alcătuieşte propoziţii în care complementul circumstanţial de cauză să fie exprimat prin:

a. pronume demonstrativ în genitiv
.....

b. pronume interogativ în genitiv
.....

c. numeral colectiv în genitiv
.....

d. verb la gerunziu
.....

Scanned with OKEN Scanner

e. adjectiv însoțit de prepoziția „*de*”

.....

f. locuțiune adverbială

.....

g. substantiv în genitiv

.....

h. numeral ordinal în genitiv

.....

i. pronume personal de politețe în genitiv

.....

j. pronume relativ în genitiv

.....

18 Alcătuiește propoziții în care complementul circumstanțial de loc să aibă ca regent:

a. o locuțiune verbală .....

.....

b. adjectiv .....

.....

c. un adverb/ locuțiune adverbială .....

.....

d. interjecție .....

.....

e. verb .....

.....

19 Construiește enunțuri în care complementul circumstanțial de cauză să se afle:

a. înaintea elementului regent

.....

b. după elementul regent

.....

c. între un verb copulativ și un nume predicativ (predicat nominal)

.....

20 Alcătuiește două propoziții în care complementul circumstanțial de cauză să fie exprimat prin verb la moduri nepersonale: infinitiv; gerunziu; participiu; supin.

21 Precizează felul complementului subliniat, din următoarele texte:

a. „*A pierit <u>de buzduganul</u> mișelesc*” (Mihail Sadoveanu)

b. „*Dar să nu te uiți, dragul mătușii, că-i fricoasă <u>ca o căprioară</u>...*” (Mihail Sadoveanu)

c. „*<u>Înainte de</u> a-și <u>sufleca</u> mâneca.... se opri ascultând*” (Mihail Sadoveanu)

d. „*Fata era vestită <u>de frumoasă</u>*” (I. L. Caragiale)

e. „*<u>Altfel</u> nu voi izbândi*” (Folclor)

f. „*Zvonul <u>prin livezi</u> coboară*
Colo jos, pe mlaștină,
S-a-ntâlnit un pui de cioară
C-<u>un bâltan</u> de baștină.”

g. *<u>Din cauza brumei</u> au murit florile preferate.*

Scanned with OKEN Scanner

h. *Din pricina altcuiva am plecat.*
i. *Călătorului îi şade bine cu drumul.*
j. *În intenţia de a pleca, s-a ascuns de voi.*

22 Alcătuieşte o scurtă descriere a unei furtuni de vară, care să cuprindă trei complemente circumstanţiale de cauză, exprimate prin părţi de vorbire diferite.

• Propoziţia subordonată circumstanţială de cauză

23 Rescrie propoziţia subordonată circumstanţială de cauză, din textele următoare. Menţionează, între paranteze, elementele de relaţie şi valoarea lor morfologică.

a. „ *Madam Popescu, deoarece a avut imprudenţa să iasă din neutralitate ... primeşte în obraz ... o puternică lovitură de spadă.*" (I. L. Caragiale)

.....

b. „*Erau îngrămădite unele în altele; nu păreau prea înfricoşate, întrucât ştiau care poate fi soarta frumuseţii lor*". (Mihail Sadoveanu)

.....

c. „*Cum n-oi mai fi pribeag*
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri-aminte." (Mihai Eminescu)

.....

d. „*Dar mi-e ruşine şi mi-e greu,*
Că scoală satu-n capul meu." (George Coşbuc)

.....

e. „*Nu rămâne îndoială că regii sasanizi au fost oameni cu gusturi nobile şi delicate, de vreme ce le-a plăcut să vâneze în sunetele muzicii şi să vadă reprezentante în sculptură şi cu culori asemenea petreceri vânătoreşti.*" (Alexandru Odobescu)

.....

.....

f. „*Îi plăcea să steie, să privească şi să asculte, fiindcă Uţa cum se joacă la cârciumă şi vorbea cum se vorbeşte la birt, fără multe marafeturi, fără mult înconjur.*" (Ioan Slavici)

.....

.....

g. „ *Şi amândoi bătrânii aceştia erau albi ca iarna şi posomorâţi ca vremea cea rea, din pricină că n-aveau copii.*" (Ion Creangă)

.....

.....

h. „ *Nu putea toţi să ia acelaşi drum, întâi fiindcă drumurile erau multe şi al doilea fiindcă locurile de scăpare erau aşijderea mai multe.*" (Gala Galaction)

.....

.....

i. „ *Apoi ţi s-a făcut dor de moarte, de vreme ce ai venit pe coclaurile astea.*" (*Basme populare*)

.....

j. „ *Nu trage, că-mi rupi piciorul.*" (Ion Creangă)

.....

Scanned with OKEN Scanner

24 Construiește fraze în care propoziția subordonată circumstanțială de cauză să fie introdusă prin următoarele elemente de relație:

a. *din moment ce* .....

.....

b. *de vreme ce* .....

.....

c. *din cauză că* .....

.....

d. *dacă* .....

.....

e. *întrucât* .....

.....

f. *odată ce* .....

.....

g. *căci*. .....

.....

h. *cum* .....

.....

i. *pentru că* .....

.....

j. *din pricină că* .....

.....

25 Extinde în propoziții subordonate circumstanțiale de cauză părțile de propoziție subliniate:

a. *Din cauza umezelii a răcit.*

.....

b. *De furie a țipat întruna.*

.....

c. *Din pricina oboselii a adormit repede.*

.....

d. *Fiind amorțit, începu a alerga.*

.....

e. *Fiindu-i frică de urs, s-a ascuns după un copac.*

.....

26 Construiește fraze în care propoziția subordonată circumstanțială de cauză să aibă următoarele elemente corelative:

a. *De aceea* .....

b. *De asta* .....

c. *Pentru aceea* .....

d. *De aia* .....

e. *Pentru aia* .....

27 Scrie două fraze în care subordonatele circumstanțiale de cauză să se afle:

a. înaintea regentei

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

b. după regentă

.....

.....

c. intercalată în regentă

.....

.....

28 Scrie fraze diferite introduse prin conjuncția subordonată *că*:

SB .....

PR .....

ATR .....

CD .....

CI .....

CZ .....

29 Construiește două fraze în care propoziția subordonată circumstanțială de cauză să aibă ca elemente regente:

a. verb la diateza pasivă .....

.....

b. locuțiune verbală .....

.....

c. adjectiv .....

.....

d. adverb .....

.....

e. interjecție .....

.....

3. JURNALUL

D

30 Cu prilejul unei călătorii în Grecia, te-ai hotărât să ții un jurnal de vacanță. Scrie ce ai văzut, ce ai simțit, ce fel de oameni ai cunoscut.

- *Jurnalul este o scriere personală, intimă, în care notezi cu multă sinceritate*
- *În jurnal faptele sunt reale; nu intervine ficțiunea*
- *Redactarea se face aproape zilnic sau cu mici pauze.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 1, 4, 7, 9, 10, 16, 17, 23 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
24

1. Textul dramatic. Comedia modernă: CRIMĂ PE PALIER (Ion Băieșu)
2. Complementul circumstanțial de scop. Propoziția subordonată circumstanțială de scop
3. Foaia de depunere

1. Comedia modernă: CRIMĂ PE PALIER

Citește cu atenție textul următor:

DOCTORUL (grav): *Aparent, sunteți sănătos.*

PAMFIL: *De ce aparent?*

DOCTORUL: *Pentru că ar trebui să fac un examen mai delicat. De altfel, teoria mea personală, pe care am prezentat-o recent la Congresul mondial al diagnosticienilor de la Singapore, spune că nu există oameni sănătoși, că toți, într-un fel sau altul, ne naștem bolnavi. Dar asta n-are nicio importanță. Dumneavoastră arătați normal. Ceea ce nu e deloc puțin.*

PAMFIL: *Mă rog. Ia loc aici lângă noi. Monstrul s-ar putea să vină dint-un moment într-altul. Te rog să iei parte la ceremonia lichidării lui. Ești invitatul meu de onoare.* (Către Avocat.) *Și cum vă spuneam, maestre, într-o dimineață...* (Se oprește brusc. Se aud pași pe scară.) *Vă rog să vă ascundeți în spatele plantelor și să fiți calmi. Vine monstrul.*

(Cei trei se ascund în spatele plantelor, Pamfil își pregătește armele de atac. În hol apare un tânăr înalt și slab, cu o pălărie fistichie pe cap și cu un aparat de fotografiat agățat de gât. El se îndreaptă spre ușa apartamentului lui Pamfil și, înainte de a suna, simte instinctiv, o pornire elementară și ancestrală de a se șterge pe preșul de la intrare. Medicul îl împiedică la timp, strigând îngrozit.)

DOCTORUL: *Nu te șterge!*

FOTOGRAFUL (candid): *De ce, domnule, să nu mă șterg? Eu vreau să intru în casa clientului meu curat pe picioare.*

PAMFIL: *Dumneata nu ești cumva de la cooperativa „Prestarea în imagini"?*

FOTOGRAFUL: *Ba da. Dar nu cumva am onoarea chiar cu clientul pe care îl caut și se numește Pamfil P. Pamfil?*

PAMFIL: *Exact. Treci aici, în spatele plantelor, și pregătește-ți instrumentele. Aș vrea să-ți alegi un loc potrivit ca să poți fotografia o scenă care se va petrece cam acolo unde ești dumneata acum.*

FOTOGRAFUL: *Este vorba de un instantaneu? Pentru că, dacă este vorba de un instantaneu, eu sunt exact specialistul de care aveți nevoie. E vorba despre un flagrant delict?*

PAMFIL: *Da, domnule, este vorba de un flagrant delict.*

FOTOGRAFUL: *Colosal! Sunt un maestru în materie de flagrante. Soția?*

PAMFIL: *Nu, că sunt burlac* [...] *E vorba de un vecin pe care dumneata îl vei fotografia în clipa în care se va șterge pe preșul meu, în clipa în care eu voi trage asupra lui cu arma și în clipa în care el va cădea mort. În total trei poziții.*

FOTOGRAFUL: *Doriți color?*

PAMFIL: *Desigur. Ca să se vadă sângele. Cât mai mult sânge.*

Scanned with OKEN Scanner

FOTOGRAFUL (fericit): *Excelent, domnule, excelent. Iată o comandă pe care o execut cu foarte multă plăcere. Să fac şi câteva prim-planuri de rezervă.* (Îl fotografiază pe Pamfil.) *Asasinul înainte de crimă.* (Îi fotografiază pe Avocat şi pe Doctor.) *Martorii înainte de crimă.*

DOCTORUL (neplăcut surprins de perspectiva de a deveni martor): *Domnule, eu nu voi fi martor. În timpul crimei, mă întorc cu spatele. Eu voi participa doar ca medic. Adică voi constata decesul victimei.*

AVOCATUL (speriat): *Domnule Pamfil, îţi atrag atenţia că vei fi autorul unui omor premeditat şi că sarcina mea, în aceste condiţii, va fi dintre cele mai dificile. Poate că nu trebuie neapărat să-l omori. Poate că ar fi suficient să-l sperii puţin.*

PAMFIL: *Adică cum să-l sperii?*

AVOCATUL: *Adică să te faci că tragi. Să fii clement.*

PAMFIL: *Domnule avocat, nu înţeleg unde bateţi cu insinuarea. Vasăzică, el se şterge ca un nemernic şi ca un grosier pe preşul meu personal, iar eu să fiu clement? Clement în numele cui?*

DOCTORUL: *Domnule Pamfil, dar e o chestiune de onoare la mijloc. Nu poţi să tragi într-un om fără să-l faci atent şi fără să-i acorzi dreptul să se apere. Nu se poate trage direct într-un om, ca într-un copac.*

FOTOGRAFUL: *Într-un om – nu, dar, într-un vecin – da.*

DOCTORUL: *Dumneata eşti un sadic. Ţi se citeşte acest viciu pe figură.*

FOTOGRAFUL (violent): *Da, domnule, sunt sadic, dar nu din naştere. Până acum doi ani eram un om paşnic şi milos. Până atunci nu ştiam ce e acela un vecin. Acuma ştiu şi am devenit astenic. Se vede pe figura mea că sunt astenic?*

DOCTORUL: *Nu prea.*

(Ion Băieşu – *Crimă pe palier*)

A

1. Explică alegerea pe care autorul piesei a făcut-o pentru denumirea personajelor din fragmentul de mai sus.

2. Identifică eventuala relaţie care se stabileşte între intriga (în conflictul de suprafaţă) comediei şi numele protagonistului (Pamfil P. Pamfil).

3. Relevă motivul pentru care posibila victimă a complotului este denumită „monstrul" şi realizează eventualele conexiuni cu mobilul crimei ipotetice.

4. Evidenţiază principala modalitate artistică, prin care „absurdul" este ridicat la rang de normalitate, în text.

5. Stabileşte, printr-o sintagmă caracterizatoare, identitatea personajelor/ modelul moral/ tipologia personajelor care participă la schimbul de replici din fragmentul citat.

6. Comentează modul în care este valorificată principala sursă a comicului – diferenţa dintre aparenţă şi esenţă – în comportamentul personajelor (comicul de caracter)..

7. Descifrează mesajul piesei în care se discută, prin intermediul personajelor, „diferenţa" dintre un om şi un vecin într-o viziune în care cel de-al doilea poate fi „eliminat" fără resentimente.

Scanned with OKEN Scanner

8 Comentează eventualele sensuri ale sintagmei/ logo „Prestarea în imagini".

B

9 Subliniază forma corectă: flagrant/ fragrant.

10 Precizează felul propoziției: „*Nu te șterge!*"

11 Analizează sintactic cuvintele subliniate:
„*Monstrul s-ar putea să vină dintr-un moment în altul. Te rog să iei parte la ceremonia lichidării lui.*"

12 Scrie un enunț în care cuvântul adică să introducă o apoziție dezvoltată.

13 Precizează câte propoziții sunt în următorul text: „*Ba da. Dar nu cumva am onoarea chiar cu clientul pe care îl caut și care se numește Pamfil P. Pamfil?*":
a. trei propoziții;
b. patru propoziții;
c. cinci propoziții.

2. COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE SCOP
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE SCOP

C **• Complementul circumstanțial de scop**

14 Extrage complementele circumstanțiale de scop și precizează valoarea lor morfologică.
a. „*Cât îi mic, prinde muște și toată ziulica bate prundurile după scăldat*" (Ion Creangă)
b. „*... și nu se dumirea ce să facă spre a scăpa de rușine*" (Ion Creangă)
c. „*Spre a fi sigur d-a nu fi izbit în spate de români, el trimise un grup de oaste de cuprinse cetatea Brăilei*" (Nicolae Bălcescu)
d. „*Pentru corabie mare trebuie secure ascuțită. Pentru asta vă plătesc eu simbrie?*" (Petre Ispirescu)
e. „*Presărați pe-a lor morminte/ Ale laurilor foi/ Spre a fi mai dulce somnul/ Fericiților eroi.*" (I. R. Dormidont)
f. „*Într-adins își zvârle coada, ca să știe că puterile balaurului sunt mai tari decât ale oricărui muritor*" (Folclor)
g. „*La curte se făcuse mare pregătire pentru ospățul acesta*" (Costache Negruzzi)
h. „*Când deodată un erete/ Poliței din naștere,/ Peste baltă și boschete/ Vine-n recunoaștere*" (George Topârceanu)
i. „*Își băgase mințile în cap pentru a scăpa de grijirea și răfuielile tătâne-său.*" (Folclor)
j. „*Pentru a-l confisca oarecum și pentru a-l sustrage atâtor prieteni, ... i-am dat o denumire a mea ...*" (Demostene Botez)

15 Analizează sintactic și morfologic complementele circumstanțiale de scop de la exercițiul 1, punctele **c, d, f, g, h.**

Scanned with OKEN Scanner

16 Construiește propoziții în care complementul circumstanțial de scop să fie exprimat prin substantive precedate de următoarele prepoziții sau locuțiuni prepoziționale:

a. în scopul .....
b. în vederea .....
c. de .....
d. pentru .....
e. în nădejdea .....
f. la .....
g. în ideea .....
h. cu intenția .....

17 Alcătuiește propoziții în care complementul circumstanțial de scop să fie exprimat prin verbe aflate în raport de coordonare:

a. verbe la infinitiv

.....

.....

b. verbe la supin

.....

.....

18 Scrie propoziții în care complementul circumstanțial de scop să aibă ca element regent:

a. locuțiune verbală .....
.....
b. verb la mod nepersonal .....
.....
c. interjecție .....
.....
d. verb la imperativ .....
.....
e. verb la conjunctiv .....
.....

19 Alcătuiește propoziții în care complementul circumstanțial de scop să fie exprimat prin locuțiuni adverbiale:

a. de aceea .....
b. pentru asta .....
c. într-adins .....
d. pentru aia .....
e. pentru asta .....

20 Construiește enunțuri în care grupul de cuvinte „*pentru cules*" să fie pe rând:

a. atribut verbal .....
b. nume predicativ .....
c. complementul circumstanțial de scop .....
d. complementul indirect .....

21 Scrie o propoziție în care complementul circumstanțial de scop să fie exprimat printr-un verb la infinitiv, care să aparțină unei construcții infinitivale.

Scanned with OKEN Scanner

22 Alcătuiește două propoziții, în care un complement circumstanțial de cauză și un complement circumstanțial de scop să fie exprimate prin părți de vorbire însoțite de prepoziția „de":

a. complementul circumstanțial de cauză
.....
.....

b. complementul circumstanțial de scop
.....
.....

• Propoziția subordonată circumstanțială de scop

23 Rescrie propozițiile subordonate circumstanțiale de scop din textele de mai jos, și precizează termenul regent:

a. *„Nu vei zâmbi cum saltă-n vânt*
Ardun al tău în alb veșmânt;
Și ca să simți sosirea lui
Mai mult de-acum tu n-o să pui,
Urechea la pământ." (George Coșbuc)

b. *„Trimise deci oameni prin toate țările și răvașe prin orașe, ca să dea de știre tuturor că oricine se va găsi să scoată soarele și luna de la zmei, acela va lua pe fie-sa de nevastă și încă jumătate din împărăția lui, iară cine va umbla și nu va izbândi nimic, acela să știe că i se va tăia capul"* (Petre Ispirescu)

c. *„El i-a dat suflet, să tresară*
Și inimă să se-nfioare
De glasul frunzelor din codru." (Octavian Goga)

d. *„Călugării, care umblau rași ca-n palmă și se strâmbă grozav de urât, au o știință tainică și știu să facă fel de fel de farmece, pentru ca boala să-și vie la leac, săracul să-și găsească sprijoană și nenorocitul să se fericească."* (Ioan Slavici)

e. *„Văzând eu că mi-am aprins paie-n cap cu asta, am șterpelit-o de-acasă numai cu beșica cea de porc, nu cumva să-mi ieie tata ciubotele și să rămân de rușine înaintea tovarășilor."* (Ion Creangă)

f. *„Pârcălabe, vreau poporul meu să fie înștiințat*
De unirea și-nrudirea care aci s-a încheiat,
Ca să pomenească țara, ca pe o zi de praznic mare
Ziua când din letopiseț și-a șters anii de-nchisoare." (Al. Davila)

g. *„Când am sosit la Iași, cel dintâi gând a fost să mă duc la Copou și apoi la Socola, ca să-mi arate vederile ce se deschideau spre lunca Bahluiului, și să mă plimbe prin crângurile de prin prejurime, ca să mă încânt și eu de frunzișul pișcat de brumă și să iau parte la plăcerea lui de a călca pe frunzele scuturate de vânt, care fâșie la tot pasul"*
(Ioan Slavici)

h. *„Unul dintre ei a alergat la îngrijitorul balamucului să-i dea de știre."* (I. L. Caragiale)

i. *„A plecat după ce avea de cumpărat."*

j. *„... să stai cu mintea trează pentru ca în să-ți arate"* (Ioan Slavici)

24 Alcătuiește două fraze în care subordonata circumstanțială de scop să se afle:

a. înaintea regentei
.....
.....
.....

Scanned with OKEN Scanner

b. după regentă .....
.....
.....
c. intercalată în interiorul regentei .....
.....
.....

25 Completează spațiile punctate cu subordonatele circumstanțiale de scop corelative indicate:
a. De aceea am plecat[1]/; .....[2]/.
b. Pentru aceea m-am deplasat pe platou[1]/; .....[2]/.
c. Anume am discutat așa[1]/; .....[2]/.
d. Într-adins am redeschis discuția [1]/; .....[2]/
e. Pentru aceea .....

26 Alcătuiește fraze în care propoziția subordonata circumstanțială de scop să fie introdusă prin:
a. *de* .....
b. *să* .....
c. *pentru ca să* .....
d. *ca nu cumva să* .....
e. *ca să* .....
f. *ca ... să* .....
g. *ca nu care cumva să* .....

27 Construiește două fraze care să conțină, pe rând, o cauzală și o finală. Precizează când se desfășoară activitatea din subordonată față de cea din regentă.
a. Propoziția subordonată circumstanțială de cauză
.....
b. Propoziția subordonată circumstanțială de scop
.....

28 Delimitează propozițiile textului dat și alcătuiește schema frazei:
„Trec furnici ducând în gură de făină marii saci,
Ca să coacă pentru nuntă și plăcinte, și colaci;
Și albinele-aduc miere, aduc colb mărunt de aur,
Ca cercei din el să facă craiul, care-i meșter faur.” (Mihai Eminescu)

29 Alcătuiește fraze în care propoziția subordonata circumstanțială de scop să fie introduse prin conjuncția *să*:
a. propoziție subordonată subiectivă .....
.....
b. propoziție subordonată predicativă .....
.....
c. propoziție subordonată atributivă .....
.....
d. propoziție subordonată completivă directă .....
.....
e. propoziție subordonată completivă indirectă .....
.....

Scanned with OKEN Scanner

f. propoziție subordonată circumstanțială de scop .....
.....
g. propoziție subordonată circumstanțială condițională .....
.....
h. propoziție subordonată circumstanțială concesivă .....
.....
i. propoziție subordonată circumstanțială consecutivă .....
.....

30 Scrie cinci fraze în care propozițiile subordonate circumstanțiale de scop să se afle în raporturi diferite de coordonare. Menționează tipul coordonării.

3. FOAIA DE DEPUNERE

D

31 Completează cu atenție foaia de depunere:

(aversul)

FOAIE DE DEPUNERE	LIBRET NR.....
TITULAR ..... Domiciliat în ..... str.....nr..... Bloc.....Scara.....ap.....jud/sector..... prin*/.....	Jurnal poz. nr..... Unitatea emitentă a libretului ..... Sucursala..... Filiala..... Județul.....

(reversul)

DEPUNERE Lei.				

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 1, 3, 6, 7, 14, 15, 17, 23, 25 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
25

1. Textul dramatic. Cântecele comice. Chirița în provincie (Vasile Alecsandri)
2. Propoziția circumstanțială de condiție
3. Relatarea

1. CÂNTICELE COMICE: CHIRIȚA ÎN PROVINȚIE

Citește cu atenție textul următor:

ACTUL 2
SCENA 11
ION, LEONAȘ (îmbrăcat în costum de bricicar)
ION (intră pe ușa din dreapta în fund): *Întră, întră... nu-ți fie frică.*
LEONAȘ: *Da oare cuconu ispravnic acasă-i?*
ION: *Acasă... ai vro treabă cu d-lui?*
LEONAȘ: *Am, logofete Ioane... Am venit să mă jăluiesc.*
ION: *Bine-ai făcut... că boieru-i om drept și cu frica lui Dumnezeu; dar... adus-ai vrun peșcheș?*
LEONAȘ: *Ba nu... n-am știut că-i plac peșcheșurile.*
ION: *Nu?... apoi cară-te... N-are vreme să te primească boieriu.*
LEONAȘ: *Da bine, logofete Ioane... unde să caut eu acu peșcheș?... păcatele mele!... Dă!... că cu toată sărăcia mea...*
ION: *N-ai nimică?... nici hârzob de păstrăvi?... nici caș de munte? nici căprioară? nici vro căpățină de zahăr?...*
LEONAȘ: *Doar nu-s băcal.*
ION (la ureche): *Nici bătuți?*
LEONAȘ: *Da bine... boeriu metaherisăște și?...* (Face semn de numărat bani.)
ION: Huf... *Ian caută bine-n pungă, că-i găsi vro carboanță ruginită.*
LEONAȘ: *O carboanță am...* (Scoate o carboavă din pungă.) *Unde-i ispravnicu să i-o dau îndată?*
ION: *Nu așa, că-i prea puțin ca să primească... almintere.*
LEONAȘ: *Cum?*
ION: *Așteaptă că-i vide... avem alte tertipuri pe-aici... Așteaptă.*
(Iesă pe unde a intrat)
LEONAȘ (singur): *Aferim ispravnic! adună și cu carboanța... Bine c-am aflat-o și pe asta.*
ION (intră serios aducând un curcan): *Vezi d-ta curcanu ista?*
Acest curcan bătrân
În țară e vestit.
Din el al meu stăpân
Își trage bun venit.

Scanned with OKEN Scanner

Curcan plin de noroc,
El, ca nealți curcani,
Scăpând de orice foc...
A fript mulți gogomani.

LEONAȘ: *Cum asta, logofete?*

ION: *L-am vândut pân-acum de 57 de ori pe la împricinați și o slujit pân-acum de 57 de ori ca peșcheș.*

LEONAȘ: *Nu te pricep bine.*

ION: *Iaca: când vine cineva cu jalobă și cu mâinile goale... de pildă ca d-ta... eu, din porunca boieriului, mă aținla ușă cu curcanu, îl vând o carboanță... și pe urmă duc carboanța ispravnicului, și ieu iar curcanu înapoi de la jăluitor... ca plocon... înțălegi?*

LEONAȘ: *Care vrea să zică curcanu ista ține – până acum 696 lei?*

ION: *În capăt.*

LEONAȘ: *Bună moșie.*

(Vasile Alecsandri – *Chiriția în provinție*)

A

1. Argumentează apartenența fragmentului la comedie.
2. Identifică specificul jocului dintre aparență și esență, ca sursă a comicului, în acest text.
3. Comentează practica „peșcheșului" dezvăluită de personaje în această scenă.
4. Specifică funcția versurilor inserate în text.
5. Exprimă-ți părerea despre comentariul personajul Leonaș: „bună moșie" (afacere).

B

6. Explică folosirea apostrofului:
„Da' oare cuconu ispravnic acasă-i?"
7. Care este forma literară a cuvintelor subliniate:
„Care vra să zică curcanu ista ține până acum 696 lei."
8. Precizează valoarea morfologică a cuvântului subliniat:
„Dar oare unde-i Luluța?"
9. Analizează sintactic cuvintele din următorul text:
„Acest curcan bătrân
În țară e vestit"
10. Explică utilizarea punctelor de suspensie:
„Așa, părinte ispravnice? ... Bine că ți-am aflat coțcăriile și curcăniile ... Ne-om răfui mai târziu ...".

Scanned with OKEN Scanner

2. PROPOZIȚIA CIRCUMSTANȚIALĂ CONDIȚIONALĂ

C

11 Extrage prepozițiile circumstanțiale condiționale și menționează elementele de relație:

a. *„Dar dacă acel om este lacom din fire și mai ales dacă are gusturi răsfățate, el o să se tot plângă că nu I-a dat mezelicuri și trufandale, prăjituri și zaharicale.”* (Alexandru Odobescu)

b. *„De treci codrii de aramă, de departe vezi albind*
Și-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint” (Mihai Eminescu)

c. *„Să luminăm dar poporul, dacă vrem să fim liberi, dacă vrem să intrăm în solidaritatea națiilor, dacă vrem să împlinim în lume o misiune oarecare.”* (Nicolae Bălcescu)

d. *„Ce mi-i vremea, când de veacuri*
Stele-mi scânteie pe lacuri
Că de-i vremea rea sau bună
Vântu-mi bate, frunza-mi sună,
Și de-i vremea bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea.” (Mihai Eminescu)

e. *„Să-l văd venind*
Aș mai trăi o viață” (George Coșbuc)

f. *„Fătul meu, bun tovarăș ți-ai ales; de te-a învățat cineva, bine ți-a priit, iar de-ai făcut-o de capul tău, bun cap ai avut.”* (Ion Creangă)

g. *„Dacă tu știai problema astei vieți cu care lupt,*
Ai vedea că am cuvinte, pana chiar să o fi rupt.” (Mihai Eminescu)

h. *„Fugarul Bogdan ar fi fost extrădat, să nu fi fugit în Polonia”* (B.P. Hasdeu)

i. *„Dacă dimpotrivă obiceiul ar fi fost ca să se meargă acoperit, iar el ar fi intrat cu pălăria în mână, cu hainele roase și lustruite, socoți că ar părea desigur acolo un comisionr, care caută pe cineva în gândul ăsta îi răsucea nervii.”* (Mihai Eminescu)

j. *„De nu m-ar fi oprit văcarul satului, ar fi nimerit desigur și un graure din cei care zboară printre vitele din cireadă”.* (Alexandru Odobescu)

12 Construiește fraze în care subordonatele circumstanțiale condiționale să fie introduse prin:

a. în caz că .....
b. de .....
c. să .....
d. când .....
e. de unde nu .....

13 Scrie două fraze în care subordonata circumstanțială condițională se află:

a. înaintea regentei .....
b. după regentă .....
c. intercalată .....

14 Alcătuiește fraze în care propoziția subordonată condițională să aibă în regentă corelativele:

a. în acest caz .....
b. atunci .....

Scanned with OKEN Scanner

c. apoi .....
d. altcumva .....
e. altminteri .....

15 Scrie o frază în care propoziția subordonată condițională să nu aibă elemente de relație.

16 Alcătuiește o compunere liberă, care să conțină cel puțin trei propoziții condiționale. Subliniază-le.

17 Scrie fraze diferite, introduse prin conjuncția subordonatoare „*dacă*":

SB Se știe bă/dacă pleci?
PR Intrebarea este dă ai adus cartea
ATR Intrebarea este dacă vine mâine mă frământă
CD De gândește dacă procedează bine
CI El știe dacă ai lucrat
CZ Dacă ai pierdut timpul de aceea, nu ai fiat examenul
CȚ Dacă te însănătășești până mâine vei veni la sc
CVS Dacă mergi zilnic pe jos te mentii.

3. RELATAREA

D

18 La solicitarea revistei *Formula AS*, te-ai gândit să trimiți un text în care să relatezi o întâmplare la care ai participat, exprimându-ți propria părere în legătură cu situația câinilor vagabonzi.

- *Relatarea presupune povestirea amănunțită a unei întâmplări, a unei situații sau eveniment*
- *Fii atent/ atentă cui te adresezi și folosește limbajul adecvat*
- *Relatarea trebuie să evidențieze: cauza, scopul, limbajul celui care a prezentat relatarea*

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 1, 2, 3, 4, 5, 11, 12, 13, 17 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
26

1. Textul dramatic: TITANIC-VALS
2. Propoziția subordonată completivă
3. Toastul

1. TEXTUL DRAMATIC: TITANIC-VALS

Citeşte cu atenţie textul următor:

SPIRACHE, DACIA, CHIRIACHIŢA, GENA, TRAIAN ŞI DECEBAL

(După ridicarea cortinei „familia" îşi continuă un timp – colectiv – ocupaţiile individuale. Ziarul lui Spirache îşi întoarce pagina, mâna Daciei răsuceşte vertiginos bobinul sub ochii lui Decebal atenţi să vadă „cât mai e de depănat din scul". Chiriachiţa înşiră ultimele cărţi cu gesturi de preoteasă antică. Traian schiţează vag colaci de fum, ceştile de cafea zornăie pe bufet, pila de unghii râcâie cu zgomotul specific ...Câteva clipe pauză ...)

CHIRIACHIŢA (îi cade o carte pe jos): *Sarmisegetuza ... Ia apleacă-te, maică, şi dă-mi valetele de jos.*

MIZA: *Mamă-mare, te-am rugat de o sută de mii de ori până acuma să nu-mi mai zici Sarmisegetuza ... Zi-mi Miza, cum îmi zice toată lumea.* (Se aplecă în silă, Gena îi ia înainte şi ridică cartea)

GENA: Poftim ...(Îi dă cartea.)

CHIRIACHIŢA: *Mersi, maică ...*

TRAIAN (care n-o prea „înghite" pe soră-sa): *Puteai să te deranjezi mai repede, prinţeso, că nu ţi se deteriora silueta.*

CHIRIACHIŢA: *Eu ştiu că Sarmisegetuza te cheamă ... Miza nu e un nume de om ... Miza, Liza, astea sunt nume de iepe, nu de fete de oameni cumsecade ...*

TRAIAN: *Sigur ... şi unde pui că numele ei vine de la cea mai mare cetate din istoria romanilor ...* (Declamând, ironic) *La Sarmisegetuza stă mândru Decebal, ce-a-nfruntat popoare multe de jos şi de pe cal.*

CHIRIACHIŢA: *Ba să mă ierţi, dumneata. Numele ei vine de la răposatul tatomare, că el v-a botezat pe toţi.*

TRAIAN: *Da' ştiu că şi-a bătut joc de noi!* (Arată pe fiecare din cei pe care îi numeşte.) *Sarmisegetuza... Decebal... Traian... Pe mama... Dacă mai aveam încă un frate... l-ar fi botezat Turnu Roşu... că alt nume propriu nu mai există din timpul luptelor cu dacii...* (Un timp) *Parcă am fi familie de împărat roman, nu de funcţionar la prefectură...*

SPIRACHE (Se ridică, îşi împătureşte jurnalul şi vrea să-şi ia pălăria din cuierul în formă de coarne de bou ardelenesc. E o pălărie deteriorată de intemperii, cu panglica roasă, cu borurile pleoştite).

DACIA: *Unde te duci?*

SPIRACHE: *Mă duc puţin până la prefectură... Am uitat să încui ceva în birou.*

DACIA (către familie): *Minte! Se duce să citească jurnalul în grădina publică.. Ce, nu ştiu eu?*

CHIRIACHIŢA (măsurându-l, în timp ce el îşi pune pălăria): *Cum dracu îţi mai vine să umbli cu pleaşca aia în cap?*

Scanned with OKEN Scanner

DACIA: *De trei luni de zile îi spun să-şi ia pălărie nouă... şi nu vrea. Cap gros.*
TRAIAN: *E bună pentru iarnă, tată... s-o dai la-mblănit.*
MIZA: *Zău, tată, ai putea să-ţi iei o pălărie ca lumea... Gândeşte-te şi la noi! Suntem fete mari! Ce zice lumea când te vede cu treanţa aia în cap?...*
SPIRACHE: *O pălărie nouă costă două-trei sute de lei...*
CHIRIACHIŢA (care aprinde o ţigară): *Lasă-te de tutun şi fă economie...*
SPIRACHE: *Dacă vă e ruşine cu mine... o să umblu cu capul gol... Tot e cald afară...*
CHIRIACHIŢA: *Ai şi mutră să faci pe englezul...*
GENA (lângă el): *Dă-mi să ţi-o scutur puţin, tată...*
SPIRACHE (cu o privire plină de iubire pentru ea): *Lasă, tată, că nu m-alege nimeni... La revedere...*

(Tudor Mușatescu – *Titanic-Vals*)

A

1. Identifică particularităţile scenei de familie, surprinse de scriitor în dialogul citat.

2. Comentează aprecierile personajelor în legătură cu propriile nume şi clasifică-le atitudinea.

3. Fixează tipologia reprezentată de personajul Chiriachiţa, soţia lui Spirache.

4. Exprimă-ţi opinia despre refuzul lui Spirache de a schimba pălăria uzată.

5. Indică mesajul descifrat prin intermediul personajului Spirache.

B

6. Rescrie cuvintele compuse din textele:
„Ba să mă ierţi, dumneata. Numele ei vine de la răposatu tatomare, că el v-a botezat pe toţi."
„Dacă mai aveam încă un frate... l-ar fi botezat Turnu-Roşu"
„Mamă-mare, te-am rugat de o sută de mii de ori să nu-mi mai zici aşa ..."

7. Analizează pronumele:
„Sarmisegetuza... ia apleacă-te, maică, şi dă-mi valetele de jos."

8. *„De trei luni îi spun să-şi ia o pălărie nouă."* Care este valoarea morfologică a cuvântului <u>nouă</u>? Scrie două enunţuri în care acest cuvânt să aibă alte valori morfologice.

9. Subordonata din textul: *„Am uitat să încui ceva în birou."* este:
a. subordonată completivă directă
b. subordonată completivă indirectă
c. subordonată circumstanţială de scop.

10. În textul: *„Miza, Liza, astea sunt nume de iepe, nu de fete de oameni cumsecade"*, cuvântul *cumsecade* este:
a. adverb;
b. adjectiv;
c. substantiv.

Scanned with OKEN Scanner

2. PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CONCESIVĂ

C

11 Subliniază predicatele, delimitează propozițiile și extrage propozițiile subordonate concesive:

a. „ *Nu ți s-a întâmplat să ai impresia că ai mai umblat prin unele ținuturi, deși știai bine că le vedeai pentru prima oară în viața asta?*" (Liviu Rebreanu)

b. „ *Cu toate că duceam de câteva zile o viață idilică, și ni s-ar fi cuvenit, prin urmare, să gustăm un minut de odihnă sub umbra stufoasă a vreunui fag, totuși ne mulțumirăm, deocamdată, cu umbra rară și îngustă a unui tânăr brad, care nu înlesnea răcoroasa ospitalitate decât capetelor noastre pârlite și înfierbântate de arșița zilelor de cuptor.*"
(Calistrat Hogaș)

c. „ *Cu toate că știa, se arată mirat.*
– Dar eu nu te mai țin minte, măcar că nu-i așa de mult de atunci"
(Mihail Sadoveanu)

d. „*Oricât de tânără era Ileana, înțelese că taică-său citea în sufletul ei tot așa de bine ca-n cărțile lui.*" (I. L. Caragiale)

e. „*De piatră de-ai fi fost, și nu se putea să nu-ți salte inima de bucurie, când ajungeai uneori pe Mihail Scripcarul din Humulești cântând.*" (Ion Creangă)

f. „*Și cu toate că spre răsărit se-nroșea luna și creștea lumina peste pâcla ogoarelor, în pădure o umbră tainică și deasă se-ntindea izvorând din văi și cotloane necunoscute.*"
(Mihail Sadoveanu)

g. „*Orice gând ai împărate și oricum vei fi sosit.....*
Cât suntem încă pe pace, eu îți zic: <Bine-ai venit>." (Mihai Eminescu)

h. „*Socotesc că putem zice, fără să ne îndoiem*
Că e prea bun pentru fabuli veacul în care trăim,
Măcar că se află oameni care nu pricep deloc
Cum a putut să vorbească un sălbatic dobitoc." (Grigore Alexandrescu)

i. „*Tu rămâi la toate rece,/ De te-ndeamnă, de te cheamă*" (Mihai Eminescu)

j. „*Ș de plânge, de se ceartă/ Tu în colț petreci în tine*" (Mihai Eminescu)

12 Scrie două fraze în care propoziția subordonată concesivă să nu aibă element de relație.

13 Scrie subordonate introduse prin:

a. dacă .....
b. de .....
c. să .....
d. chiar de .....
e. măcar să .....
f. orice .....
g. cum .....
h. oricând .....
i. cât .....
j. indiferent ce .....

14 Alcătuiește două enunțuri în care propozițiile subordonate concesive regente să aibă ca elemente corelative:

Tot .....
Totuși .....

Scanned with OKEN Scanner

15 Scrie o frază în care propoziția subordonată concesivă să fie intercalată în regentă.

.....

.....

16 Alcătuiește trei enunțuri care să conțină propoziții introduse prin *dacă*:

a. Propoziția subordonată circumstanțială de cauză

Dacă ai pierdut timpul de aceea nu ai luat ex.

b. Propoziția subordonată circumstanțială condițională

El îți da ai lucrat

c. Propoziția subordonată circumstanțială concesivă

Dacă te însănătășești până mâine vei veni la scoală

17 Scrie două enunțuri în care locuțiunea conjuncțională *fără să*, să introducă pe rând:

a. Propoziția subordonată circumstanțială de mod

.....

b. Propoziția subordonată circumstanțială concesivă

.....

18 Scrie propoziții subordonate concesive, care să aibă ca termen regent:

a. locuțiune verbală .....

b. adjectiv .....

c. interjecție .....

d. verb la infinitiv .....

e. un verb la diateza pasivă .....

3. TOASTUL

D

19 Ești în clasa a VIII-a și pregătești un toast pentru masa festivă de absolvire a ciclului gimnazial.

- *Toastul este o compoziție cu caracter oratoric.*
- *Prin toast se exprimă, cu prilejul unor mese festive, urări în cinstea unei persoane.*
- *Are o formulă de adresare. Are un conținut concis.*
- *Are o formulă de încheiere care, de obicei, reprezintă o urare, într-o formulare specifică situației, atmosferei, persoanei căreia ne adresăm.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exercițiile numărul 1, 2, 3, 4, 5, 11, 13, 16, 18 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
27

1. Poemul romantic: LUCEAFĂRUL (Mihai Eminescu)
2. Propoziția circumstanțială consecutivă
3. Discursul

1. POEMUL ROMANTIC: LUCEAFĂRUL

Citește cu atenție textul următor:

A fost odată ca-n poveşti,
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărăteşti,
O prea frumoasă fată.

Şi era una la părinți
Şi mândră-n toate cele,
Cum e Fecioara între sfinți
Şi luna între stele.

Din umbra falnicelor bolți
Ea pasul şi-l îndreaptă
Lângă fereastră, unde-n colț
Luceafărul aşteaptă

Privea în zare cum pe mări
Răsare şi străluce,
Pe mişcătoarele cărări
Corăbii negre duce.

Îl vede azi, îl vede mâni,
Astfel dorința-i gata;
El iar, privind de săptămâni,
Îi cade dragă fata.

Cum ea pe coate-şi răzima
Visând ale ei tâmple,
De dorul lui şi inima
Şi sufletu-i se împle

Şi cât de viu s-aprinde el
În orişicare sară,
Spre umbra negrului castel
Când ea o să-i apară.

Şi pas cu pas pe urma ei
Alunecă-n odaie,
Țesând cu recile-i scântei
O mreajă de văpaie.

Şi când în pat se-ntinde drept
Copila să se culce,
I-atinge mâinile pe piept,
I-nchide geana dulce!

Şi din oglindă luminiş
Pe trupu-i se revarsă,
Pe ochii mari, bătând închişi,
Pe fața ei întoarsă.

Ea îl privea cu un surâs,
El tremura-n oglindă,
Căci o urma adânc în vis
De suflet să se prindă.

Iar ea vorbind cu el în somn,
Oftând din greu suspină:
– O, dulce-al nopții mele domn,
De ce nu vii tu? Vină!

Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază.
Pătrunde-n casă şi în gând
Şi viața-mi luminează!

El asculta tremurător,
Se aprindea mai tare
Şi s-arunca fulgerător,
Se cufunda în mare...

(Mihai Eminescu – *Luceafărul*)

Scanned with OKEN Scanner

• *Poemul: specie a poeziei epice, narațiune în versuri mai dezvoltată decât balada, cuprinzând o suită de episoade, cu personaje mai multe, însuflețite de sentimente nobile și cu o intrigă mai complicată.*
• *Poemul, apărut în cultura antică, suferă unele transformări de-a lungul vremurilor, prin introducerea unor elemente lirice sau dramatice. (după „Mic dicționar îndrumător în terminologia literară", de C. Fierăscu și Gh. Ghiță)*

A

1 Argumentează interferența genurilor și speciilor la nivelul fragmentului citat.

2 Menționează mitul (specific românesc), pe care poetul îl valorifică în textul citat, într-o viziune proprie.

3 Exprimă-ți părerea despre îmbinarea elementelor de basm popular cu cele specifice poeziei romantice în fragmentul citat din poemul „Luceafărul".

B

4 Precizează măsura, ritmul și rima poeziei.

5 Rescrie un adjectiv la gradul superlativ absolut și precizează modul lor de formare.

6 În structura: „*A fost odată ca-n povești*", verbul a fi, este:
a. predicativ;
b. copulativ;
c. auxiliar.

7 Precizează felul propoziției subliniate:
„Și era una la părinți
Și mândră-n toate cele
Cum e fecioara între sfinți
Și luna între stele ..."

8 Rescrie o invocație din text.

2. PROPOZIȚIA CIRCUMSTANȚIALĂ CONSECUTIVĂ

C

9 Rescrie propozițiile subordonate circumstanțiale consecutive și menționează între paranteze elementele de relație/ introductive:
a. „*Trecu deodată în altă încăpere și-n fața lui Pașalâi răsări, ca din pământ, un om scurt, burtos, chel ca-n palmă, încât capul lui părea ... un alt glas de lampă, sub care ardea o lumină la fel cu cea din mijlocul odăii.*" (Emil Gârleanu).
b. „*Atâta liniște e-n jur de-mi pare că aud*
Cum se izbesc de geamuri razele de lună!" (Lucian Blaga)

Scanned with OKEN Scanner

c. *„Şi aşa fugeau de-ntare pe prund, de săreau pietrele pe care le stârneam cu picioarele, cât mine de sus.”* (Ion Creangă)

d. *„Prea v-aţi bătut joc de limbă, de străbuni, de obicei, ca să nu s-arate-odată ce sunteţi-nişte mişei!”* (Mihai Eminescu)

e. *„Şi făceam lărăboi, de se strânsese lumea ca la comedie împrejurul nostru.”* (Ion Creangă)

f. *„Ei erau săraci de n-aveau nici de-ale mâncării”*

g. *„Harap-Alb cum îl aude horcăind, iese afară încetişor şi-l croieşte odată cu sabia, încât îi zboară capul cât colo de la trup şi apoi se aruncă-n groapă cum îl povăţuise sfânta Duminică.”* (Ion Creangă)

h. *„Şi pe unde trecea, lumea din toate părţile îl înghesuia, pentru că piatra cea mare din capul cerbului strălucea de se părea că Harap-Alb soarele cu el aducea.”* (Ion Creangă)

i. *„La steaua care-a răsărit/ E-o cale-atât de lungă/ Că mii de ani i-a trebuit/ Luminii să ne-ajungă”*. (Mihai Eminescu)

10 Scrie enunţuri în care propoziţiile subordonate circumstanţiale consecutive să fie introduse prin:

a. să

.....

b. de

.....

c. că

.....

d. ca să

.....

e. dacă

.....

11 Alcătuieşte cinci fraze, în care propoziţiile subordonate circumstanţiale consecutive să determine adjective, adverbe şi un verb.

12 Construieşte două enunţuri în care propoziţiile subordonate circumstanţiale consecutive să aibă în regent corelativele:

a. aşa

.....

b. atât

.....

c. astfel

.....

d. în aşa fel

.....

e. într-atât

.....

13 Delimitează propoziţiile şi realizează frazei:

„La steaua care-a răsărit
E-o cale atât de lungă
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.” (Mihai Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

14 Scrie o scurtă naraţiune în care să existe cinci propoziţii subordonate circumstanţiale consecutive.

15 Alcătuieşte enunţuri în care conjuncţia subordonată ***de*** să introducă diferite subordonate:

SB ....E bine de citim zilnic........
PR ....Asta bere [illegible] de a înv........
CD ....Da venit la noi........
CI ....Mă gândeam la a veni........
ATR ....
CS ....
CŢ ....
CV ....Atipă dat de tot întâiul........
CNS ....deşi mai exprimă tot nu........

3. DISCURSUL

D

16 Redactează un discurs cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la înfiinţarea şcolii. Cu această ocazie, şcoala ta a căpătat numele „Nichita Stănescu".

- *Discursul trebuie să aibă o anume solemnitate*
- *Pentru că se rosteşte în faţa publicului, fii atent(ă), la informaţie, la timbrul vocii.*
- *Argumentele tale trebuie să susţină tema discursurilor.*
- *În introducere, încearcă să captezi atenţia auditoriului.*
- *În încheiere, scopul este de a emoţiona, de a câştiga auditoriul de partea ta.*
- *Discursurile pot fi: politice, culturale, ocazionale, solemne.*

Pentru autoevaluare, rezolvă exerciţiile numărul 1, 2, 3, 9, 10, 12, 13, 14, 15 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
28

1. Povestirea. Interferența genurilor: HANU-ANCUȚEI (Mihail Sadoveanu)
2. Semnele de punctuație (virgula, punctul și virgula, două puncte, ghilimelele, linia de dialog, linia de pauză, parantezele, punctele de suspensie, cratima, semnul exclamării, semnul întrebări, punctul). Semnele de ortografie (cratima, punctul, apostroful)
3. Discursul

1. INTERFERENȚA GENURILOR: HANU-ANCUȚEI

Citește cu atenție textul următor:

Negustor lipscan

– Chiar domnia ta ești, jupâne Dămian? Atunci ești binevenit și te poftesc sub acoperișul nostru. Poruncește cărăușilor să tragă peste podeț și să bage de samă să nu prăvale. Să intre sub șandrama, unde știi că putem închide porțile ca la cetate, și n-ai nicio grijă, chiar de ai avea aur în buccele.

– N-am aur, dragă jupânească Ancuță, se apără negustorul râzând.

– Știu, jupâne Dămian: trebuie să ai lucru mai scump; de aceea să fii fără grijă. Pe lângă porți, pe care le cunoști, avem în popas la focul acesta lume bună care cearcă vinul nou. Am tăiat pui grași ș-am scos din cuptor azi pâne proaspătă. Toate-or fi pe pofta inimii dumitale mai ales știindu-te că ești un om căruia îi plac tovărășiile.

Răzășul Ioniță se amestecă, ridicând glasul:

– Apoi dacă-i asemenea om dumnealui, noi cu mare plăcere îi găsim loc între noi și-l poftim cu dragoste la focul nostru.

– Domnia sa-i comisul Ioniță de la Drăgănești, hurui Ancuța ca o hulubiță.

Iar negustorul se ploconi spre comis și spre umbrele de la foc.

– Pentru mine are să fie mare cinste, grăi el, și vă rog să mă socotiți ca cel mai umilit rob al domniilor voastre. Mai întâi însă cată să-mi pun în rânduială marfa, să văd de hrana vitelor ș-a oamenilor, și după aceea nimene n-a fi mai bucuros decât mine să guste după mâncare un pahar de vin nou. Căci după cum și la carte scrie, vinul îndulcește inima omului și folosește mădularelor lui."

(Mihail Sadoveanu – *Hanu-Ancuței*)

- *Interferența (amestecul) genurilor/ speciilor poate să fie rezultatul folosirii excesive a altor moduri de expunere decât cel specific (dominant) al genului/ speciei respective. În mod tradițional, o povestire este o specie a genului epic dominată de narațiune (de un fapt în derulare epică).*
- *În accepțiunea modernă, povestirea este înțeleasă drept „lucrare fundamentală a unei ființe care comunică"; această comunicare nu este sprijinită de momentele clasice ale unei acțiuni, ci poate să înfățișeze doar o „strategie comunicativă" reprezentată literar, o pauză cu toate datele unei conversații în așteptarea unei istorii „cum n-am mai auzit".*
- *Povestirea poate să întârzie relatarea faptelor.*
- *Actul de conversație devine o povestire în sine, care provoacă un joc subtil al întrebărilor și răspunsurilor, mai interesant decât o acțiune propriu-zisă.*

Scanned with OKEN Scanner

A

1 Menționează două argumente prin care să susții apartenența fragmentului de mai sus la zona de interferență a genului epic cu cel dramatic.

2 Comentează efectul stilistic rezultat din folosirea formulelor de adresare rostite de către personaje: „*domnia ta*", „*dragă jupâneasă*" etc.

3 Exprimă-ți părerea despre comentariul naratorului: „*iar negustorul se ploconi spre comis și spre umbrele de la foc*".

B

4 Desparte în silabe cuvintele: cărăușilor, făclie, umbrele, dumnealui.

5 Analizează morfologic și sintactic cuvântul subliniat:
„... *te poftesc sub acoperișul nostru*".

6 Transcrie un atribut substantival – apozițional.

7 Rescrie o frază cu două propoziții aflate în raport de coordonare copulativă.

8 Explică prezența virgulei și a semnului întrebării:
„– *Chiar domnia ta ești, jupâne Dămian?*"

2. SEMNELE DE PUNCTUAȚIE (virgula, punctul și virgula, două puncte, ghilimelele, linia de dialog, linia de pauză, parantezele, punctele de suspensie, cratima, semnul exclamării, semnul întrebării, punctul)
SEMNELE DE ORTOGRAFIE (cratima, punctul, apostroful)

• **Semnele de punctuație**

9 Explică utilizarea virgulei:

a. Casa e goală, prin urmare nu locuiește nimeni în ea.

.....

b. „Adâncimea mea tu o ai în tine, numai încă nedescoperită." (M Eminescu)

.....

e. Plec, dar revin mâine.

.....

d. Ba citește, ba scrie.

.....

e. Strigă ba pe Maria, ba pe Andrei.

.....

f. Atât eu, cât și prietenii mei citim mult.

.....

Scanned with OKEN Scanner

g. Fiindu-mi părinți și bunici, doresc să vă întreb ceva important pentru mine.

.....

h. Adunate între copertele unei cărți, poeziile lui au prins viață pentru cititori.

.....

i. Fără a fi în largul meu, m-am străduit să fiu amabil.

.....

j. Bărbată-meu, Ionel, i-a explicat toată întâmplarea.

.....

k. Hop-hop, sărea întruna în bătătura moșneagului.

.....

l. A venit Dunărea atât de mare, încât nu se mai vedeau capetele oamenilor.

.....

m. „Acolo, lângă izvoară, iarba pare de omăt". (Mihai Eminescu)

.....

n. Pe mama ei, am văzut-o azi.

.....

o. Sala era înaltă, luminoasă, largă.

.....

p. Ai carte, ai parte.

.....

r. A plecat, deși nu era timpul.

.....

10 Alcătuiește propoziții în care virgula să marcheze:

a. raportul de coordonare între trei propoziții principale
b. raportul de subordonare între propozițiile subordonate circumstanțiale de cauză și de scop și regentele lor
c. existența unui atribut izolat
d. prezența unei apoziții dezvoltate
e. un grup de cuvinte în vocativ.

11 Alcătuiește enunțuri în care punctul și virgula să marcheze:

a. raportul de coordonare între propoziții subordonate
b. raportul de coordonare între propoziții principale
c. raportul de coordonare între un complement circumstanțial și o propoziție circumstanțială.

12 Explică folosirea punctului și virgulei:

a. „O luptă-i viața; deci te luptă." (George Coșbuc)
b. „Bine; să stea gândea și să nu-și ascute sabia." (Mihail Sadoveanu)
c. „Proști, dar mulți; răspunse Lăpușneanu cu sânge rece..."

13 Alcătuiește enunțuri în care două puncte să fie puse după următoarele cuvinte:

a. adică, anume, de exemplu

.....

b. Înaintea unor cuvinte aflare în raport de coordonare prin juxtapunere.

.....

Scanned with OKEN Scanner

c. Înaintea vorbirii directe.

.....

d. După un verb care anunță reproducerea unor zgomote sau sunete.

.....

e. Înaintea unor apoziții dezvoltate.

.....

14 Explică folosirea celor două puncte:

El întreabă: – Când te întorci?

.....

15 Explică folosirea ghilimelelor:

a. Dan zice „De pe munte venit-am să te ieu să mergem" (Vasile Alecsandri)

b. Trebuie să-ți spun că e „o voce".

16 Scrie un enunț în care ghilimelele să încadreze titlul unei opere literare.

17 Explică folosirea liniei de dialog:

„– Vii mâine?

– Da"

18 Pune, unde lipsește, linia de dialog:

Sosind la Lehliu, frânarul ne spune:

Ei, v-ați distrat bine? Acum așteptați oleacă: îndată o să treacă un tren mixt spre Ciulnița (...)

Dar nu suntem din Ciulnița și n-avem poftă de mers acasă! strigă Știrbu.

A-a-a-ah! Asta-i altă poveste.

De unde sunteți deci și încotro vă duceți?

Suntem dinspre Hagieni și am plecat ca să vedem lumea!

19 Scrie enunțuri în care linia de pauză marchează:

a. existența unei propoziții incidente;

b. existența unei apoziții dezvoltate;

c. lipsa verbului copulativ dintr-o propoziție.

20 Explică linia de pauză:

„Aici în ogradă – zise Ion – am muncit cu folos."

21 Explică folosirea parantezelor:

a. „Le arai, zise celălalt (și răspunsul nu veni imediat)" (Marin Preda)

b. Chermesă (K'ermesă)

c. „Florina (surprinsă): Nici nu mă cunoști."

d. „... reprezintă continuarea și întregirea seriei inaugurate de volumul Specificul literaturii și al criticului (E.P.L. 1969), serie ce cuprind câteva din piesele fundamentale ale operei Lukacs-iene ... („Tribuna" XXII, 1978, nr. 39)."

Scanned with OKEN Scanner

22 Explică utilizarea puntelor de suspensie:

a. „În sănătatea alegătorului ... cari au probat patriotism şi mi-au acordat ... asta, ... cum să zic de ... zi-i pe nume de ... a! sufradzele lor" (I. L. Caragiale)

b. „Zece ceasuri ... Să mă culc ... Las ferestrele deschise şi lumânarea aprinsă şi mă aşez în pat... Mă doare capul..." (I. L. Caragiale)

c. „Era odată ... începu bătrânul; era odată măi băieţi ... o zână ..." (Mihail Sadoveanu)

23 Exemplifică prezenţa cratimei în următoarele situaţii:

a. repetiţii; adverbe sau adjective.

b. între două numerale care arată aproximaţia.

c. arată limitele unei distanţe.

24 Exemplifică folosirea semnului exclamării în intonaţia propoziţiilor şi frazelor exclamative.

25 Explică folosirea semnului exclamării:

a. „Ioane! Ioane! strigă tatăl lui."

b. „– Haide! se răsteşte D. Turtureanu ... şi toţi trei intră, împingând pe fată-nainte."

(I. L. Caragiale)

26 Explică folosirea semnului exclamării:

a. Am câştigat?

b. „Vreţi să distrugeţi o dragoste curată?" (Ion Băieşu)

27 Construieşte enunţuri în care punctul să marcheze existenţa unor propoziţii independente.

28 Scrie un enunţ – frază care să se încheie cu punct.

• Semne de ortografie

29 Alcătuieşte enunţuri în care cratima să marcheze următoarele situaţii:

a. pronume reflexiv şi verb auxiliar „a avea" (verb, perfect compus)

b. substantiv + şi – pronume personal formă neaccentuată

c. negaţia ***nu*** şi verb auxiliar

d. despărţirea în silabe

e. „i" (de la verbul „a fi") după un adverb

f. două propoziţii

g. un pronume reflexiv după un verb la gerunziu

30 Explică folosirea cratimei în următoarele situaţii: câine-lup; viţă-de-vie; prim-ministru.

31 Explică utilizarea virgulei:

a. Nu s-ar întâlni.

b. „Pasărea, mare
Care e-n zbor
Cu respirarea
Am s-o dobor" (N. Stănescu)

c. Nu-nţelegi mare lucru, din păcate!

Scanned with OKEN Scanner

32 Alcătuieşte enunţuri în care punctul să marcheze:

a. abrevieri din domeniul fizicii, matematicii, gramaticii.

b. substantive compuse alcătuite din fragmente de cuvinte şi din iniţiale.

33 Exemplifică:

a. căderea unor sunete sau silabe;

b. căderea primelor cifre ale notaţiei unui an.

34 Corectează greşelile de scriere şi de punctuaţie din textele:

a. Domnu-nvăţător, nu aveţi timp să mă ajutaţi la o problemă
Da ce ai tu acum vara cu problemele
– Învăţ pentru corigenţă, ştiţi, şi am o mulţime
– Aha se dumirii Papucea Intră şi ce problemă ai (C. Chiriţă)

b. Avem vacanţă în perioada 15 iunie 15 septembrie.

c. Casa-i casa, masa-i masă.

35 Motivează utilizarea semnelor de ortografie şi punctuaţie din textul:

„Sărmanul-ngenunchează pe iarba ce străluce,
Îşi pleacă fruntea albă, smerit îşi face cruce
Şi pentru totdeauna sărută ca pe moaşte
Pământul ce tresare şi care-l recunoaşte...” (Vasile Alecsandri)

Pentru autoevaluare, rezolvă exerciţiile numărul 1, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 30, 35 notate cu 10 puncte fiecare; se acordă 10 puncte din oficiu. Succes!

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea de pregătire 29

Evaluare

Partea I (50p)

Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

Iară Greuceanu se duse, se duse pe o potecă care-l scoase tocmai la casele zmeilor, aşezate unde-şi înţărcase dracul copiii. Dacă ajunse aici, Greuceanu se dete de trei ori peste cap şi se facu un porumbel. Vezi că el ascultase năzdrăvăniile ce-l învaţase Faurul -Pământului. Făcându-se porumbel, Greuceanu zbură şi se puse pe un pom care era tocmai în faţa caselor.

Atunci, ieşind fata de zmeu cea mare şi uitându-se, se întoarse repede şi chemă pe mumă-sa şi pe soră-sa cea mică, ca să vină să vază minunea.

Fata cea mică zise:

– Măiculiţă şi surioară, pasărea asta gingaşă nu mi se pare ogurlie pentru casa noastră. Ochii ei nu seamănă a fi de pasăre, ci mai mult seamănă a fi ochii lui Greuceanu-de-Aur. Până acuma ne-a fost şi nouă! D-aici înainte numai Dumnezeu să-şi facă milă de noi şi d-ai noştri.

Pasămite, aveau zmeii cunoştinţă de vitejia lui Greuceanu.

(*Greuceanu*)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Înţelegerea textului

1. Menţionează două trăsături specifice lumii descrise în textul de mai sus. **2 puncte**

2. Explică, într-un enunţ, sensul sintagmei *aşezate unde-şi înţărcase dracul copiii*. **2 puncte**

3. Rescrie secvenţele care introduc anumite comentarii ale povestitorului, explicand atitudinea acestuia exprimată în text. **2 puncte**

4. Precizează două caracteristici specifice personajului de basm, prezente în text. **2 puncte**

5. Comentează cuvintele fetei de zmeu, din textul dat, din perspectiva rolului acestora în povestirea faptelor. **2 puncte**

B. Limba română

6. Motivează folosirea cratimei, în cele două situaţii din secvenţa: *ce-l învaţase Faurul – Pământului*. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

7. Selectează, din text, două cuvinte, unul care să conțină diftongi, celălalt care să conțină un hiat. **4 puncte**

8. Stabilește un sinonim pentru cuvântul *năzdrăvăniile*, din text. **4 puncte**

9. Extrage, din text, două cuvinte obținute prin două tipuri de compunere. **4 puncte**

10. Precizează felul și cazul pronumelor sau adjectivelor pronominale din structurile *pasărea asta .../ Ochii ei...* . **4 puncte**

11. Menționează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din textul *se dete de <u>trei</u> ori peste cap și se facu <u>un</u> porumbel.* **4 puncte**

12. Rescrie, din text, două complemente indirecte exprimate prin părți de vorbire diferite. **4 puncte**

13. Transcrie două propoziții secundare atributive, din text. **4 puncte**

14. Realizează expansiunea secvenței *Făcându-se porumbel,* identificând felul subordonatei obținute. **4 puncte**

15. Explică rolul folosirii liniei de dialog. **4 puncte**

Partea a II-a (10p)

Te numești Virgil/ Virginia Necula, locuiești în orașul Cluj și ai un nou coleg de clasă. Redactează, pe o pagină distinctă, o scrisoare adresată verișoarei tale, Ioana, în care îl prezinți pe noul venit, după prima lună de școală.

În scrisoarea ta, vei avea grijă:

- să folosești formulele de introducere și de încheiere potrivite relației cu destinatarul, precum și celelalte convenții specifice acestui tip de compunere (data, locul și semnătura); **4 puncte**
- să realizezi un conținut corespunzător și un stil adecvat situației propuse; **4 puncte**
- să respecți normele de exprimare, de ortografie și de punctuație. **2 puncte**

Partea a III-a (30p)

Argumentează, într-o **compunere** de 1-2 pagini, că textul de la punctul I aparține unui basm.

În lucrarea ta vei ține seama de următoarele repere:

- încadrarea textului în genul epic, corespunzător particularităților;
- precizarea, în textul propus, a cel puțin patru caracteristici ale speciei literare;
- ilustrarea caracteristicilor pe secvența propusă;
- evidențierea rolului mijloacelor artistice în definirea apartenenței la specie.

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
30

Evaluare

Partea I (50p)

Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

Dragă mi-i frunza, iarba,
Că-mi ascultă inima
Şi se-ngână cu dânsa
Ca doru cu dragostea;
Dragă mi-i iarba şi frunza,
Că-mi alin doru cu dânsa.
Cât este frunza şi iarba,
Lumea-mi place şi mi-i dragă,
Cât i-a fi iarba şi frunza
Nu mi-a fi urât într-însa.
Iarba calc şi -n frunză cânt,
Şi mai uit de cel urât
Şi-s mai tânăr de cum sunt.
Ardă-te focu', pământ,
Ţi-ai ales frumos veşmânt;
De te-ai face pe-al meu gând.

(*Doine şi cântece de dor şi jale, Folclor din Suceava*)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. **Înţelegerea textului**

1. Transcrie, din text, o comparaţie şi o enumeraţie. **2 puncte**

2. Precizează trăsătura dominantă a doinei, aşa cum reiese din definirea creatorului anonim. **2 puncte**

3. Explică, în câteva rânduri, sensul versurilor: *Că-mi ascultă inima/ Şi se-ngână cu dânsa.* **2 puncte**

4. Transcrie cuvintele (două) care sugerează metaforic natura, în text. **2 puncte**

5. Comentează versurile *Ardă-te focu, pământ/ Ţi-ai ales frumos veşmânt.* **2 puncte**

B. **Limba română**

6. Motivează rolul cratimei în ortogramele *într-însa* şi *ardă-te*, din text. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

7 Selectează, din text, un pronume format prin compunere, indicând elementele din structura sa. **4 puncte**

8 Indică un sinonim, în text, al cuvintelor *dor* și *lumea*. **4 puncte**

9 Transcrie, din text, două valori ale verbului *a fi*, menționând și tipul de predicat pe care îl realizează. **4 puncte**

10 Precizează cazul substantivului *pământ*, în fiecare dintre cele două situații din text. **4 puncte**

11 Menționează funcția sintactică a pronumelui „*mi*", în două situații diferite, din text. **4 puncte**

12 Selectează, din text, două nume predicative exprimate prin părți de vorbire diferite, precizând și felul acestora **4 puncte**

13 Transcrie, din text, două propoziții secundare, subordonate circumstanțiale diferite. **4 puncte**

14 Menționează numărul propozițiilor din ultimul vers, explicând soluția la care ai ajuns. **4 puncte**

15 Explică lipsa folosirii liniei de dialog în adresarea directă din text (o interpretare posibilă). **4 puncte**

Partea a II-a (10p)

Te numești Claudiu/ Claudia Cioroiescu, locuiești în orașul Mangalia și dorești să îți petreci vacanța de vara la munte, la un prieten care locuiește la Brașov, cunoscut recent de tine la un concurs de matematică desfășurat la școala ta. Redactează, pe o pagină distinctă, o scrisoare adresată acestui prieten, George/ Georgeta, prin care îi aduci la cunoștință intenția ta și îi ceri părerea, în legatură cu acest plan de vacanță.

În scrisoarea ta, vei avea grijă:

- să folosești formulele de introducere și de încheiere potrivite relației cu destinatarul, precum și celelalte convenții specifice acestui tip de compunere (data, locul și semnătura); **4 puncte**
- să realizezi un conținut corespunzător și un stil adecvat situației propuse; **4 puncte**
- să respecți normele de exprimare, de ortografie și de punctuație. **2 puncte**

Partea a III-a (30p)

Argumentează, într-o **compunere** de 1-2 pagini, apartenența textului de la punctul I la specia literară numită *doină*.

În lucrarea ta vei ține seama de următoarele repere:

- relevarea ipostazei autorului în textul operei;
- inventarierea, în textul propus, a particularităților speciei literare;
- susținerea caracteristicilor cu exemple din text;
- evidențierea specificului mijloacelor artistice folosite în text și a rolului pe care îl au acestea în specia respectivă.

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
31

Evaluare

Partea I (50p)

Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate;
Către ţărmul dimpotrivă se întind, se prelungesc,
Ş-ale valurilor mândre generaţii spumegate
Zidul vechi al mănăstirei în cadenţă îl izbesc.

Dintr-o peşteră, din râpă, noaptea iese, mă-mpresoară:
De pe muche, de pe stâncă, chipuri negre se cobor;
Muşchiul zidului se mişcă... pintre iarbă se strecoară
O suflare, care trece ca prin vine un fior.

(Grigore Alexandrescu – *Umbra lui Mircea. La Cozia*)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Înţelegerea textului

1. Indică modul de expunere dominant în textul citat. **2 puncte**

2. Extrage două inversiuni şi notează într-un enunţ efectul lor stilistic. **2 puncte**

3. Explica rolul verbelor în crearea imaginilor artistice din prima strofa faţă de cele din a doua strofă. **2 puncte**

4. Comentează, pe scurt, efectul folosirii personificării, în text. **2 puncte**

5. Selectează, din text, două secvenţe care conţin o imagini cromatice, identificând dominanta impusă. **2 puncte**

B. Limba română

6. Rescrie forma de plural a cuvintelor „*râpă*" şi „*muche*" (formă literară DOOM$_2$: muchie), din text. **4 puncte**

7. Identifică două substantive care să conţină diftongi. **4 puncte**

8. Stabileşte omonimia corespunzătoare pentru cuvintele *unde*, *dimpotrivă*, *care* şi *vine*, din text. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

9 Numeşte valoarea morfologică a cuvântului „*o*" din text, oferind apoi alte trei variante valorice pentru acelaşi cuvânt. **4 puncte**

10 Recunoaşte funcţia sintactică a pronumelor „*se*" şi „*îl*", din text. **4 puncte**

11 Transcrie patru predicate exprimate prin patru verbe de conjugări diferite, din text. **4 puncte**

12 Identifică, în text un atribut adjectival exprimat printr-un adjectiv provenit din participiu şi, respectiv, un atribut adjectival exprimat printr-un adjectiv propriu-zis. **4 puncte**

13 Indică felul propoziţiei subordonate din text şi realizează contragerea ei. **4 puncte**

14 Numeşte funcţia sintactică pe care o îndeplineşte cuvântul „(către) *ţărmuri*" şi realizează expansiunea acestuia în propoziţia corespunzătoare. **4 puncte**

15 Explică folosirea semnului de punctuaţie „:". **4 puncte**

Partea a II-a (10p)

Te numeşti Victor/ Victoria Iancu, locuieşti în oraşul Sinaia şi ai un nou coleg de grupă la înot – sportul pe care îl practici. Redactează, pe o pagină distinctă, o scrisoare adresată verişoarei tale, Ileana, în care îl prezinţi pe noul venit, după prima săptămână de antrenament.

În scrisoarea ta, vei avea grijă:

- să foloseşti formulele de introducere şi de încheiere potrivite relaţiei cu destinatarul, precum şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere (data, locul şi semnătura); **4 puncte**
- să realizezi un conţinut corespunzător şi un stil adecvat situaţiei propuse; **4 puncte**
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie. **2 puncte**

Partea a III-a (30p)

Argumentează, într-o compunere de 1-2 pagini, că textul de la punctul I este o descriere în versuri.

În redactarea compunerii tale, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea tipului de discurs pe baza relaţiei dintre autor şi realitatea estetică prezentată în text;
- precizarea modului de expunere/ a tehnicii dominante, în text;
- evidenţierea mijloacelor artistice specifice descrierii, prezente în text;
- susţinerea unui punct de vedere în legătură cu sensul simbolic/ arta realizării descrierii, în textul propus.

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
32

Evaluare

Partea I (50p)

Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

1. Soarele se cobora,
2. La sora lui se oprea,
3. Mândră nuntă pregătea,
4. Pe Ileana şi-o gătea
5. Cu peteala de mireasă,
6. Şi rochiţa neţesută,
7. Din petre scumpe bătută.
8. Apoi mândri, el şi ea
9. La biserica mergea.
10. Dar când nunta se facea,
11. Vai de el, amar de ea!
12. Candelile se stingea,
13. Clopotele se dogea,
14. Sfinţii faţa-şi ascundea,
15. Preoţi în genunchi cădea.
16. Iar mireasa, vai de ea!
17. Frig de moarte-o cuprindea,
18. Căci o mână se-ntindea
19. Şi pe sus o ridica
20. Şi-n mare mi-o arunca!
21. Valurile bulbucea,
22. Iar ea-n valuri cum trecea,
23. Mreană de-aur se facea.
24. Soarele se-nălţa sus,
25. Se lăsa tot spre apus
26. Şi-n mare se afunda,
27. La soră-sa, Ileana,
28. Ileana Cosânzeana.
29. Iară Dumnezeu cel Sfânt,
30. Sfânt în cer şi pre pământ,
31. Mâna-n valuri că băga,
32. Mreana-n mână-o apuca
33. Şi-n ceriuri o arunca
34. Şi-n luna plină-o schimba.

(V. Alecsandri, Poezii populare, adunate şi întocmite de..., *Soarele şi Luna*)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Înţelegerea textului

1. Defineşte tipul discursului liric şi pune-l în legătură cu tema poeziei. **2 puncte**

2. Stabileşte sensul verbelor „*se cobora*" şi „*gătea*", din primele versuri. **2 puncte**

3. Comentează, succint, ritualul descris în prima parte a textului. **2 puncte**

4. Transcrie versurile ce sugerează participarea menestrelului/ cântăreţului la drama „*mirilor*". **2 puncte**

5. Comentează, pe scurt, efectul reluării cuvintelor „*Ileana*" şi „*sfânt*", în textul propus. **2 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

B. Limba română

6 Motivează folosirea celor două cratime în ortogramele „*moarte-o cuprindea*" şi „*se-ntindea*". **4 puncte**

7 Stabileşte două sinonime pentru adjectivul „*mândri*". **4 puncte**

8 Construieşte patru expresii verbale figurate, care au ca bază de formare substantivul „*soare*". **4 puncte**

9 Exemplifică cele patru valori (morfologice) ale cuvântului „*de*", pornind de la aceea prezentă în text. **4 puncte**

10 Menţionează patru funcţii diferite pentru pronumele din textul dat. **4 puncte**

11 Numeşte felul predicatelor din versurile 10 şi 23. **4 puncte**

12 Stabileşte felul propoziţiilor corespondente versurilor 10 şi 18. **4 puncte**

13 Selectează, din text, două propoziţii ale căror predicate sunt exprimate prin interjectii. **4 puncte**

14 Realizează expansiunea structurii „*de moarte*" în propoziţia secundară corespunzatoare, identificând şi felul acesteia. **4 puncte**

15 Motivează folosirea virgulei, în textul citat, în două situatii diferite. **4 puncte**

Partea a II-a (10p)

Te numeşti Cornel/ Cornelia Niculescu, locuieşti în oraşul Sighişoara, în perioada cursurilor, şi ai un nou coleg de cameră, la internat. Redactează, pe o pagină distinctă, o scrisoare adresată prietenei tale, Anca, rămasă la şcoala din satul natal (Popeşti), în care îl prezinţi pe noul venit, după prima săptămână de şcoală.

În scrisoarea ta, vei avea grijă:

- să foloseşti formulele de introducere şi de încheiere potrivite relaţiei cu destinatarul, precum şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere (data, locul şi semnătura); **4 puncte**
- să realizezi un conţinut corespunzător şi un stil adecvat situaţiei propuse; **4 puncte**
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie. **2 puncte**

Partea a III-a (30p)

Alcătuieşte o compunere de 1-2 pagini, în care să analizezi, din punctul de vedere al conţinutului de idei şi al formei, textul propus la punctul I.

În alcătuirea compunerii tale, vei avea în vedere următoarele repere:

- relevarea modului dominant de expunere, în text;
- prezentarea tipului de discurs pe care autorul îl abordează, în conformitate cu specia literară propusă;
- prezentarea mijloacelor şi a imaginilor artistice;
- susţinerea unui punct de vedere critic, referitor la semnificaţiile textului, prin cel puţin două argumente specifice.

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
33

Evaluare

Partea I (50p)

Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

Din partea lui, Ştefan rămăsese în locul unde învinsese. El puse să i se aducă înainte prinşii, foarte mulţi la număr, care scăpaseră de moartea în luptă numai ca să găsească pe urmă una mai puţin cinstită şi mai dureroasă. Mulţi erau fii de oameni vestiţi şi bogaţi, aşa încât boierii lui Ştefan vorbeau de răscumpărarea lor. Dar Domnul nu voi să audă de târguială pentru a da drumul acelor care-i călcaseră ţara în picioare şi întinseseseră o mână îndrăzneaţă către cununa sa. "Dacă aveţi atâţia bani şi putere, ce-aţi căutat aici la mine?", striga el nenorociţilor, care fură înfipţi în ţepile ce împodobiră sălbatec mlaştina cruntă. Singur fiul lui Isac-Beg, din marele neam al lui Vrenos-Beg, ce se luptase cu Mircea, domnul muntean, fu cruţat de aceasta cumplita moarte.

(Nicolae Iorga)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Înţelegerea textului

1. Menţionează modul de expunere dominant, în text. **2 puncte**

2. Explică, în cel mult patru rânduri, postura naratorului, aşa cum reiese aceasta din textul propus. **2 puncte**

3. Comentează, într-un enunţ, efectul citării cuvintelor domnitorului, în text. **2 puncte**

4. Găseşte două interpretări pentru sintagma „*îi călcaseră ţara în picioare*", folosită în text. **2 puncte**

5. Transcrie două secvenţe care indică agresivitatea imaginii descrise. **2 puncte**

B. Limba română

6. Identifică gradul de comparaţie pentru fiecare dintre adjectivele din structura „*mai putin cinstită şi mai dureroasă*" şi a relaţiei dintre ele (opoziţie). **4 puncte**

7. Motivează, pe scurt, folosirea semnului de punctuaţie „?", în text. **4 puncte**

8. Stabileşte câte un sinonim pentru adjectivele „*cruntă*" şi „*cumplită*", din text. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

9 Identifică funcţia şi cazul structurii „*domnul muntean*" din ultima frază a textului. **4 puncte**

10 Numeşte valoarea şi funcţia cuvântului „*una*", din text; construieşte un exemplu cu o valoare diferită pentru acelaşi cuvânt. **4 puncte**

11 Transcrie un predicat nominal şi unul verbal la diateza pasivă, din text. **4 puncte**

12 Recunoaşte cazul şi funcţia pronumelui „*acelor*"; construieşte un exemplu cu acelaşi pronume, în acelaşi caz, cu o funcţie diferită în propoziţie. **4 puncte**

13 Numeşte felul propoziţiei subordonate din prima frază textului; construieşte o altă frază în care să existe un alt tip de subordonată, introdusă de acelaşi element de relaţie. **4 puncte**

14 Contrage propoziţia subordonată din fraza care citează cuvintele domnului român, în partea de propoziţie corespunzătoare şi numeşte-o. **4 puncte**

15 Motivează scrierea cu majuscule a apelativului „*Domnul*", în text. **4 puncte**

Partea a II-a (10p)

Te numeşti Teodor/ Teodora Moculescu, locuieşti în oraşul Tecuci şi ai un nou coleg grupă, la şcoala de arte pe care o urmezi. Redactează, pe o pagină distinctă, o scrisoare adresata prietenului tău, Ioan, din Cluj, în care îl prezinţi pe noul venit, după prima săptămână de şcoală.

În scrisoarea ta, vei avea grijă:

- să foloseşti formulele de introducere şi de încheiere potrivite relaţiei cu destinatarul, precum şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere (data, locul şi semnătura); **4 puncte**
- să realizezi un conţinut corespunzător şi un stil adecvat situaţiei propuse; **4 puncte**
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie. **2 puncte**

Partea a III-a (30p)

Alcătuieşte o **compunere**, de 1-2 pagini, în care să argumentezi fixarea textului propus la punctul I, în limitele unui moment specific operelor epice – punctul culminant/ deznodământul.

În alcătuirea compunerii tale, vei avea în vedere următoarele repere:

- relevarea apartenenţei textului la genul epic, prin cel puţin două caracteristici;
- precizarea elementelor specifice punctului culminant;
- ilustrarea acestor elemente pe textul citat;
- evidenţierea rolului mijloacelor artistice în susţinerea realizării acestui moment al naraţiunii.

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
34

Evaluare

Partea I (50p)

Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

Tânărul, hotărându-se în fine, trase de mânerul clopoţelului. Atunci un fel de schelălăit metalic răsună de sus ca-n nişte spaţii mari şi goale cu ecou rău. Trece un timp chinuitor pentru necunoscutul de jos, apoi (...) tânărul văzu mirat un omuleţ subţire şi puţin încovoiat. Capul îi era atins de o calviţie totală şi faţa părea aproape spână şi, din cauza aceasta, pătrată. Buzele îi erau întoarse în afară şi galbene de prea mult fumat, acoperind numai doi dinţi vizibili, ca nişte aşchii de os. Omul, a cărui vârstă desigur înaintată rămânea totuşi incertă, zâmbea cu cei doi dinţi, clipind rar şi moale, întocmai ca bufniţele supărate de o lumină bruscă, privind întrebător şi vădit contrariat.

(G. Călinescu – *Enigma Otiliei*)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. **Înţelegerea textului**

1. Alege, din text, două verbe indicând efectul folosirii lor în text. **2 puncte**

2. Reliefează, pe scurt, particularităţile descrierii propuse de text. **2 puncte**

3. Transcrie, din text, două comparaţii. **2 puncte**

4. Comentează, în maxim patru rânduri, atitudinea autorului faţă de cele două personaje. **2 puncte**

5. Explică, succint, modul în care naratorul redă întâlnirea celor două personaje. **2 puncte**

B. **Limba română**

6. Identifică două cuvinte obţinute prin conversie/ schimbarea categoriei gramaticale. **4 puncte**

7. Stabileşte câte un sinonim pentru cuvintele „*incertă*" şi „*contrariat*", din text. **4 puncte**

8. Identifică funcţia sintactică a fiecăruia dintre adverbele „(de) *sus*" şi „(de) *jos*", din text. **4 puncte**

9. Selectează, din text, două atribute adjectivale exprimate prin adjective propriu-zise. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

10 Precizează valoarea morfologică și funcția sintactică a numeralului „*doi*", din text. **4 puncte**

11 Identifică felul predicatelor din fraza: *Capul îi era atins de o calviție totală și fața părea aproape spână și, din cauza aceasta, pătrată.* **4 puncte**

12 Recunoaște cazul și funcția pronumelui relativ „*care*", în text. **4 puncte**

13 Transcrie, din text, o propoziție subordonată atributivă, efectuând, apoi, contragerea ei în atributul corespunzător. **4 puncte**

14 Realizează expansiunea gerunziului „*clipind*" și stabilește felul propoziției secundare rezultate. **4 puncte**

15 Precizează rolul punctelor din paranteză (semn de punctuație), din textul citat. **4 puncte**

Partea a II-a (10p)

Te numești Cornel/ Cornelia Rotaru, ești elev/ ă în clasa a VIII-a la Școala Generală „Mihai Eminescu", din Orăștie și dorești să beneficiezi de un loc gratuit în tabăra care se organizează la Năvodari, în vacanța următoare. Întocmește o cerere către directorul școlii tale, prin care îl informezi despre intenția ta, motivând cererea.

În cererea ta trebuie:

- să utilizezi convențiile specifice stilului oficial; **4 puncte**
- să ai conținutul și structura adecvate; **4 puncte**
- să respecți normele de exprimare, de ortografie și de punctuație. **2 puncte**

Partea a III-a (30p)

Alcătuiește o **compunere** de 1-2 pagini, în care să realizezi caracterizarea-portret a personajului descris, din textul propus la punctul I (bătrânul), pe baza caracteristicilor prezente în fragment.

În realizarea compunerii tale, vei avea în vedere următoarele repere:

- stabilirea tipului de personaj și a mijloacelor de portretizare prezente în fragment;
- precizarea a cel puțin două trăsături, prezente în textul citat;
- ilustrarea trăsăturilor prin imagini/ secvențe de text;
- relevarea a cel puțin două mijloace artistice, folosite de autor în text, pentru caracterizarea personajului.

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire 35

Evaluare

Partea I (50p)

Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

Jur-împrejur, stăruia liniştea adâncă a pădurii; de jur împrejur, pe mari depărtări, cerul bătea în verde, oglindind în el pădurea. Nisipurile păreau acoperite cu un abur verde, reflectând zidurile înalte ale pădurii. De undeva, de pe uscat, pădurea aceasta se putea zări ca un ţărm îndepărtat, împădurit, de cealaltă parte a mării; putea fi asemuită cu crestele înalte, verzi ale valurilor mării.

Stejari înalţi, uriaşi, frasini şi plopi uriaşi, cărora nu li se putea zări vârful din pricina altor stejari, arţari, carpeni şi frasini, la fel de uriaşi. Liane uriaşe, carpeni de tot felul, viţa-de-vie se căţărau, se împleteau pe arbori, se aruncau dintr-unul într-altul şi urcau până se pierdeau în bolţile de deasupra, unde ochiul nu mai putea pătrunde...

Fiecare copac, pădurea întreagă avea o înfăţişare neobişnuit de întortocheată, de răsucită.

(Traian Coşovei – *Pădurea Letea*)

Redactează, pe baza textului de mai sus,,răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Înţelegerea textului

1. Menţionează două argumente în favoarea ideii că textul citat aparţine genului epic. **2 puncte**

2. Numeşte sentimentul/ starea pe care o creează tabloul descris, argumentând opinia într-un enunţ. **2 puncte**

3. Explică, în câteva rânduri, modalitatea artistică prin care se realizează legătura dintre elementele–cadru ale tabloului (cer, mare, pădure), în text. **2 puncte**

4. Transcrie o secvenţă care dinamizează imaginile vizuale din text. **2 puncte**

5. Relevează efectul stilistic obţinut în urma folosirii enumeraţiei în această descriere. **2 puncte**

B. Limba română

6. Identifică, în text, două cuvinte care conţin triftongi. **4 puncte**

7. Stabileşte câte un antonim corespondent fiecăruia dintre cuvintele „*stăruia*" şi „*împădurit*". **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

8 Numeşte două omonime gramaticale, pentru cuvintele „*a*" şi „*unde*", din text. **4 puncte**

9 Selectează, din text, două atribute adjectivale, exprimate prin adjective pronominale, în cazuri diferite. **4 puncte**

10 Identifică funcţia sintactică a verbului la infinitiv din structurile „*se putea zări*" şi „*ochiul nu mai putea pătrunde*". **4 puncte**

11 Exemplifică două funcţii sintactice diferite ale adverbului/ locuţiunii adverbiale cu exemple din textul dat. **4 puncte**

12 Selectează, din text, o propoziţie secundară atributivă şi una circumstanţială de loc. **4 puncte**

13 Indică felul predicatului din propoziţia: *Nisipurile păreau acoperite cu un abur verde, reflectând zidurile înalte ale pădurii.* **4 puncte**

14 Realizează expansiunea structurii „din pricina... stejarilor", în propoziţia corespunzătoare şi numeşte-o. **4 puncte**

15 Specifică rolul punctelor de suspensie, în textul citat. **4 puncte**

Partea a II-a (10p)

Te numeşti Aurelia/ Aurel Dumitrescu, eşti elevă/ elev în clasa a VIII-a la Şcoala Generală „Ion Creangă", din Turda şi doreşti să primeşti un permis de acces gratuit la spectacolele teatrului din acelaşi oraş. Întocmeşte o cerere către directorul şcolii tale, prin care îl informezi despre intenţia ta, solicitând o adeverinţă din care să rezulte statutul tău de elevă/ elev.

În cererea ta trebuie:

- să utilizezi convenţiile specifice stilului oficial; **4 puncte**
- să ai conţinutul şi structura adecvate; **4 puncte**
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie. **2 puncte**

Partea a III-a (30p)

Argumentează, într-o compunere de 1-2 pagini, faptul că fragmentul citat la punctul I este un tablou/ descriere în proză.

În alcătuirea compunerii tale, vei avea în vedere următoarele repere:

- relevarea modului de expunere dominant;
- atitudinea naratorului faţă de cadrul descris;
- prezentarea mijloacelor artistice folosite în text;
- susţinerea unui punct de vedere critic, referitor la semnificaţiile textului, prin cel puţin două argumente specifice.

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
36

Evaluare

Partea I (50p)

Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

Ostilitatea Aglaei se îndrepta încet, dar sigur şi în direcţia lui Felix, aşa cum prevăzuse Otilia. Tânărul o constata în mici lucruri, în aparenţă neînsemnate. Întâi, nu mai fu rugat să pregătească pe Titi pentru corigenţă, fiind înlocuit cu Stănică, a cărui pedagogie gălăgioasă, plină de invective împotriva şcolii se dovedi mai pe placul lui Titi. Apoi văzu că Aglae avea un chip special de a-şi arăta invidia într-o privinţă oarecare, şi anume, tăgăduind cu autoritate că ceva ce se întâmplase sau se va întâmpla.

– Ce faci – zisese ea lui Felix, cu un dispreţ intentionat, prefăcându-se că uitase planurile acestuia – nu-ţi cauţi o slujbă? Ca orfan, găseşti mai uşor. Să ai şi dumneata un mic rost în viaţă.

– Urmez Facultatea de Medicină, vesti Felix jignit.

Aglae afecta a nu-l lua în serios:

– Aş, facultatea, asta e pentru băieţi de bani gata. Îţi găseşte el, Costache, vreun rost undeva.

(G. Călinescu – *Enigma Otiliei*)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Înţelegerea textului

1. Numeşte principalele moduri de expunere folosite de autor, în fragment. **2 puncte**

2. Transcrie secvenţa care marchează incidenţa părerilor autorului. **2 puncte**

3. Caracterizează, într-o singură frază, atitudinea autorului în comentariul comportamentului personajelor. **2 puncte**

4. Numeşte trăsătura pe care o dezvoltă portretul Aglaei şi două dintre motivele care determină comportamentul acesteia. **2 puncte**

5. Transcrie în vorbire indirectă conversaţia dintre Felix şi Aglae. **2 puncte**

B. Limba română

6. Identifică un pronume format prin compunere/ sudare şi o prepoziţie formată prin acelaşi mod de îmbogăţire a vocabularului, indicând şi elementele componente. **4 puncte**

7. Numeşte două adjective derivate. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

8 Selectează câte un sinonim pentru substantivul „*invective*" şi pentru adjectivul „*jignit*", din text. **4 puncte**

9 Identifică, în text, patru verbe la moduri şi timpuri diferite. **4 puncte**

10 Indică, în text, patru pronume, precizând şi funcţia acestora. **4 puncte**

11 Recunoaşte felul predicatelor exprimate din ultima replică citată a personajului Aglae, din fragmentul de text. **4 puncte**

12 Numeşte cele două funcţii sintactice, din text, ale substantivului „Aglae". **4 puncte**

13 Identifică două predicate diferite şi numeşte subordonata din enunţul „*Întâi, nu mai fu rugat să pregătească pe Titi pentru corigenţă, fiind înlocuit cu Stănică, a cărui pedagogie gălăgioasă, plină de invective împotriva şcolii se dovedi mai pe placul lui Titi.*" **4 puncte**

14 Contrage subordonata „*cum prevăzuse Otilia*", identificând şi partea de propoziţie corespunzătoare. **4 puncte**

15 Specifică rolul semnelor de punctuaţie „?" şi „:", folosite în text. **4 puncte**

Partea a II-a (10p)

Te numeşti Andreea/ Andrei Ionescu, eşti elev/ă în clasa a VIII-a la Şcoala Generală „Ady Endre", din Târgu-Mureş; doreşti să frecventezi cursurile de iniţiere în limbajul calculatoarelor, care se ţine la clubul din incinta şcolii. Întocmeşte o cerere către directorul şcolii tale, prin care îl informezi despre intenţia ta, motivând dorinţa de înscriere.

În cererea ta trebuie:

- să utilizezi convenţiile specifice stilului oficial; **4 puncte**
- să ai conţinutul şi structura adecvate; **4 puncte**
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie. **2 puncte**

Partea a III-a (30p)

Alcătuieşte o **compunere** de 1-2 pagini, în care să realizezi analiza textului propus la punctul I, din punctul de vedere al ideilor cuprinse şi al exprimării acestora în text.

În alcătuirea compunerii tale, vei avea în vedere următoarele repere:

- relevarea modurilor de expunere dominante în text şi a rolului acestora în particularizarea temei propuse;
- prezentarea mijloacelor artistice folosite cu precădere în text;
- ilustrarea particularizărilor stilistice cu elemente din text;
- susţinerea unui punct de vedere critic, referitor la semnificaţiile textului, prin cel puţin doua argumente.

Scanned with OKEN Scanner

Evaluare

Partea I (50p)

Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

ACTUL II
SCENA II
.....
BRÂNZOVENESCU: Ce-o să faci? Te joci cu puterea?
FARFURIDI: Ce să fac?... Batem o depeşă la Bucureşti, la Comitetul central, la minister, la gazete, scurt şi cuprinzător: (*bătând cu pumnul drept în palma stângă, ca la telegrafist pe aparatul lui, sacadat, tot textul-proiect al depeşii*) „Trădare! Prefectul şi oamenii lui trădează partidul pentru nifilistul Caţavencu, pe care vor să-l aleagă la colegiul II... trădare! trădare! de trei ori trădare!"
BRÂNZOVENESCU(*scurt*): E tare! prea tare!n-o iscălesc!
FARFURIDI (*cu tărie, impunător*): Trebuie să ai curaj ca mine! trebuie s-o iscăleşti: o dăm anonimă!
BRÂNZOVENESCU: Aşa da, o iscălesc!
FARFURIDI: O iscălim: „Mai mulţi membri ai partidului"...
BRÂNZOVENESCU: Da' dacă ne cunoaşte slova la telegraf?
FARFURIDI: Punem pe altcineva s-o scrie.
BRÂNZOVENESCU: Pe cine?
FARFURIDI: Trebuie să găsim pe cineva să ni-o dea la telegraf! 'Aide, Brânzovenescule.
BRÂNZOVENESCU: Numai să nu păţim ceva.
FARFURIDI (*impunător*):Trebuie să ai curaj: anonimă. Câte ceasuri sunt?
BRÂNZOVENESCU: Cinci.
FARFURIDI: 'Aide degrab', între cinci şi şase fix se-nchide telegraful...(*ies cu grabă*)
(I. L. Caragiale – *O scrisoare pierdută*)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Înţelegerea textului

1. Transcrie o propoziţie, din text, care trădează stupiditatea paradoxală a gândirii personajului Brânzovenescu. **2 puncte**

2. Găseşte două argumente pentru a motiva apartenenţa textului la genul dramatic. **2 puncte**

3. Explică, într-un enunţ, sensul folosirii repetate a verbului „*trebuie*". **2 puncte**

4. Identifică două caracteristici care stabilesc trăsăturile celor două personaje, aşa cum reies acestea din textul propus. **2 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

5 Comentează, pe scurt, felul în care susţin cei doi lipsa semnăturii de la finalul „*depeşei*". **2 puncte**

B. Limba română

6 Selectează, din text, două verbe care conţin mai puţine sunete decât litere. **4 puncte**

7 Indică două motive pentru folosire elipsei şi a formelor eliptice, în text. **4 puncte**

8 Numeşte câte un antonim pentru cuvintele „*slovă*" şi „*depeşă*". **4 puncte**

9 Stabileşte tipul complementelor „*pe altcineva*" şi „*ni*", din text. **4 puncte**

10 Identifică, în text, două valori diferite ale cuvântului „*o*". **4 puncte**

11 Numeşte valoarea şi funcţia sintactica a numeralului „*cinci*", folosit în text în două situaţii. **4 puncte**

12 Indică funcţia pronumelui interogativ din propoziţiile: „*Ce să fac?*" şi „*Câte ceasuri sunt?*" **4 puncte**

13 Numeşte felul subordonatei „*s-o scrie*" din textul citat. **4 puncte**

14 Transcrie două propoziţii secundare, subordonate subiective, din text. **4 puncte**

15 Explică, pe scurt, folosirea apostrofului, în ultima replică din textul citat. **4 puncte**

Partea a II-a (10p)

Te numeşti Aurora/ Aurelian Iovan, eşti elev/ ă în clasa a VIII-a B la Şcoala Generală „Tudor Vladimirescu", din Borzeşti şi doreşti să te transferi la o altă clasa, din aceeaşi şcoală. Întocmeşte o cerere către directorul şcolii tale, prin care îl informezi despre intenţia ta, motivând dorinţa de transfer.

În cererea ta trebuie:

- să utilizezi convenţiile specifice stilului oficial; **4 puncte**
- să ai conţinutul şi structura adecvate; **4 puncte**
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie. **2 puncte**

Partea a III-a (30p)

Argumentează, într-o compunere de 1-2 pagini, identificarea textului de la punctul I drept un decupaj dintr-un act de comedie.

În elaborarea lucrării tale vei avea în vedere reperele:

- relaţia autor-personaje, la nivelul textului/ operei;
- precizarea, în text, a cel puţin două caracteristici ale comediei şi ilustrarea lor;
- evidenţierea particularităţilor mijloacelor artistice folosite de autor, în acest text;
- relevarea tipurilor de comic şi a rolului acestor categorii estetice în definirea comediei ca specie distinctă a genului dramatic.

Scanned with OKEN Scanner

unitatea de pregătire
38

Evaluare

Partea I (50p)

Citește cu atenție textul de mai jos:

E vremea rozelor ce mor,
Mor în grădini și mor și-n mine-
Ș-au fost atât de viață pline,
Și azi se sting așa ușor.

În tot, se simte un fior,
O jale e în orișicine.
E vremea rozelor ce mor-
Mor în grădini, și mor și-n mine.

Pe sub amurgu-ntristător,
Curg vălmășaguri de suspine,
Și-n marea noapte care vine
Duioase-și pleacă fruntea lor...-

E vremea rozelor ce mor.

(Alexandru Macedonski – *Rondelul rozelor ce mor*)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Înțelegerea textului

1. Selectează un vers care să indice prezența eului liric. **2 puncte**
2. Indică două personificări folosite în text. **2 puncte**
3. Comentează efectul stilistic obținut prin repetiția versului: „*E vremea rozelor ce mor*". **2 puncte**
4. Explică semnificația versurilor: „*Mor în grădini și mor și-n mine*". **2 puncte**
5. Identifică cele două repere cromatice ale acestui macrocosm reflectat liric. **2 puncte**

B. Limba română

6. Motivează folosirea cratimei în secvențele „*și-n*" și „*s-au*". **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

7. Indică două cuvinte din familia lexicală a cuvântului „*duios*". **4 puncte**

8. Stabileşte două sinonime, în text, pentru cuvintele „*jale*" şi, respectiv, „*amurgu*". **4 puncte**

9. Reconstruieşte procesul derivativ pentru cuvintele „*întristător*" şi „*vălmăşaguri*". **4 puncte**

10. Numeşte cele două valori ale cuvântului „*şi*", din text. **4 puncte**

11. Identifică felul predicatelor din primul vers. **4 puncte**

12. Indică două pronume personale diferite, din text, cu funcţiile acestora. **4 puncte**

13. Realizează expansiunea cuvântului „*marea*" în propoziţia corespunzătoare, identificând şi felul propoziţiei. **4 puncte**

14. Transcrie o propoziţie secundară, identificând tipul de subordonată. **4 puncte**

15. Explică folosirea punctelor de suspensie, urmate de linia de pauză, în textul citat. **4 puncte**

Partea a II-a (10p)

Te numeşti Amalia/ Aurel Iordan, eşti elev/ ă în clasa a VIII-a la Şcoala Generală „Tudor Arghezi", din Brăila şi doreşti să te transferi la Şcoala Generală „Lucian Blaga", din acelaşi oraş. Întocmeşte o cerere către directorul şcolii tale, prin care îl informezi despre intenţia ta, motivând dorinţa de transfer.

În cererea ta trebuie:

- să utilizezi convenţiile specifice stilului oficial; **4 puncte**
- să ai conţinutul şi structura adecvate; **4 puncte**
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie. **2 puncte**

Partea a III-a (30p)

Argumentează, într-o compunere de 1-2 pagini, apartenenţa textului citat la punctul I la genul liric.

În realizarea compunerii tale, vei avea în vedere următoarele repere:

- relevarea ipostazei autorului în text;
- precizarea folosirii, în text, a cel puţin patru trăsături ale genului;
- ilustrarea caracteristicilor pe textul indicat;
- evidenţierea rolului mijloacelor artistice specifice genului, în text (eventual prin similitudine cu alte opere ale genului).

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTE PENTRU PERFORMANȚĂ ȘCOLARĂ ȘI OLIMPIADE

TESTUL 1

Partea I

Alcătuiește o compunere liberă de o pagină, care să aibă următorul început:

„Discreția și prudența îi dictau să se retragă și necunoscutul ocoli trunchiul copacului, ca să plece fără să fie văzut, când un zgomot îi atrase atenția"

În redactarea compunerii urmărește reperele:

- integrarea corectă, firească a compoziției, începutului dat;
- evidențierea unor stări, sentimente în concordanță cu mesajul textului;
- elemente de expresivitate artistică.

Partea a II-a

Scrie o compunere de 20-25 de rânduri, în care să interpretezi versurile următoare, având ca reper următoarele cerințe:

- evidențiază tema poeziei;
- motivează titlul;
- relevarea unor mijloace artistice prezente în text.

„În Patrie mă simt eu pe pământ
Precum stejarul unui loc anume
Să fiu mișcat în taină de un vânt
Și să mă cheme pe un singur nume
Mă stăpânesc-același liber cer
Și-aceleași stele noaptea se anină
Deasupra creștetului meu
Când roua lină cade pe coline
Și când lină cade pe coline
Și când e toamnă-n lume îndeajuns
Și-ncepe bocetu-n frunzare
Să-mi strâng coroana tainică de foc
Și să mă mut acolo după soare."

(Ion Alexandru – *Statornicie*)

Partea a III-a

1. Motivează scrierea cu majusculă a cuvântului „*Patrie*".

2. Transformă în diminutive și augmentative următoarele cuvinte: *carte, față, ramură, nas.*

Scanned with OKEN Scanner

3 Desparte în silabe următoarele cuvinte: *audiență, Ecuador, instinctiv, portchei, dezagreabil, unguent, preexistent, anorganic.*

4 Dați un sinonim neologic pentru cuvintele: *diată, surghiun, sfetnic, stih.*

5 Găsește patru cuvinte în componența cărora intră prefixoidul „*bio*".

6 Precizează sensul cuvântului „*toamnă*" din poezia lui Ion Alexandru „*Statornicie*".

7 Stabilește valoarea sintactică a cuvintelor din următorul vers: „*Să fiu mișcat în taină de un vânt*".

8 Completează spațiile punctate cu verbul „*a fi*":
a. ..... foarte atentă, a receptat cu exactitate sensul textului.
b. Nu ..... tristă!
c. Să ..... respectuoasă cu cei din jur.
d. Aș ..... plecat în excursie!

9 Precizează valorile morfologice ale cuvântului „*înainte*".

10 Extrage propoziția principală din următorul text:

„Și dacă ramuri bat în geam
Și se cutremur plopii
E ca în minte să te am
Și-ncet să te apropii."
(Mihai Eminescu)

TESTUL 2

Partea I

Scrie o compunere de cel mult 1 pagină, pornind de la următoarea cugetare:
„*Amintirile – o muzică ce vine de undeva, de dincolo de orizont.*" (G. Ibrăileanu)
În redactarea compunerii urmărește reperele:
- viziunea personală, subiectivă asupra noțiunii de amintire;
- logica exprimării ideilor;
- expresivitatea artistică, realizată prin folosirea adecvată a figurilor de stil și a imaginilor artistice;

Partea a II-a

Redactează o compunere de 20-30 de rânduri, în care să comentezi versurile următoare, având în vedere următoarele repere:
- motivul salcâmului;
- încadrarea în temă;
- elemente de prozodie.

„Ah! în curând satul în vale-amuțește,
Ah! În curând pasu-mi spre tine grăbește;

Scanned with OKEN Scanner

Lângă salcâm sta-vom noi noaptea întreagă,
Ore întregi spune-ți-voi cât îmi ești de dragă.

Ne-om răzima capete-unul de altul
Și surâzând vom adormi sub înaltul,
Vechiul salcâm. – Astfel de noapte bogată,
Cine pe ea n-ar da viața lui toată?"

(M. Eminescu – *Sara pe deal*)

Partea a III-a

1 Menționează patru cuvinte care să conțină următorii diftongi: *ea, ia, eo, ie.*

2 Marchează silabele accentuate din următoarele cuvinte: *decor, nouăsprezece, pseudoștiință, veveriță, dromader, vizită, albină, omletă.*

3 Precizează în ce categorie a vocabularului (masa vocabularului sau vocabularul fundamental) încadrați cuvintele de mai jos: *pâine, apă, ceaslov, luni, bișfari, a mânca, alb, darling, monșer, laser.*

4 Precizează funcția sintactică a cuvântului subliniat: *„În viața-mi tulburată am avut și multe bucurii."*
a. atribut adjectival;
b. atribut pronominal;
c. complement indirect.

5 Cuvântul *fiabil* înseamnă:
a. care se sparge ușor;
b. care se sfarmă ușor;
c. care are capacitate de funcționare.

6 Alcătuiește două enunțuri în care adverbul *cum* să îndeplinească funcții sintactice diferite.

7 Alcătuiește o frază din propozițiile de la **a** și **b**.
a. Băiatul acela este fratele meu. Am trecut pe lângă băiat.
b. Am rezolvat un exercițiu. Acest exercițiu se află în manual.

8 Alcătuiește enunțuri în care atributul substantival apozițional să se afle în cazul acuzativ și dativ.

9 Specificați valoarea sintactică a cuvintelor subliniate din următorul text:
„Fiilor! Noi încă am fost nu o dată în împrejurări grele, cum sunteți voi astăzi ... ne-am luptat ca români pentru pământul și numele nostru, ca să vi-l lăsăm vouă dimpreună cu limba noastră cea dulce, ca cerul sub care s-a născut."

(S. Bărnuțiu)

10 Extrage o propoziție subordonată atributivă și o propoziție subordonată concesivă din textul de mai jos:
„Omul e făcut să domine universul și îl și domină, chiar dacă fizic este pentru moment complicat pentru el să părăsească planeta pe care s-a născut."

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 3

Partea I

Realizează o descriere subiectivă de 30-40 de rânduri, cu titlul *„Amurg de mai”* , în care să inserezi un scurt dialog.
În redactarea compunerii urmăreşte următoarele repere:
- viziunea,personală, subiectivă asupra tabloului de natură;
- inserarea firească a dialogului şi fluiditatea exprimării;
- expresivitatea artistică (să fie prezente procedee şi mijloace artistice adecvate conţinutului).

Partea a II-a

Scrie o compunere de 20-25 de rânduri, în care să comentezi versurile următoare, având ca repere următoarele cerinţe:
- evidenţiază prezenţa eului liric;
- explică valoarea metaforică a imaginii ceasului;
- identifică versificaţia versurilor.

„Când cu gene ostenite sara suflă-n lumânare,
Doar ceasornicul urmează lung-a timpului cărare,
Căci perdelele-ntr-o parte când le dai, şi în odaie
Luna varsă peste toate voluptoasa ei văpaie,
Ea din noaptea amintirii o vecie-ntreagă scoate
De dureri, pe care însă le simţim ca-n vis pe toate.”

(Mihai Eminescu – *Scrisoarea I*)

Partea a III-a

1. Transcrie fonetic cuvântul *ceasornic* şi precizează câte sunete şi câte litere conţine.

2. Scrie două forme de plural ale cuvântului *timp* şi alcătuieşte enunţuri cu ele.

3. Analizează sintactic cuvintele subliniate din versul următor: *„Doar ceasornicul urmează lung-a timpului cărare”*.

4. Precizează cazul cuvintelor subliniate din următoarele enunţuri:
a. Îi era nepot mamei.
b. S-a comportat conform aşteptărilor.
c. În juru-i erau mulţi oameni.
d. Din cauza voastră s-au întârziat lucrările.

5. Menţionează valoarea sintactică a cuvintelor subliniate, apoi efectuaţi extinderea: E bine de ştiut; A învăţa înseamnă a şti; Expresiile de consemnat sunt importante.

6. Care sunt formele de genitiv plural ale următoarelor adjective compuse: *nou-venit, nou-născut, liber-cugetător, drept-credincios*.

7. Scrie două verbe şi două conjuncţii compuse prin contopire.

8. Să se alcătuiască patru enunţuri în care substantive în cazul dativ să aibă ca termeni regenţi: un verb, o locuţiune verbală, un substantiv şi un adjectiv indiferent de funcţia sintactică.

Scanned with OKEN Scanner

9 Scrie patru locuțiuni (expresii) în componența cărora intră cuvântul *ochi*.

10 Rescrie propozițiile subordonate din textul următor și precizează felul lor:

„Ceea ce vreau numai să spun, ca o floare umilă pe care o arunc pe mormântul tău încă deschis e că ți-am iubit sufletul și opera de etern revoltat."

(N. D. Cocea, *I.L. Caragiale*)

TESTUL 4

Partea I

Scrie o compunere de o pagină, intitulată *„O lume a gândurilor"*, având ca suport următorul vers:

„Turma visurilor mele eu le pasc ca oi de aur" (M. Eminescu)

În redactarea compunerii urmărește următoarele repere:

- o viziune personală, subiectivă, cu idei originale;
- receptarea corectă a înțelesului versului dat;
- expresivitate artistică.

Partea a II-a

Redactează o compunere de 20-30 de rânduri, în care să interpretezi versurile următoare, având ca reper următoarele cerințe:

- evidențierea temei poeziei;
- coordonata temporală-valoare simbolică;
- elemente de prozodie.

„În cer
Bate o oră de bronz și de fier.
Într-o stea
Bătu ora de catifea.
Ora de pâslă bate
În turla din cetate.
În ora de lână
S-aude vremea bătrână
Și se sfâșie
Ora de hârtie.
Lângă domnescul epitaf
Bate glasul orei de praf.
Azi noapte, soră,
N-a mai bătut nici o oră."

(T. Arghezi – *Ceasul d-apoi*)

Partea a III-a

1 Barează cuvintele scrise greșit: *statul, iepure, eșire, marția, smeu, gleznă, pleonazm, premiză, grimasă.*

2 În fraza *„O rămâi, rămâi la mine/ Te iubesc atât de mult..."* *„o"* este:

a. pronume personal; **b.** interjecție;
c. adjectiv pronominal nehotărât; **d.** articol nehotărât.

Scanned with OKEN Scanner

3 Precizează sensul următoarelor construcții: *a da ortul popii*; *a trage la aghioase*; *a da cu tifla*; *a o lua la sănătoasa*; *de bună seamă*.

4 Precizează valorile lui „*a*" din următoarele enunțuri:
a. Miroase a primăvară.
b. De-a veni mai devreme!
c. A noastră este câștigătoare.
d. A! ce frumos interpretezi!

5 Transcrie textul următor, corectând greșelile de ortografie și punctuație:

„Murgule murgușul meu,
Ce mi tea dat taică-meu
Datumite-a deajutor
La nevoie și la zor."

(Literatura populară)

6 Precizează valoarea morfologică a verbului „*a fi*" din enunțurile următoare:

„Acești domni au fost acuzați că ar fi trimis în Elveția valori stoarse din bunurile naționale; e foarte posibil să fi trimis, e chiar neverosimil să fie în visterie."

(M. Preda)

7 Ortografiați următoarele substantive proprii: Ügo, Siler, Șecspir, Rasin, Pilat, Dostoievschi, Gheote, Gogën.

8 Precizează valorile morfologice ale lui „*ce*" din enunțurile următoare:
a. E de mirare ce bine gândește.
b. Nu știu ce element lipsește.
c. Ce este cromul?
d. Ce ai adus tu este o mostră necesară.

9 Scrieți valoarea morfologică a cuvintelor subliniate, analizându-le și precizând funcția sintactică: „*Orice progres real se operează nu în afară, ci înăuntrul oamenilor.*"

10 Prin procedeul extinderii, transformă în propoziții subordonate, cuvintele subliniate și precizează felul propozițiilor:
a. Leneșul mai mult aleargă.
b. Este bine a citi zilnic.
c. Fructele coapte sunt mai apreciate.
d. El s-a săturat alergând zilnic.

TESTUL 5

Partea I

Realizează o compunere de 30-40 de rânduri, care să conțină un scurt dialog în care să fie prezentă următoarea afirmație a unuia dintre personaje:

„– Cel mai fericit lucru era să te urci pe o scară destul de înaltă, să intri în subsoara podului, să-i adulmeci fânul care nu minte niciodată și de acolo să sari în noapte cu o umbrelă, ca în vremea copilăriei."

(E. Jebeleanu)

Scanned with OKEN Scanner

În redactarea compunerii urmărește următoarele repere:
- integrarea corectă, firească a afirmației date în contextul compunerii;
- logica exprimării ideilor;
- expresivitate artistică; folosirea adecvată a unor modalități de reliefare a atmosferei.

Partea a II-a

Scrie o compunere de 20-25 de rânduri, în care să comentezi versurile indicate, având ca reper următoarele cerințe:
- prezența eului liric;
- indică cel puțin o figură de stil prezentă în text și explică rolul ei în context;
- semnalează prezența umană în text.

„Ce frumoase instrumente de muzică sunt peștii
în acest glas străveziu ca un acvariu
toporași toporași alunecă în oglinzile somnului
tâmplele se înfioară ca fetele la horă
și noaptea pune o rugină pe fiecare măr domnesc.
Un clopot de ape. Respirarea, dar câmpurile
Poartă funde de fum și pădurea e o fereastră de răcoare
Stele ca unghiile rănesc aerul,
Pe mâini toamna desface o lumină."

(Ilarie Voronca – *Păuni culorile năvălesc în priviri*)

Partea a III-a

1 Transcrie fonetic cuvintele următoare: *ghiaur, geam, cheamă, ceas, baci, veghe, chiabur, cicoare.*

2 Dați exemple de două cuvinte monosilabice și două cuvinte plurisilabice.

3 Scrie patru enunțuri care să demonstreze polisemia cuvântului „*dulce*".

4 Subliniază forma corectă: *aeropag-areopag; funeralii-funerarii; fratricid-fraticid; escortă-excortă; pantonimă-pantomină; spicher-șpicher; repercusiune-repercursiune; juvaer-giuvaer.*

5 Rescrie corect următoarea frază:
„Nu fii trist, ci fii vesel, întrucât fii tăi – dealtfel și proprii-mii fii – sunt copii foarte buni."

6 Alege, prin rescriere, formele corecte:
a. *ar zace* sau *ar zăcea*
b. *ar plăcea* sau *ar place*
c. *nu fii singur* sau *nu fi singur*
d. *eu continuu* sau *eu continui*
e. *eu contemplu* sau *eu contemplez*
f. *eu enumer* sau *eu enumăr*
g. *el se dumeri* sau *el se dumiri*
h. *el se enervă* sau *el se inervă*

7 Scrie corect următoarele cuvinte: *lid; vat; blö; jip.*

Scanned with OKEN Scanner

8 Rescrie neologismele din textul următor:

„Cu totul ostenit în felul său, om al timpului modern, deocamdată blazat în cuget, iubitor de antiteze cam exagerate, reflexiv mai peste marginile iertate, până acum aşa de puţin format, încât ne vine greu să-l citãm îndată după Alecsandri, dar în fine poet, poate în toată puterea cuvântului, este d. Mihai Eminescu." (Titu Maiorescu)

9 Scrie două enunţuri cu paronimele *releva-revela.*

10 Delimitaţi textul şi extrageţi propoziţiile subiective şi predicative:

„Am răspuns la toate acestea că nu cunosc nimic despre aceste fapte, dar că ce importă e că identitatea de interese a fost proclamată de şefii ambelor guverne, că nimeni nu poate face o vină României de sforţările ce face pentru a menţine Înţelegerea. Impresia mai e că nu s-a voit aici să se rupă România de Franţa."

(N. Titulescu – *Documente diplomatice*)

TESTUL 6

Partea I

Alcătuieşte într-o pagină un portret al marelui poet, Mihai Eminescu, pornind de la versurile lui Alexandru Vlahuţă:

„Să plângi tu plânsul tuturora
Din zbuciumul eternei lupte,
Să zmulgi fulgerătoare versuri,
Bucăţi din inima ta rupte..."

În redactarea compunerii urmăreşte următoarele repere:

- realizarea unei compuneri în care să fie prezente particularităţi ale creativităţii marelui poet într-un stil artistic;
- punctarea adecvată a unor momente din viaţa artistică a poetului;
- vocea autorului-povestitor să fie potrivită acestui tip de creaţie.

Partea a II-a

Scrie o compunere de 30 de rânduri în care să interpretezi versurile poeziei lui Nichita Stănescu, având în vedere următoarele repere:

- evidenţiază procedeul pe care este structurată poezia;
- soarele – cuvânt-cheie cu semnificaţii deosebite;
- omul – ipostază a *„emoţiei copleşitoare"*.

„Din punctul de vedere-al copacilor,
soarele-i o dungă de căldură,
oamenii – o emoţie copleşitoare...
Ei sunt nişte fructe plimbătoare
ale unui pom cu mult mai mare!

Din punctul de vedere-al pietrelor,
soarele-i o piatră căzătoare,
oamenii-s o lină apăsare...
Sunt mişcare – adăugată la mişcare,
şi lumina ce-o zăreşti, din soare!

Scanned with OKEN Scanner

Din punctul de vedere-al aerului,
soarele-i un aer plin de păsări,
aripă în aripă zbătând.
Oamenii sunt păsări nemaiîntâlnite,
cu aripile crescute înăuntru,
care bat, plutind, planând,
într-un aer mai curat – care e gândul!"

(Nichita Stănescu – *Lauda omului*)

Partea a III-a

1 Despărțiți în silabe cuvintele de mai jos: *audiență, sculptural, cablare, expropria, dezagreabil, unguent, dezarmoniza, interacțiune.*

2 Rescrie neologismele din textul următor:

„Cu totul ostenit în felul său, om al timpului modern, deocamdată blazat în cuget, iubitor de antiteze cam exagerate, reflexiv mai peste marginile iertate, până acum așa de puțin format, încât ne vine greu să-l citățm îndată după Alecsandri, dar în fine poet, poate în toată puterea cuvântului, este d. Mihai Eminescu." (Titu Maiorescu)

3 Alege prin rescriere varianta corectă:
a. *locutor*: ascultător; vorbitor
b. *solvabil*: care este bun de plată; care se dizolvă ușor
c. *trivial*: vulgar; echivoc

4 Rescrie cuvintele care și-au schimbat valoarea morfologică, precizând din ce părți de vorbire provin:
a. *„Din sânul vecinicului ieri*
Trăiește azi ce moare."
b. *„Căci astăzi dacă mai ascult*
Nimicurile-aceste."
c. *„Acest cuvânt, Divino, mai zi-l o dată, zi-l."*

5 Precizează valoarea sintactică a cuvintelor din versurile următoare:

„Patria mea e poporul acesta
În mijlocul căruia am răsărit."

(Z. Stancu – *Patria*)

6 Scrie patru enunțuri în care pronumele interogativ să aibă funcții sintactice diferite, la cazuri diferite.

7 Scrie două cuvinte care să stea la baza formării unui cuvânt compus, a unui derivat și a unui cuvânt rezultat din schimbarea valorii gramaticale.

8 Scrie enunțuri cu următoarele subordonate introduse prin elementul relațional *ca să*: propoziție subordonată circumstanțială de scop; propoziție subordonată subiectivă; propoziție subordonată predicativă; propoziție subordonată consecutivă.

9 Precizează termenii regenți ai complementului indirect din următoarele enunțuri.
a. Desenează copiilor o gospodărie țărănească.
b. El este un om dornic a rezolva problemele copiilor.

Scanned with OKEN Scanner

c. Este mai bine pentru el să câştige astăzi concursul.
d. Vai de el!

10 Extrage din text, dacă există, propoziţiile subordonate consecutive.

„Vă aduc la cunoştinţă, scumpii mei domni, că avem destul de multe date ca să fim convinşi că bunului nostru coleg nu-i este avantajos ce i s-a propus lucru care e de înţeles, încât fie-mi permis a avansa o altă soluţie, una inevitabil contrară variantei anterioare."

TESTUL 7

Partea I

Compune o povestire fantastică, de 1-2 pagini, care să cuprindă următorul text iniţial:

„Doi marţieni mărunţi păşesc pe lângă autostradă. Prin jur – pustiu, totul vibrează de căldură."

(Krunoslav Gerhard)

În redactarea compunerii urmăreşte reperele:
- realizarea unui conţinut care să fie adecvat textului iniţial;
- cursivitatea textului; logica ideilor exprimate;
- utilizarea unor modalităţi de expresie, adecvate unor texte cu elemente fantastice.

Partea a II-a

Alcătuieşte o compunere de 20-30 de rânduri, în care să interpretezi versurile de mai jos, având ca reper următoarele cerinţe:
- explică rolul antitezei, în perspectiva efectului stilistic al versurilor;
- precizează sensul verbelor: *a mânji* şi *a cârpi*;
- încadrează versurile într-o temă specific eminesciană.

„Voi, pierduţi în gânduri sânte, convorbeaţi cu idealuri;
Noi cârpim cerul cu stele, noi mânjim marea cu valuri,
Căci al nostru-i sur şi rece – marea noastră-i de îngheţ.
Voi urmaţi cu repejune cugetările regine,
Când, plutind pe aripi sânte printre stelele senine,
Pe-a lor urme luminoase voi asemenea mergeţi."

(M. Eminescu – *Epigonii*)

Partea a III-a

1 Menţionează cum s-au format următoarele cuvinte: *totodată, reîntinerire, ASIROM, prim-ministru, cumsecade, UNITER, bunăvoinţă, vicepreşedinte.*

2 Scrie pluralul următoarelor cuvinte: *copertă, piuă, monedă, căpşună, prolix, tarif, coală, duzină.*

3 Precizează valoarea morfologică a următoarelor locuţiuni: *Doamne fereşte!; până ce; nu ştiu cine; înainte să; în timpul; la locul lui; foc de paie; în zadar.*

4 Scrie patru clişee internaţionale în care intră un nume propriu.

Scanned with OKEN Scanner

5. Alcătuiește enunțuri care să conțină cuvântul „*tot*" cu următoarele valori morfologice: adverb; pronume; adjectiv pronominal; substantiv.

6. Alcătuiește două enunțuri după schema de mai jos, subordonatele având ca elemente regente verbele *a fi* și *a însemna*.

SB – PP – PR

7. Construiți enunțuri în care să folosiți un paronim și un sinonim pentru cuvintele: *original*, *eminent*, *imersiune*, *insera*.

8. Alcătuiește două enunțuri în care pronumele *ea* să fie, pe rând, în cazurile acuzativ și genitiv, cu funcție sintactică de complement circumstanțial de cauză.

9. Corectează greșelile din text, rescriind corect textul următor:

„*La ora doisprezece, Alina și Gheorghe și ceilalți frați ai săi i-au comunicat maică-și că a greșit printr-o eroare datorită prietenilor.*"

10. Alcătuiește enunțuri care să conțină toate subordonatele posibile după propoziția regentă: „Învață".

TESTUL 8

Partea I

Compune un text narativ care să conțină următoarea frază finală:

„*Umpleți-vă privirile cu ultimele adieri ale asfințitului care revarsă liniște asupra pragului dintre cer și pământ.*"

(Mihail Sadoveanu)

În redactarea compunerii să fie prezente următoarele repere:

- integrarea corectă în compoziție a frazei finale;
- logica exprimării ideilor;
- expresivitatea artistică a compunerii.

Partea a II-a

Redactează o compunere de 20-30 de rânduri, în care să comentezi versurile de mai jos, având ca reper următoarele cerințe:

- precizează mitul literar prezent în versurile poeziei;
- explică titlul poeziei;
- enumeră câteva motive prezente în poezie.

„Stă în codru fără slavă
mare pasăre bolnavă
Naltă stă sub cerul mic
și n-o vindecă nimic,
Numai rouă dac-ar bea
cu cenușă, scrum de stea.
Se tot uită-n sus bolnavă
la cea stea peste dumbravă"

(Lucian Blaga – *Stă în codru fără slavă*)

Scanned with OKEN Scanner

Partea a III-a

1. Desparte în silabe următoarele cuvinte: *bojdeucă, conştiincios, coafeză, mausoleu, insignifiant, sublimare, peremptoriu, leoarcă.*

2. Alcătuieşte locuţiuni care să conţină următoarele cuvinte: *cuc, lulea, buştean, butuc, bocnă, cobză, mâlc.*

3. Exemplifică procedeul compunerii prin exemplificări pentru toate părţile de vorbire.

4. Rescrie forma corectă: *ansamblu-asambla, becisnic-bicisnic, escadrilă-excadrilă, hilar-ilar, ostatic-ostatec, proroc-prooroc, veşteji-vesteji, zăpuşeală-zăpuşală.*

5. Scrie enunţuri în care „*de*" să fie, pe rând, pronume, prepoziţie, conjuncţie, interjecţie.

6. Alcătuieşte un enunţ în care să existe un predicat nominal cu nume predicativ multiplu în componenţa căruia să existe şi o propoziţie.

7. Scrie o frază în care o propoziţie predicativă să aibă ca element regent verbul *a deveni* la un mod nepersonal.

8. Alcătuieşte patru expresii în componenţa cărora să intre cuvântul „*una*".

9. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor din textul următor:

„Unchiaşul avea o fată de la nevasta dintâi, căci amândoi mai fuseseră căsătoriţi o dată." (Folclor)

10. Precizează felul propoziţiilor subordonate din următorul text:

„Ceea ce se iveşte la fereastra unei mănăstiri de călugăriţe are totdeauna ceva tainic şi plin de farmec. Acolo, chiar dacă e bătrână, femeia pare tânără, chiar urâtă, pare frumoasă, lucrurile sunt cum ne par ele."

(Ion Slavici – *Mara*)

TESTUL 9

Partea I

Alcătuieşte o compunere de 1-2 pagini, intitulată „*Târziu de toamnă în parc*", valorificând versurile poetului Tudor Arghezi:

„Prin singurătatea lui brumar
Se risipeşte parcul, cât cuprinzi,
Învăluit în somnul funerar
Molifţi, câţiva, s-au întâlnit departe,
Pe când murmurul parcului se roagă..."

În redactarea compunerii porneşte de la reperele următoare:

- valorificarea ideatică a versurilor date;
- viziunea personală, subiectivă asupra toamnei târzii în parc;
- expresivitatea artistică a compunerii.

Scanned with OKEN Scanner

Partea a II-a

Scrie o compunere de 20-30 de rânduri, în care să interpretezi versurile de mai jos, având ca reper următoarele cerințe:

- precizează tema poeziei;
- semnificația cuvântului *„vamă”*;
- elemente de versificație.

„Se bate miezul nopții în clopotul de-aramă,
Și somnul, vameș vieții, nu vrea să-mi ieie vamă;
Pe căi bătute-adesea vrea mintea să mă poarte,
S-asemăn între-olaltă viață și cu moarte;
Ci cumpăna gândirii-mi și azi nu se mai schimbă,
Căci între amândouă stă neclintită limbă.”

(M. Eminescu – *Se bate miezul nopții*)

Partea a III-a

1 Pune corect accentul pe vocalele accentuate din versurile următoare:
„Doină, doină, cântec dulce,
Când te-aud nu m-aș mai duce.”

2 Scrie enunțuri în care să dovedești omonimia cuvintelor: *cursă, lac, cer, sare.*

3 Scrie un sinonim neologic pentru următoarele cuvinte: *cinstit, pătimaș, dușmănos, singurătate, credincios, nălucă, a cere.*

4 Precizează paronimele următoarelor cuvinte: *a colabora, concesie, stilizat, insolubil, ordinal, albastru, a releva, imersiune.*

5 Explicați tipul greșelilor din următoarele enunțuri.
a. A ținut o alocuțiune scurtă.
b. Au colaborat împreună la textul citit.
c. S-au revăzut din nou în toamnă.
d. Au revenit iarăși în țară.

6 Scrie două substantive care au la singular două forme și două substantive care au forme multiple de plural.

7 Scrie un enunț în care cuvântul *nimic* să fie substantiv și două enunțuri în care același cuvânt să intre în compoziția unor locuțiuni(adjectivale sau adverbiale).

8 Scrie enunțuri în care verbele *a fi, a părea, a ajunge* și *a însemna* să fie, pe rând, verbe copulative și predicative.

9 Analizează sintactic cuvintele din versurile următoare:
„Trecut-au anii ca nouri lungi pe șesuri
Și niciodată n-or să vie iară.”

10 Extrage cuvintele, expresiile, propozițiile sau frazele incidente din textele de mai jos:
a. Consider, zise Ion, că putem recondiționa tabloul.
b. Vine, de bună seamă, cu multă întârziere.
c. Va aduce, desigur, cu întârziere.
d. – Mă străduiesc, continuă ea cu glas tare și ațintindu-și ochii spre el, să apăr de răuvoitori aceste valori.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 10

Partea I

Alcătuiește o compunere de 1-2 pagini, în care să folosești inserția și în care să conțină ca situație finală următoarea frază:
„Abia atunci și-a dat seama că la bine ți se răspunde cu bine."
În redactarea compunerii pornește de la următoarele repere:
- include o întâmplare, prin intermediul inserției, într-o compoziție care să concorde cu situația finală;
- crearea unui univers cu personaje capabile să intervină într-o notă de veselie, de umor;
- expresivitatea artistică a compunerii.

Partea a II-a

Comentează în 20-30 de rânduri versurile de mai jos, având ca reper următoarele cerințe:
- timbrul personal, direct al poetului;
- ipostaze ale eului liric;
- condiția de „*mag*" a poetului.

„Pierdut în suferința nimicniciei mele,
Ca frunza de pe apă, ca fulgerul în chaos,
M-am închinat ca magul la soare și la stele
Să-ngăduie intrarea-mi în vecinicul repaos;
Nimic să nu se-audă de umbra vieții mele,
Să trec ca o suflare, un sunet, o scânteie,
Ca lacrima ce-o varsă zadarnic o femeie...,
Zadarnica mea minte de visuri e o schele.

Căci ce-i poetu-n lume și astăzi ce-i poetul?"

(M. Eminescu – *Pierdut în suferință*)

Partea a III-a

1. Scrie familia lexicală a cuvântului „*înalt*" (minim cinci cuvinte).

2. Rescrie corect cuvintele scrise greșit:
a. Proprii mei copi m-au întâlnit astăzi.
b. Vom apare la televizor mâine.
c. Șterge-ți tabla acea.
d. Însuși profesoara a intonat imnul.

3. Folosește următoarele cuvinte cu valoarea adverbială: *iar, și, rănit, luni, îndoit, ce, mult.*

4. Scrie sensurile următoarelor cuvinte și alcătuiește enunțuri cu ele: *fortuit, agilitate, oneros, a insinua, insolent, presant, coercitiv, pios.*

5. Alcătuiește enunțuri în care complementul de agent să aibă următoarele elemente regente: locuțiune verbală, verb la participiu, adjectiv, verb la supin.

Scanned with OKEN Scanner

6 Precizează felul propoziției subordonate introduse prin conjuncția *să*:
a. Trebuie să vin.
b. Doresc să plec.
c. Mă tem să cânt.
d. Mă grăbesc să aduc cadourile.
e. Să câștig și tot nu sunt mulțumit.
f. Alerg așa de repede să câștig concursul.

7 Selectează atributele din textul de mai jos și precizează felul lor:
„Deasupra capetelor obosite și moțăinde ale celor doi mineri se auzea un bâzâit neîntrerupt." (G. Bogza)

8 Scrie enunțuri în care complementul circumstanțial de timp să fie exprimat prin:
a. adverb sau locuțiune adverbială;
b. substantiv însoțit de o locuțiune prepozițională;
c. adjectiv cu prepoziție;
d. verb la gerunziu.

9 Alcătuiește enunțuri în care subiectul să fie exprimat prin verbe la moduri nepersonale. Efectuați ulterior extinderea lor în propoziții subordonate.

10 Menționează felul predicatelor și al propozițiilor subordonate din textul următor:
„Firesc ar fi fost să schimb slujba, dacă țineam să fiu în slujbă, și să trăiesc ca un fecior de bani gata, făcând cel mult politică."

TESTUL 11

Partea I

Alcătuiește într-o pagină, un portret artistic al unei femei.
În redactarea compunerii pornește de la următoarele repere:
- construirea unui portret unitar;
- evidențierea unor aspecte fizice și morale;
- expresivitatea artistică a compunerii.

Partea a II-a

Redactează o compunere de 20-30 de rânduri, în care să comentezi versurile indicate, având ca reper următoarele cerințe:
- elemente cromatice în poezie;
- locul comparației în unitatea compozițională;
- elemente ale stilului bacovian.

„Ca lacrimi mari de sânge
Curg frunze de pe ramuri, –
Și-nsângerat, amurgul
Pătrunde-ncet prin geamuri.

Pe dealurile-albastre,
De sânge urcă luna,
De sânge pare lacul,
Mai roș ca-ntotdeauna."

(G. Bacovia – *Amurg*)

Scanned with OKEN Scanner

Partea a III-a

1 Exemplifică opt situații de utilizare a cratimei.

2 Scrie forma de plural a următoarelor substantive: *crater*, *crochetă*, *chibrit*, *complex*, *colibri*, *învățătoare*, *bacalaureat*, *baiț*.

3 Desparte în silabe cuvintele: *oiște*, *optulea*, *diabolic*, *Claudiu*, *cianură*, *prodigios*, *somptuos*, *Ucraina*.

4 Scrie pluralul următoarelor adjective: *nou-apărut*, *sus-pus*, *așa-zis*, *nou-născut*.

5 Completează spațiile punctate cu adjectivul pronominal de întărire.

a. Fata ..... a rezolvat exercițiul.
b. Mie (fem.) ..... mi s-a oferit partea.
c. Ai mei (masc.) ..... au urcat pe scenă.
d. Fetele ..... au remarcat rezolvarea corectă.

6 Scrie cinci enunțuri în care să se demonstreze polisemia cuvântului „*a ține*".

7 Scrie valorile morfologice ale cuvântului „*fie*", exemplificând în propoziții sau fraze.

8 Scrie patru enunțuri care să conțină substantive invariabile și patru care să conțină substantive compuse.

9 Analizează sintactic verbele la moduri nepersonale din textul de mai jos:

„Părând pe veci a răsări,
Din urmă moartea-l paște,
Căci toți se nasc spre a muri
Și mor spre a se naște."

(M. Eminescu)

10 Scrie patru enunțuri în care propozițiile subiective să aibă ca element regent două locuțiuni verbale impersonale și două locuțiuni adverbiale.

TESTUL 12

Partea I

Scrie o compunere liberă, de cel mult o pagină, intitulată „*Anotimp pierdut*" în care să-ți exprimi regretul trecerii anotimpului crinilor, având ca suport compozițional versurile lui Al. Macedonski:

„În crini e beția cea rară:
Sunt albi, delicați, subțiratici,
Potirele lor au fanatici
Argint din a soarelui pară

Deși când atinși sunt de vară,
Mor pâlcuri sau mor singuratici,
În crini e beția cea rară;
Sunt albi, delicați, singuratici."

(Al. Macedonski – *Rondelul crinilor*)

Scanned with OKEN Scanner

În redactarea compunerii urmăreşte reperele:
- viziunea personală, subiectivă asupra cadrului natural descris;
- logica exprimării ideilor;
- expresivitatea artistică, realizată prin folosirea adecvată a figurilor de stil şi a imaginilor artistice.

Partea a II-a

Scrie o compunere de 20-30 de rânduri, în care să interpretezi textul următor, având ca reper următoarele cerinţe:
- reliefarea cadrului natural descris;
- menţionarea unor trăsături care să justifice aparenţa textului la genul liric;
- menţionarea unor convenţii stilistice.

„Ca ciocârliei ce-n văzduhuri
Spre soare ciripind se pierde,
Tot astfel sufletul îmi creşte
Când te revăd, câmpie verde!

În sfânta ta singurătate
De câte ori n-am rătăcit,
Şi-am adormit în iarba-ţi-naltă,
Sub cerul tău nemărginit!...”

(Şt. O. Iosif – *Câmpiei*)

Partea a III-a

1. Motivează utilizarea cratimei în structura „*ce-n*” din versurile părţii a doua.

2. Explică folosirea virgulei din versul: „*Când te revăd, câmpie verde!*”.

3. Scrie patru sinonime pentru cuvântul „*sfânta - sfânt*”.

4. Transcrie două cuvinte derivate (respectiv cu prefix şi sufix).

5. Subliniază forma corectă: va dispare – va dispărea; să se despartă – să se despărţească; miresii – miresei; îi va place – îi va plăcea; ar decade – ar decădea; taceţi – tăceţi; el agrează – el agreează.

6. Alcătuieşte patru fraze în care pronumele relativ „*care*” cu funcţia sintactică de subiect şi complement direct să introducă două propoziţii subordonate diferite. Precizează felul lor.

7. Precizează succesiunea valorilor morfologice ale lui „*i*” din enunţul: „*Î-i teamă că nu i-i mintea trează.*”
a. vb.copul. + pron.pers. + pron.pers. + vb.copul.;
b. pron.pers. + vb.copul. + pron.pers. + vb.copul.;
c. pron.pers. + vb.pred. + pron.pers. + vb.copul.

8. Barează termenii cu grafie eronată: fön, bisnes, jurisconsult, lied, cuvincios, filigram, delincvent, disloca.

9. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate şi valoarea lor morfologică. Mi-e teamă de el; A fost aşezată în faţa voastră; Şi-a băgat banii în chimir; Bucuria era de nedescris; Se baza pe tine.

Scanned with OKEN Scanner

10 Analizează textul următor, din punct de vedere al sintaxei frazei.

„Dar ce sunt azi îmi pare rău
Că n-am putut să fiu mereu."
(Ion Minulescu)

TESTUL 13

Partea I

Alcătuiește un text narativ de 1 pagină care să conțină un monolog interior care să redea gândurile unui personaj-copil, frământat de apariția unui O.Z.N. în satul său.
În redactarea compunerii urmărește următoarele repere:
- integrarea firească a monologului în contextul narativ;
- cursivitatea textului; logica ideilor exprimate;
- utilizarea unor modalități de expresie, adecvate unor texte cu elemente fantastice.

Partea a II-a

Scrie o compunere de 20-30 de rânduri, în care să comentezi versurile de mai jos, având în vedere următoarele repere:
- comentați conotația logică a ultimelor patru versuri;
- semnalați, la nivel stilistic, construcții figurate.
- semnificația cuvântului *Timp* scris cu majusculă.

„Mereu cerșim vieții ani mulți, așa-n neștire.
Ne răzvrătim, ne plângem de piericiunea noastră,
Și încă nu-nțelegem că fără de iubire
Se vestejește Timpul în noi ca floarea-n glastră;
Rupt din eternitate, el vrea tărâm asemeni
Din care-altoiul șubred să-și tragă sevă nouă;
Când Dragostea-i unica vecie dată nouă.
Ci-n van acum te mânii pe mine și m-arunci,
Minunile iubirii n-au stavile pe lume;
Ca Lazăr la auzul dulcioaselor porunci,
Oricând și ori de unde mă vei striga pe nume,
Chiar de-aș zăcea în groapă cu lespedea pe mine,
Tot m-aș scula din moarte ca să alerg la tine."

(Vasile Voiculescu – *Sonet*)

Partea a III-a

1 Extrage cuvintele care conțin diftongi, triftongi, hiat și menționează grupurile cerute din textul de mai jos.

„Iară luna argintie, ca un palid dulce soare,
Vrăji aduce peste lume printr-a stelelor ninsoare
Când în straturi luminoase basmele copile cresc." (M. Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

2. Precizează sensul cuvintelor următoare, alcătuind enunțuri cu ele: *solicitudine, ireal, salutar, specios, conjunctură, conjectură, elucidat, a eluda.*

3. Scrie opt enunțuri, în care cuvintele *noastră, obosită, iar, iute* să aibă valori morfologice diferite. Menționează-le!

4. Scrie trei enunțuri cu sinonimele cuvântului *pustiu.*

5. Alcătuiește trei enunțuri în care verbul *a despărți* să fie la cele trei diateze.

6. Alcătuiește câte două enunțuri cu forme diferite de plural ale următoarelor substantive: *difuzor, raport, termen, bob, arlechin.*

7. Rescrie forma corectă (pentru unele cuvinte sunt valabile ambele variante): ferăstrău-fierăstrău; fascicolă-fasciculă; fermoar-fermuar, alviță-halviță; abțibild-acțibild; dezmetic-besmetic; reiat-raiat; táxi-taxí.

8. Corectează greșelile din textele următoare:
a. Ceilalți co-naționali au reacționat, neagreind idea să aivă el mai multe drepturi.
b. Cu o voracitate ieșită din comun nu se sfiii să danseze toată noaptea.

9. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din următorul text:
„*Lăudată fie memoria marelui poet a cărui pană a știut să învie glorioase ale eroicului nostru trecut.*"

10. Scrie două enunțuri în care locuțiunea conjuncțională *pentru ca să* să introducă, pe rând, o propoziție subordonată circumstanțială de scop și o propoziție subordonată consecutivă.

TESTUL 14

Partea I

Descrieți în 30 de rânduri un peisaj nocturn, pornind de la următoarele versuri:

„Din izvoare și din gârle
Apa sună somnoroasă
.....
Neguri albe, strălucite
Naște luna argintie."

(M. Eminescu)

În redactarea compunerii urmărește următoarele repere:
- viziunea personală, subiectivă asupra cadrului natural descris;
- logica exprimării ideilor;
- expresivitatea artistică, realizată prin folosirea adecvată a figurilor de stil și a imaginilor artistice.

Partea a II-a

Scrie o compunere de 20-30 de rânduri, în care să comentezi versurile următoare, având ca reper următoarele cerințe:
- evidențierea ideilor poetice;

Scanned with OKEN Scanner

- reliefarea eului liric;
- semnificația unor imagini poetice.

„Lumea toată-i trecătoare,
Oamenii se trec și mor
Ca și miile de unde,
Ce un suflet le pătrunde,
Treierând necontenit
Sânul mării infinit.

Numai poetul,
Ca păsări ce zboară
Deasupra valurilor,
Trece peste nemărginirea timpului:
În ramurile gândului,
În sfintele lunci,
Unde păsări ca el
Se-ntrec în cântări."

(M. Eminescu – *Numai poetul*)

Partea a III-a

1 Transcrie din textul părții a doua un cuvânt derivat parasintetic.

2 Identifică în text două cuvinte care conțin un hiat și un diftong.

3 Motivează folosirea cratimei în structura *„se-ntrec"*.

4 Menționează valoarea morfologică a cuvântului *deasupra* din versul *„Deasupra valurilor"* și alcătuiește un enunț în care cuvântul *deasupra* să aibă altă valoare morfologică.

5 Dovedește polisemia verbului *„a trece"*, precizând cinci sensuri.

6 Scrie patru adverbe care nu au funcție sintactică.

7 Precizează funcția sintactică și valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din următorul enunț: *„Știu al cui elev ești tu."*

8 Transcrie propoziția sau propozițiile subiective din următorul text:

„Se poate crede că vreodată ce e foc sacru se va stinge
Și muștele că vor rămâne amăgitoare năluciri."

(Al. Macedonski)

9 Subliniază forma corectă: magaziner-magazioner; fantasmă-fantazmă; paradiziac-paradisiac; pleonazm-pleonasm.

10 Corectați, prin rescriere, enunțurile următoare:

a. La ora patrusprezece, Marina i-a comunicat maică-si că a greșit rezolvarea datorită colegei ei de bancă.

b. – Mie însumi, zise Ioana, mi-a prezentat datele problemei care a stabilit-o ieri.

Scanned with OKEN Scanner

Partea I

Compune o pagină descriptivă, în care să înfățișezi un peisaj de toamnă pornind de la versurile lui G. Bacovia:

„Scârție toamna din crengi ostenite
Pe garduri bătrâne."

În redactarea compunerii urmărește următoarele repere:

- adecvarea conținutului la cerință; valorificarea atmosferei ilustrate de versurile bacoviene;
- viziunea personală, subiectivă asupra cadrului natural descris;
- expresivitatea artistică, folosirea adecvată a figurilor de stil și a imaginilor artistice.

Partea a II-a

Interpretează versurile de mai jos, într-o compunere de 20-30 de rânduri, având ca reper următoarele cerințe:

- reliefează imaginile-cheie din cele două strofe;
- conturează semnificația *„Oltului"*, în textul dat;
- definește, pe scurt, stilul lui Goga.

„Mult iscusita vremii slovă
Nu spune clipa milostivă
Ce ne-a-nfrățit pe veci necazul
Și veselia deopotrivă...
Mărită fie dimineața
Ce-a săvârșit a noastră nuntă,
Bătrâne Olt! – cu buza arsă
Îți sărutăm unda căruntă.

În cetățuia ta de apă
Dorm cântecele noastre toate
Și fierbe tăinuita jale
A visurilor sfărâmate.
Tu împleteşti în curcubeie
Comoara lacrimilor noastre,
Și cel mai scump nisip tu-l duci
În vadul Dunării albastre."

(O. Goga – *Oltul*)

Partea a III-a

1 Scrie corect următoarele cuvinte: alură, dansing, Siuda de mehico, dizel, cozör, intermeţo, chivi, lös.

2 Desparte în silabe cuvintele următoare și arată ce regulă de despărțire ai aplicat: *jertfă, carte, suflu, afectuos, lună, aspru.*

3 Scrie sensurile următoarelor expresii: a pune la Index, Arca lui Noe, Cutia Pandorei, Jurământul lui Hippocrate, Înțelepciunea lui Solomon, Pasărea Phoenix, Nodul gordian, Patimile lui Iisus.

Scanned with OKEN Scanner

4 Precizează sinonimele următorilor termeni: *amiabil*, *ancestral*, *caduc*, *clement*, *a se confesa*, *echivoc*, *iminent*, *mag*.

5 Scrie enunțuri în care un verb la infinitiv să aibă opt funcții sintactice diferite.

6 Scrie opt enunțuri în care „*A*" să aibă valori morfologice diferite.

7 Scrie valoarea sintactică a verbului subliniat, din următoarele structuri: Nu poate <u>veni</u>; N-are cine mă <u>spăla</u>; N-a avut unde <u>pleca</u>; N-are ce <u>face</u>.

8 Rescrie varianta corectă:
a. Băiatul care/ căruia i-am dat cartea.
b. Povestea care/ pe care a citit-o în vacanță.
c. Am urcat pe un munte a cărui/ a cărei înălțime avea o mie de metri.
d. Ți-am adus o carte al cărei/ al cărui autor te interesează.

9 Scrie opt adverbe care nu au funcție sintactică.

10 Delimitează textul de mai jos, subliniază predicatele și specifică felul propozițiilor subordonate.

„Nu-i plăcea povestea ei pentru că nu voia să simtă nimeni că i se subrezește situația, și apoi nu-i plăcea pentru că femeia își dădea seama ce unealtă primejdioasă ținea în mâinile ei. Și cu toată patima lui, oricând ar fi vorba de o despărțire, deșteptăciunea și cunoștințele ei ar îngreuna lucrurile până la tulburare."

Scanned with OKEN Scanner

INFORMAȚII. SUGESTII. REZOLVĂRI

Partea întâi. UNITĂȚI DE PREGĂTIRE

UNITATEA NR. 1

A. 1. Se vizează încadrarea baladei pe baza elementelor de definiție și eliminarea confuziei cu genul liric (generată, eventual, de prezența elementelor de prozodie).

ATENȚIE! Genul epic cuprinde creații în proză sau în versuri, în care modalitatea de expunere dominantă este narațiunea, deosebindu-se de genul liric prin obiectivare și prin prezența naratorului proiectată (de obicei) în persoana a III-a (eul narativ).

2. Se urmărește încadrarea temei corect, fără greșeli de interpretare (aplicare parțială, confuzie cu motivele literare) etc.; este o temă existențială, care definește filozofia de viață și de moarte a unui popor, concepția sa despre relațiile omului cu lumea, sistemul său de valori și codul său etic.

3. Se urmărește înțelegerea corectă a textului și motivarea afirmațiilor cu ajutorul secvențelor de text (situația nespecifică a unui „omor" neaccidental, adus la cunoștință de „mioara năzdrăvană" este singura posibilă pentru a genera o „apreciere" de către om a vieții și morții, a valorilor autentice și a unui eventual „testament" care să cuprindă portretul său moral și, implicit, al întregului popor etc.; atitudinea este una de acceptare a destinului, în conformitate cu filozofia existențială a poporului român, care crede în armonia Firii și în triumful adevărului etc.); nivelul exprimării trebuie să susțină nivelul afirmațiilor.

4. Se urmărește identificarea corectă, în relație cu textul, a cel puțin patru motive (al transhumanței, al complotului, al mioarei năzdravane, al testamentului, al măicuței etc.) și comentarea lor în permanentă relație cu întregul textului.

5. Se urmărește motivarea apartenenței diverselor secvențe sau structuri, în mod preponderent, la unul dintre cele trei genuri (firul epic, prezența personajelor, a unui narator presupus etc./ genul epic; prezența dialogului, unitatea dramatică a tablourilor etc./ gen dramatic; confesiunea eului liric – ciobănașul, dezvoltarea imaginativă a discursului etc./ gen liric).

6. Se urmărește desprinderea explicației de registrul concretului familiar și interpretarea personajului în registru stilistic, în strânsă legătură cu motivul comuniunii/ comunicării om – natură.

7. Argumentele vor cuprinde referiri la arta gradării ascendente, la simetria secvențelor descriptive generatoare de armonie internă și externă, la bogăția semantică a celor trei construcții adverbiale etc.

8. Se vizează identificarea corectă (pe baza argumentării gradării ascendente a tragismului) a versurilor „Ș-oile s-or strânge/ Pe mine m-or plânge/ Cu lacrimi de sânge!"; comentariul trebuie să cuprindă opinii despre condiția umană tragică și despre formele de expresie ale durerii „ciobănașului" în deplină armonie cu natura etc.

9. Versurile identificate susțin credința poporului în corespondența dintre viața fiecărui om și existența particulară a unei stele: „la nunta mea/ A căzut o stea".

10. Compunerea vizează descifrarea metaforelor de maximă încărcătură simbolică dezvoltate din realitatea etnografică a suprapunerii ritualurilor de nuntă și de înmormântare; nu se ignoră partea stilistică (organizarea gradată până la metafora supremă „o mândră crăiasă/ a lumei mireasă" – Eternitatea) având ca efect inversarea registrelor (tristețea se transformă în fericire).

Scanned with OKEN Scanner

11. Caracterizarea urmăreşte, în paralel, datele portretului ideal al ciobănaşului – model/ arhetip masculin românesc, într-o totală simbioză cu natura (un summum redat prin selecţia elementelor peisajului românesc, la valoarea lor absolută) – şi al mamei, prototip al instinctului protector şi al durerii/ suferinţei după fiul predestinat a fi pierdut prin înseşi calităţile sale etc; nu se neglijează elementele stilistice (stilul direct/ intermediat, enumerarea, metafora descifrată etc.)

12. ***ATENŢIE!*** *Balada este o specie a genului epic în versuri, care conţine o naraţiune a unor întâmplări din timpuri trecute/ imemoriale, cu personaje puţine şi intrigă simplă ce propune un model de comportament.*

La demonstraţie, se vor adăuga şi caracteristici ale literaturii populare (caracter anonim, oralitate, accesibilitate, sincretism etc.)

19. ***Cuvinte moştenite***: *pâine* (latină); *buză* (origine dacă); *Argeş* (origine dacă); *fin* (latină); *greu* (latină). ***Împrumuturi***: *belşug* (maghiară); *efect* (franceză); *caligrafie* (greacă); *cafea* (turcă); *computer* (engleză).

22. Vezi dicţionarul.

23. paharnic, agie – arhaisme; monşer, darling – elemente de jargon; laser, sponsor – neologisme; lovele, biştari, parai – termeni argotici; curechi – regionalism; diftong, piston – termeni tehnico-ştiinţifici.

24. *ex catedra* – de la catedră; *ad literam* – cuvânt cu cuvânt; *alter ego* – un alt „eu"; *mea culpa* – greşeala mea; *veni, vidi, vici* – am venit, am văzut, am învins; *alma mater* – mamă hrănitoare; *ab initio* – de la început; *ad hoc* – pentru aceasta; *ad interim* – provizoriu; *de facto* – de fapt; *de iure* – de drept; *curriculum vitae* – autobiografie.

25. • monşer; • mă-nţelegi... să zici; • care poţi pentru ca... .

26. a. sărută, salută – latinescul „*salutare*"; b. greu, grav – latinescul „*grevis*"; c. piept, pectoral – latinescul „*pectus*"; d. cerc, circ – latinescul „*circus*"; e. cărbune, carbon – latinescul „*carbonem*".

27. Un *fascicul* de raze trecea prin orificiul creat de el; o *fasciculă* din cartea amintită a apărut joi.

28. b. *mucenici* – pleacă de la semnificaţia celor 40 de mucenici – prezenţi în calendarul ortodox de la 9 martie – transferat în *măcinici*.

30. ***Clişee internaţionale***: din latină: tabula rasa, magna cum laudae; din franceză: le mal du siècle (răul secolului), tour d'ivoire (turn de fildeş); din italiană: fata morgana, tutti frutti; din engleză: five o'clock, high life.

31. *Călcâiul lui Ahile* – loc vulnerabil; *Arca lui Noe* – loc de salvare prin credinţă; *Cutia Pandorei* – dar perfid; *Legile lui Murphy* – umor savuros; *Oul lui Columb* – soluţie simplă.

INFORMAŢII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Vocabularul

• *(lexicul unei limbi);*

• *totalitatea cuvintelor cuprinse într-o limbă;*

• *este alcătuit din:*

1. vocabularul de bază (sau v. fundamental; v. esenţial; fond principal lexical; fond lexical uzual etc.);

2. masa vocabularului (sau vocabularul secundar).

2. Valori afectiv-stilistice

• *vocabularul utilizat de autor (narator, personaj) indică:*

a) domeniul de activitate;	*d) înclinaţii;*
b) gradul de cultură;	*e) concepţii;*
c) originea	*f) bogăţia limbajului folosit etc.*

• *deci frecvenţa cuvintelor din anumite domenii dă o indicaţie asupra orientării limbajului artistic, în sensul preocupărilor, al aspiraţiilor scriitorului, personajului; concepte, impresii etc.*

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA NR. 2

2. Sintagma conține un arhaism (viers = glas/ melodie); „cu foc" ar putea simboliza: 1. glas/ melodie plină de patimă; 2. cuvântul/ cântecul înzestrat cu inspirație divină etc.

3. Ex: cântec de alinare, de dor, de jale, de înstrăinare, de răzbunare/ haiducie, de „urât" (nostalgie), de bucurie, de „voinicie" etc. (clasificare însoțită de text).

4. Doina însoțește și reflectă întregul ciclu natural și, în paralel, înfățișează întreaga existență umană, în toate variantele și situațiile de viață; cântecul se integrează astfel în armonia macro și microcosmului românesc.

5. Forma de monolog dialogat este specifică doinei, dar particularitatea constă în relația specială, de comuniune om – cântec (personificat) relație pe care, de obicei, în poezia populară, omul o stabilește cu natura/ codrul cerul.; doina devine astfel partenerul permanent, receptorul sentimentelor omului, prietenul și unicul sprijin în viață.

6. Se urmărește formularea sintetică a subiectului dezvoltat anterior, pe baza imaginii create prin succesiunea definiției poetice a cântecului/ poeziei românești; ex: doina se transformă, metaforic, dintr-un simplu cântec în portretul spiritual/ proiecție a bogăției gândurilor și sentimentelor poporului român.

7. Versurile se constituie într-o concluzie integratoare a descrierii lirice realizate doinei; asocierea doinei cu verbele de comunicare, care descriu, la rândul lor, viața în ipostazele ei esențiale (*zic, suspin, mă țin, cânt, șoptesc, viețuiesc*) fac din această poezie summumul/ modelul (vârful calităților) existenței românului, proiecția lui în eternitate.

13. floare: florăreasă, floricică, florărie, florar, înflorit, înflorire, reînflorit.

14. b.

15. pământ, țară, a uita.

16. a. ne însemnat; **b.** re împădurit.

17. b. prefixul *răs* + radical *tălmac* + sufixul *ire*.

18. conlocuitor, recimenta, adâncime, nepământean, reconstruire, neargintat, împădurit, subapreciat.

19. c. anti – împotrivă; **d.** post – după; **e.** ante – înainte.

20. copilaș – copil – copilandru.; **21. a.** italian, italienește.; **23. a.** zbârr – a zbura; **b.** cioc – a ciocăni; **24.** biolog, sanda, pictor.

25. a. gerunziu – neînvrednicindu-se; **b.** participiu - neauzit, nemaiauzit.

27. împacheta – despacheta.

28. a. *apatrid*: persoană care nu are cetățenia nici unei țări (fr. *apatride*); **b.** *kitsch*: pseudoartă; artă de prost gust (din germană); **c.** *bilingvism*: un vorbitor sau un grup social care folosește, în mod curent, două limbi (fr. *bilingvisme*); **d.** *azilant*: persoană care cere azil într-o țară străină (termen derivat de la cuvântul azil); **e.** *promulgare*: (din latinescul *promulgare*; fr. *promulguer*) are sens de acțiune care intră în competența șefului statului, care „atestă oficial existența legii".

UNITATEA NR. 3

1. Se va urmări motivarea pe text a particularităților enunțate mai sus, la care se pot adăuga elemente privind realizarea imaginii cuplului de îndrăgostiți (pronumele și adjectivele pronominale de persoana I și a II-a), chemarea lansată de îndrăgostit iubitei etc.

2. Se descifrează simbolistica specifică: codrul – mijloc al universului liric eminescian/ centru energetic, în care are loc misterul împlinirii cuplului prin iubirea perfectă; izvorul – purtător al energiei vitale, simbol al nașterii și curgerii ireversibile a timpului; „prispa" ascunsă de „brazde" – miezul edenic al lumii etc.

3. Se va urmări succesiunea verbelor *„să alergi/ (pe piept) să-mi cazi/ să-ți desprind (vălul)/ să-l ridic de pe obraz"*, pentru a determina secvențele scenariului idilei imaginate/ derulate în vis și valoarea de ritual nupțial al gestului de apropiere.

4. Se va urmări cu precădere nivelul de exprimare al opiniei, maniera de interpretare, prin accentuarea valorii de arhetip/ model al izolării cuplului perfect de restul lumii/ unicizarea lui

Scanned with OKEN Scanner

într-o lume a reveriei/ perfecțiunii; asocierea imaginii ploii de „flori de tei" cu scurgerea timpului într-un ritm specific echivalează cu integrarea cuplului în eternitate.

5. Se va urmări respectarea încadrării în cerință și în spațiu; se vizează mai ales corelarea cromaticii simbolice (versul al 13-lea, anticipat și de insinuarea precedentă a culorii florilor de tei) cu proiectarea în lumină/ într-un spațiu al frumuseții/ fericirii absolute a portretului ființei iubite.

6. Se urmăresc explicațiile complexe, cu încadrare în context pentru explicarea efectului stilistic și cu interferența altor figuri de stil: epitetul personificator „înfiorate", combinații complexe epitet – inversiune – personificare (versurile 18-20) pentru obținerea unor sugestii rafinate de imagini vizuale, auditive, tactile etc.

7. Se inventariază posibilele asocieri aliterative (de sunete asemănătoare) având drept scop comentarea efectului de armonie imitativă etc.

8. Explicația acestui punct culminant în tensiunea idilei se bazează pe asocierea iluziei trăirii intense a iubirii cu metafora împlinirii cuplului („*un vis ferice*") într-un cadru al perfecțiunii absolute, în ritmul timpului fără sfârșit etc.

9. Se vizează descifrarea pe mai multe niveluri a versului după identificarea parțială a epitetului personificator „*bătut de gânduri*" și a metaforei (la nivelul întregului vers); „*codrul bătut de gânduri*" poate reprezenta imaginea forței tutelare a Universului/ rațiunea superioară de *a fi*, sau poate anticipa sceptica imagine a geniului conștient de imposibilitatea împlinirii cuplului perfect în această lume etc.

10. Comparația se bazează pe deplasarea imaginii de la personificare (care integrează peisajul în portretul iubitei) la o metafora descriptivă care sugerează „trecerea" cuplului în eternitate (integrându-l în totalitate în peisaj/ cadru).

11. Se va urmări identificarea și comentarea valorii în crearea rimei și ritmului; valoarea simbolică reiese din transferul armoniei sonore în imaginea poetică a mișcării repetabile/ a Infinitului vizualizat.

12. Explicația urmărește descifrarea semnificației cuvântului *dor/ dorință* și a folosirii acestui substantiv la forma lui de singular articulat, pentru delimitarea unicității noțiunii descrise etc.

18. a. substantive: floare-de-colț (prin alăturare), bunăvoință (prin contopire); **b.** adjective: galben-pământiu (prin alăturare), cumsecade (prin contopire); **h.** conjuncții: ca să, ci și (prin alăturare), fiindcă (prin contopire).

20. b. paisprezece.

21. miazănoapte, vicepreședinte – compunere prin contopire; prim-ministru (compunere prin alăturare).

22. f. rea-voință; **i.** vreunul; **j.** niciunul; **l.** istroromân.

23. a. untdelemnului, florii-soarelui.

24. a. Cluj-Napoca (compunere prin alăturare), Câmpulung (compunere prin contopire).

25. a. substantiv: *fărădelege* (prep. *fără* + prep. *de* + subs. *lege*); **c.** pronume: *însumi* (pron. *însu* + pron. *mi*); **d.** verb: *binecuvânta* (adv. *bine* + vb. *cuvânta*).

26. e. DEX – dicționar explicativ; **f.** UNITER – Uniunea Teatrală din România; **g.** ASIROM – Asigurarea Română.

27. a1. Am mâncat numai zmeură; **a2.** Nu mai asculta muzica asta!

28. gură-cască; sfarmă-piatră.

UNITATEA NR. 4

1. Se urmărește formularea unui răspuns coerent, în registru științific (de analiză a textului literar) pe baza receptării textului, care să cuprindă, în general, ideile: poezia este structurată ca o confesiune a sentimentelor de iubire/ o declarație de dragoste; simultan, poetul realizează din postura de îndrăgostit și portretul ființei iubite etc.

2. Se urmărește un răspuns care aprofundează relația dintre registrul limbajului familiar și expresia poetică a sentimentului de dragoste exprimat cu sinceritate absolută etc.

Scanned with OKEN Scanner

3. Răspunsul se poate orienta pe valorificarea inventarierii verbelor din text – toate folosite la prezent pentru a spori tensiunea lirică a versului – şi a comentării frecvenţei lor, alături de alcătuirea câmpului lexico-semantic/ de cuvinte pentru alcătuirea peisajului metaforic identificat cu ochii iubitei etc; rezultatul ar fi suprapunerea micro şi macrocosmului cu imaginea ochilor/ iubitei.

4. Versul liber permite identificarea topicii normale a gândului eliberat de rigorile versificaţiei. Impresia de naturaleţe a gândului, exprimat într-o logică simplă, se pune în valoare şi printr-o frază ce pare lipsită de artificii stilistice, dar, care, descifrând metaforele, în fapt extinde sensurile figurate la întreaga poezie şi le sporeşte intensitatea artistică.

5. Comentariul urmăreşte descifrarea rolului concluziei discursului liric – de subliniere a importanţei pe care îi au ochii iubitei/ privirea fiinţei dragi (de centru al Universului, pentru îndrăgostit) – şi de identificare a motivului central al poeziei blagiene – lumina – pus aici în evidenţă printr-o simbolică antiteză cromatică (negru – alb strălucitor).

6. Răspunsul trebuie să identifice mai multe niveluri de descifrare a metaforei: de la izvor al unei nopţi/ *„mare de întuneric"*, echivalentă cu o lume a liniştii/ somnului/ morţii aparente, ochii iubitei pot deveni izvorul Misterului Existenţial/ vieţii/ luminii/ dragostei/ adevărului cunoscut doar prin iubire etc.

13. c. grafologie; **d.** macrocosmos; **e.** termometrie; **a.** insecticid; **b.** dermatologie; **c.** bibliofil.

14. a. geo – pământ; **b.** calos – frumos; **j.** graf – scriere; **k.** cid – ucigător.

15. *sufixe*: ământ, eală, eţe, ean; *sufixoide*: cid, scop, log, liză, tecă; *prefixe*: intra, inter, post, supra; *prefixoide*: antropo, arhe, cordi.

16. a. – *Substantiv*: Cea este un articol.
– *Articol demonstrativ*: Cea de-a doua plecă.
– *Pronume demonstrativ*: Cea de dincolo se bucură.
– *Adjectiv demonstrativ*: Cea fată m-a impresionat.
– *Interjecţie*: Cea, Joiană!

17. a. Ce frumos alergi!; **b.** Deasupra oraşului s-au strâns nori albicioşi.; **c.** Mulţumită mamei am înţeles situaţia.

18. a. adverb; **b.** substantiv; **c.** adjectiv; **d.** substantiv.

19. a. Acesta e câştigătorul. (*pronume*); Acest băiat a citit mai mult. (*adjectiv pronominal demonstrativ*).

20. a. Toamna este un anotimp splendid. (*substantiv*); **b.** Toamna se numără bobocii. (*adverb*).

21. a. mai cu inimă; **b.** cu măsură, fără pripire.

23. vecinicului, ieri, ce de.

INFORMAŢII TEORETICE SUPLIMENTARE

***Abrevierile** (sau prescurtările)*

- *un cuvânt poate fi redus (abreviat, prescurtat) la una, două sau trei litere (rareori patru-cinci);*
- *se folosesc doar atunci când cuvântul se poate reface mental, cu uşurinţă, datorită contextului;*
- *în general, sunt recunoscute şi acceptate de vorbitori (cititori);*
- *!! unele prescurtări (mai puţin gramaticale, cât mai ales stilistice) ⇒ cu intenţii ironice, pentru efecte argotice;*

!! Prescurtările nu sunt permise în lucrările de examen (exceptând, poate, nr. – pentru „număr").

UNITATEA NR. 5

1. Se urmăreşte obţinerea a cât mai multe variante de răspuns/ interpretări bazate pe toate posibilităţile rezultate din încercările de dezambiguizare a relaţiei dintre cuvintele care formează titlul. (ex.: emoţia/ reacţie afectivă poate fi specifică toamnei sentiment de tristeţe provocat de venirea anotimpului trecerii spre moarte aparentă a naturii, spre finalul ciclului existenţial; sintagma poate fi interpretată şi global, ca un vârf al stării de durere pe care poetul o trăieşte continuu în această lume a adevărului relativ, conştientizat dramatic de eul liric –

Scanned with OKEN Scanner

toamna este înțeleasă ca stare de declin a lumii etc.). Titlul poeziei dovedește polivalența expresiei poetice proprii lui Nichita Stănescu (nu ambiguitatea cuvântului său).

2. Răspunsul complet trebuie să cuprindă o analiză a formei frazei poetice și o încercare de descifrare a mesajului prin stabilirea simbolisticii cuvintelor/ sintagmelor. Ex: fraza este alcătuită din două secvențe organizate în jurul unor verbe (o constatare cu valoare de adevăr etern și un îndemn adresat unui interlocutor imaginar/ iubitei etc.) și dintr-o enumerare a unor „obiecte" (complemente indirecte), care, deși par să se fixeze în zona realului/ al sensului concret, sunt purtătoare de semnificație simbolică. Prin urmare, o interpretare posibilă ar descifra dorința poetului de a se pune la adăpost de declinul universal în apropierea axei lumii (copacul) sau chiar sub protecția misterului/ adevărului esențial, ambele reproduse în forma lor vizibilă (umbra) în iubită/ poezia sa.

3. Sensul descifrării corecte vizează agresivitatea gestului de îndepărtare/înstrăinare de adevăr cuprinsă în imaginile-cheie care sugerează cunoașterea interzisă: luarea vederii, împiedicarea zborului/ gândului prin transformarea hidoasă a aripilor, închiderea veșnică a căilor de comunicare/ vedere cu adevărul prin obturarea lor cu amărăciunile, durerea și deșertăciunea vieții (pelinul).

4. Răspunsul merge pe aceleași direcții ale descifrării simbolurilor: apropierea poetului de esența adevărului/ de cunoaștere (*pietre* ca simbol) se face prin tăcere/contemplare/iubire; actul cunoașterii este urmat de cel al recreării universului sub semnul dragostei/adevărului etc.

5. Argumentația urmărește: marca și postura eului liric, semnele monologului – confesiune (sau mimarea existenței partenerului – receptor), limbajul cifrat al simbolurilor etc.

11. Cronicarii, rapsozii, saltimbancii, irozii, letopiseț, nula, descălecători, spada, moșia.

12. *Fonetice*: hiltean (viclean), îmblă (umblă), împle (umple), coprinde, rupe (rupe); *gramaticale*: aripe, inime, lunge, palaturi, îi e frate Mariei, Gazeta de Transilvania, mânuri; *lexicale*: armaș, caimacam, ienicer, logofăt, săneață, vornic, chepoș (garant), polcovnic (colonel), vistavoi (ordonanță).

13. **a.** a da iama; **b.** a-i veni de hac; **c.** a nu avea habar; **d.** a da ortul popii.

14. Cluceru → (de la clucer – boier care conduce bucătăria domnească); Sameș → (someș – administrație); Cihodaru → (ciohodor – slujitor).

15. **a.** ipochimen – persoană; **b.** surghiun – exil; **c.** olac – curier; **d.** diată – testament; **e.** bir – impozit; **f.** legiui – legifera; **g.** rigă – rege; **h.** sfetnic – consilier.

16. *Regionalisme fonetice*: barbat, bage, dește, gios, frace, mâne, siușI, frunce, ghioc, dasă, chicior; *regionalisme gramaticale*: o fost, o făcut, am plătitără, s-a fost plecat; *regionalisme lexicale*: cucuruz, păcurar, bolund, samă.

17. ciubote – încălțăminte; colb – praf; barabule – cartofi; poloboc – butoi; slobod – liber; birău – primar; boi – supărare; buchii – litere; leșuri – cadavre; cazne – torturi.

19. *termeni tehnici*: ambreiaj, sistem de frânare, cilindri, jantă, tacheți, bolț, bormașină, șasiu; *termeni științifici*: reacții chimice, parasintetic, locuțiuni substantivale, fotosinteză, parataxă, relief, afluent.

20. *termeni tehnici*: a. sistem de lentile; b. tensiune; c. monom; d. segmenți; *termeni științifici*: a. reacție chimică; b. izomeri; c. ventricul; d. sintaxă.

21. *gramatică*: atribut, fonetică, morfologie, parte de vorbire; *biologie*: tarsiene, ventricul, pistil, fotosinteză; *matematică*: monom, paralelipiped, paralelogram, triunghi, binom; *fizică*: câmp magnetic, câmp electric, câmp electrostatic, inducție de electroni; *chimie*: polimeri, izomeri, alcool etilic, natriu, hidrocarbură; *geografie*: relief, afluent, solstițiu, rețea hidrografică; *medicină*: antiseptic, digestiv, encefalită, hipertensiune, ortopedie.

UNITATEA NR. 6

1. Se urmărește lansarea unei provocări în sensul stabilirii uneia sau mai multor direcții de descifrare a simbolului: fântâna (cu apă vie, de la piciorul Pomului Vieții) poate fi izvorul vieții sau al nemuririi, al tinereții veșnice sau al învățăturii; ea poate constitui un ideal, un loc

Scanned with OKEN Scanner

de peregrinaj/ sacru, o sursă de energie la început de drum sau o salvare din rătăcirile omeneşti etc. Poezia poate fi, de aceea un imn închinat acestui simbol romantic al înţelepciunii/ adevărului spre care un spirit elevat tinde.

2. Se va accentua prezentarea în antiteză (romantică) a imaginii fântânii şi a oraşului ca metaforă dezvoltată a gestului de revenire la matcă/ esenţe/ adevăr; imaginea se confundă cu centrul misterios al lumii („o fântână pe valea umbrită") şi se impune prin reluarea în laitmotiv a sintagmei şi în refren a versului care o conţine.

3. „durerea o sufăr stăpână"/ „De mine mi-e jale, de alţii mi-e jale...".

4. Se urmăreşte observarea (în urma analizei structurii poetice şi a detaliilor stilistice) simetriei compoziţionale, a menţinerii simbolului central – fântâna – drept cheie de boltă şi concluzie a discursului meditativ.

5. Sentimentul de tristeţe profundă, meditaţia sceptică pe tema inutilităţii existenţei dublată de nostalgia morţii, valorificarea motivului destinului implacabil, elemente de retorică (interogaţii, exclamaţii) folosite pentru susţinerea tragismului sentimentelor etc.

6. Comentariul poate cuprinde sugestia cromatică, cu valoare de superlativ absolut: fântâna ar putea reprezenta astfel lumina sacră, idealul spiritual care se dezvăluie numai celui izbăvit prin suferinţă – Poetului.

12. *Împrumuturi vechi*: traduce, virtute, admitere, gând, poet.
împrumuturi noi: talk-show, intermezzo, a procesa, computer, fast-food.

13. a. sponsor: sponsoriza, sponsorizare, sponsorizat, nesponsorizare, nesponsorizat.

14. a. *a releva* → a pune în lumină, a scoate în evidenţă, a evidenţia, a remarca, a observa; a revela → a face cunoscut, a dezvălui, a se destăinui; **g.** învederat → vizibil, evident; inveterat → învechit în rele, în viciu, înrădăcinat.

15. areopag, fascicul, detaliat, oprobriu, ostatic, funeralii, vindicativ, strangula, frustra, paliativ.

16. *Împrumuturi englezeşti*: badminton, bestseller, show, shop, hobby; *împrumuturi americane*: feedback, weekend, supermarket, western, bowling.

17. a. computer, hardware, design, software; **b.** cash, consulting, management, sponsor; **c.** cameraman, mass-media, a mediatiza; **d.** badminton, bowling, jogging, scrabble; **e.** hamburger, hotdog.

18. a. hit; **b.** show; **c.** snack-bar; **d.** juice; **e.** show; **f.** top.

19. a. întâmplător; **b.** care aduce câştiguri băneşti; **c.** atitudine plină de grijă faţă de cineva; **d.** extrem de complicat; **e.** înşelător; **f.** reciproc; **g.** răsunător; **h.** salvator.

20. computer, comunicaţie, deducţie, dividend, investigaţie, transplant, justiţie, laureat, oportunitate, mediere, producţie, stil.

21. preşedinţie, proprietate, jurisconsult, identitate, identifică, standard, sacrosanct, repercusiune, escortă.

22. a. foehn, watt, bleu, jeep, lied, diesel.

23. posibilitatea, utilaj, admiraţie; deceniu, specialist, piscicultură, cultivare.

24. tráfic/ trafíc; ántic/ antíc; penúrie/ penuríe; profésor/ profesór.

25. a. analoagă/ analogă; **b.** poliglotă; **c.** snoabă; **d.** echivocă.

28. a. e-mail, fax, pager; **b.** lobby, summit; **c.** briefing, a mediatiza, talk-show.

29. a. fr. *chien-loup*; **b.** germ. *Kindergarten*; **c.** fr. *parte-parole*; **d.** fr. *consacreur*; **e.** fr. *demarche*; **f.** fr. *racine carrée*; **g.** fr. *eau de toilette*; **h.** fr. *voie ferrée*; **i.** germ. *Lungenentzündung*.

INFORMAŢII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Împrumuturi

- *se fac din necesitatea acoperirii unor goluri din lexicul nostru;*
- *ori au apărut o dată cu ivirea (pe plan naţional, internaţional) a unor obiecte, aparate, instrumente, noţiuni noi;*
- *s-au făcut (se fac):*
- *direct, prin contact între vorbitori;*

Scanned with OKEN Scanner

• *(de obicei, de la popoarele învecinate);*
• *se numesc împrumuturi populare;*
• *au suferit (cele mai multe dintre ele) modificări în (tran)scrierea românească;*
• *indirect, prin contact cu materiale ştiinţifice;*
• *de obicei literatură, radio etc.;*
• *se mai numesc împrumuturi culte;*
• *au suferit (cele mai multe dintre ele) modificări în pronunţia românească;*
• *deci: unele s-au adaptat (fonetic, morfologic) la normele limbii române;*
• *altele au suferit modificări (nu numai fonetice, morfologice, dar şi semantico-lexicale);*
◆ *cuvinte împrumutate din limba:*
1. latină (literară): veteran, acvatic, insulă, pictură, (a) traduce;
2. greacă: hârtie, parastas, (a) agonisi, ifose, caligrafie;
3. slavă: trudă, ceas, glas, (a) plăti, (a) sfârşi;
4. maghiară: chip, gazdă, lăcătuş, tobă, beteag;
5. turcă: ghiulea, cafea, ciulama, ciubuc, mahala;
6. germană: bliţ, foraibăr, gater, drosel, duză;
7. franceză: bacalaureat, pension, plezanterie, recamier, revers, certificat;
8. italiană: arpegiu, tenor, capodoperă, spaghete, oncolog;
9. engleză: picup; smoching, biftec, ofsaid, presing, tenis, fotbal;
2. Valori afectiv-stilistice
• *pentru o exprimare mai nuanţată;*
• *sau pentru o exprimare mai concisă;*
• *uneori, pentru obţinerea unui enunţ clar;*
• *(sau, dimpotrivă, a unui enunţ echivoc) .*

UNITATEA NR. 7

1. Răspunsul va lua în considerare sensul cuvântului „decor" (ansamblu de obiecte/ ambianţă în care se desfăşoară o acţiune) pentru a pune conţinutul poeziei sub semnul artificialului; universul descris de aceste versuri este deci o copie/ o replică a naturii, este o viziune golită de viaţă, simbolică, o reprezentare interiorizată a exteriorului/ care corespunde unei stări foarte particulare a poetului/ o imagine exclusivă, figurativă, a eului liric.

2. Se urmăreşte identificarea unui loc mărginit, un spaţiu – replică la natură, o imagine care se repetă la infinit/ bolnăvicios etc. – parcul (loc al naturii izolate în interiorul citadin, peisaj retuşat/ artificializat/ îmbolnăvit/ mort. Prin repetiţia în laitmotiv şi dezvoltarea în refren se creează impresia de fotogramă (imagine falsă) reluată obsesiv etc.

3. Se pot face diverse conexiuni între culorile antitetice şi efectul de armonie a contrariilor, între selecţia cromatică şi intenţia de a distruge ideea de culoare, de viaţă (susţinută şi de sintagma „decor de doliu"), între repetiţia culorilor în simetrie perfectă şi posibila interpretare ca amestec de alb-negru (gri) şi ideea trecerii din realitatea cotidiană în cea imaginară.

4. Se pot face referiri la evoluţia stilistică a textului: folosirea personificării în prima secvenţă, la folosirea epitetului metaforizant (*glas amar*), în a doua, până la eliberarea de orice figură de stil tradiţională în ultima strofă şi folosirea elipsei (predicatului) pentru o mai pregnantă imagine „decorativă", expresie a unei stări etc. Se mai pot face aceleaşi observaţii – despre descărcarea textului de figuri de stil – şi în legătură cu refrenul.

10. *Cuvinte monosemantice*: antibiotic, natriu, calciu, ampicilină, oxigen.

13. c. cap: 1. extremitate; 2. individ; 3. minte, gândire; 4. partea de dinainte.

14. a. Am sărbătorit Anul Nou cu prietenii. **b.** Am sărbătorit ziua de 1 Decembrie. **c.** Am aniversat ziua de naştere a mamei. **d.** Am comemorat zece ani de la moartea profesorului lor.;

Scanned with OKEN Scanner

15. *carte*: scrisoare (în trecut) → volum (în prezent); *a tăbări*: a face tabără (tr.) → a năvăli (pr.); *mişel*: sărac (tr.) → laş (pr.).
16. tulbure = neclar; ciulit = atent; a da glas = a vesti.
18. a. Sens de bază: A băgat o prună în *gură*. Sens secundar: *Gura* cămăşii era strânsă. Sens figurat: Pe-un picior de plai/ pe-o *gură* de rai.
22. interjecţie: toc!, toc!; suport pentru obiecte; suport pentru talpa încălţămintei; verb: eu toc.
24. *Omofone*: la/ l-a; mai/ m-ai; noi/ n-oi; într-una/ întruna; altfel/ alt fel. *Omografe*: óchi/ ochí; altói/ altoí; áugust/ augúst; imóbil/ imobíl.
25. apusul soarelui (propriu) → apusul vieţii (figurat); străfundurile mării (propriu) → străfundurile sufleteşti (figurat); cap (om) (propriu) → cap geografic (figurat); poală (om) (propriu) → poala dealului (figurat).
26. lupii, şerpii.
29. a. *„ca o suliţă de foc"* – comparaţie; **b.** *„picior de plai"*, *„gură de rai"* – metafore; **c.** *„dalb"*, *„isteţ"*, *„răzleţ"* – epitete; **d.** *„tace"* – personificare; *„ca-n mormânt"* – comparaţie.

INFORMAŢII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Sensul propriu al cuvântului

- *este sensul iniţial al cuvântului;*
- *sensul primordial;*
- *(deci cu care a intrat sau s-a format în limbă);*
- *este format din sensul de bază şi unul sau mai multe sensuri secundare;*
- *sensul originar şi corect;*
- *poate fi înţeles şi în afara contextului;*

1. a bate: Condamnatul fusese bătut în închisoare.*
2. cheie: A introdus cheia în broască pentru a deschide uşa.
3. dinte: Îşi plombase un dinte pentru că-l durea.
4. epistolă: Am primit o epistolă de la fratele meu, din armată.
5. a fierbe: Ouăle fierb în cinci minute.
6. ochi: Corb la corb nu scoate ochii. (F);
7. scânteie: Focul s-a aprins şi sar scântei în toate părţile.
8. fulg: Fulgii albi de nea cădeau din înaltul cerului.
9. a mânca: Mânca totdeauna la ore fixe.
10. a zbura: Păsările zboară toamna spre ţările calde.

2. Sensul figurat al cuvântului

- *este un sens nou (îmbogăţit) al cuvântului;*
- *apare numai în context;*
- *(în afară de context nu poate exista);*
- *are o mare forţă expresivă;*
- *este întâlnit în figuri de stil (tropi): metaforă, metonimie, sinecdocă, eufemism, hiperbolă etc.*

◆ ***Comparaţi!***

1. a bate: Puşca nu bate până la ţinta de acolo.
2. cheia: Cheia acestui roman poliţist o află cititorul abia la sfârşit.
3. dinte: Dinţii ferăstrăului erau tociţi.
4. epistolă: Poezia aceasta este o epistolă datorită caracterului ei filozofic şi moralizator.
5. a fierbe: Nu mă mai fierbe atâta şi spune-mi ce ai de spus.
6. ochi: O barcă uşoară pluteşte pe-un ochi de apă.
7. scânteie: O scânteie genială a avut omul când a inventat roata.
8. fulg: Fără ocupaţie, fără prieteni, acel tânăr părea un fulg în vânt.
9. a mânca: Fugea de mânca pământul.
10. a zbura: Gândul îmi zboară adeseori spre locurile natale.

Scanned with OKEN Scanner

1. Se vor face referiri la scena din Evanghelie (Luca 22, 40-46) în care se descrie rugăciunea lui Isus către Părintele ceresc, în grădina cu măslini, singur, încercând să pătrundă rostul său pe pământ şi anticipând vizionar jertfa sa întru mântuire: *„Părinte, de voieşti treacă de la Mine acest pahar... Dar nu voia Mea, ci voia Ta să se facă!"*. Rugăciunea are loc înaintea arestării lui Isus.

2. Se poate observa că poetul se opreşte asupra acestui moment de răscruce în viaţa Mântuitorului, pentru a scoate în evidenţă dubla sa natură, de esenţă umană şi divină, simultan; înaintea sacrificiului Isus ezită, se teme şi încearcă să-şi înţeleagă neliniştea, să reziste/ să se salveze din faţa sacrificiului neînţeles. (vezi primele două cerinţe)

3. Comentariul poate cuprinde referiri la cromatica simbolică (alb/ culoarea purităţii, care indică originea sfântă a lui Isus, şi roşul – culoarea sângelui, anticipează jertfa/ martiriul omului Isus); contrastul culorilor pe faţa Mântuitorului sugerează zbaterea/ oscilaţia trăirilor etc.

4. Revolta lui Isus trezeşte mânia Cerurilor/ Tatălui ceresc; eventual se poate observa prelungirea/ completarea metaforei în imaginea similară din strofa a doua: *„o mână nendurată"*.

5. Se va observa construcţia celor două metafore (simetrică prin asocierea celor două atribute hiberbolizante) şi se va comenta semnificaţia simbolică a cupei (vas conţinând deopotrivă durerea şi fericirea/ elixirul nemuririi/ iluminarea etc.) combinată cu dorinţa şi spaima de cunoaştere.

6. Interpretarea va identifica opoziţia venin – miere, realizată şi cu ajutorul cromaticii (*apa verzuie/ strelici/ strălucire/ miere aurie*) şi pe cea dintre otravă şi dulceaţă, obţinută prin stimularea imaginativă a altor simţuri.

7. Se realizează antiteza metaforelor la nivelul antonimelor „viaţă – moarte", din text, şi se descifrează sensurile celor două metafore care sugerează în această opoziţie condiţia umană (de muritor) şi condiţia (divină), care îi oferă viaţa veşnică.

8. Se va demonstra, pe baza textului propus, accentuarea laturii omeneşti a lui Isus, de fiu rătăcit în „grădina domnului"/ pe Pământ, lipsit de protecţia Tatălui şi doritor de a găsi sensul/ raţiunea existenţei lui; într-o extindere a interpretării portretului liric, imaginea lui Isus se suprapune portretului spiritual al poetului chinuit de genialitatea sa, prins între două lumi, forţat să îşi accepte condiţia umană.

9. Se urmăreşte crearea abilităţilor de analiză în paralel (comparativ): se poate observa, prin frecvenţa verbelor inventariate în text, că *Grădina Ghetsemani* a împrumutat starea de zbucium a *„personajului"* liric, astfel încât locul şi-a schimbat atributele sacre şi a devenit un spaţiu al neliniştii, al întrebărilor existenţiale etc.

16. A. a. amfitrion; **b.** abundenţa; **c.** solicitare; **d.** eroare; **e.** calm; **f.** contagios; **g.** util; **h.** teluric; **k.** prestigiu; **l.** opulent; **m.** dispreţ; **n.** proximitate; **o.** ex aequo; **p.** a se exalta; **r.** riminiscenţă; **s.** nutritiv; **ş.** impediment; **t.** inexorabil; **ţ.** facil; **u.** a se lamenta; **v.** delict, eroare; **z.** succesor; **B. a.** neroditor; **b.** 1. care nu se îndoaie; 2. (fig.) neînduplecat; **c.** supărător; **d.** elev al unui maestru; **e.** interlocutor; **f.** îndurerat; **g.** care revine cuiva; **h.** Voiajor care face înconjurul lumii; **i.** a modifica salariile sau pensiile în funcţie de un indice monetar; **j.** Scurt anunţ la radio sau televiziune, folosit în special pentru reclame.

17. a. *sinonimie totală*: cupru – aramă; lexic – vocabular; **b.** *sinonimie parţială*: act – document; a uni – a lega; **c.** *sinonimie aproximativă*: „cuibar rotind de ape"; iubire – arşiţă.

18. a. *Substantiv*: zgârcenie – avariţie; cină – dineu;

b. *Adjectiv*: cinstit – onest; copilăresc – pueril; ciudat – bizar;

c. *Verb*: a cere – a solicita; a plăti – a achita; a sfătui – a consilia.

19. a. *celebritate*: glorie, prestigiu, reputaţie; **c.** *dificil*: greu, anevoios, delicat, complicat.

20. a. a vesti; **b.** a se plictisi; **c.** a lenevi; **d.** a vorbi mult; **e.** a încurca; **f.** a îndrăzni.

21. a. înfuriat, enervat; **c.** onomastică; **d.** Dumnezeu; **e.** motiv de ceartă; **h.** curcubeu.

22. a. frumuseţe – urâţenie; **b.** domestic – sălbatic; **23. a.** slab – gras; **b.** slab(ă) – puternic(ă).

24. a. scrumieră; **b.** bibliotecă; **c.** stejar; **d.** stilou.

Scanned with OKEN Scanner

25. a. nefericire; **b.** nesincer; **c.** nedrept.
26. a. hipotiroidian – hipertiroidian; **c.** antebelic – postbelic.
27. a. adagiu – adagio; **b.** conjunctură – conjectură.
28. a. alienare – înstrăinare; alienație – boală mintală; **b.** concesie – cedare; concesiune – drept de a exploata un bun.
29. a. glacial – glaciar; numerar – numeral.
31. b. investit; **e.** glacială.
32. a. eclipsă – elipsă; **b.** etic – epic; **c.** emigra – imigra.
33. a. scară, escară, escală; **b.** releva, reliefa, revela; **c.** focar – focal; **d.** glaciar – glacial; **e.** concert – concern; **f.** recent – regent.
34. a. a survolat peste; **b.** s-a opus împotriva; **c.** el însuși în persoană.
36. a. polițist; **b.** oliță; **c.** cazier; **d.** polițist; **e.** a fura; **f.** examen.
37. a. țuhaus/ indus – *germ.*; **b.** bișniță/ speculă – *engl.*; **c.** parai/ bani – *turcă.*
38. a. a înșela; **b.** a lua la ochi; **c.** a da semne de nebunie; **d.** a nu-și aminti; **e.** a fi bolnav mintal.
39. a. dirigu, profu, vocale, bac, geogra.
40. a. mucles; **b.** soilit – soilim.
41. a. „sluga-i slugă", „stăpânu-i stăpân".
42. *a plirofori* = a informa.

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Tautologia

- *utilizarea a doi termeni care au același radical;*
- *(este de fapt, o greșeală de exprimare).*

2. Pleonasmul

- *folosirea în același context, a doi termeni care se exclud reciproc;*
- *(unul este deci inutil);*
- *termenul al doilea este subordonat (gramatical) primului.*

UNITATEA NR. 9

1. Elementele pot fi identificate în sentimentul de tristețe dominant, impus chiar de anotimpul ales: toamna târzie e tot mai mult un pretext pentru descrierea stării de trecere de la explozia vieții la stingerea universală. (ex.: soarele „*de aur*" devine roșiatic; „*omida neagră*"/ culoare funebră; sunetul de toacă „*lovind în amintiri*").

2. Răspunsul vizează abaterea de la tiparul clasic al pastelului: poetul își face simțită prezența nu numai prin fina observație a elementelor naturii (în declinul lor grațios spre moarte) ci și într-un dialog surd, un parteneriat discret cu toamna (personificată în prima strofă), generat de valorificarea tradiționalului motiv al comuniunii om – natură. (versul 4); în finalul poeziei, poetul devine receptorul direct și mărturisit al pulsului naturii muribunde etc.

3. Explicația urmărește formarea abilității de a recepta și a comenta efectele stilistice pe mai multe niveluri: nivelul zero/ concret (reprezentat aici de mirosul natural al viei/ „*a tămâios și coarnă*") față de nivelurile succesive, realizate prin asocierea gradată a imaginilor olfactive cu cele tactile și gustative („*miroase*", „*mustos*" și „*crud*").

4. Răspunsul vizează identificarea comparației ca procedeu stilistic dominant (pe lângă personificare și metafora); efectul obținut prin folosirea figurilor de stil, cu suplețe, la limita dintre concret și figurativ este o eleganță neostentativă a versului și o accesibilitate maximă la cromatica și armonia imaginilor (simplitate clasică a expresivității/ virtuozitate poetică).

5. Se urmărește valorificarea observației în ansamblu a mecanismelor limbajului figurat; complexitatea efectelor artistice este aici obținută, la nivel sintactic, prin folosirea propozițiilor simple și/ sau scurte, pentru obținerea unui ritm sacadat, anticipator al pauzelor/ liniștii necesare în finalul poeziei; la nivelul imaginilor artistice se produce o interiorizare a sentimentului tragic (al presimțirii morții); prin valorificarea simetriei exterior – interior tot peisajul

Scanned with OKEN Scanner

toamnei se transformă în stare de nostalgie, de sete de repaos, de retragere din fața agresivității lumii materiale („*viespi de chihlimbar*").

6. Explicația se poate baza, la un nivel de suprafață, pe intenția poetului de a realiza un pastel; toamna via oferă spectacolul complet al fructului împlinit, al boabei care a strâns esența vieții/ luminii pentru a o transforma în ambrozie; un alt nivel de analiză poate conduce la identificarea viței-de-vie (prin simbolistica tradițional-arhaică) cu Arborele Vieții și, în consecință, al viei cu spațiul sacru al întâlnirii vieții cu moartea, al trecerii în Eternitate.

12. a. i-de-e *hiat*; **b.** sea-ra *diftong*; **c.** al-co-ol *hiat*.

13. a. boală ascendent; **c.** zei descendent.

14. famil*ia* (i-a); *ae*rian (a-e); d*uel* (u-e).

15. *sing.* poartă, *pl.* porți – transformarea diftongului *oa* în vocala *o*.

16. zmeu; tai; plu-teau; vi-oi; ză-voa-ie.

17. a. tră-iau; **b.** beau.

18. a. atacau – șase litere, șase sunete.

19. a. argila – ar-ği-la, șase litere, șase sunete; **b.** pachet – pa-k'et, șase litere, cinci sunete; **c.** minciună – mîn-ču-nă, opt litere, șapte sunete; **d.** ciocârlie – čo-kâr-li-e, nouă litere, opt sunete.

20. a. linx – singular; lincși – plural.

21. *cuvinte monosilabice*: ac, ou, i-am, mi-a, beau; *cuvinte polisilabice*: con-struc-ți-e, si-la-bă, îm-pre-u-nă.

22. *vocale duble*: alcool, epopee, fiindcă; *consoane duble*: Negruzzi, succint, înnodat, interregional, transsiberian.

23. Forme corecte: fantasme, eram, erou, examen, ecuator, ușă, angajăm, caznă, îngrașă.

24. a. Asonanță – repetarea vocalei *u* în mai multe cuvinte;

b. Aliterația – consoana *v* se repetă, sugerând o imagine auditivă, cu trimitere la problemele destinului uman.

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Fonetica

- *are în vedere felul producerii, transmiterii și receptării sunetelor prin limbaj;*
- *studiază, definește și clarifică sunetele vorbite;*
- *(!! Muzica studiază tot sunetele, dar cântate; deci combinate în mod armonic).*

3. Valori afectiv-stilistice*

- *înlănțuirea sunetelor în (prin) cuvinte dă naștere unor eufonii (care încântă auzul);*
- *prin dispariția sau renunțarea la unele sunete, se sugerează șovăirea, mânia, afecțiunea etc.;*
- *prin prelungirea (sau prin adăugirea) unor sunete ⇒ îndoiala, încurcătura, indecizia.*

UNITATEA NR. 10

1. Tema/ obiectul descrierii lirice este una dintre figurile marcante ale satului: învățătoarea/ „*frumoasa domnișoară*".

2. Cele trei vârste (sugerate discret de parcurgerea unui ciclu natural/ al anotimpurilor, în text) – copilăria care predestinează către o viață de sfințenie/ un martiriu („*din leagăn soră cu sfiala*"), adolescenta lipsită de bucuriile vieții („*pe buza ta n-a tremurat ispita*") și maturitatea trăită prin dăruire/ spre împlinirea altora („*Așa grijind copiii altor mame*").

3. Se va lua în considerare observația conform căreia tehnica fundamentală folosită este caracterizarea directă – specifică unei poezii clasice – în care eul liric mediază portretul – iar trăsăturile fizice („*bălaie*", ochi „*limpezi*", fruntea albă, mâini „*frumoase*") sunt doar suportul trăsăturilor morale (puritate, gingășie, modestie, demnitate, hărnicie, devotament); acestea alcătuiesc în final un portret de maximă generalitate și îl transformă într-un simbol.

4. Evoluția menționată este specifică unui portret care se dorește viabil/ credibil/ adevărat, pentru a se impune ca model cititorului; acesta se realizează prin surprinderea situațiilor „*de*

Scanned with OKEN Scanner

viaţă"/ concrete, care pun în valoare calităţile enunţate de autor şi le adaugă nuanţe de superlativ: bătrânii împrumută din înţelepciunea şi sfinţenia ei, mamelor îndurerate, le alină suferinţele, insuflându-le din puterea ei, fetelor le oferă din frumuseţea şi îndemânarea sa, stârnindu-le admiraţia şi croindu-le model de comportament, copiilor le protejează inocenţa cu propria puritate şi le ilumineză minţile etc. (comentariului i se vor asocia versurile corespunzătoare cu eventualele aprecieri legate de figuri de stil).

5. Metafora dezvoltată pentru destinul nefast/ de jertfă/ de martiriu etc.

6. Ex: „**rama**" portretului se realizează prin prelucrarea vechiului motiv al comuniunii om-natură înnobilat de poetul ardelean cu un rafinament al personificărilor şi al metaforelor dezvoltate; primele patru versuri din strofa întâi şi tot primele patru versuri din strofa finală fixează natura şi fiinţa învăţătoarei într-un spaţiu al frumuseţii sacre: *„cântul"* fermecat provocat de vibraţia înserării – moment asociat morţii trandafirului lipsit/ vitregit de lumina soarelui (metaforă ce anticipează soarta fecioarei dăscăliţe) şi *„zbaterea"* amurgului de toamnă realizează o simetrie încărcată de fior metafizic pentru portretul liric.

8. Se va urmări realizarea portretului în conformitate cu secvenţele poeziei, cu exemplificarea afirmaţiilor făcute pe marginea textului şi cu relevarea tehnicii de caracterizare şi a celorlalte mijloace artistice; compunerea va avea în arhitectură, bine clarificate cele trei părţi, bine sudate.

14. a. a - u - di - ţi - e; **b.** ne - sta - bil; **c.** în - tre - bân - du-l; **d.** in - o - por - tun/ i - no - por - tun; **e.** unt - de - lemn; **f.** alt - un - de - va/ al - tun - de - va; **g.** în - a - mo – ra/ î - na - mo - ra; **h.** şai - spre - ze - ce; **i.** ex - tinc - tor; **j.** bi - o - sfe –ră/ bi - os - fe - ră; **k.** de - scrie - e - re; **l.** pi - u - ne - ză; **m.** onc - tu - os; **n.** trans - e - u - ro - pean; **o.** aug - men - ta - tiv; **p.** dez - a - cord.

15. a. ca – sa → când avem o consoană între două vocale, consoana, face silabă cu vocala următoare; **b.** co – dru → când avem două consoane între două vocale, şi o consoană este *r* sau *l*, ambele trec în silaba următoare. Pentru **d., e., i., j.,** DOOM$_2$ acceptă atât despărţirea după structură, cât şi despărţirea după pronunţare. Ex.: drept - unghi/ drep – tunghi.

17. a. prof.; **b.** P.S.; **c.** dr. doc.; **e.** acad.

18. a. decór, caféa; **b.** scáun, adúnă; **c.** pásăre, băiátului; **d.** lápoviţă, gémenele.

19. emáil, editór, regízor, tóc, antíc/ ántic, hálteră/ haltéră, fenomén, suróri, butélie, tráfic/ trafic, musacá, caractér, únic, topór, actór, doúăsprezece, diáspora.

20. a. *ácele* → Pune *ácele* în cutie; *acéle* → *Acéle* cărţi vă interesează. **b.** *véselă* → Era o femeie *véselă*; *vesélă* → Ai spart *veséla*!; **c.** *móbilă/ mobílă*; **d.** *haină/ háină*.

21. a. disloca; **b.** aievea; **c.** delincvent; **d.** exhibiţie; **e.** cocs; **f.** decrepitudine; **i.** motto. **22. c.** măsură de opt silabe, rimă încrucişată, ritm trohaic, catren; **e.** măsură de şapte-opt silabe, ritm iambic, rima încrucişată.

INFORMAŢII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Despărţirea în silabe*

A. Grupuri vocalice

1. vocale în hiat (vocale alăturate) fac parte din silabe diferite;

2. diftongii (sau triftongii) apar în aceeaşi silabă;

3. o semivocală (între două vocale) apare în silaba care urmează;

B. Consoane intervocalice

1. o consoană (între două vocale) apare în silaba care urmează;

2. două consoane (între vocale) apar separat în câte-o silabă;

*3. două consoane (prima fiind **b, c, d, f, g, h, p, t, v**, iar a doua fiind **r** sau **l**) apar amândouă în silaba care urmează;*

4. trei sau mai multe consoane (între vocale): prima consoană apare la silaba precedentă; cealaltă în silaba care urmează;

*5. grupurile (aşezate între vocale): **lpt; npt; nct; ncs; ncv; rct; rft; stm*****;*

• primele două consoane apar într-o silabă; a treia în silaba care urmează;

Scanned with OKEN Scanner

C. Cuvinte compuse (şi cuvinte derivate)
• *conform DOOM$_2$ este permisă despărţirea după pronunţare;*
• *se despart în aşa fel, încât să apară elementele componente;*
D. Cuvinte conjuncte
1. dacă sunt monosilabice (deci formează silabă comună), nu se despart unul de altul la capătul de rând;
2. dacă unul din aceste cuvinte este polisilabic, la capăt de rând este posibilă despărţirea.
2. Accentul. Accentele
• *evidenţierea unei silabe prin mărirea intensităţii vocii sau prin intonaţie;*
• *silaba accentuată este în contrast cu silabele neaccentuate;*
• *în scris, se marchează printr-un semn aşezat deasupra vocalei;*
• *în limba română, accentul nu are loc fix (poate cădea pe orice silabă);*
• *accentul poate diferenţia:*
1. două cuvinte deosebite
2. forme deosebite ale aceluiaşi cuvânt.
3. Valori afectiv-stilistice
• *evidenţiază anumite stări emoţionale, afective:*
1. enervarea, derută, nehotărârea, îndârjirea etc.;
2. emfaza, ironia, sarcasmul etc.;
• *poate marca anumite momente de tensiune sufletească;*
• *realizează un efect de insistenţă sau, dimpotrivă, de apatie;*
• *sugerează implicarea sau neimplicarea vorbitorului (autor, narator, personaj) în ceea ce spune;*
• *marchează pronunţia vocativelor şi a imperativelor;*
• *însoţeşte anumite propoziţii:*
*1. **interogative**: intonaţia este ascendentă sau descendentă, în funcţie de efectul scontat;*
*2. **exclamative**: intonaţia este ascendentă sau descendentă, în funcţie de acelaşi criteriu;*
*3. **enunţiative**: intonaţia este constantă, neutră.*

UNITATEA NR. 11

1. Model al structurării subiectului:
A. expoziţia: (fixează cadrul natural şi datele importante despre personajul principal) – haiducul Toma Alimoş este înfăţişat în perfectă comuniune cu natura în sânul căreia stă retras.
B. Intriga: (momentul care declanşează acţiunea) – apariţia stăpânului moşiilor – Manea – duşmanul de moarte al lui Toma.
C. Desfăşurarea acţiunii: (momentul epic propriu-zis) – Manea îi atribuie lui Toma vina de a-i fi călcat pământurile si, în ciuda intenţiilor împăciuitoare ale haiducului, boierul îl înjunghie pe acesta mişeleşte.
D. Punctul culminant (momentul de maximă tensiune dramatică) – eroul, deşi rănit, face dovada calităţilor sale excepţionale înfăptuind dreptatea prin pedepsirea mişelului Manea.
E. Deznodământul: (momentul transformării modelului de comportament pozitiv în simbol al triumfului binelui şi adevărului) – moartea haiducului aduce integrarea spiritului său în armonia cosmică, în rândul eroilor eterni.
2. Se urmăreşte identificarea naraţiunii (prin frecvenţa verbelor) în acele episoade în care acţiunea susţine planul evenimentelor, al descrierii (în expoziţie, pentru cadrul natural şi în portretul eroului şi cel al antieroului) şi folosirea dialogului pentru mărirea efectului dramatic (prin redarea cuvintelor personajelor).
3. Se vor da exemple ca: folosirea clişeului/ formulei introductive specifice poeziei populare, a diminutivelor, a inversiunilor, a interogaţiilor şi exclamaţiilor, a diferitelor forme gramaticale specifice (dativul etic, imperfectul etc.), folosirea repetiţiei, a interjecţiilor şi vocativelor etc.;

Scanned with OKEN Scanner

folosirea acestui limbaj creează atmosfera de autenticitate şi păstrează spontaneitatea şi prospeţimea versului.

4. Vocea narativă/ a povestitorului/ a rapsodului (redă la persoana a treia evenimentele) intervine în momentele importante ale acţiunii baladei (în expoziţie, în realizarea portretului prin caracterizare directă, în finalul baladei) şi are funcţia de comentator, de cutie de rezonanţă/ ecou a faptelor şi sentimentelor eroului sau menţine interesul cititorului asigurând continuitatea naraţiunii.

5. Compunerea se va structura pe tehnica antitezei, numită şi dezvoltată în elaborarea portretelor pe baza deosebirilor scoase în evidentă, în text, atât de confruntarea personajelor (caracterizare indirectă) cât şi din caracterizarea directă; se vor preciza şi alte mijloace de caracterizare: monologul (care evidenţiază gândurile/ sentimentele eroului), discursul testamentar etc.

6. Se va scoate în evidenţă dezvoltarea motivului comuniunii om/ natură, prezenţa animalului credincios ca purtător al testamentului, personificarea naturii pentru amplificarea fiorului tragic şi cosmicizarea suferinţei, seninătatea haiducului în acceptarea destinului şi viziunea despre moarte/ trecerea în eternitate etc.

7. Se urmăreşte motivarea intitulării baladei «*Toma Alimoş*» alegere motivată prin structura eroică a baladei: textul propune un model de comportament şi scoate în evidenţă dimensiunile hiperbolice ale unui tip uman – personajul justiţiar.

13. a. *Context*: Sala de conferinţe cu ocazia primirii în Academie a lui Lucian Blaga; **b.** *Emiţător*: poetul Lucian Blaga; **c.** *Mesaj*: Lucian Blaga face elogiul satului românesc; **d.** *Cod*: prin limbă; **e.** *Canal de transmitere*: pe calea aerului (prin vorbire); **f.** *Referent*: satul; **g.** *Receptor*: publicul;

14. 5 fraze.

15. *„Ales fără înaintaş, ivirea mea aici între domniile voastre are oarecum aspectul unei generări spontane."* (propoziţie independentă).

16. Prima frază este alcătuită din trei propoziţii: „(P1) *Am fost învrednicit de înalta cinste de a fi ales membru al acestei instituţii într-un moment* (P2) *când s-a procedat la o lărgire a cadrelor academice, lărgire cerută de sporul spiritual al ţării,* (P3) *dacă nu mă înşel.*"

18. A lucra zilnic înseamnă hărnicie [1]|, dar a lucra [2]| când trebuie [3]| şi cum trebuie [4]| înseamnă a gândi eficient [2]|.

19. *Propoziţii monomembre*: • Ninge; • E bine; • Tună.
Propoziţii bimembre: • E toamnă; • Copiii au plecat; • Ei aleargă.

21. „– Ai venit? – Da."; „– Parcă eşti supărat? – Ei!" – enunţuri nepropoziţionale.

INFORMAŢII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Sintaxa

- *este o parte a gramaticii;*
- *se ocupă de modul în care se organizează transmiterea unei informaţii (comunicări);*
- *studiază regulile de îmbinare a cuvintelor în propoziţii şi a propoziţiilor în frază;*
- *de aceea are două compartimente (sintaxa propoziţiei şi sintaxa frazei).*

Valori afectiv-stilistice

- *valoarea stilistică rezultă îndeosebi din nerespectarea normelor privitoare la construcţia propoziţiei (sau a frazei);*
- *se corelează şi cu topica, elipsa, repetiţia etc.;*
- *abaterile dau vorbirii plasticitate, culoare, expresivitate;*
- *(!! nu avem în vedere dezacordurile, gongorismele etc.)*

2. Propoziţia

- *este comunicarea cu un singur predicat;*
- *(o comunicare alcătuită corect logic şi gramatical);*
- *semnul de predicaţie poate fi exprimat (a) total, (b) parţial sau (c) poate lipsi, dar se subînţelege);*
- *propoziţia este alcătuită din părţi.*

Scanned with OKEN Scanner

3. Fraza
• este o comunicare făcută prin intermediul mai multor propoziții;
• (deci este o unitate sintactică superioară propoziției);
• poate exprima una sau mai multe judecăți (idei);
• condiția de existență a frazei este cel puțin o propoziție principală (și alta tot principală sau secundară).

Sintaxa frazei studiază:
• felurile (tipurile) propozițiilor care alcătuiesc fraza;
• relațiile care se stabilesc între propoziții;
• topica propozițiilor;
• punctuația impusă de comunicarea (sau de afectivitatea) frazei.

Valori afectiv-stilistice*
• fraza cotită, frântă, întreruptă (de exclamații și interogații) sugerează dramatism, trăire intensă, participarea afectivă a vorbitorului;
• (vezi și itemii următori, privitori la felurile propozițiilor);
• fraza arborescentă, cu multiple subordonări (atribute, completive etc.) frânează acțiunea, îi diminuează dinamismul;
• (dar este utilă, expresivă în descrieri).

UNITATEA NR. 12

1. Argumentarea va face referire la legătura dintre impozanța monumentului/ mănăstirii aflată la Curtea de Argeș și fabulația creată în jurul construirii ei, prin amestecul credințelor păgâne și a celor descendente din credința creștină etc.

2. Mitul *„jertfei pentru o creație"* durabilă poate fi identificat ca aparținând celor patru mituri fundamentale pentru cultura românească, după G. Călinescu și explicat (și în conexiune cu miturile universale) ca interpretare a necesității unui sacrificiu în scopul eternizării valorii dorite; el constituie și fundamentul ideii de sacrificiu suprem obligatoriu pentru omul de geniu, la momentul realizării capodoperei.

3. Se vor determina motivele clasice (motivul zidului părăsit/ loc malefic dar și dovada tenacității omului în lupta sa constructivă împotriva forțelor telurice; motivul surpării zidurilor construite/ intriga în conflictul (evenimențial) baladei, motivul visului-condiție/ soluția la eșecul procesului de construire impunându-se moartea unei ființe în schimbul „vieții veșnice" a edificiului; motivul femeii-jertfă/ puritatea și inocența sunt calități eternizate prin sacrificiu; rodul pântecelor femeii va susține creația din piatră a meșterului Manole; motivul lui Icar prelungește în mitologia universală valoarea gestului omenesc de a îndrăzni să-și depășească propria condiție etc.

4. Comentariul vizează orgoliul/ egocentrismul unui domn, care va nesocoti valoarea vieții, impunând un sacrilegiu/ moartea în numele Creatorului/ Creației etc.

5. Demonstrația va urmări, pe text, etapele prăbușirii morale a meșterului, care este nevoit să cedeze în fața dorinței împlinirii idealului propus, sacrificându-și ființele dragi și, în final, pe sine; se va observa direcția ascendentă a tensiunii dramatice în acest conflict etic, până la punctul traducerii sale în gestul *„zborului frânt"*.

6. Se va aprecia simplitatea acestora (invocațiile, hiperbolizarea stihiilor, enumerația, epitetul etc.) și efectul dramatic al imaginilor, obținute prin simpla lor combinare; naturaleța stilistică este efectul șlefuirii cuvântului în sutele de variante ale baladei populare.

7. Explicația cuprinde frumusețea unui portret sintetic/ strâns într-o metaforă realizată prin analogie cu splendoarea naturii; sentimentele de dragoste pentru ființa numită printr-un adjectiv substantivizat (specific popular) pentru a prinde superlativul însușirilor sale, receptate de sufletul îndrăgostitului.

Scanned with OKEN Scanner

8. Se subliniază unirea prin moarte a celor două personaje destinate a fi jertfite pe altarul creației, din dragoste pentru ființa iubită și devotament față de un ideal; momentul morții este surprins la un nivel ce poate apărea realist, dar poate fi interpretat și ca o desacralizare a lumii care se lipsește de bunul cel mai de preț – viața.

9. Imaginea este purtător de simbol clasic: ea poate fi descifrată ca izvor/ creație eternă sau ca simbol al cunoașterii („*apă sărată*") obținute cu sacrificiul suprem etc.

15. a. Mocnește copacul; **b.** „Turcii au năvălit"; **c.** Lucrătorii sunt interesați; **d.** Slăbiți erau luptătorii.

16. a. Acordul între subiect și predicat se face în număr și persoană. **b.** Subiectul se acordă cu predicatul exprimat prin verb reflexiv impersonal. **c.** Când un substantiv colectiv are forme de singular și plural, acordul se realizează după cum substantivul cu funcție de subiect se află la singular sau la plural. **d.** Referitor la acordul în persoană cu subiect multiplu, pronumele de persoana I au întâietate față de celelalte persoane ale pronumelui. **e.** Când subiectul multiplu este exprimat prin substantive sau pronume la genuri diferite, numele predicative se pun la masculin plural.

17. a. „*Tristă și albă-i întinsa câmpie*" → numele predicativ „*tristă și albă*" se află în raport de coordonare; sunt exprimate prin adjective; coordonarea se face prin conjuncția coordonatoare copulativă „*și*".

18. a. „*Am vizitat atât Catedrala, cât și muzeul*"; „*Brazi și pălținași/ I-am avut nuntași*"; „*Mergem și lucrăm toată ziua*"; **b.** „*Ori citești, ori cânți*"; „*Sau pleci, sau rămâi.*"; **c.** „*Slăbuț, dar sănătos bărbatul acela*"; „*Citesc azi, dar mâine compun*"; **d.** „*Ai învățat, deci știi*"; „*Vorbești mult, în concluzie ești sănătos*"; „*Atenția, deci observația, îl caracterizează.*"

19. a. Această veste a venit imediat și noi am plecat fericiți.

20. b.

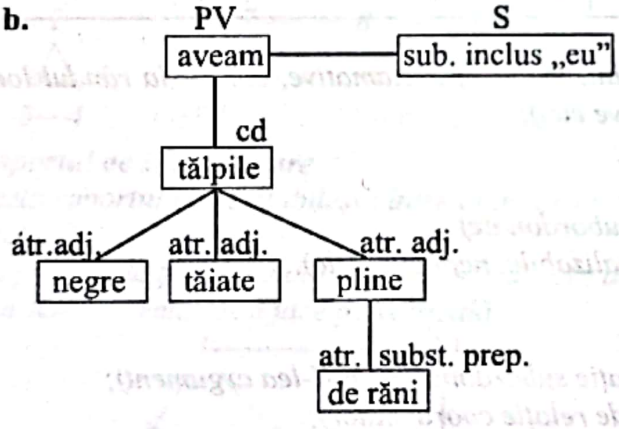

21. Tu însuți ți-ai adus instrumentul necesar.

22. a. *Am cumpărat o bibliotecă de mahon*; „*Al primăverii dulce iubit prevestitor.*" (Vasile Alecsandri); **b.** „*Cumpără mâine*"; „*A luat trei diplome*"; **c.** „*Rezultatul analizei a fost bun*"/ atribut; „*Le-a dat elevilor cărți*"/ complement; **d.** „*I-am dat și mamei un dar*"; „*I-am dat un dar mamei*".

24. b. „*Și,*[1]*| oricare ar fi drumul* [2]*| pe care o s-apuci*[3]*| Răbda-vom pironul aceleiași cruci* [1]*|*" (George Coșbuc)

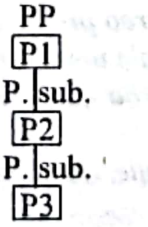

25. a. A plecat [1]*| deși* venise de curând. [2]*|*; **b.** Cine a întârziat [1]*|* să spună. [2]*|*; **c.** Plec [1]*|unde* sunt chemat. [2]*|*; **d.** Vine [1]*|oricine* dorește. [2]*|*; **e.** Vin [1]*|oricând* mă chemi. [2]*|*

Scanned with OKEN Scanner

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Părțile de vorbire care au funcție sintactică:

◆ *sunt:*

1. substantivul (în orice caz, cu excepția vocativului și a nominativului exclamativ); *2. pronumele (cu excepția vocativului),* *3. numeralul (cu excepția vocativului),*	*4. adjectivul;* *5. verbul;* *6. (unele) adverbe;* *7. (unele) interjecții.*

2. Părțile de vorbire care nu au funcție sintactică

◆ *sunt:*

1. prepoziția; *2. conjuncția;* *3. articolul;* *4. unele interjecții;*	*5. unele adverbe;* *6. celelalte părți de vorbire declinabile, când sunt în cazul vocativ.*

3. Părțile de vorbire cu valoare semantică

- *cuvinte care exprimă noțiuni;*
- *au un înțeles (sens lexical sau valoare noțională);*
- *adică se pot defini în termeni explicativi;*
- *(după definire, cititorul își poate forma o imagine – fie și sumară –asupra lor);*
- *se mai numesc și autonome (sau autosemantice);*

◆ *acestea sunt:*

1. substantivele; *2. adjectivele;* *3. pronumele;* *4. numeralele;*	*5. verbele;* *6. (unele) interjecții;* *7. adverbele.*

4. Clasificarea propozițiilor

A. după scopul comunicării (enunțiative, interogative, exclamative, care – la rândul lor – au mai multe subdiviziuni: optative, imperative etc.);

B. după aspectul lor (afirmative, negative);

C. după structură (simple, dezvoltate);

D. după non/ dependența lor (principale, subordonate):

E. după alte criterii (regente, incidente, analizabile, neanalizabile).

Propoziția principală

- *are, singură, un înțeles deplin (I argument);*
- *nu are (nici nu presupune) un cuvânt de relație subordonator (al II-lea argument);*
- *(poate, în schimb, să înceapă cu un cuvânt de relație coordonator);*
- *poate să înceapă cu un cuvânt de relație socotit subordonator în alte situații;*

Propoziția independentă

- *este propoziția (principală) care constituie singură o comunicare încheiată;*
- *nu are legătură cu principala propriu-zisă a frazei;*
- *nu intră în îmbinări cu alte propoziții ale textului de bază;*
- *(dar poate avea una sau mai multe subordonate ale sale);*
- *(deci nici în schema frazei ea nu apare legată de vreo propoziție);*
- *conține afirmațiile naratorului (ale autorului sau ale unui personaj);*
- *predicatul ei este unul din verbele de zicere (verba dicendi): a spune, a afirma, a zice, a adăuga, a întări, a continua, a grăi etc.*
- *este despărțită de celelalte propoziții atât prin intonație, cât și prin virgulă (sau linii de pauză).*

Propoziția incidentă

- *este propoziția (de obicei, principală) care nu servește cu nimic frazei în comunicare;*
- *deci ea poate lipsi, fără ca potențialul comunicării să scadă în vreun fel.*

Scanned with OKEN Scanner

Alte tipuri de propoziții

I. propoziția monomembră

- *este alcătuită dintr-un singur element sintactic;*
- *în realitate, un predicat;*

II. Propoziția plurimembră

- *este alcătuită din mai multe elemente sintactice;*

III. Propoziția analizabilă.

- *este o propoziție care poate fi analizată în elementele sale componente (subiect, predicat, atribut).*

IV. Propoziția neanalizabilă

- *nu poate fi analizată în părțile sale componente;*
- *este alcătuită, de obicei, din interjecții sau adverbe de negație și afirmație.*

V. Propoziția insuficientă

5. RAPORTURI ÎN FRAZĂ

◆ *sunt de două feluri:*

a) de coordonare; b) de subordonare.

Raportul de coordonare

- *se stabilește între două propoziții identice;*
- *apare între două sau mai multe subordonate;*
- *între două sau mai multe principale;*
- *în schimb, relația se face pe orizontală:*

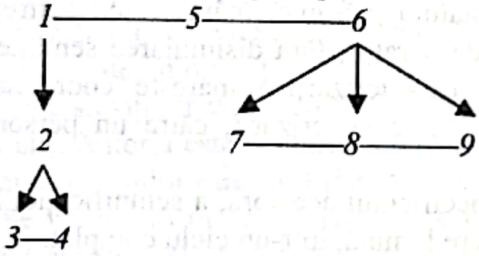

Raportul de subordonare

- *este raportul ce se stabilește între două propoziții diferite, aflate în dependență una față de cealaltă;*
- *o principală și o secundară; o secundară, care devine regentă – și alt fel de subordonată etc.);*
- *în schemă, relația se face pe verticală:*

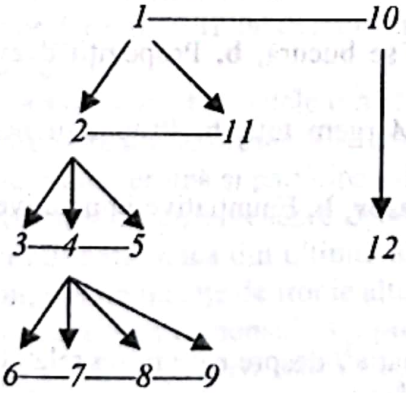

- *(Atenție! este bine să se cunoască toate cuvintele/ elementele de relație subordonatoare)*

UNITATEA NR. 13

A. 1. Se vor lua în considerare argumente precum crearea unui spațiu/ timp convențional/ izolat de timpul efectiv prin invocarea unui univers mitic, folosirea unor elemente de cadru spațio-temporale specifice unei expoziții introducerea principalelor date despre protagonistul acțiunii etc.

Scanned with OKEN Scanner

2. Se va urmări atât identificarea rolului fragmentului de „captare a atenției/ bunăvoinței" cititorului (după modelul discursului clasic, de care arta sadoveniană se leagă), cât și rolul de cadru general al caracterizării exponențiale (a unui popor/ neam prin intermediul unui personaj emblematic), pe care o realizează autorul în roman.

4. Se urmărește identificarea particularităților portretului fizic și rolul lui în construcția portretului moral (clasic).

5. Se va urmări realizarea rezumatului prin respectarea tuturor normelor de redactare a unui asemenea tip de compoziție (fără introducere și încheiere, precizarea tuturor evenimentelor importante, fără detalii și comentarii personale, folosirea persoanei și a timpurilor verbale corespunzătoare etc.).

6. Se urmăresc detaliile care alcătuiesc portretul inițial al lui Gheorghiță – adolescent aflat în pragul maturizării, aflat încă sub vraja descoperirii părților frumoase ale vieții; accentul cade pe portretul fizic creându-se modelul tânărului la limita între erou de basm și flăcău mintean gata să înfrunte greutățile vieții; Minodora este completarea fratelui său, prototipul inocenței/ purității/ frumuseții care ia cunoștință de valoarea sa și de provocările lumii înconjurătoare; portretele se construiesc și în relație cu reacțiile mamei.

7. Se va urmării secvențial creșterea stării de întristare/ tensiune provocată de convingerea tot mai puternică în legătură cu moartea soțului său, până la hotărârea de a pleca în căutarea sa, în antiteză cu starea de bucurie, pe care o trăiește omul, prin tradiție, la înnoirea anului.

8. Se vor enunța trăsăturile care particularizează acest neam dar și trăsăturile care indică apartenența lor la poporul român precum dragostea de natură și frumos/ cântec etc.; portretul colectiv este realizat prin caracterizare directă, făcută de narator, fără disimularea sentimentelor de apreciere față de acești oameni; structura caracterizării urmărește coordonata general-particular (se face transferul calităților, în finalul caracterizării, către un personaj exponențial – Nechifor Lipan).

9. Se vizează identificarea sărbătorilor ritualice și a specificului acestora, a semnificației lor în periplul pe care îl efectuează Vitoria de la întuneric spre lumină, într-un ciclu complet.

10. Se urmărește, pe de o parte, arta evocării naturii la Sadoveanu („poet al naturii"), cu particularități stilistice iar, de cealaltă parte, antiteza între frumusețea trezirii naturii la viață și vechea durere a Victoriei ce pare să se apropie de o descătușare (tehnica anticipării).

11. Se vor urmări pe lângă detaliile ritualice și cele de scenariu al descoperirii și pedepsirii făptașilor crimei, în fața întregului popor adunat/ a judecății.

17. Propoziții analizabile

A. După alcătuire: **a.** Propoziții simple: Merg.; Copiii se bucură; **b.** Propoziții dezvoltate: Merg cu plăcere. Copiii se bucură de venirea ta.

B. După aspectul verbului: **a.** Propoziții afirmative: Mergem toți; **b.** Propoziții negative: Nimica nu-i fără osteneală.

C. După scop: **a.** Enunțiative optative: Aș pleca spre Brașov; **b.** Enunțiative imperative: Să te grăbești !

Propoziții nerealizabile

– Mergi?; –Ei, las' că știu eu!; – Nu.

18. Dacă pleci devreme [1]/ înseamnă[2]/ că nu ai înțeles situația[3]/ despre care ți-am relatat eu[4]/ și despre care s-a vorbit atât în anturajul[5]/ pe care îl cunoști [6]/.

20. a. P1 și P2= propoziții enunțiative optative; **b.** propoziție enunțiativă imperativă; **c.** propoziție interogativă exclamativă.

21. Propoziții negative sunt: **a.**; **c.**; **e.**

22. Citește repede.

23. a. cine: Vine[1]/ cine poate[2]/; **b.** unde: Pleacă[1]/ unde dorește.

25. a. Cum vine[1]/, citește ziarul preferat[2]/; **b.** Cum întârzie[1]/, cum îl ascultă[2]/; **c.** Cum să-l previn?

Scanned with OKEN Scanner

26. a. cum – marcă interogativă; **b.** cum – valoare de conjuncție; **c.** cum – marcă interogativă; **d.** cum – valoare conjuncțională; **e.** cum – valoare adverbială.
27. a. două propoziții: Copilul a fost apreciat[1]/și premiat de director[2]/; **b.** două propoziții: Cozonacul a fost copt[1]/și adus dis-de-dimineață; **c.** trei propoziții: Deși era isteață[1]/, n-a invitat-o nimeni[2]/ să-și spună părerea[3]/; **d.** două propoziții: Copii erau veseli[1]/, părinții dimpotrivă, extrem de triști[2]/; **e.** trei propoziții: Am aflat[1]/ când[2]/ și cum vom fi invitați[3]/.
28. Propoziții neanalizabile: Da; Nu; Ei; Ba; Uf; Mărie.
30. a. *„El ascultă tremurător,[1]/Se aprinde mai tare[2]/Și se-arunca fulgerător[3]/Se arunca în mare[4]/"*
(Mihai Eminescu)

b. *„Nu e soare[1]/, dar e bine[2]/Și pe râu e numai fum, [3]/Vântu-i liniștit acum, [4]/Dar năvalnic vuiet vine De pe drum[5]/"* (George Coșbuc)
32. a. Poate[1]/că vom reuși[2]/; **b.** Întrebarea[1]/care participă la sesiunea de comunicări[2]/.

UNITATEA NR. 14

1. Vor fi considerate corecte răspunsurile care identifică drept moduri dominante, narațiunea și dialogul; efectul stilistic obținut poate fi dramatizarea narațiunii, dinamica susținută a frazei, senzația de autenticitate/ veridicitate a acțiunii, prin reproducerea dialogului etc.

2. Se vor urmării cu precădere particularități care vizează redarea oralității stilului și cele ale graiului moldovenesc/ al oamenilor de la munte (alternarea replicilor scurte cu fraze lungi, alcătuite mai ales prin juxtapunere, folosirea expresiilor specifice și a regionalismelor etc.)

3. Se urmărește realizarea unei scurte caracterizări din fragmentul propus, care să valorifice exclusiv date oferite de textul propus, cu numirea a două caracteristici pentru fiecare personaj (părintele este un om rațional, stăpân pastor al credinței dar și încrezător în puterile omului de a face față situațiilor vieții, cu o gândire lipsită de simțul fatalității și cultivator al ordinii pământești etc./ Vitoria este o femeie cu respect pentru autoritatea preotului dar dârză și hotărâtă în justețea acțiunilor sale etc.) și a mijloacelor de caracterizare dominante.

4. Se va urmări orice motivare care pune în evidență intenția autorului de-a mima surprinderea/ neștiința și naivitatea în legătură cu metodele de investigație la care face apel eroina pentru a da de urma soțului dispărut; atitudinea trebuie pusă în legătură cu dorința autorului de a reda uimirea/ nepriceperea personajului „iscodit" de femeie (contaminarea autor/ personaj)

5. Se va accentua latura de personaj excepțional a ciobanului, împletirea elementelor de portret real cu aura de legendă (asemănător haiducilor neînfricați, care se simt protejați de natură etc.)

6. Femeie dotată cu o intuiție excepțională, un bun investigator etc.

7. Se vor face referiri la dominanta modului narativ de expunere și la mărcile prezenței naratorului.

8. Se vor nota corect punctele din rezumatul care conține detalii despre ritualul nupțial (nunta) pe care o întâlnesc drumeții în calea lor (fără comentarii personale) și despre relațiile care se stabilesc între eroină și participanții la acest eveniment tradițional.

9. Se vor urmări cu precădere detalii despre descrierea din primul paragraf și cele despre comentariul/ narațiunea din ultimul aliniat (folosirea pers. a III-a, mimarea obiectivității, arta detaliului, ușoare nuanțe de ironie alternate cu cele dramatice etc.)

10. Se va considera răspunsul care precizează momentul elucidării/ lămuririi drumului parcurs de Lipan și al clarificării numărului de însoțitori/ tovarăși/ parteneri pe care i-a avut; un răspuns satisfăcător va conține și încadrarea momentului într-un sumar rezumat al drumului refăcut de Victoria.

11. Povestea se va baza pe ideile principale desprinse din text: popasul celor trei ciobani este evocat și fixat de sărbătoarea Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril; omul cu căciula brumărie a cinstit pe toată lumea; dincolo de satul Suha se afla mai multe despre Lipan de la Iorgu Vasiliu refăcându-se scenariul deplasării turmelor și ciobanilor; Vitoria a aflat de dispariția unuia dintre cei trei ciobani; Vitoria înțelege că se afla la locul crimei, lucru confirmat și de semnele date de natură.

Scanned with OKEN Scanner

12. Se urmăreşte descifrarea metaforei ca echivalent dublu al mâhnirii care întuneca sufletul eroinei şi al misterului care învăluie moartea soţului şi care începe să se elucideze/ lămurească/ destrame; efectul stilistic poate fi comentat şi în antiteza cu verbul „a clipi" care înnobilează sensurile metaforei creând o legătură subtilă între inteligenţa/ raţiunea eroinei şi sufletul/ afectele ei.
13. Se va urmări ca argumentaţia să surprindă conexiunile cu celelalte momente ale romanului şi detalii în legătură cu evenimentele care închid/ rezolvă conflictul, cu motivaţiile corespunzătoare.
14. Portretul se va construi exclusiv pe trăsăturile relevate de fragment: Vitoria este la capătul drumului prin care a încercat să impună adevărul de care ea era sigură – moartea soţului ucis; calculată, rece şi foarte hotărâtă să facă lumină şi dreptate, ea reuşeşte să-şi dovedească superioritatea în faţa conştiinţelor vinovate ale criminalilor, având de partea ei legile firii, fără însă să aibă orgoliul de-a se substitui lui Dumnezeu; deşi tenacitatea ei corespunde unei situaţii excepţionale căreia trebuie să-i facă faţă, Vitoria nu iese din limitele unei soţii şi ale unei mame devotate, lucru demonstrat de atitudinea din final.
15. Se va evalua atitudinea din finalul scenei praznicului prin comparaţie cu atitudinea de pe parcursul drumului de investigare şi pedepsire a morţii lui Lipan, pe coordonata intrării în normalitate a încadrării în universalitate a personajului principal.
21. a. n-are de lucru; **b.** de bună seamă; **c.** zău; **d.** bată-l pustia; **e.** fireşte; **f.** fără doar şi poate; **g.** după mine.
22. a, b – linia de pauză; **c, d, e, f, g** – virgula.
23. a. Ai procedat, în definitiv, foarte corect; **b.** Este, vai, foarte nesincer; **c.** Vino, desigur, mâine dimineaţă.
24. a. desigur: – Desigur[1]/că ai avut intenţii bune[2]/. (adverb mediu)
– Vei lua, desigur, o hotărâre bună (adverb de mod incident)
26. a. *zise Grigoriţă cum stătea cu faţa-n sus şi căsca*; **b.** *ce-i drept*; **c.** *vezi bine*; **d.** *ai fi zis*; **e.** *interveni Moromete împăciuitor.*
28. „Ce hotărâm[1]/să facem[2]/întrebase Dapix într-o noapte la sfatul celor[3]/ care mai erau în viaţă în cetate[4]/"

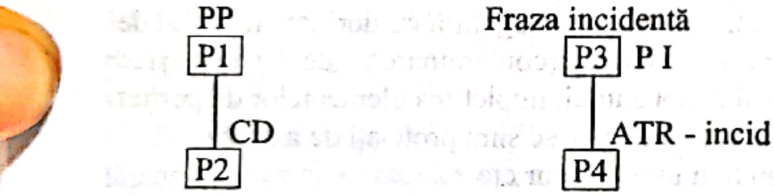

30. a. De sora mea nu-mi pasă; **b.** Discuţia dintre Doru şi Ioana a fost amânată; **c.** Mă deranjează nu atât cuvintele spuse, cât tonul.
31. a. Structuri cu pronumele „ceea ce": „Mă obligă să cânt ceea ce n-am dorit niciodată."

INFORMAŢII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Locuţiunile *(diagnosticare)*
1. sunt grupuri de cuvinte;
2. (deci cel puţin două cuvinte = o sintagmă);
4. înţelesul este unitar;
5. (deci echivalează, aproape totdeauna, cu un singur cuvânt);
6. elementele componente/ constitutive aparţin unor clase morfologice diferite;
(!! prin aceasta se deosebesc de unele cuvinte compuse: ***de pe lângă*** *= prepoziţie compusă, pentru că* ***de*** *= prepoziţie;* ***pe*** *= prepoziţie;* ***lângă*** *= prepoziţie; deci* ***de pe*** *nu este nu locuţiune prepoziţională, ci prepoziţie compusă);*
7. (cel puţin) un termen constitutiv/ component aparţine clasei morfologice pe care o reprezintă locuţiunea respectivă;
8. (excepţii: în unele locuţiuni adverbiale nu se găseşte nici un adverb);
9. grupul apare mai mult sau mai puţin sudat;

Scanned with OKEN Scanner

10. din punct de vedere gramatical, se comportă ca o singură parte de vorbire;
11. se recomandă printr-o anumită fixitate:
a) a structurii;
b) a topicii;
c) a formei (cuvintele componente nu pot fi folosite decât cu categoriile morfologice consacrate: moduri, timpuri, cazuri etc.);
12. unele elemente componente/ constitutive şi-au pierdut valoarea lexicală iniţială;
13. adeseori, unele cuvinte componente (!! alteori chiar toate) sunt folosite în sens figurat;
14. ordinea cuvintelor (topica) este, de obicei, fixă;
15. nu acceptă înlocuirea vreunui element prin sinonimul său;
16. (când un component este substantiv, acesta nu primeşte determinări: adjective, articole etc.; a se compara: a nu avea rost//a nu avea habar)
17. capătă categoriile morfologice (gen, nr., caz, timp etc.) ale cuvântului suplinit.

UNITATEA NR. 15

A. 1. Modul de expunere este descrierea (dinamizată de verb): imaginea oraşului este realizată în detalii care apropie fragmentul de reportaj prin observaţia detaliilor şi prin comentariul naratorului; în partea a doua a fragmentului descrierea cedează în faţa naraţiunii etc.

2. Naratorul abordează un ton obiectiv specific observatorului aflat într-un mediu străin, în prima jumătate a fragmentului; în cealaltă parte tonalitatea se schimbă pentru că naratorul se face filtrul impresiilor produse de peisaj şi îşi mărturiseşte direct şi gradat sentimentele: de la „mirare" până la „euforie"; această schimbare de atitudine este suportul emoţional pentru evenimentele/ faptele narate într-o povestire fantastică (efectul este de uimire în faţa ineditului/ neaşteptatului/ misterului).

3. Textul este dominat de neologisme (şi chiar de invenţii lexicale – „ahrieni") şi efectele stilistice sunt obţinute prin aglomerarea imaginilor (mai ales vizuale), fără exces de figuri de stil.

4. Se observă transformarea descrierii într-o schiţă de autoportret, realizat cu o uşoară notă de ironie. Portretul conţine şi elemente de meditaţie; stilistic, fragmentul culminează cu o metaforă descifrată („îmbinare de riduri ... care se cheamă surâs").

5. Punctul de vedere poate să conţină aprecieri despre lumea fantastică descrisă în fragment înţeleasă ca o proiecţie în viitor a lumii oraşului contemporan, corespunzătoare unui ideal în care grija pentru fericirea omului se impune peisajului.

11. a. Predicatele: *stau, să pătrundă.*

„Sute de oameni rupţi de osteneală stau cu ochii mari, holbaţi, scotocind întunericul, vrând[1]/ să pătrundă o taină de nepătruns."[2]/; **b.** Predicatele: *porniserăm, ne târam, să nu prind de veste, năzuim.*

„Porniserăm din văi adânci[1]/
Şi ne târam acum pe brânci[2]/
Să nu ne prind-Osman de veste[3]/
Că năzuim la deal spre creste"[4]/

12. a. *stau* – predicat verbal, *să pătrundă* – predicat verbal;
b. *porniserăm* – predicat verbal, *ne târam* – predicat verbal, *să nu prind ... de veste* – predicat verbal, *năzuim* – predicat verbal.

13. a. Aş citi toată ziua; **b.** Şi-a adus aminte de vremuri fericite; **c.** Cu siguranţă[1]/ că nu cunoşti autorul lucrării.[2]/; **d.** Vai de el!

14. a. Merele sunt zece mii de lei. (costă); **b.** Ce-o fi în pădure? (ce s-a întâmplat); **c.** Sunt douăzeci de ani de atunci. (au trecut); **d.** Sunt la râu de dimineaţă. (s-au dus).

15. a. *alese* – predicat verbal, *era prea îngheţată*: – predicat nominal – nume predicativ exprimat prin verb la participiu; **b.** *ar fi* – predicat verbal, *să iasă învăţaţi* – predicat nominal – nume predicativ exprimat prin verb la participiu.

Scanned with OKEN Scanner

16. a. *a rămâne* – predicativ: El rămâne pe vârful dealului.
– copulativ: El rămâne corigent, din păcate.
b. *a ieşi* – predicativ: A ieşit afară cu grabă.
– copulativ: Maria a ieşit farmacistă.
17. a. *se pare* – predicativ; **b.** *se pare* – predicativ; **e.** *părea* (nins) – copulativ; **f.** *părea* (a fi dispus) – verb copulativ; **g.** *părea* (frumoasă) – copulativ.
18. Îmi este bine cu tine.
19. a. A se agita înainte de utilizare. **b.** De scris tot.
20. a. *a voastră-i* = predicat verbal – verb copulativ „a fi" şi nume predicativ „a voastră" pronume posesiv; **b.** *fusese o frunză* = predicat nominal – verbul copulativ „a fi" şi nume predicativ „o frunză" exprimat prin substantiv; **c.** *dormi* = predicat verbal exprimat prin verb predicativ; **m.** *e* = predicat verbal exprimat prin verb predicativ.
21. Predicate nominale incomplete. (PNI) **a.** este; **b.** înseamnă; **c.** a ajuns; **d.** era; **22. a.** „că tu eşti mazil"; „că trebuie"; **b.** „să alerge prin cetate"; „să adune luptători"; „să vândă cu al lor sânge cinstea tronului şi a neamului lor"; **c.** „să fie mâna dreaptă a împăratului"; **d.** „că se apropia sfârşitul"; „că-i plăcută".
23. a. „Dorinţa mea a fost întotdeauna[1]/ să-i văd pe acei[2]/ care-şi iubesc ţara."[3]/ (I. Ghica)
b. Soarele părea[1]/ să fi lunecat pe un alt tărâm.[2]/
c. Să ai la îndemână picioarele unui cal[2]/ înseamnă[2]/ să mergi şezând ..."[3]/ (Calistrat Hogaş)
24. a. Ideea este[1]/ să pleci devreme.[2]/; **b.** Părerea lui e[2]/ că înveţi prea puţin.[2]/; **h.** El a devenit[1]/ ce şi-a dorit.[2]/
25. a. Dorinţa lui era[1]/ să plece la New York.[2]/
Dorinţa lui era de a pleca la New York.
26. Ideea era[1]/ să lucreze mult[2]/ şi să se afirme.[3]/
27. El a ajuns[1]/ să câştige concursul.[2]/
28. a. Întrebarea este[1]/ cine vine la cină.[2]/; **b.** Propunerea lui a fost[1]/ pe cine să ajute.[2]/; **c.** Problema este[1]/ al cui este obiectul dispărut.[2]/
29. a. A deveni[1]/ ce a visat în copilărie[2]/ înseamnă o realizare minunată.[1]/

INFORMAŢII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Predicatul

- *este parte principală de propoziţie;*
- *(elementul de bază, esenţial);*
- *spune ceva despre subiect (chiar dacă acesta nu este exprimat);*
  - *a) îi atribuie o acţiune*
  - *b) consemnează starea sau o modificare în starea subiectului*
  - *c) constată existenţa subiectului*
  - *d) califică (sau caracterizează) subiectul*

◆ *predicatul este de două feluri: a. verbal; b. nominal.*

2. Valori afectiv-stilistice

- *în realizarea conciziei, pentru evitarea repetiţiei se recurge la predicatul eliptic;*
- *se obţine astfel şi un anume dinamism;*
- *paradoxal, prin elipsă se insistă tocmai asupra noţiunii neexprimate;*
- *(prin faptul că întreaga forţă de expresie se aplică noţiunii respective);*
- *(deci se atrage mai pregnant atenţia ascultătorului);*
- *elipsa predicatului apare mai des în prepoziţii negative;*
- *(negarea implică o atitudine subiectivă);*
- *apare în formulele stereotipe, militare, cu intenţie ironică;*
- *(dar şi în limbajul periferic, familiar, argotic);*
- *predicatele exprimate prin interjecţii creează impresia unei acţiuni bruşte, de scurtă durată;*

Scanned with OKEN Scanner

• se evidenţiază o atitudine subiectivă cu ajutorul predicatelor exprimate prin verbe impersonale şi adverbe predicative;
• predicatul verbal repetat (prin raport de coordonare) face durata acţiunii mai sensibilă, dând şi o organizare arhitectonică specifică.
• pentru o exprimare concisă se suprimă din predicatul nominal, fie semipredicatul, fie numele predicativ;
• la fel şi în exprimarea sentenţioasă, aforistică.

UNITATEA NR. 16

1. Argumentele urmăresc prezentarea datelor esenţiale despre protagonistul nuvelei, date pregătitoare pentru evoluţia personajului în episodul existenţei sale la Sărăceni; prezentarea se face printr-o evocare a descendenţei preotului, cu accent pe elementele care „croiesc" destinul personajului, elemente pregătitoare pentru lansarea intrigii (mutarea preotului de la Butucani la Sărăceni).

2. Se relevă valorile multiple ale vocii naratorului, derivate din posturile de povestitor, regizor şi, mai ales de comentator al evenimentelor şi al comportamentului preotului. În această postură, vocea naratorului se suprapune cu cea omului simplu (de la care împrumută concepţia despre viaţă şi tonul „sfătos") şi devine un fel de rezonator/ de glas al înţelepciunii tradiţionale, în numele căreia laudă sau critică firea părintelui Trandafir.

3. Caracteristica fundamentală a stilului autorului este oralitatea realizata prin expresii populare, regionalisme, topică specifică frazei populare, interogaţii şi exclamaţii etc.; toate elementele contribuie la realizarea impresiei de spontaneitate a stilului şi la sporirea efectului de autenticitate în crearea atmosferei specifice satului ardelenesc.

4. Cele două toponime sugerează trăsătura fundamentală a locuitorilor satelor respective: Butucani poate semnifica structura inflexibilă a locuitorilor care, fără excepţie, nu au cedat în faţa presiunilor unui preot la fel de inflexibil; Sărăceni sugerează condiţia materială umilă a locuitorilor, a lipsei lor de interes pentru muncă şi rezultatele acesteia.

5. Se urmăreşte descifrarea sensului figurat al primei fraze în care expresia „a lua căciula din cap cuiva" înseamnă a-l forţa sa facă ceva; a doua frază funcţionează ca avertisment şi prevesteşte sensul evoluţiei personajului.

6. „Cine vrea să sară peste groapă, arunce-şi mai-nainte desagii peste ea.".

7. Enunţurile se vor referi la aspectul liniştit al părintelui ajuns acum bătrân şi înţelept, cu familie şi prieteni; atmosfera de bucurie liniştită este redată prin descrierea unei scene obişnuite din viaţa unui preot de ţară care se bucură de respect în familie şi în sat etc.

8. Schimbările sunt înregistrate atât direct de către narator: („Toate s-au schimbat") cât şi indirect, în cuvintele săteanului, care încheie nuvela („este omul lui Dumnezeu!"). Se precizează că nu este vorba despre o schimbare a omului care a rămas „verde, vesel şi harnic" ci de o schimbare în relaţiile cu oamenii cărora le-a fost model efectiv de comportament. Replica ţăranului este edificatoare pentru recunoaşterea calităţii preotului de „reprezentant al divinităţii", de conducător spiritual al comunităţii (calitate nerecunoscută anterior).

14. a. scumpul, leneşul; **b.** rănitul; **c.** susurul; **d.** binele.

15. a. substantiv provenit din adjectiv; **b.** substantiv provenit din verb la participiu; **c.** substantiv; **d.** substantiv provenit din adverb.

16. a. subiect nedeterminat; **b.** noi – subiect exprimat; **c.** subiect nedeterminat; **d.** câinele – exprimat, acela (subiect reluat), care – exprimat.

17. a. Amândoi au plecat.; **b.** Se aude cioc-cioc; **c.** Se aude ţipând; **d.** Ai tăi au plecat.

18. d. Suntem, noi, câştigători.

19. a. E iarna; **b.** E dimineaţă; **c.** Mi-e ruşine; **d.** Mi-e frig.

20. c. E bine; **d.** E vai de el.

21. a. Plouă întruna.

Scanned with OKEN Scanner

22. El este, desigur, un om corect.
23. a. Se văd luminile.
24. A conversa, a discuta zilnic subiectul, l-a obosit.
25. a. „Cine pleacă", te lasă; **b.** „Ceea ce spune mătușa Uțupăr".
27. a. Pisica șoareci mănâncă; **b.** Este bine a pleca devreme; **c.** De prisos a mai asista la dispută.
28. a. Oricine gândește,[1]/ se exprimă logic.[2]/
29. b. Ne ajunge[1]/ să discutăm.[2]/
30. a. Cine se scoală de dimineață,[1]/ departe ajunge.[2]/
31. a. cum – PR Întrebarea este[1]/ cum procedezi.[2]/
– SB Se știe[1]/ cum procedezi.[2]/
33. a. Să înveți[1]/ înseamnă[2]/ să știi.[3]/

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Schemă recapitulativă

PREDICATUL VERBAL

CONDIȚII/ARGUM. (nivel morfologic)	*Exemple*	*REZULT. (nivel sintactic)*	*STRUCTURA*
(I) ORICE VERB (II) PREDICATIV (III) LA UN MOD PERS.-PRED.	*Elevul citește.*	*PREDICAT VERBAL*	*(I + II + III)= P.V.*

PREDICATUL NOMINAL COMPLET

CONDIȚII/ARGUM. (nivel morfologic)	*Exemple*	*REZULT. (nivel sintactic)*	*STRUCTURA*	
(I) ORICE VERB (II) COPULATIV (III) LA UN MOD PERS.-PRED. (IV) COMPLINIT DE UN CUVÂNT/STRUCTURĂ	*Elevul este atent.*	*PREDICAT NOMINAL COMPLET*	*semipredicat+ nume pred.= P.N.C.*	*(I + II + III) + (IV)= P.N.C. sau: (1/2) + (1/2)= P.N.C.*

PREDICATUL NOMINAL INCOMPLET

CONDIȚII/ARGUM. (nivel morfologic)	*Exemple*	*REZULT. (nivel sintactic)*	*STRUCTURA*	
(I) ORICE VERB (II) COPULATIV (III) LA UN MOD PERS.-PRED. (IV) COMPLINIT DE O PROPOZIȚIE	*Elevul este[1]/ cum ar fi trebuit...[2]/*	*PREDICAT NOMINAL INCOMLET*	*predicat nominal incomplet + propoz. pred.*	*(I + II + III)= P.N.I. iar: (IV)= prop. predic.*

2. Subiectul

- *este o parte principală de propoziție;*
- *este autorul acțiunii exprimate de predicat;*
- *(sau beneficiarul calități atribuite de numele predicativ);*
- *(ori suferă acțiunea făcută de un complement de agent – când predicatul este in verb la diateza pasivă sau reflexivă cu înțeles pasiv)*
- *echivalentul **major** al subiectului este (prin extensia sa se obține) o propoziție subiectivă;*
- *reciproca: poate rezulta din contragerea unei propoziții subiective;*
- *(deci el este echivalentul **minor** al propoziției subiective);*

◆ *este de două feluri:*

a. exprimat (determinat, nedeterminat);

b. neexprimat (determinat, nedeterminat, neexprimabil, inclus, subînțeles).

Scanned with OKEN Scanner

ATENȚIE!

I. Subiectul exprimat prin substantive grade de rudenie, însoțite de adjective pronominale posesive și legate prin cratimă:

1. Maică-mea mă ajută la lecții... (maică-mea – subiect)

2. Maica mea mă ajută... (maica= subiect; mea – atr. adjectival)

3. (Idem: soră-sa; vară-ta; taică-său etc.)

II. Subiectul reluat:

a) Vine el tata și ai să vezi... (el= subiect; tata= subiect reluat)

b) Vine el, și tata, și ai să vezi.. (el= subiect; tata= subiect reluat; !!! vezi și importanța adverbului „și")

c) Vine el, tata, și ai să vezi... (el= subiect; tata= atribut substantival apozițional; !! vezi: 1. importanța virgulei; 2. implicarea logică, tocmai datorită virgulei, a elementului tipic pentru apoziție – „adică")

d) „Virtutea pentru dânșii ea nu există" (M.E.) (virtutea = subiect; ea= subiect reluat)

e) Virtutea, ea, pentru dânșii... (virtutea= subiect; ea= apoziție; !! vezi: 1. rolul virgulei; 2 presupunerea logică a unui „adică")

3. Subiectul neexprimabil

- *acțiunea verbului-predicat nu poate fi atribuită unui autor;*
- *(nici nu interesează, de fapt, cine este posibilul autor al acțiunii);*
- *predicatul său este un verb impersonal (propriu-zis sau reflexiv)*
- *(deci predicatul apare numai la persoana a III-a, singular);*

**ex.: a) A tunat și i-a adunat...; b) Se înserează; c) Plouase în ajun...*

4. Acordul

Acordul predicatului cu subiectul are trei reguli de bază:

1. Acordul predicatului se face după forma subiectului. (Excepțiile se numesc acord după înțeles și constituie greșeli, în afară de câteva care sunt acceptate)

2. Predicatul se acordă cu subiectul gramatical și numai cu acesta. (Excepțiile se numesc acord prin atracție și constituie greșeli în orice situație.)

3. Acordul predicatului se face în persoană, număr, gen, caz (în funcție de felul predicatului).

5. Dezacordul

1. Acordul prin atracție (cum este numit în lucrările de specialitate) este, de fapt, un dezacord și „este așadar totdeauna greșit" (s.n.)*

*2. Acordul după înțeles este, de regulă, tot o asociere incorectă, el „nu constituie totuși în orice situație o greșeală"**(s.n.).*

3. Acordul întâmplător, făcut fie cu

a) un atribut (vezi supra);

b) un complement: 1. Ce-s cu lucrurile de acolo? 2. În ce privesc colegii, eu cred că...;

c) un nume predicativ: Echipele acelea devenite cap de serie este...;

d) cu un cuvânt (indiferent de funcția sa sintactică) aflat în altă propoziție (de regulă, în regentă sau în subordonată): Nu se știu[1]/ ce probleme se vor ivi... (corect: nu se știe; verbul este impersonal reflexiv)

UNITATEA NR. 17

1. Argumentele vor urmări elementele narative clasice (acțiune, spațiu, timp, personaje, narator, modalitatea de expunere dominantă/ narațiunea etc.) cuprinse într-o succintă povestire argumentată a fragmentului; nu se ignoră natura acestuia: aparține expoziției, deoarece conține elementele specifice (date despre spațiul, timpul și cele două personaje principale – Moș Călifar, morarul, și Stoicea, protagonistul îndrăzneț al unei încercări ciudate de înfruntare a temutului morar).

2. Răspunsul va conține câteva puncte de rezistență din structura fragmentului, urmate de concluzia că acesta aparține nuvelei fantastice cu influențe puternice ale basmului popular

Scanned with OKEN Scanner

(introducerea funcționează ca un avertisment pentru intrarea într-un tărâm străin, despre care se vorbește în termeni negativi; în jurul locului și morarului se construiește un edificiu misterios de credințe legate, în mod tradițional, de explicații care vizează anormalitatea și poartă stigmatul răului; în opoziție cu temutul personaj negativ este introdus eroul, individul capabil să înfrunte și să elimine acest rău etc.

3. Se urmărește, conștientizarea dublei poziții a naratorului: de evocator al credinței oamenilor în forțele malefice ale locului „morii întunericului" și de comentator al acestora (vocea narativă se suprapune cu „vocea lumii", dar, în același timp, naratorul-regizor este creator de atmosferă).

4. Se vizează elemente precum prezența naratorului, simțită în postura clasică a povestitorului/ instanța narativă; povestirea are loc la persoana a treia și prin folosirea dominantă a imperfectului/ timpul basmului; elemente de oralitate a stilului etc.

5. Motivul pactului cu diavolul (faustic); motivul eroului salvator (solar), motivul călătoriei inițiatice/ de învățătură (al călătoriei pe „tărâmul celălalt", al „labirintului") etc.

6. Se urmărește, pe lângă identificarea principalelor trăsături (erou – antierou) și menținerea structurii antitetice (compunere de tip „paralelă") prin argumentarea pe text.

7. Se urmărește identificarea momentului de anticipare a intrigii; comentariul trebuie să cuprindă și afirmații despre postura naratorului în această propoziție și despre rolul ei în construirea tensiunii dramatice a textului.

8. Părerile vor cuprinde și semnificația simbolică a morii: loc cu aspect „infernal", malefic prin strivirea semințelor/ vieții, iar morarul este deseori instrument diavolesc, care, însă, poate fi înfrânt de reprezentantul „luminii"; moara poate fi locul opririi timpului și, de aceea, eroul trebuie să salveze/ să „lecuiască" lumea de acest rău. (după Ivan Evseev, „Enciclopedia semnelor și simbolurilor culturale", Ed. Amarcord, Timișoara, 1999)

14. a. fumegânde, adânc; **b.** sport; **c.** uimitor, al său, de a fi, de a vedea; **d.** vornicul; **e.** neputincioase, și, obidirii, voastre, întins, de mare, înfricoșatul, al vremilor, răsunătoare; **f.** de-afară, îngălbenite; **g.** scutarilor, din fundul, depărtat, al pădurii; **h.** amândoi.

15. a. fumegânde – atribut adjectival (verb la gerunziu) etc.

23. a. *„ce o poartă pe trunchi, cu inscripția anului"*
„când a fost smuls din pământul țării lui și peste care se înclină curiozitatea trecătorilor"
b. *„a cărui pană a știut să învieze umbrele glorioase ale eroicului nostru trecut"*
c. *„Prin care trece albă regina nopții moartă"*
d. *„care subt carul cel mare abia licărești*
nedumerită-ntre șapte lumini"
e. *„unde toți să cate la dânsa cu dor și cu drag"*
„și dânsa cu mândrie la toți să se arate frumoasă și împodobită cu haine trufașe și în pietre nestemate."
f. *„ce-l amenință mai de aproape" „ce încearcă a-i sta împotrivă"*
g. *„de unde venise"*

24. a. ce, când, peste care; **b.** a cărui; **c.** prin care; **d.** care; **e.** unde; **f.** ce, ce; **g.** de unde.

29. Propoziția atributivă „care i se păruse deosebit de interesant" exprimă o explicație suplimentară și de aceea se izolează prin virgulă de restul frazei. Această atributivă apare deseori definită ca atributivă explicativă sau izolată.

31. *„Multe bunuri are omul*[1]*/*
PP
Dar virtutea cea mai mare
PR
E[2]*/ să nu se ție mândru*
ATR
Cu virtuțile[3]*/ ce are*[4]*/"* (George Coșbuc)

Scanned with OKEN Scanner

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Atributul

• *este o parte secundară de propoziție;*

• *are regent (determină) un nume*;*

◆ ***elementul regent** al atributului poate fi:*

*1. un substantiv: ... **opera** lui Eminescu...*

*2. un numeral: ... **doi** de aici și trei de acolo...*

*3. un pronume: ... **acela** din față...*

*4. un adjectiv substantivizat: ... **albastrul** cerului...*

*5. o locuțiune substantivală: ... **o dare de seamă** interesantă;*

• *califică sau identifică elementul agent;*

• *manualele recomandă una din întrebările: ce fel de? care? din care? de care? al cui? (a cui? ai cui? ale cui?) etc.*

• *echivalentul **major** al atributului (extensia sa) este o propoziție atributivă;*

• *reciproca: poate rezulta din contragerea unei propoziții atributive*

• *(deci el este echivalentul **minor** al propoziției atributive);*

*b) S-au jucat în poiana **din pădure**. (S-au jucat în poiana[1]/ despre care v-am vorbit...[2]/)*

◆ ***elemente de relație:***

A. zero:

*a) Romanul „**Răscoala**", de Liviu Rebreanu, este... b) El nu era familiarizat cu obiceiurile **casei**... c)... „Din rude **mari**, împărățești/ O **prea frumoasă** fată..." (M.E.) d) Fiind el prieten **săracilor** din cartier,... e) Părerea **alor săi** contează foarte mult... f) Am întâlnit oameni **venind** spre biserică...*

I. Felul atributului este dat de numele părții de vorbire prin care se exprimă.

• *dacă este exprimat prin substantiv ⇒ atribut substantival; prin pronume ⇒ atribut pronominal etc.*

II. Atenție deosebită la:

1. atribut adjectival exprimat prin: a) adjectiv propriu-zis; b) adjectiv pronominal; c) numeral; d) participiu verbal; e) gerunziu acordat)

2. atributul substantival exprimat prin substantive provenite din alte părți de vorbire: a) din adjective; b) din verbe la infinitiv; c) din numerale etc.;

III. Apoziția dezvoltată poate fi analizată și în părțile ei componente (!! chiar este bine să se procedeze așa);

ex.: „... Penteleul, **starostele munților din Buzău, ... „ (A.O.)*

1. starostele munților din Buzău= apoziție dezvoltată, alcătuită din substantivul „starostele", substantivul „munților" și din substantivul cu prepoziție „din Buzău";

2. a. staroste = substantiv, forma inițială „staroste", (etc., conf. schemei de analiză), are funcție sintactică de atribut substantival apozițional în cadrul apoziției dezvoltate „starostele munților din Buzău";

b. munților= substantiv (etc., conf. schemei de analiză), are funcție sintactică de atribut substantival genitival în cadrul apoziției dezvoltate „starostele munților din Buzău";

c. din Buzău= substantiv (etc., conf. schemei de analiză), are funcție sintactică de atribut substantival prepozițional în cadrul apoziției dezvoltate „starostele munților din Buzău";

IV. Atributul substantival prepozițional nu este numai în acuzativ (cum adeseori se crede în mod greșit), ci și în genitiv sau în dativ, de aceea este bine să se specifice și cazul.

2. Valori afectiv-stilistice

• *în exprimarea determinării, calificării, calificativelor etc.;*

• *pentru posesie, identificare, explicare suplimentară;*

• *în exprimarea concisă, prin renunțarea la elementul regent pentru mai multe atribute;*

• *utilizat (cu sau fără valoare de epitet) în descriere;*

Scanned with OKEN Scanner

• pentru caracterizări ample, detaliate se utilizează atribute în şir;
• (după modelul subiectului multiplu sau al numelui predicativ multiplu);
• pentru concizie se foloseşte atributul evident contras;
• (în locul unei propoziţii atributive, care este mult mai amplă);
• aşezat la mare distanţă de regent, creează uneori impresia de obscuritate, de perceperea greoaie a sensului;
• (deci în ambiguizarea comunicării);
• atributul în dativ aminteşte de limba veche, a cronicarilor;
• acelaşi efect, prin atributul pronominal în dativ;
• atributul apoziţional reliefează mai bine o anumită noţiune;
• dă limbajului poetic forţă şi originalitate.

4. (II.) Elemente regente

Propoziţia atributivă poate avea element/ termen regent (deci cerută de):
a) substantiv
b) locuţiune substantivală
c) pronume:
1. personal; 2. personal de politeţe
3. negativ
4. demonstrativ
5. posesiv; 6. nehotărât
d) numeral:
1. ordinal; 2. cardinal
e) adjectiv substantivizat.

UNITATEA NR. 18

A. 1. Răspunsul poate să conţină identificarea unei relaţii între toamnă şi finalul copilăriei, între începutul preadolescenţei/ un nou ciclu de învăţământ şi primele semne ale unei iubiri inocente între foştii parteneri de joacă

2. Comentariul poate să conţină aprecieri în legătură cu dezvoltarea imaginilor auditive şi în legătură cu dinamismul frazei; arta detaliului se combină cu cea a asocierilor inedite a figurilor de stil.

3. Naratorul oscilează între povestitorul obiectiv al faptelor, martorul şi comentatorul reacţiilor personajului, iar, în final mediatorul între personaj şi cititor (cel care descifrează sensurile evoluţiei evenimentelor/ sentimentelor).

4. Compunerea urmăreşte: relaţia pe care o stabileşte autorul între cadrul natural şi momentul funeraliilor; modul în care percepe Olguţa pierderea lui moş Gheorghe; detaliile care schiţează ritualul în desfăşurare al înmormântării; modul în care se stabileşte legătura afectivă între lumea celor vii şi lumea fiinţelor dragi pierdute etc.

5. Aprecierile urmăresc relevarea combinaţiei între naraţiune, descriere şi dialog (imaginar) pentru crearea unei atmosfere de profundă tensiune dramatică; vocea naratorului urmăreşte în mod special comentariul reacţiilor şi a stărilor afective ale personajului Olguţa (descriere/ analiză psihologică prin observarea obiectivă).

6. „Olguţa se încruntă. … un copil plângea cu mâinile pe ochi"
Momentul surprins este cel al maturizării brutale prin confruntarea copilului cu realitatea morţii.

7. Explicaţia urmăreşte elementele definiţiei speciei; se vor face referiri şi la modalităţile de expunere/ prezenţa naratorului/ momentul acţiunii (sugestia finalului de capitol/ deznodământului fiind deosebit de pregnantă).

13. a. plouând, materia; **b.** pe care, îl; **c.** ura; **d.** câmpie; **e.** mă, a ridica (băieţaş); **f.** pe şi, pe cu; **g.** de mâncat, pâini; **h.** fi florile; **i.** pe a ta, o; **j.** pe cei doi.

14. a. verb la gerunziu, substantiv; **b.** pronume relativ, pronume personal; **c.** interjecţie; **d.** substantiv; **e.** pronume reflexiv, verb la infinitiv; **f.** substantiv provenit din conjuncţie,

Scanned with OKEN Scanner

substantiv provenit din prepoziție; **g.** verb supin, substantiv; **h.** grup nominal alcătuit din verbul *a fi*+ nume predicativ *florile* – substantiv; **i.** pronume posesiv, pronume personal; **j.** numeral cardinal.

15. a. Eu doresc a lucra zilnic; **b.** El aude țipând; **c.** Am avut de citit un roman.

16. Pe Maria am ascultat-o ieri; **17.** El știe a lucra coșuri.

18. a. Pe a noastră a adus-o Virgil.

19. Sfătuiesc pe cine ascultă să plece.

23. a. *„c-ai depășit adesea dreptul dat de o* solie", *„c-ai căutat aci, să zdruncini scaunul din temelie;"*; **b.** *„că s-au ivit câteva locuri la al treilea minister"*; **c.** *„decât să zgârâie în condici cuvinte fără ortografie"*; **d.** *„că de o parte și de alta a cărării, florile își plecaseră capetele și dormeau."*; **e.** *„care a fi intrarea spre camera lui."*

25. a. Îl sfătuiesc[1]/ să plece la Paris repede[2]/ ; **b.** A povestit tuturor[1]/ că l-a supărat discuția de ieri[2]/; **c.** Știu[1]/ să vorbesc bine limba spaniolă[2]/; **d.** Am băgat de seamă[1]/ că trimisul de la ziarul local a observat corect.[2]/

26. a. a fi mort, în unanimitate; **b.** a-l vedea; **c.** pe cei găsiți.

27. a. Am aflat/ dacă vii mâine/; **b.** Știu/ cum te porți/.

CD

28. a. „Și văzând spânul/ cât e de frumoasă fata împăratului Roș/, odată se repede/ s-o ia în brațe de pe cal". (Ion Creangă); **b.** A citi/ ce te interesează/ înseamnă a-ți crea o stare de bine/.

29. a. Nu știu/ nici cine vine/, nici cine pleacă.

30. a. să facă ski nautic – propoziție subordonată predicativă; **b.** să plece mâine – propoziție subordonată atributivă; **c.** să pătrundem în inima pădurii – propoziție subordonată subiectivă; **d.** să recondiționeze o mobilă veche – propoziție subordonată completivă directă.

PP PP CD

31. Să citești[1]/ și să rescrii[2]/ ceea ce ți s-a indicat[3]/.

32. a. Ei au băgat de seamă[1]/ că solul era îmbibat cu petrol[2]/.

CD CD

33. Ce ai aflat tu azi[1]/ și ce vei afla mâine[2]/, eu am știut de mult timp[3]/.

34. *„cine-i vedea mersul"* – propoziție subordonată subiectivă
„cine-i părea chipul" – propoziție subordonată subiectivă
„cine-i auzea glasul" – propoziție subordonată subiectivă
„nu putea" – propoziție principală
„să o privească" – propoziție subordonată completivă directă
„să nu o îndrăgească." – propoziție subordonată completivă directă.

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Complementul direct

- *indică obiectul gramatical asupra căruia se exercită nemijlocit o acțiune a cuvântului regent;*
- *(sau care este rezultatul acțiunii regente);*
- *determină un verb (locuțiune verbală sau o interjecție);*
- *verbul regent **nu** este copulativ;*
- *verbul regent este obligatoriu **tranzitiv** (cel puțin în contextul propoziției respective (deci:);*
- *echivalentul **major** (frasic) este o propoziție completivă directă;*
- *reciproca: poate rezulta din contragerea unei propoziții completive directe;*
- *(deci el este echivalentul **minor** al propoziției completive directe);*
- *(echivalentul **general**:) CEVA; pe CINEVA.*

◆ ***elementul regent** al complementului direct poate fi:*

a) un verb
b) o locuțiune verbală
c) o interjecție
d) !! elementul regent se subînțelege

Scanned with OKEN Scanner

◆ ***elemente de relaţie:***

A. zero: 1. A cumpărat <u>o carte</u> din librărie... 2. A învăţat <u>poezia</u>... 3. şi-a întâlnit <u>prietenul</u>...

B. prepoziţii (locuţiuni prepoziţionale): 1. PE; 2. LA; 3. DE; 4. DIN.

2. Exprimarea complementului direct

Complementul direct poate fi exprimat prin: (a) substantiv/ locuţiune substantivală; (b) pronume; (c) numeral; (d) verb/ locuţiune verbală.

3. (II.) Elemente regente

Propoziţia completivă directă poate avea element regent (deci cerută de):

a) un verb tranzitiv

b) o locuţiune verbală (cu caracter tranzitiv)

c) o interjecţie (cu caracter tranzitiv)

***ATENŢIE!** Verbul regent nu este nici copulativ, nici impersonal reflexiv.*

4. Contragerea

• este transformarea unei propoziţii subordonate în partea de propoziţie corespunzătoare din punct de vedere logic şi nominal;

• cuvântul în care se contrage va fi ales în aşa fel, încât sensul comunicării să nu se schimbe calitativ;

• (ci doar cantitativ: atât cât se pierde prin trecerea de la o propoziţie la o parte de propoziţie);

• nu mai apare nici cuvântul/ elementul de relaţie;

• (!! adeseori apar şi unele modificări în restul construcţiei);

• cuvântul prin care se contrage o propoziţie este bine să fie un substantiv din familia predicatului înlăturat;

• sau verbul (predicatul înlocuit) să fie trecut la mod nepersonal;

5. Extensia

• înseamnă transformarea unei părţi de propoziţie în propoziţia subordonată corespunzătoare nominal;

• (este subordonată corespunzătoare nominal:

• (este reversul contragerii);

• ideea conţinută în partea de propoziţie va fi amplificată;

• (evident, păstrându-se ... proporţiile) în subordonata obţinută;

• este obligatorie apariţia unui predicat şi a unui cuvânt/ element de relaţie;

• (!! adeseori se ivesc şi modificări secundare în restul propoziţiei!!).

UNITATEA NR. 19

A. 1. Se urmăreşte particularitatea realizării acestei povestiri „relatată" chiar de către unul dintre personaje: formula de adresare „fraţii mei!" joacă rolul de introducere şi, în acelaşi timp după tiparul basmelor/ baladelor/ cântecelor de vitejie rostite de către rapsozii populari, aceeaşi formulă are rolul de a capta atenţia ascultătorilor. Fragmentul conţine numai elemente care pregătesc atmosfera pentru o povestire care se anunţă a fi la limita dintre real şi fantastic.

2. Jupâneasa Ancuţa, urmaşa hangiţei din vremurile trecute, asigură păstrarea tradiţiei şi întreţine atmosfera propice depănării poveştilor.

3. Fragmentul se organizează ca o scenetă (proză dramatizată) oferind astfel impresia de trăire autentică a emoţiilor/ sentimentelor la care participă eroii povestirilor. Planurile realităţii şi ale fantasticului se combină continuu până la suprapunere oferind efectul unui mister *trăit* aievea.

4. În ciuda calităţii comune care este înţelepciunea, cele două personaje par să se afle pe poziţii contrare din cauza concepţiei pe care fiecare o are despre realitate şi adevăr: comisul Ioniţă, „răzăşul de la Drăgăneşti" este întruchiparea raţiunii cumpătate şi e neîncrezător în sentimente şi intuiţie; moş Leonte, cunoscător al cărţilor de zodii, reprezintă cunoaşterea ascunsă/ ocultă.

Scanned with OKEN Scanner

5. Răspunsul poate conține idei referitoare la: plăcerea de a evada în lumi posibile/ fantastice în care omul face dovada calităților sale asemănătoare eroilor de basm; crearea unor lumi paralele, pe marginea unor întâmplări adevărate prin exersarea puterii creatoare a minții umane; întreținerea unei atmosfere în care trăirile și emoțiile puternice apropie omul de modele de la începutul lumii (arhetipuri/ mituri).

6. Se va remarca postura naratorului de observator și comentator al reacțiilor personajelor (naratorul pare el însuși unul dintre cei care stau în jurul focului); privirea „dușmănoasă" poate fi motivată atât prin compromisul pe care trebuie să-l facă Ioniță de la „vocea rațiunii" pentru a asculta povestea întâlnirii cu balaurul (spusă înaintea poveștii sale) cât și drept efect al întrecerii în care sunt angajați povestitorii pentru a se afla în centrul atenției ascultătorilor.

7. Se vor remarca detaliile care asociază efecte vizuale și auditive care asociază realitatea unei furtuni/ tornade cu reprezentarea fantastică a unui personaj fioros de basm – balaurul. Modalitatea de realizare este descrierea bazată pe comparație și personificare etc. Interpretarea poate fi susținută și de asocierea imaginii fantasmagorice cu locul în care se petrece (toponimul „dealul Bolândarilor" sugerează predispoziția localnicilor pentru viziuni extraordinare).

13. a. lui Mihnea, i; **b.** negustorilor, nimănui, i; **c.** băiatului, îi, îi, de a fi bătut; **d.** de fructe, de frunze de struguri, în vin; **e.** de minuni, pentru doi, pentru trei, pentru semenii; **f.** de ale mele; **g.** unora; **h.** cu dumneavoastră; **i.** pe a ta, despre Scorpie, locuința, îi, de la strămunii.

15. a. Era bucuros de venirea ta; **b.** Haț de haina omului, Vai de el.

16. a. S-a săturat țipând; **b.** El se gândește a pleca mâine.

17. a. Știu/ despre cine vorbești; **b.** Din galben a făcut verde.

18. a. Activitatea s-a derulat conform programului; **b.** Am luat măsuri contra acestora; **c.** S-a ocupat mult de cei doi.

19. I-am dat Ioanei dicționarele. Colegei i-am indicat traseul potrivit

20. a. de oaspeți – caz acuzativ; **b.** conform planului – caz dativ; **c.** contra celor doi – caz genitiv; **d.** asupra lui – caz genitiv; **e.** aidoma bunicii – caz dativ.

21. Știu/ nu numai să cânt,/ ci și să joc.

22. b. Vorbesc colegilor mei.

23. a. *„Cum aleargă apa-n cercuri"*; **b.** *„că în clipele acestea se cântărește viața lui"*; **c.** *„că n-ai uitat-o."*; **d.** *„cui are vreme."*; **e.** *„ca poporul să nu se ridice înfuriat"*, *„să nu scape pe prinsul său."*; **f.** *„că Nicoară ar fi fost îngropat la biserica moldovenească...."*

25. a. Gândindu-se că va întârzia, a anunțat telefonic colaboratorul.

26. a. Spune/ cui te întreba/; **b.** Mă mir/ cât produce zilnic/

27. a. Mă tem a nu întârzia mâine.

28. a. Își bătea joc/ de oricine venea spre el/; **b.** E bine/ de cine se scoală devreme/; **d.** E vai/ de cine greșește/.

29. b. De ce ți-e frică,/ nu scapi/

30. a. Trebuie/ să fie sănătos; **b.** Dorința mea e/ să fie sănătos; **c.** Dorința/ să fie sănătos/ era puternică; **d.** El dorește/ să fie sănătos; **e.** El e dornic/ să fie sănătos.

31. Se gândește/ să muncească mai mult,/ să studieze documentația la timp.

32. *„se gândise"* – propoziție principală
„că trebuie" – propoziție subordonată completivă indirectă
„să se fi ars" – propoziție subordonată subiectivă
„vârâse vătraiul în capul țestului" – propoziție principală
„îl săltase" – propoziție principală
„trăsese pâinea afară." – propoziție principală

33. a. de o vietate; **b.** de dânșii; **c.** de clasele; **d.** de către ai noștri.

34. a. substantiv; **b.** pronume personal; **c.** substantiv; **d.** pronume posesiv.

Scanned with OKEN Scanner

35. c. Venirea ta s-a stabilit de prieteni pentru a-ți face o mare surpriză.
36. a. Maria este apreciată de colegi, de prieteni, de părinți.
37. a. *„de ceilalți"* – complement de agent
b. *„Pentru dânsul", „de nimic", „la el"* – complemente indirecte
c. *„La voi"* – complement indirect
d. *„de călărimea", „de pedestrimea", „de rămășița"* – complemente de agent

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Complementul indirect

• indică obiectul gramatical asupra căruia se exercită mijlocit o acțiune a cuvântului regent;
• (indică, de cele mai multe ori, direcționarea acțiunii);
• (sau referirea la un obiect gramatical);
• determină un verb, locuțiune verbală, interjecție sau adjectiv;
• verbul regent nu este copulativ;
• verbul regent poate fi tranzitiv sau intranzitiv;
*• echivalentul **major** (frastic) al complementului indirect (extensia sa) este o propoziție completivă indirectă;*
• reciproca: poate rezulta din contragerea unei propoziții completive indirecte;
*• (echivalentul **general**): CUIVA; prepoz .+ CINEVA; prepoz. + CEVA);*
*• (deci el este echivalentul **minor** al propoziției completive indirecte);*
◆ ***elementul regent** al complementului indirect poate fi:*
1. un verb
2. o locuțiune verbală
3. o interjecție
4. un adjectiv
5. !! un adverb care, împreună cu alte cuvinte, face parte dintr-un complement circumstanțial;
6. !! uneori elementul regent lipsește
7. !! când regentul este un verb unipersonal sau expresie unipersonală, pronumele în dativ poate fi socotit, în egală măsură complement indirect și subiect logic; îi trebuia o carte; mi-e frig; ți-e dor; le este sete etc. („îi"; „ți"; „le" sunt complemente indirecte și subiecte logice, iar „o carte"; „frig"; „dor"; „sete"– subiecte gramaticale;

2. Complementul de agent

• arată de cine este făcută acțiunea;
• determină un verb la diateza pasivă (sau echivalentele pasive);
*• echivalentul **major** (frastic) al complementului de agent (extensia lui este o propoziție completivă de agent;*
• reciproca: poate rezulta din contragerea unei propoziții completive de agent;
*• (echivalentul **general**: de către CEVA; de către CINEVA);*
*• (deci el este echivalentul **minor** al propoziției completive de agent);*
◆ ***elementul regent** al complementului de agent poate fi:*
1. un verb la diateza pasivă
2. un verb reflexiv
3. un verb la participiu (acesta fiind un posibil constituent al diatezei pasive):
4. o locuțiune verbală cu verbul la diateza pasivă
◆ ***elemente de relație:***
A. zero: (Nu există)
B. prepoziții:
1. DE.
2. DE CĂTRE

Scanned with OKEN Scanner

• ***echivalentul general*** *(E.G.) al completivei indirecte: CUIVA/prep. + CEVA/prep. + CINEVA;*
• *îndeplineşte funcţia unui complement indirect pe lângă elementul regentul;*
• *cuvântul regent este un verb (locuţiune verbală; echivalentul verbal);*
• *(!! verbul regent nu este copulativ, acesta cerând – după cum se ştie – propoziţii predicative);*
• *verbul poate fi atât tranzitiv, cât şi intranzitiv;*
• *se aplică* ***cheia*** *intranzitivităţii (respectiv, a complementului indirect): CUIVA; prep. + CEVA; prep.* + CINEVA;*
• *(manualele recomandă întrebările:* ***cui? de ce? la ce? cu ce?*** *etc.* ***la cine? despre cine?*** *etc.)*
• *nu are cuvânt/ element de relaţie specializat;*

4. (II.) Elemente regente

Propoziţia completivă indirectă poate avea element/ termen regent (deci cerută de):
a) un verb (tranzitiv sau intranzitiv; la un mod personal sau nepersonal): Mă bucur[1]*/ că ai înţeles...*[2]*/*
b) o locuţiune verbală
c) un grup verbal
d) un grup nominal
e) un adjectiv
f) o locuţiune adjectivală
g) un adverb
h) o interjecţie.

UNITATEA NR. 20

A. 1. Tema poate fi asociată cu realitatea istorică a războiului dintre români şi turci si poate fi formulată „confruntarea individuală şi armată dintre Mircea cel Bătrân şi Baiazid".

2. Se identifică, ca moduri de expunere dialogul, descrierea şi structura mai largă a unui episod narativ (cu intrigă, desfăşurarea acţiunii şi personaje în confruntare directă); se defineşte fragmentul drept o secvenţă dintr-un poem – operă epică în versuri, de întindere mare, cu mai multe episoade, în care sentimente nobile sunt întruchipate de personaje etc.

3. Se urmăreşte identificarea suprapunerii eului liric cu vocea naratorului; poetul recurge la obiectivarea sentimentului de patriotism/ mândrie naţională care a stat la baza evocării acestui tablou istoric, pentru a crea o impresie suplimentară de autenticitate/ credibilitate în expunerea tabloului/ evenimentelor etc.

4. Antiteza (tehnică romantică) scoate în evidenţă diferenţa specifică a celor două tipuri umane reprezentate artistic de poet: invadatorul orgolios şi orbit de putere în opoziţie cu apărătorul de ţară şi neam, înţelept şi modest.

5. Comentariul se organizează după principiile unei caracterizări scoţând în evidenţă trăsăturile morale ale lui Mircea – personajul creat de poet – anticipate în schiţa de portret realizată la începutul tabloului („Un bătrân atât de simplu, după vorbă, după port"); caracterizarea indirectă scoate în evidenţă demnitatea voievodului român, curajul de a înfrunta destinul, ospitalitatea tradiţională şi comportamentul decent şi prevenitor şi, mai ales, mândria de a se identifica drept un popor ce a stat dârz în faţa istoriei nefaste (trăsăturile vor fi argumentate cu citate comentate).

6. Se porneşte argumentarea de la preferinţa poetului pentru inspiraţia din poezia populară (unde se regăseşte acest motiv); se continuă cu imaginea firească a simbiozei dintre existenţa poporului român şi acest spaţiu geografic (organizată după legile naturii); participarea micro şi macrocosmului la făurirea istoriei neamului. Concluzia argumentaţiei este că natura participă umanizată la lupta poporului român pentru menţinerea libertăţii şi devine un simbol al dăinuirii sale veşnice. Se asociază argumentelor secvenţe/ imagini artistice din text.

7. Se vor face aprecieri în legătură cu frecvenţa verbelor, combinarea imaginilor vizuale şi auditive, folosirea repetiţiei epitetului, comparaţiilor şi metaforelor grandioase cu finalitate în

Scanned with OKEN Scanner

hiperbolă, în legătură cu folosirea aliteraţiei şi a altor mijloace artistice, care contribuie la realizarea unui tablou dinamic de proporţii cosmice, impresionând prin dramatism şi veridicitate.

8. Caracterizarea sintetică trebuie să se concentreze în jurul ideii de personaj emblematic/ exponenţial (Mircea întruneşte trăsăturile poporului român, în prima secvenţă) şi în jurul noţiuni de vârf al calităţilor (summum) al neamului pe care îl conduce spre victorie şi căruia îi impune un model de comportament eroic (în cea de-a doua parte personajul depăşeşte registrul uman şi trece în cel mitic/ arhetipal/ simbolic).

14. a. în teleguţă; în teleagă; **b.** sus, pe costişă, în slean; **c.** prin păduri; **d.** în dreapta, în stânga; **e.** deasupră-mi; **f.** împrejurul focurilor; **g.** pe câmp, pe dealuri, împregiur, în depărtare, în zare; **h.** drumului; **i.** în mijlocul ogrăzii, de-a stânga bisericii.

15. c. prin păduri – complement circumstanţial de loc exprimat prin substantiv comun, simplu, gen feminin, număr plural, cazul acuzativ, însoţit de prepoziţia simplă „prin"; **d.** în dreapta – complement circumstanţial de loc exprimat prin locuţiune adverbială de loc.

16. c. element regent – locuţiune verbală; **d.** element regent – interjecţie.

17. a. S-a aşezat *în faţa scării*; **b.** Ştiu *în faţa cui* ai vorbit.

18. a. Omul *din faţa teatrului* este un mare actor.

19. a. *Pe deal* erau mulţi copii; **b.** *Pe Maria* am sunat-o ieri; **c.** Mă bizui *pe colegul* meu; **d.** Mersul *pe aleea* parcului m-a înviorat.

21. a. *„Mă sculai în picioare/, de cum stam lungit/, şi mă uitai cercetător/ spre unde-şi îndrepta Pisicuţa privirile..."*

spre unde-şi îndrepta Pisicuţa privirile = propoziţie subordonată circumstanţială de loc

b. *„Iar tu, Hyperion rămâi*
Oriunde ai apune"
Oriunde ai apune= propoziţie subordonată circumstanţială de loc

22. a. spre unde = adverb relativ; **b.** oriunde = adverb nehotărât.

23. a. Merg[1]/spre cine mă cheamă[2]/

24. Am plecat unde mi s-a spus, unde am de rezolvat multe probleme, unde mă voi afirma prin capacităţile mele de coordonare/

25. a. Hai[1]/ pe unde am copilărit[2]/

26. *„Pe dealuri, pe unde pământul nu dă rod, pe acolo au şi românii ceva ogoare ale lor."* (Z. Stancu)

INFORMAŢII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Complement circumstanţial de loc

• indică locul (punctul de plecare, direcţia şi limitele în spaţiu) unde se desfăşoară acţiunea regentă;

• determină un verb (locuţiune verbală, interjecţie);

*• echivalentul **major** (frastic) al complementului circumstanţial de loc (extensia lui) este o propoziţie circumstanţială de loc;*

• reciproca: poate să rezulte din contragerea unei propoziţii circumstanţiale de loc;

*• (deci el este echivalentul **minor** al propoziţiei circumstanţiale de loc)*

*• (echivalent **general**:) UNDEVA; ACOLO;*

◆ ***elementul regent** al complementului circumstanţial de loc poate fi:*

1. un verb (la orice diateză, mod sau timp; 2. o locuţiune verbală; 3. o interjecţie

2. Exprimarea complementului circumstanţial de loc

Complementul circumstanţial de loc poate fi exprimat prin: (a) substantiv/ locuţiune substantivală; (b) pronume (c) numeral; (d) adverb/ locuţiune adverbială.

3. Elemente definitorii

• echivalentul minor al propoziţiei circumstanţiale de loc este un complement circumstanţial de loc;

Scanned with OKEN Scanner

deci:
(1) prin contragere => un complement circumstanțial de loc;
(2) ea este, la nivel frastic, ceea ce este complementul circumstanțial de loc la nivel de propoziție;
• propoziția circumstanțială de loc se obține prin extensia unui complement circumstanțial de loc;
4. (II.) Elemente regente
Propoziția circumstanțială de loc poate avea element/ termen regent (deci cerută de): a) un verb; b) o locuțiune verbală; c) o interjecție; d) un adjectiv

UNITATEA NR. 21

A. 1. Fragmentul cuprinde rememorarea imaginii casei părinteşti şi portretul mamei, din poziția omului matur; sentimentul de melancolie/ regret pentru frumusețea unor momente fericite/ a unor imagini ce nu mai trăiesc decât în memorie şi sunt învăluite într-o lumină idilică (proiecție ce poartă marca sufletului de copil) este o evocare după criteriul memoriei afective: opera/ fragmentul are un caracter memorialistic şi se prezintă o monografie a emoțiilor şi simțămintelor specifice copilăriei/ este alcătuită din proiecția sentimentală a locurilor şi oamenilor care formează, pentru omul matur, cadrul-matcă (spațiul şi timpul începutului vieții sale)/ vârsta copilăriei; refacerea acestui cadru corespunde nevoii omului de „eternă reîntoarcere" la sursa de energie sufletească, la vârsta inocenței.

2. Răspunsul trebuie să se orienteze către nivelul superior de interpretare a textului: „locul naşterii" şi timpul („frumos era pe atunci") creează imaginea unui „centru al lumii", o reprezentare spațio-temporală arhetipală/ mitică a începutului de drum în viață a eroului/ naratorului, identică, ca viziune afectivă pentru fiecare om etc.

3. Se urmăreşte identificarea etapelor de refacere a imaginii casei părinteşti pe vârste specifice, corespondente etapelor procesului de CUNOAŞTERE pe care îl parcurge copilul; Universul cunoaşterii este o lume pe care copilul o ia treptat în posesie, lume care îşi lărgeşte limitele pe măsura avansării în vârstă şi care, odată cunoscută şi stăpânită, va rămâne în memorie ca un spațiu pe care el l-a părăsit la momentul ieşirii/ depăşirii vârstei inocenței. (ex.: primele impresii sunt din momentul mersului „în patru labe", când viața ia forma jocului mâțelor cu motocei, apoi, pe rând, limitele spațiului cucerit se lărgesc – de la stâlpul hornului, care e sprijin pentru mers, la pereții camerei, cuptorul casei şi curtea în care au loc primele jocuri de cucerire, satul etc.)

4. Comentariul urmăreşte valoarea exclamativă a frazei şi caracterul ei descriptiv (în note de superlativ absolut) pentru retrăirea afectivă a peisajului (refacerea perceperii cadrului copilăriei) – nu e o descriere obiectivă a casei/ locurilor natale ci a stării de copilărie, de întâmpinare fericită a vieții.

5. Comentariul poate să surprindă legătura cu fragmentul anterior şi să considere fraza ca o dovadă a descrierii casei prin prisma stărilor afective – o descriere autocaracterizatoare şi nu picturală; autocaracterizarea corespunde tabloului edenic, copilul se încadrează afectiv şi comportamental în peisajul copilăriei, selectând elementele pozitive ale vieții şi fiind în permanentă armonie cu peisajul/ natura (comparațiile se formulează pe baza acestei comuniuni) etc. – fraza poate avea şi funcție de interludiu/ de trecere/ pasaj spre o secvență-portret în care caracterizarea mamei completează perfect (împreună cu cea a copilului) imaginea copilăriei.

6. Răspunsul poate să sugereze cosmicizarea universului copilăriei (depăşirea cadrului realității şi trecerea lui în simbol); axul lumii căreia copilul îi aparține, forța protectoare şi tutelară/ care ordonează acest univers este considerată mama – înzestrată cu puteri „supraomeneşti", capabilă să schimbe legile firii în favoarea fiului său; metafora capătă puteri generalizatoare/ se extinde la nivelul simbolic pentru a oferi universalitate relațiilor dintre copil – mamă – şi lumea copilăriei.

Scanned with OKEN Scanner

7. Compunerea are structura unei caracterizări clasice cu observații despre cele două părți ale fragmentului-portret: în prima parte se oferă viziunea zeificată a mamei recurgând la practici oculte/ misterioase pentru a favoriza existența liniștită a copilului; în partea a doua, conclusivă, se produce proiecția portretului în mit (relația mamă-fiu este complet detașată de realitatea cotidiană și se suprapune unei imagini clasice, idolatră, care sanctifică relația maternă (tabloul/ icoana Fecioarei și a Pruncului este sugerată simbolic prin metafora dezvoltată a alăptatului); nu se neglijează aspectul stilistic (fraze ample, alcătuite din enumerări cu rol de acumulare a tensiunii/ emoției artistice, cu detalii pitorești care suprapun realul cu fabulosul și misticul, cu exclamații și intercalări ale stilului direct și indirect care creează impresia de spontaneitate a portretului și introduc o nuanță de umor duios etc.)

8. Fraza creează o metaforă unică a maternității și transmite sentimentele profunde de recunoștință, aparținând celui care conștientizează miracolul nașterii ființei; finalul deschide perspective filozofice de interpretare a relației mamă-fiu: „a vorbi de la dânsa am învățat" poate reprezenta (dincolo de metafora primelor cunoștințe despre lume, asimilate de copil prin intermediul mamei) imaginea transmiterii luminii/ tainelor lumii prin Cuvântul dintâi.

14. a. acum (na – interjecție); **b.** înainte de a se apropia (s-au oprit – verb); **c.** de mică (era sălbatică – verb copulativ – nume predicativ); **d.** azi; mâni; (vede; vede – verbe).

15. a. Acum – complement circumstanțial de timp exprimat prin adverb de timp, simplu; **b.** înainte de a se apropia: complement circumstanțial de timp exprimat prin verb la mod nepersonal, intranzitiv, diateza reflexivă, modul infinitiv, timpul prezent, precedat de locuțiunea prepozițională „înainte de."

16. a. A venit înaintea lui; **b.** Doi ani a întârziat cu plata.

17. a. Mergea la antrenament *zi de zi.*

18. a. *În vremea bunicii* valsul era dansul preferat.

19. a. *Într-o toamnă* am fost în Deltă; **b.** *Toamna* se numără bobocii.

20. a. „*Când cu gene ostenite sara suflu-n lumânare*" (urmează); **b.** „*cum scapă, din mâinile moșneagului*" (ieși).

21. a. când – adverb relativ; **b.** cum – adverb relativ cu valoare de conjuncție.

22. a. Atunci a venit,[1]/ când l-ai chemat[2]/

23. a. Cum a intrat,[1]/ a sunat telefonul[2]/

24. a. „*Dacă a văzut așa, nora împăratului s-a mai domolit*" (C. Rădulescu)

25. Virgula marchează: **a.** existența unei propoziții subordonate circumstanțiale de loc; aflată înaintea regentei care are un corelativ „pe loc"; **b.** intercalarea unei subordonate circumstanțiale de timp în interiorul regentei.

26. Când vorbește[1]/ omul mai mult țipă[2]/ și[3]/ când țipă[4]/ aude tot satul[3]/ care era strâns încă de la amiază[5]/.

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Complementul circumstanțial de timp

- *indică timpul (momentul, epoca, răstimpul), durata, limitele de timp sau frecvența acțiunii;*
- *determină un verb (locuțiune verbală; interjecție);*
- *echivalentul **major** (frastic) al complementului circumstanțial de timp (extensia lui) este o propoziție circumstanțială de timp;*
- *reciproca: poate rezulta din contragerea unei propoziții circumstanțiale de timp;*
- *(deci el este echivalentul **minor** al propoziției circumstanțiale de timp);*
- *(echivalentul **general**): CÂNDVA; ATUNCI;*

◆ ***elementul regent** al complementului circumstanțial de timp poate fi:*

a) un verb (la orice diateză, mod sau timp

b) o locuțiune verbală

c) o interjecție

Scanned with OKEN Scanner

2. Exprimarea complementului circumstanțial de timp
Complementul circumstanțial de timp poate fi exprimat prin: (a) substantiv/ locuțiune substantivală; (b) adjectiv; (c) pronume; (d) numeral; (e) verb/ locuțiune verbală; (f) adverb/ locuțiune adverbială.
4. (II.) Elemente regente
Propoziția circumstanțială de timp poate avea element/ termen regent (deci este cerută de): a) un verb (la orice mod); b) o locuțiune verbală; c) un adjectiv; d) adverb; e) locuțiune adverbială; f) interjecție.

UNITATEA NR. 22

A. 1. Tema călătoriei cu scopul cunoașterii;
2. Narațiunea evenimentului (întâlnirea micului prinț cu geograful) este prezentată de autor prin dialog; povestirea se dramatizează prin contaminarea modurilor de expunere și devine o scenetă; efectul de spontaneitate pe care îl oferă replicile personajelor este dublat de dinamism etc.
3. Punctul de vedere poate să identifice, în această aventură, viața cu diversele ei forme, cu diversele sisteme de valori și concepții umane; cele două personaje pot reprezenta două vârste: inocența (copilul) și maturitatea (adultul savant).
4. Enumerarea poate conține, drept obiect al discuției, formele de manifestare a vieții, efemere sau eterne, moralitatea și modalitățile de a fi înțeleasă la diverse vârste, relativitatea adevărului, relația între stabilitate și evoluție, între om și mediu etc.
5. Observația poate să conțină aprecieri în legătură cu discrepanța/ diferența dintre gravitatea/ seriozitatea problemelor discutate și atitudinea/ tonalitatea jucăușă/ copilăroasă a dialogului; efectul obținut este de acces sporit la descifrarea simbolurilor.
11. a. *„Asemeni cel mijlociu, țuști iute sub un cherșin"*
b. *„Așternutul era de niște pânză albă ca zăpada"*
12. b. *ca zăpada*, complement circumstanțial de loc, exprimat prin substantiv comun simplu, genul feminin, numărul singular, cazul acuzativ articulat (are articolul hotărât „a") și precedat de prepoziția „ca"; **d.** *decât unul*: complement circumstanțial de loc, exprimat prin numeral cardinal, gen masculin, numărul singular, caz acuzativ, articulat (are articolul hotărât „l"), însoțit de prepoziția provenită din adverb *„decât"*.
13. a. Zbura *contra vântului.*; **b.** A procedat *conform înțelegerii.*; **c.** Merge *cântând.*; **d.** A plecat *fără cel de-al doilea.*
14. S-a judecat *pe măsura întâmplării.*
15. a. A venit la noi *plângând.* (complement circumstanțial de mod)
b. Se aude *plângând.* (subiect)
c. Mersul *plângând* a atras atenția celorlalți.
16. a. A plecat *fără a saluta.* (infinitiv); **b.** Vorbește *deschis.*
17. *„Fluieraș de os*
Mult zice duios" (Miorița)
18. a. *„Îi era rușine,* [1]*/ ca și când toți ar putea*[2]*/ să afle din fața ei cele petrecute,* [3]*/ se temea de ceva neștiut* [4]*/ și nu știa* [5]*/ cum să calce,* [6]*/ cum să-și poarte capul* [7]*/ și/ce să facă cu mâinile* [8]*/."*
Propoziție subordonată circumstanțială de mod: *„Ca și când toți ar putea"*
b. *„De jur împrejur,*[1]*/ ca și cum s-ar ține de mână,*[2]*/ stau munții cu piscuri înalte,*[1]*/ peste care brădișul negru se întinde ca o imensă haină de doliu.* [3]*/"* (Calistrat Hogaș)
Propoziție subordonată circumstanțială de mod: *„ca și cum s-ar ține de mână."*
19. a. Au venit [1]*/ pe măsură ce* s-a semnalat deschiderea drumului. [2]*/*
b. A plecat [1]*/ fără să* salute. [2]*/*
20. a. Mă privea[1]*/* cum mă privise întotdeauna[2]*/*. Mă privea la fel.
21. a. *Cu cât* înveți, [1]*/ cu atât* știi mai mult. [2]*/*
22. a. *Cum îți vei așterne*[1]*/* așa vei dormi. [2]*/*

Scanned with OKEN Scanner

23. SB: Se ştie[1]/ cum procedezi.[2]/
PR: Întrebarea este[1]/ cum ai aflat.[2]/
ATR: Modul[1]/ cum procedezi,[2]/ îmi displace.
CD: El ştie[1]/ cum ai călătorit.[2]/

INFORMAŢII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Complementul circumstanţial de mod

• indică felul în care se desfăşoară acţiunea din regentă:
• o calitate a acţiunii;
• caracteristica, măsura sau valoarea (elementelor care exercită o acţiune) şi comparaţia;
*• echivalentul **major** (frastic) al complementului circumstanţial de mod (extensia lui) este o propoziţie circumstanţială de mod;*
• reciproca: poate rezulta prin contragerea unei propoziţii circumstanţiale de mod;
*• (deci el este echivalentul **minor** al propoziţiei circumstanţiale de mod);*
*• (echivalent **general**): CUMVA; ASTFEL;*
*◆ **elementul regent** al complementului circumstanţial de mod poate fi:*
1. un verb: (la orice diateză, mod sau timp); 2. o locuţiune verbală; 3. un adjectiv; 4. o interjecţie.

2. Exprimarea complementului circumstanţial de mod

Complementul circumstanţial de mod poate fi exprimat prin: (a) substantiv/ locuţiune substantivală; (b) adjectiv; (c) pronume; (d) numeral; (e) verb/ locuţiune verbală; (f) adverb/ locuţiune adverbială; (g) interjecţie.

4. (II.) Elemente regente

Propoziţia circumstanţială de mod poate avea element/ termen regent (deci cerută de): a) un verb; b) o locuţiune verbală; c) un adjectiv; d) un adverb; e) o interjecţie.

UNITATEA NR. 23

A. 1. Răspunsul identifică, la primul nivel, drept subiect al conversaţiei o banală dezvinovăţire a poliţaiului oraşului în faţa prefectului judeţului, în legătură cu pavoazarea realizată cu bani publici, din care Pristanda este bănuit a fi furat; în realitate gestul de dezvinovăţire (în urma căruia personajele se învinovăţesc mai mult) este simulat şi de Tipătescu, în prima parte a fragmentului, în care, printr-o suită de interogaţii/ exclamaţii se arată contrariat de acuzaţiile pe care i le aduce ziarul „Răcnetul Carpaţilor"; rolul acestui fragment în construcţia piesei este expozitiv: cele două personaje sunt prezentate în liniile generale ale comportamentului dominant pe parcursul piesei;

2. Tema poate fi formulată: critica fenomenului de corupţie extins la toate nivelurile societăţii; înşelătoria, furtul şi minciuna sunt atitudini care se ascund sub masca unei moralităţi afişate de personaje.

3. Răspunsul selectează toate expresiile cu care Pristanda subliniază, în replică, comentariile şefului său; se vor distinge două niveluri de interpretare ale funcţiei acestui clişeu („curat ..."): ambele niveluri urmăresc caracterizarea personajelor; la primul nivel, Pristanda mimează prostia şi slugărnicia pentru a nu-şi supăra şeful; la celălalt nivel, ticul verbal subliniază caracterizarea lui Tipătescu în linii negative.

4. Răspunsul poate să conţină ideea unor tipuri diferite: tipul conducătorului orgolios şi cel al slujbaşului servil; o altă interpretare ar aduce personajele în aceeaşi categorie: tipul înaltului funcţionar/ demnitar şi cel al funcţionarului mărunt.

5. Răspunsul identifică structura de discurs (electoral) şi argumentele urmăresc modul în care personajul Caţavencu încearcă să capteze auditoriul prin subiecte specifice şi elemente de retorică.

6. Argumentele care susţin ineficienţa discursului sunt legate de nepriceperea „candidatului" în arta oratoriei, lipsa de abilitate în folosirea limbii/ cuvintelor (uneori necunoscute lui), amestecul neinspirat de manifestări sentimentale şi interferenţa elementelor de oralitate în stilul oficial, necesar cuvântării; indicaţiile scenice (mult mai bogate decât în alte tablouri) au

Scanned with OKEN Scanner

funcția de a accentua ridicolul personajului și eșecul discursului, de a sublinia discrepanța între imaginea reală a unui individ patriot și imaginea jalnică a unui demagog;

7. Dramaturgul alege intenționat nume comune (de largă răspândire) pentru a sugera omogenitatea auditoriului, care reacționează unitar, exaltat, pentru a-și susține candidatul în alegeri; aceste nume sunt dublate, cu același efect, de reacțiile unui personaj colectiv citat sub titulatura „grupul".

8. Răspunsul comentează caracterul ambiguu, nedeclarat al părerilor și atitudinilor lui Trahanache față de acest candidat.

9. Comentariul se structurează în jurul sursei fundamentale a comicului – discrepanța dintre esență și aparență, dintre ceea ce personajele vor să pară și ceea ce sunt ele cu adevărat; se vor identifica și exemplifica: comicul de situație, de caracter, onomastic și de limbaj.

10. Argumentele teoretice – unitatea dramatică a tablourilor, folosirea dialogului (personajele se caracterizează vorbind), folosirea indicațiilor regizorale pentru caracterizarea indirectă, exploatarea tuturor nuanțelor comicului – vor fi sprijinite de secvențe comentate din textul propus.

16. a. de mânie; de necaz; de supărare; (de) amărăciune – substantive în acuzativ; **b.** *de emoție* – substantiv în acuzativ; **c.** *de aceea* – locuțiune adverbială de cauză; **d.** *din pricina dogoarei* – substantiv în genitiv; de căldură – substantiv în acuzativ; de bucurie – substantiv în acuzativ; **e.** *nemaiputându-se* – verb la gerunziu.

17. a. *Din pricina acestuia* am întârziat; **b.** *Din cauza amândurora* s-a amânat recepția; **c.** Nu mai putea *de flămând.*

18. a. Nu și-a adus aminte din pricina agitației de pe platou.

b. „Fața-i roșie ca mărul, de noroc i-s umezi ochii." (Mihai Eminescu)

19. a. De bucurie l-a strâns în brațe.; **c.** El este, de emoție, copleșit.

20. a. *Întârziind* la spectacol, a fost certat de părinți.

c. A fost amendat *pentru a fi murdărit* spațiul de joc al copiilor.

21. a. de buzdugan – complement circumstanțial de cauză; **b.** ca o căprioară – complement circumstanțial de mod; **c.** înainte de a sufleca – complement circumstanțial de timp; **d.** ascultând – complement circumstanțial de mod

23. a. deoarece a avut imprudența – deoarece – conjuncție subordonatoare; **b.** întrucât știau (întrucât – conjuncție subordonatoare); **c.** *„Cum n-ai fi pribeag/ De-atunci înainte."* (cum – adverb de mod cu valoare conjuncțională); **d.** *„că scoală satu-n capul meu"* (că – conjuncție subordonatoare); **e.** *„de vreme ce le-a plăcut"* (de vreme ce – locuțiune conjuncțională).

24. a. *Din moment ce* n-a venit azi nu-l mai primim.

b. *De vreme ce* ninge stăm în casă.

25. a. Din cauză că a fost umezeală[1]/ a răcit[2]/.

d. Fiindcă era amorțit[1]/ a început a alerga[2]/.

26. a. De aceea am plecat[1]/ fiindcă ploua. [2]/

27. c. A pleca repede[1]/ fiindcă ploua[2]/ n-a lăsat o impresie bună[2]/.

28. SB: E bine[1]/ că citești mult. [2]/

PR: Părerea mea e[1]/ că pleci prea devreme[2]/.

ATR: Părerea[1]/ că studiezi mult[2]/ e a tuturor. [1]/

CD: El spune[1]/ că ne vom reîntâlni curând[2]/.

CI: El se gândește[1]/ că mâine vei observa procedeul de calcul.

CZ: Plec[1]/ mâine am mult de lucrat[2]/.

29. a. *A fost adus* ieri[1]/, fiindcă azi ei nu aveau timp[2]/.

b. El *a luat-o la fugă*[1]/, deoarece era întuneric[2]/.

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Complementul circumstanțial de cauză

• *indică motivul, cauzalitatea unei acțiuni, a unei stări sau a unei însușiri;*

• *echivalentul **major** (frastic) al complementului circumstanțial de cauză (extensia lui) este o propoziție circumstanțială de cauză;*

Scanned with OKEN Scanner

• reciproca; poate rezulta din contragerea unei propoziții circumstanțiale de cauză;
*• (deci el este echivalentul **minor** al propoziției circumstanțiale de cauză);*
*◆ **elementul regent** al complementului circumstanțial de cauză poate fi:*
1. un verb: (la orice diateză, mod sau timp); 2. o locuțiune verbală; 3. un adjectiv etc.
2 Exprimarea complementului circumstanțial de cauză
Complementul circumstanțial de cauză poate fi exprimat prin: (a) substantiv/ locuțiune substantivală; (b) adjectiv; (c) pronume; (d) numeral; (e) verb/ locuțiune verbală; (f) adverb/ locuțiune adverbială.
*◆ **Comparați!***
a) o cauzalitate + fiindcă (<=) acțiunea regentă;
b) o acțiune regentă (=>) un scop (o finalitate, un țel + ca să);
3. (II.) Elemente regente
Propoziția circumstanțială de cauză poate avea element/ termen regent (deci cerută de):
a) un verb; b) o locuțiune verbală; c) un adjectiv; d) un grup nominal (verb copulativ + nume predicativ).

UNITATEA NR. 24

1. Răspunsul trebuie să facă distincția la nivelul personajelor denumite direct prin apartenența la o anumită profesie (identificare ce șterge identitatea individului); singurul personaj care poartă un nume are înscris ridicolul lipsei de inventivitate în identitate (moștenire foarte probabilă din familie) și banalitatea caracterologică (marcată prin reluarea numelui în prenume și chiar în inițiala tatălui); răspunsul vizează și o eventuală teoretizare: se va sublinia realizarea comicului onomastic);

2. Relația se poate stabili între declanșarea intrigii (de suprafață) – pedepsirea vecinului care „a îndrăznit" sa se șteargă sistematic pe „preșul personal" al lui Pamfil – și necesitatea ieșirii din banalitate și anonimat a celui „călcat în picioare" – a celui care prin predestinare (vizibilă în nume) nu poate să-și depășească acea condiție umilă decât prin gesturi disperate și memorabile (crima imortalizată de Fotograf).

3. Se urmărește identificarea conflictului tipic într-o comedie – atacul la moralitate – de data aceasta clamat cu indignare chiar de un individ care este gata să comită cel mai grav atac la morală – crima; prin aceasta ridicolul depășește comicul de situație și intră în zona „absurdului" (citează câteva exemple din textul citat).

4. Se urmărește crearea unor situații în care se ignoră legile firii/ ale moralității; personajele capătă un comportament ciudat, pe care, însă, ele îl consideră normal (ex: dorința lui Pamfil de a-și ucide vecinul pentru un motiv derizoriu, seriozitatea cu care participă celelalte personaje la discuția despre crimă, argumentându-și diversele poziții etc.).

5. Ex: se va încerca depășirea nivelului de schematizare în caracterizare, impus de profesia fiecărui personaj și se încadrează comportamentele în diferite variațiuni ale aceluiași tip: individul „onorabil" care, însă, confundă onoarea cu sentimentul exacerbat al proprietății (Pamfil se consideră dezonorat pentru că vecinul îi calcă sistematic „preșul personal").

6. Răspunsul exemplifică prin descrierea contradicției la nivelul personajului: doctorul nu este un apărător al vieții și al sănătății mintale, fotograful și avocatul nu fac nimic să împiedice crima, ci își exercită profesia, asumându-și postura de „martori" și împărtășind sentimentul de „victimă" (mărturisit în diferite grade de sinceritate) al lui Pamfil.

7. Se remarcă discutarea, în registru comic, a unei probleme de maximă importanță în lumea contemporană – respectarea individualității în condițiile aglomerării urbane; astfel noțiunea de „vecin" poate deveni sinonimă ce cea de „inamic" (problemă generalizată în piesă) – dacă respectul reciproc dispare – și efectul nu poate fi decât alienarea (nebunia).

8. Comentariul poate să surprindă sensul cuvântului „prestare" = executarea efectivă a unui lucru și legătura cu partea a doua logo-ului („în imagini") ceea ce presupune simularea sau

Scanned with OKEN Scanner

chiar prezentarea falsificată/ trucată a lucrului respectiv; interpretarea poate fi extinsă la întreaga operă şi la specificul comediei etc.

14. a. *după scăldat* – verb la supin; **b.** *spre a scăpa* – verb la infinitiv; **c.** *spre a fi singur* – grup nominal alcătuit din verbul *a fi* – copulativ şi nume predicativ, adjectiv *„singur"*; **d.** *pentru corabie* – substantiv; pentru asta – pronume demonstrativ de apropiere; **e.** *spre a fi mai dulce* – expresie verbală alcătuit din verbul copulativ *„a fi"* + nume predicativ exprimat prin adjectiv la gradul comparativ de superioritate; **f.** *într-adins* – locuţiune adverbială.

15. a. *după scăldat:* complement circumstanţial de scop exprimat prin verb la mod nepersonal, conjugarea I, modul supin, însoţit de prepoziţia simplă *„după"*; **b.** *pentru corabie:* complement circumstanţial de scop exprimat prin substantiv comun simplu, gen feminin, numărul singular, caz acuzativ, nearticulat, însoţit de prepoziţia *„pentru"*.

16. a. *În scopul plecării*, am discutat cu prietenii mei; **c.** *„Ah! carafa pântecoasă doar de sfeşnic mai e bună."* (Mihai Eminescu); **d.** N-aţi pus umărul *la adus* toate lucrările de recuperare.

17. a. A plecat *spre a cunoaşte* locul.

18. a. *„Îşi băgă minţile-n cap pentru a scăpa de grijirea şi răfuielile tătâne-său."* (Basme)

19. a. *Într-adins* i-am adunat pe toţi.; **b.** *Pentru asta* am strâns banii.

20. a. Pomul *pentru cules* se afla la câţiva metri. Atribut verbal

b. Florile sunt *pentru cules.* Nume predicativ

21. *Spre a rezolva* problemele date, ne-am gândit să mergem la bibliotecă.

22. a. *De durere* a început a plânge.; **b.** S-a pregătit *de atac.*

23. a. *„ca să simţi sosirea lui"* – elementul regent *„n-o să pui urechea"* – locuţiune verbală.

b. *„ca să dea de ştire tuturor"* – element regent verbul *„trimise"*; *„să scoată soarele şi luna de la zmei"* – element regent verbul *„se va găsi"*.

c. *„să tresară"* – elementul regent verbul *„a da"*; *„să se înfioare"* – elementul regent verbul *„a da"*.

d. *„pentru ca boala să-şi vie la leac"* – element regent *„să vie la leac"* – locuţiune verbală.

e. *„nu cumva să-mi ieie tata ciubotele"*; *„să rămân de ruşine în faţa tovarăşilor"* element regent verbul *„am şterpelit-o"*.

f. *„ca să pomenească ţara, ca pe o zi de praznic mare, ziua"* – element regent *„să fie înştiinţat"* verb diateza pasivă.

g. *„ca să-mi arate vederile"* – element regent verbul *„să aducă"*.

„să mă plimbe prin crângurile de prin prejurime" – element regent verbul *„să aducă"*.

„ca să mă încânt şi eu de frunzişul pişcat de brumă" – element regent verbul *„să plimbe"*.

„să iau parte la plăcerea lui de a călca pe frunzele scuturate de vânt" – element regent verbul *„să plimbe"*.

24. a. Ca să nu plece, i-am arătat un clasor cu timbre; **c.** A pleca dis-de-dimineaţă,[1]/ ca să discute etapele redactării lucrării[2]/ înseamnă responsabilitate[1]/.

25. a. De aceea am plecat,[1]/ ca să nu-l întâlnesc[2]/.

26. a. Mergi[1]/ de ridică coletul de la mesagerie[2]/.

b. A plecat,[1]/ ca nu cumva să întârzie[2]/.

27. a. Plec,[1]/ fiindcă m-ai chemat[2]/. – acţiunea din subordonata cauzală se petrece înaintea acţiunii din regentă.

b. Plec[1]/ să cumpăr flori[2]/. – acţiunea din subordonata circumstanţială de scop se petrece după acţiunea din regentă.

28. *„Trec furnici ducând în gură de făină marii saci[1]/,*
Ca să facă pentru nuntă şi plăcinte şi colaci[2]/;
Şi albine-aduc miere[3]/, aduc colb mărunt de aur [4]/,
Ca cercei din el să facă craiul[5]/, care-i meşter faur."

Scanned with OKEN Scanner

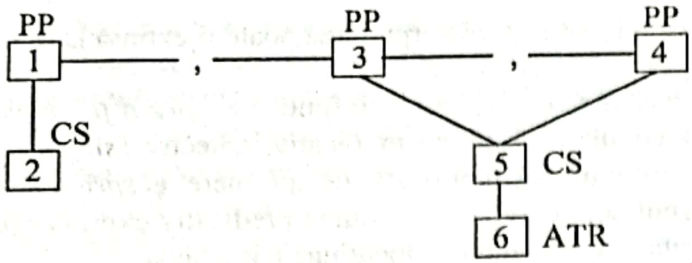

29. g. Să fi fost de față[1]/ nu-l lăsau pe Dealul Morii[2]/; **h.** Să-l fi citit zilnic[1]/, tot nu l-aș fi înțeles[2]/; **i.** *„Doar nu-i frate cu mama, să-l pun în capul cinstei."* (Ion Creangă)

30. *„Omul acela turbat, mai ales acum, era în stare[1]/ să le facă toate[2]/ ca s-o scoată din minți pe Persida[3]/ ....., s-o înșele[4]/ și s-o prostească[5]/."* (Ioan Slavici)

Propoziții circumstanțiale de scop sunt P3; P4; P5.

Raportul de coordonare între P3 și P4 este prin juxtapunere, iar între P4 și P5 este prin coordonare copulativă.

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Complementul circumstanțial de scop

- *aduce informații în legătură cu scopul (țelul, finalitatea) unei acțiuni;*
- *echivalentul **major** (frastic) al complementului circumstanțial de scop (extensia lui) este o propoziție circumstanțiale de scop;*
- *reciproca: poate rezulta din contragerea unei propoziții circumstanțiale de scop;*
- *(deci el este echivalentul **minor** al propoziției circumstanțiale de scop);*

◆ ***elementul regent** al complementului circumstanțial de scop poate fi:*

a) un verb (la orice diateză, mod sau timp); b) o locuțiune verbală; c) o interjecție

♣ ***elemente de relație:***

A. zero.

B. prepoziții (locuțiuni prepoziționale):

1. DE; 2. DREPT; 3. DUPĂ; 4. ÎN; 5. LA; 6. PENTRU; 7. SPRE. 8. etc.

2. Exprimarea complementului circumstanțial de scop

Complementul circumstanțial de scop poate fi exprimat prin: (a) substantiv/ locuțiune substantivală; (b) pronume; (c) numeral; verb/ locuțiune verbală; (d) adverb/ locuțiune adverbială.

3. (II.) Elemente regente

Propoziția circumstanțială de scop poate avea element/ termen regent (deci este cerută de): a) un verb; b) o locuțiune verbală; c) o interjecție.

UNITATEA NR. 25

A. 1. Răspunsul urmărește definiția speciei cu exemple din text;

2. Fragmentul se structurează pe jocul efectiv al rolurilor (personajele se substituie altor identități prin schimbarea efectivă a îmbrăcămintii și atitudinii): Leonaș, în costum de bricicar joacă rolul celui care încearcă să câștige avantaje de la „conu ispravnic", iar Ion își depășește atribuțiile de slugă, organizând ca un adevărat logofăt „audiențele" boierului.

3. Comentariul urmărește accentuarea comicului de situație prin descoperirea modalității în care se practică acest dublu atac la moralitate (practica mituirii și înșelarea solicitanților – curcanul este transformat în peșcheș de 57 de ori).

4. Versurile – *cântecel* au funcția de accentuare a comicului de situație până la sarcasm: ele surprind cu seninătate transformarea celor care se adresează ispravnicului în victime.

5. Părerea trebuie să identifice postura de *rezonator* a lui Leonaș care, prin aprecierile sale ironice, demască practicile imorale ale ispravnicului și ale anturajului său.

11. a. „dacă acel om este lacom din fire" (dacă – conjuncție); „dacă are gusturi răsfățate"

b. *„De treci codrii de aramă"* (de – conjuncție)

Scanned with OKEN Scanner

c. „*dacă vrem*" (dacă – conjuncție)
„*dacă vrem*" (dacă – conjuncție)
„*dacă avem*" (dacă – conjuncție)
„*dacă vrem*" (dacă – conjuncție)
d. „*Când de veacuri stele-mi scânteie pe lacuri*" (când – adverb cu valoare de conjuncție)
„*de-i vremea rea ori bună*" (de – conjuncție)
„*de-i vremea bună, rea*" (de – conjuncție)
e. „*Să-l văd venind*" (să – conjuncție)
f. „*de te-a învățat cineva*" (de – conjuncție)
„*de-ai făcut-o de capul tău*" (de – conjuncție)

12. a. În caz că întârzie[1]/, nu-i mai aduc instrumentul[2]/.
b. De vii mâine[1]/, plecăm împreună[2]/.
c. Să-l văd adus[1]/, mă apuc îndată de treabă[2]/.
e. Să vină azi[1]/, de unde nu[2]/, casă și masă nu va mai avea[1]/.

14. a. Dacă nu ai terminat lucrarea[1]/, în acest caz vei fi penalizat[2]/.

15. Ai carte[1]/, ai parte[2]/.

17. SB: Se știe[1]/ dacă pleci[2]/.
PR: Întrebarea este[1]/ dacă ai adus cartea [2]/.
ATR: Întrebarea[1]/ dacă vii mâine[2]/ mă frământă[1]/.
CD: El știe[1]/ dacă ai lucrat[2]/.
CI: Se gândește[1]/ dacă procedează bine[2]/.
CZ: Dacă ai pierdut timpul[1]/ de aceea nu ai luat examenul[2]/.
CȚ: Dacă te însănătoșești până mâine[1]/ vei participa la concert[2]/.
CVS: Dacă vei merge zilnic pe jos[1]/ tot nu-i de ajuns pentru sănătatea ta[2]/.

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE

Complementul circumstanțial condițional

(I.) Elemente definitorii

• echivalentul minor al propoziției condiționale este un complement circumstanțial condițional;
**deci: (1) prin contragere => un complement circumstanțial condițional;*
(2) ea este, la nivel frastic, ceea ce este complementul circumstanțial condițional la nivel de propoziție;
• se obține prin extensia unui complement circumstanțial condițional;
• îndeplinește funcția de complement condițional pe lângă elementul regent;
• deci este, la nivel de frază, ceea ce este complementul circumstanțial condițional la nivel de propoziție;
• exprimă condiția fără de care nu s-ar îndeplini acțiunea din regentă;
• (sau) ideea de intercondiționare, reciprocitate, afacere, contract, mutualitate; ipoteză, presupunere;
• determină (este cerută de) un verb;
• (!! verbul regent nu este copulativ fără nume copulativ);
*• are cuvânt d relație semispecializat (cvasispecializat): din sfera lexicală (familia, domeniul) a lui **DACĂ**;*
*• (manualele recomandă și întrebările **de ce?; cu ce condiție?**)*
ex.: „De treci codri de aramă**[1]/ de departe vezi albind..."[2]/ (M.E.) [=>Trecând codrii de aramă, de departe vezi...]*

(II.) Elemente regente

Propoziția circumstanțială condițională poate avea element/ termen regent (deci cerută de): a) un verb; b) o locuțiune verbală

UNITATEA NR. 26

A. 1. Răspunsul conține referiri la datele unei familii obișnuite pentru clasa mijlocie a orașului din anii '30, cu diferite viziuni despre viață;

Scanned with OKEN Scanner

2. Personajele (în majoritate cu nume de rezonanță istorică) se consideră victime ale lipsei de imaginație și ale patriotismului strămbunilor; atitudinea lor este autoironia și aceasta se concretizează și în comportamentul lor (care nu depășește banalitatea).

3. Comportamentul agresiv și voluntar, ironia nimicitoare la adresa înfățișării și comportamentului soțului său, pun în evidență tipul femeii ariviste, dezamăgită de lipsa de interes a soțului pentru eforturile ei.

4. Comentariul surprinde atât tradiționalismul/ conservatorismul bărbatului (care refuză să se despartă de un obiect de îmbrăcăminte, cu care s-a obișnuit) cât și indiferența acestuia pentru aparențe.

5. În spatele titulaturii de comedie se consumă drama omului cinstit, care nu vrea să iasă din normalitate și să pară ceea ce nu este.

11. a. Nu ți s-a întâmplat[1]/ să ai impresia[2]/ că ai mai umblat prin unele ținuturi, [3]/ deși știai bine[4]/ că le vedeai întâia oară în viața asta?[5]/.

deși știai bine – propoziție subordonată circumstanțială concesivă.

b. *„Cu toate că duceam de câteva zile, o viață idilică[1]/, și ni s-ar fi cuvenit, prin urmare[2]/, să gustăm un minut de odihnă sub umbra stufoasă a vreunui fag [3]/, totuși ne mulțumirăm, deocamdată, cu umbra rară și îngustă a unui tânăr brad, [4]/, care nu înlesnea răcoroasa-i ospitalitate[5]/ decât capetelor noastre pârlite și înfierbântate de arșița zilelor de cuptor[41]/."*

– *„Cu toate că duceam de câteva zile, o viață idilică"*

– *„și ni s-ar fi cuvenit"*

12. „Vrei[1]/ nu vrei[2]/ tot pleci[3]/."

13. d. Chiar de strigi[1]/ nu te aude nimeni[2]/; **g.** Cum ai vorbi, tot nu te-nțelege[2]/; **h.** Oricând ai veni[1]/ tot nu va avea timp de derulat amintiri[2]/.

14. Tot am venit [1]/ deși nu m-ai invitat[2]/.

15. *„Pe coridorul acesta[1]/*, cât ar fi de frig[2]/, tot nu-l simți[1]/."

16. a. Dacă nu mănânci fructe[1]/ de aceea răcești des[2]/; **b.** Dacă nu exersezi[1]/ nu reușești[2]/; **c.** Dacă vorbești zilnic despre proiectul tău[1]/ tot nu mă convingi[2]/.

17. a. A plecat[1]/ fără să salute[2]/; **b.** Fără să citești mult[1]/ tot nu te vei exprima expresiv[2]/.

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE

Complementul circumstanțial concesiv

(I.) Elemente definitorii

- *echivalentul minor al propoziției concesive este un complement circumstanțial concesiv;*

**deci: (1) prin contragere => un complement circumstanțial concesiv;*

(2) ea este, la nivel de frază, ceea ce este complementul circumstanțial concesiv la nivel de propoziție;

- *îndeplinește funcția de complement concesiv pe lângă elementul regent;*
- *deci este, la nivelul frazei, ceea ce este complementul circumstanțial concesiv la nivel de propoziție;*
- *exprimă concesia unei acțiuni regente;*
- *(!! concesie= îngăduință, cedare, renunțare benevolă la ceva; hatâr, las' să treacă de la cineva);*
- *în propoziția concesivă se lămuresc motivele din cauza cărora acțiunea regentă-logic, normal, deci corect-n-ar fi trebuit să aibă loc;*
- *regenta transmite că:*

a. (totuși) acțiunea s-a înfăptuit;

b. (sau se poate realiza);

c. s-a trecut peste aceste inconveniente;

- *determină un verb (locuțiune, echivalent verbal);*
- *verbul regent nu este copulativ – fără nume predicativ;*
- *(în schimb, poate avea un regent copulativ cu nume predicativ)*

Scanned with OKEN Scanner

(II.) Elemente regente
Propoziția circumstanțială concesivă poate avea regent (deci cerută de):
a) un verb; b) o locuțiune verbală:

UNITATEA NR. 27

A. 1. Se vor preciza, pe lângă elementele din definiția poemului, argumente legate de influența folclorică – formulele introductive specifice basmului, versul scurt specific poeziei populare – prezența firului narativ și a naratorului cu care se suprapune parțial eul liric, prezența personajelor (voci lirice, reprezentări ale poetului), prezența dialogului, unitatea dramatică a tabloului (care poate fi interpretat ca un act dintr-o piesă de teatru) etc;

2. Răspunsul urmărește identificarea mitului Zburătorului suprapus unor personaje de basm și unei proiecții lirice a geniului eminescian.

3. Răspunsul poate conține puncte de vedere în legătură cu aprecierea tezaurului folcloric de către poetul român; coincidența temei tradiționale a luptei a doi rivali pentru dobândirea iubirii ideale cu tema romantică a cuplului perfect, etern neîmplinit; observații în legătură cu specificul limbajului eminescian care a asimilat frumusețea limbii populare etc.

9. a. „încât corpul lui părea… alt glas de lampă" (încât); **b.** „de-mi pare" (de); **c.** „de săreau" (de); **d.** „ca să nu s-arate odată"

10. a. Era așa de vesel[1]/ să te minunezi de el[2]/.
b. Era așa de fericit[1]/, că începuse a plânge[2]/.

11. a. Este atât de fraier[1]/, că te scoate din fire[2]/.
b. A alergat atât de mult[1]/, că îl dor picioarele[2]/.

12. a. Așa a procedat[1]/, încât a ieșit bine totul[2]/.

13. *„La steaua[1]/ care-a răsărit[2]/*
E-o cale atât de lungă[1]/
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii[3]/ să ne-ajungă[4]/." (Mihai Eminescu)

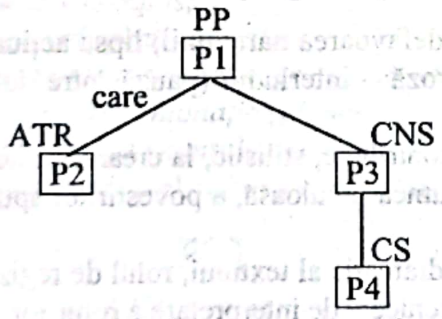

15. SB: E bine[1]/ de citești zilnic[2]/.
PR: Întrebarea este[1]/ de pleci mâine devreme[2]/.
CD: El știe[1]/ de circulă cu viteză[2]/.
CI: Ea se gândește[1]/ de va pleca joi[2]/.
ATR: Întrebarea[1]/ de vei veni mâine[2]/ îi frământă pe toți[1]/.
CS: Mergi[1]/ de culege flori[2]/.
CT: De nu vrei[1]/ nu-ți cumpăr caiete[2]/.
CV: De nu înveți zilnic[1]/ tot vei câștiga concursul[2]/.
CNS: Erau slabi[1]/ de nu-i găsea haine pe măsură[2]/.

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE
Complementul circumstanțial consecutiv
(I.) Elemente definitorii
• echivalentul minor al propoziției circumstanțiale consecutive este complementul circumstanțial consecutiv;

Scanned with OKEN Scanner

deci:
(1) prin contragere => un complement circumstanțial consecutiv;
(2) ea este, la nivel de frază, ceea ce este complementul circumstanțial consecutiv la nivel de propoziție;
• *poate rezulta din extensia unui complement consecutiv;*
• *îndeplinește funcția de complement consecutiv;*
• *deci este, la nivel de frază, ceea ce este complementul consecutiv la nivel de propoziție;*
• *exprimă consecințele unei acțiuni regente;*
• *în regentă este o acțiune care depășește limitele normalului;*
• *orice depășire a acestor limite (ca și în viață, de altfel !!) lasă niște urmări, consecințe;*
• *propoziția consecutivă exprimă tocmai urmările depășirii normalului;*
• *depășirea limitelor normalului este realizată prin:*
a) anumite cuvinte: atât (de), așa (de), până într-atât (de), astfel (de) *etc.*;
b) printr-o intonație specială;
c) prin lungirea unei vocale/ consoane;
d) prin repetarea unui/ unor cânt (cuvinte); etc.
• *are cuvânt/ element de relație specializat:* ***ÎNCÂT;***
• *elementul/ termenul regent este verb (locuțiune verbală);*
• *(uneori o întreagă propoziție);*
• *verbul regent* ***nu*** *este copulativ – fără nume predicativ (acesta cerând – după cum se știe – propoziții predicative);*
ex.: Era atât de înalt*[1]*/* ***că atingea tavanul...*[2]*/(= ...de spaimă)*
Era răutăcios[1]*/* ***de ne uimea...***[2]*/(= ...de uimire)*
(II.) Elemente regente
Propoziția circumstanțială consecutivă poate avea element/ termen regent (deci este cerută de): a) un verb; b) o locuțiune verbală; c) un grup verbal/ grup nominal.

UNITATEA NR. 28

1. Se vor menționa: structura dialogată a fragmentului în defavoarea narațiunii; lipsa acțiunii propriu-zise, care imprimă acestei povestiri aspectul de proză – interludiu (pauză între două acțiuni) etc.

2. Formulele sprijină impresia de limbaj ceremonios, care contribuie, stilistic, la crearea atmosferei arhaice de la han și pregătește transferul cititorului în lumea fabuloasă, a povestirilor spuse în jurul focului.

3. Vocea naratorului are aici, în conformitate cu specificul dramatic al textului, rolul de regizor al personajelor sale: fraza pare să se limiteze la indicațiile „scenice"/ de interpretare a rolurilor.

9. a. – marchează raportul de coordonare concluzivă dintre două propoziții; **i.** – marchează existența unei construcții infinitivale la început de propoziție; **r.** – marchează raportul de subordonare dintre o propoziție subordonată circumstanțială concesivă și regenta ei.

10. a. Merg la concert, ascult muzică, plec fericit.
d. Mamă, prietena mea, povestește cu plăcere.

12. a. – marchează raportul de coordonare concluzivă între două propoziții.

13. a. Ana: adică prietena mea, este posesoarea permisului.

15. a. Reproducerea cuvintelor unui personaj.

17. – Marchează începutul vorbirii personajelor care participă la dialog

19. a. „– Mergem în grup – zise cel mai voinic dintre ei."

21. b. transcrierea fonetică; **c.** folosirea unor indicații scenice

22. a. incoerența vorbitorului; **c.** ritm lent.

23. a. Mergeam încet-încet; **c.** Am parcurs distanța București-Craiova.

25. b. După interjecție.

Scanned with OKEN Scanner

26. a. Marchează sfârșitul unui enunț interogativ.
28. b. „Afară vântul răsucea și ridica mereu fețele de masă, undeva pe aleile parcului, drepte și curate" (I. Lăncrăjan)
29. a. s-a avântat; **b.** n-a adus; **e.** acolo-i; **f.** de-a.
31. a. s-au = cratima marchează rostirea într-o silabă a pronumelui reflexiv „se" și auxiliarul verbului a avea (formă scurtă); precum și căderea vocalei „e".
32. b. TAROM; C.E.C.
33. b. Au apărut după '89!
34. a. – Domnu-nvățător, nu aveți timp să mă ajutați la o problemă?
„Învățătorul, un tinerel lung și deșirat, puțintel miop, îl privi cam neîncrezător pe solicitant.
– Da ce ai tu acum, vara, cu problemele?
– Învăț pentru corigență, știți, și am o mulțime ...
– Aha! se dumirii Papucea. Intră! și ce problemă ai?"

INFORMAȚII TEORETICE SUPLIMENTARE

1. Semne grafice

◆ *sunt de două feluri: a) semne diacritice; b) semne ortografice;*

• *(!! A nu se confunda cu semnele de punctuație, chiar dacă unele se folosesc în ambele ipostaze, spre exemplu punctul)*

*a) semnele **diacritice** nu au denumiri speciale (excepție: sedila; punctul de la „i" și accentul);*

• *se întâlnesc la literele: ă, â, î, i, t, ț, ș;*

*b) **semnele ortografice:***

*1. **pauza albă** (blancul): delimitează cuvintele între ele;*

*2. **cratima**: în scrierea unor cuvinte conjuncte (V. și cap. PUNCTUAȚIA);*

*3. **punctul**: în abrevieri (prescurtări);*

*4. **apostroful**: marchează pierderi de sunete din corpul unui cuvânt;*

*5. **bara**: în abrevieri;*

*6. **linia de pauză**: în scrierea unor cuvinte compuse formate din termeni în care (cel puțin) unu este compus;*

2. Valori afectiv-stilistice

• *cu ajutorul semnelor grafice se pot evidenția:*

1. o anumită intonație (blancul);

2. fluiditatea enunțului, evitarea hiatului (cratima);

3. gradul de (in) cultură a personajului (apostroful) .

UNITATEA NR. 29

Subiectul 1 (50 puncte)

A. Înțelegerea textului:

1. Menționează două trăsături specifice lumii descrise în textul de mai sus. **2 p.**

Ex.: lume fabuloasă, cu personaje exceptionale etc.

2. Explică, într-un enunț, sensul sintagmei *așezate unde-și înțărcase dracul copiii.* **2 p.**

Ex.: Sensul sintagmei se descifrează pe mai multe niveluri: cel al reperelor spațiale, specifice basmului, indică „tărâmul celălalt", al forțelor malefice, aflat în opoziție cu „lumea oamenilor", poate fi un echivalent el tărâmului de „nicăieri"/ tărâm al „imposibilului"/ localizare a „irealului"; nivelul efectelor stilistice poate completa imaginea artistică prin nuanța de ironie specifică limbajului popular, prezentă în expresie etc.

3. Rescrie secvențele care introduc anumite comentarii ale povestitorului, explicând atitudinea acestuia exprimată în text. **2 p.**

Ex.: *Vezi că el ascultase năzdrăvăniile ce-l învățase Faurul -Pământulu; Pasămite, aveau zmeii cunoștință de vitejia lui Greuceanu;*

Comentariul vizează postura povestitorului: acesta mediază evenimentele și explică modul de comportare a eroului schitând astfel caracterizarea personajului etc.

Scanned with OKEN Scanner

4. Precizează două caracteristici specifice personajului de basm, prezente în text. **2 p.**
Ex.: înzestrat cu puteri supranaturale, dar şi posesor al unor calitati omeneşti- istet, ascultător, îndrăzneţ, curajos, abil- toate completând portretul eroului/modelului ideal.

5. Comentează cuvintele fetei de zmeu, din textul dat, din perspectiva rolului acestora în povestirea faptelor. **2 p.**
Ex.: orice comentariu care vizează pregătirea atmosferei pentru confruntarea cu zmeii şi anticiparea eventualei victorii a binelui prin supremaţia eroului etc.

B. Limba română:

6. Motivează folosirea cratimei, în cele două situaţii din secvenţa: *ce-l învaţase Faurul -Pământului* **4 p.**
Ex.: evitarea hiatului prin elidarea vocalei „î" din pronumele personal „îl"; respectarea normelor în vigoare pentru realizarea unui substantiv compus, nume propriu (substantiv în nominativ şi unul în genitiv)

7. Selectează, din text, două cuvinte, unul care să conţină diftongi, celălalt care să conţină un hiat **4 p.**
Ex.: „scoase", „noastră" etc.; „Faurul", „Aur" etc.

8. Stabileşte un sinonim pentru cuvântul „năzdrăvăniile", din text.
Ex.: secretele, minunăţiile, ciudăţeniile, trucurile etc. **4 p.**

9. Extrage, din text, două cuvinte obţinute prin două tipuri de compunere. **4 p.**
„Greuceanu-de Aur" (compunere prin alăturare); „pasămite" (compunere prin sudare/ contopire)

10. Precizează felul şi cazul pronumelor sau adjectivelor pronominale din structurile „pasărea asta .../ Ochii ei..." **4 p.**
Ex.: „asta" = adj.pronominal demonstrativ în nominativ (acordat); „ei" =pronume personal în genitiv.

11. Menţionează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din textul *se dete de <u>trei</u> ori peste cap şi se facu <u>un</u> porumbel* **4 p.**
Ex. „trei"= numeral cu valoare adverbială; „un"= articol nehotărât

12. Rescrie, din text, două complemente indirecte exprimate prin părţi de vorbire diferite **4 p.**
Ex.: „de vitejie" = compl. indirect exprimat prin substantiv; „de noi" = c.indirect, exprimat prin pronume personal;

13. Transcrie două propoziţii secundare atributive, din text. **4 p.**
Ex.: *care-l scoase tocmai la casele zmeilor; ce-l învaţase Faurul -Pământului; care era tocmai în faţa caselor.*

14. Realizează expansiunea secvenţei *Făcându-se porumbel,* identificând felul subordonatei obţinute. **4 p.**
Ex. : variante posibile: „Cum s-a facut porumbel" (circ.de timp/ cauzală)

15. Explică rolul folosirii liniei de dialog. **4 p.**
Ex.: Semnul de punctuaţie respectiv se foloseste, în text, pentru a marca redarea vorbirii personajului (vorbire directa) etc.

Subiectul II (10 puncte)
Se vor puncta următoarele elemente:

1. Convenţiile specifice stilului epistolar:
- formula de adresare şi formula de încheiere potrivite – **2 p.**
- data, locul redactării scrisorii, semnătura – **2 p.**

2. Conţinutul şi structura textului:
- registrul stilistic potrivit – **2 p.**
- conţinutul adecvat cerinţei – **2 p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate:
- ortografia – **1 p.**
- punctuaţia – **1 p.**

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul III (30 puncte)

• încadrarea textului în genul epic, corespunzător particularităților:

– fragmentul surprinde momentul înfruntării „forțelor răului", specific desfășurării acțiunii unui basm, cu valorificarea motivelor specifice (motivul călătoriei pe tărâmul „celălalt", al metamorfozei eroului, motivul destinului implacabil etc.) – **4 p.**

• precizarea, în textul propus, a cel puțin patru caracteristici ale speciei literare:

– împletirea realului cu fabulosul, prezența eroului cu trăsături supraumane, prezența limbajului arhaic/ popular, caracterul formativ al faptelor expuse etc. – **4 p.**

• ilustrarea caracteristicilor pe secvența propusă:

– selecția corectă a secvențelor – **4 p.**

• evidențierea rolului mijloacelor artistice în definirea apartenenței la specie:

– selecția mijloacelor artistice specifice: stil popular (și colocvial) cu elemente de oralitate: repetiții, inversiuni, comparații, termeni și topică arhaică, elemente dramatice în epica pentru dinamizarea narațiunii, onomastica simbolica, categorii ale fantasticului etc. – **4 p.**

(*) Identificarea și prezentarea aproximativă, cu improvizații și fără exemplificări atrag depunctarea.

Nota: Ordinea integrării cerințelor, în cuprinsul lucrării este personală. Pentru conținutul compunerii se primesc, în total, **16 puncte** (câte 4 pentru abordarea și tratarea corectă și completă a fiecărei cerințe); pentru redactarea lucrării se primesc, în total **14 puncte**, respectând următoarele condiții: *unitatea compoziției* (**3p.**), *coerența textului* (**3p.**), *ortografia* (**3p.**), *punctuația* (**3p.**), *stil și vocabular adecvate compunerii* (**1p.**), *așezare corectă a textului în pagină, încadrare în limita de spațiu impusă și lizibilitate* (**1p.**).

UNITATEA NR. 30

Subiectul 1 (50 puncte)

A. Înțelegerea textului:

1. Transcrie, din text, o comparație și o enumerație.

Ex.: „... se-ngână... Ca doru..."; „...frunza, iarba..." **2 p.**

2. Precizează trăsătura dominantă a doinei, așa cum reiese din definirea creatorului anonim.

Ex.: Orice explicație care identifică doina drept un „cântec" exprimând tristețea, dorul sau jalea omului simplu într-o sinteză artistică, capabilă să comunice accesibil și să impresioneze **2 p.**

3. Explică, în câteva rânduri, sensul versurilor: „*Că-mi ascultă inima/ Și se-ngână cu dânsa*".

Ex.: Orice explicație care vizează efectul/ impresia de eliberare pe care îl/ o are mărturisirea sentimentelor în fața naturii; caracterul confesiv, propriu acestei creații, este o formă artistică de revelare a temelor arhaice de filozofie/ credința populară; exprimarea simpla dar vibrantă a motivului „comuniunii dintre om și natură" etc. **2 p.**

4. Transcrie cuvintele (două) care sugerează metaforic natura, în text.

Ex.: „iarba"; „frunza" **2 p.**

5. Comentează versurile „*Ardă-te focu, pământ/ Ți-ai ales frumos veșmânt;*". **2 p.**

Ex.: Orice comentariu care pune în evidență sensul sacral/ simbolic al blestemului; exclamația e o formă de superlativ absolut, expresie a stării de admirație/ de solidaritate creatoare în fața minunii naturii etc.

B. Limba română:

6. Motivează rolul cratimei în ortogramele „într-însa" și „ardă-te", din text. **4 p.**

Ex.: Marchează evitarea hiatului prin elidarea vocalei „e" din prepoziția „între" și are drept consecință pronunțarea în trei silabe a ortogramei și respectarea piciorului metric; respectarea normelor de ortografiere a verbului urmat de forma neaccentuată a pronumelui personal etc.

7. Selectează, din text, un pronume format prin compunere, indicând elementele din structura sa. **4 p.**

Ex.: „dânsa", pronume personal format prin sudarea unei forme arhaice pentru persoana a III-a, sg., feminin („însa") cu prepoziția „de/ din".

Scanned with OKEN Scanner

8. Indică un sinonim, în text, al cuvintelor „dor" și „lumea".
Ex.: „lumea"= viața, traiul, existența etc.; „dor" (v.4)= dorința, tânjire etc.; „dor" (v.6)= necazurile, tristetea etc. (2+2) **4 p.**

9. Transcrie, din text, două valori ale verbului „a fi", menționând și tipul de predicat pe care îl realizează.
Ex.: „Dragă mi-i" =valoare copulativă (predicat nominal); „Cât i-a fi iarba..." =valoare predicativă (predicat verbal) (2+2) **4 p.**

10. Precizează cazul substantivului „pământ", în fiecare dintre cele două situații din text.
Ex.: a.v.14= vocativ; b.v.17= nominativ (2+2) **4 p.**

11. Menționează funcția sintactică a pronumelui „mi", în două situații diferite,din text.
Ex.: se exemplifică pe funcția de complement indirect a pronumelui personal (eventual și cea de subiect logic) și valoarea posesivă a pronumelui (activă pronominală și dativul posesiv) (2+2) **4 p.**

12. Selectează, din text, două nume predicative exprimate prin parți de vorbire diferite, precizând și felul acestora.
Ex.: „(mi-i)dragă" =adjectiv; „(Ai fi) floare" = substantiv. (2+2) **4 p.**

13. Transcrie, din text, două propoziții secundare, subordonate circumstanțiale diferite.
Ex.: „Că-mi ascultă inima" =circ. de cauză; „Cât este frunza și iarba" =circ. de timp etc. (2+2) **4 p.**

14. Menționează numărul propozițiilor din ultimul vers, explicând soluția la care ai ajuns.
Ex.: două propoziții (una eliptică). (2+2) **4 p.**

15. Explică lipsa folosirii liniei de dialog în adresarea directă din text (o interpretare posibilă). (2+2) **4 p.**
Ex.: orice explicație vizând calitatea de monolog a discursului liric; elementele de retorică (exclamație retorică,imprecație/ blestem etc.) fac parte din compoziția „cântecului" de jale, cu accente stilistice afectiv-dramatice etc.

Subiectul II (10 puncte)
Se vor puncta următoarele elemente:
1. Convențiile specifice stilului epistolar:
– formula de adresare și formula de încheiere potrivite – **2 p.**
– data, locul redactării scrisorii, semnătura – **2 p.**
2. Conținutul și structura textului:
– registrul stilistic potrivit – **2 p.**
– conținutul adecvat cerinței – **2 p.**
3. Corectitudinea limbii utilizate:
– ortografia – **1 p.**
– punctuația – **1 p.**

Subiectul III (30 puncte)
• relevarea ipostazei autorului în textul operei:
– *eul liric se află în solitudine, în confesiune sinceră a sentimentelor în cuprinsul cântecul popular* – **4 p.**
• inventarierea, în textul propus, a particularităților speciei literare:
– *versul scurt, cu repetiții și simetrii, comparații cu elemente din natură, personificări etc.* – **4 p.**
• susținerea caracteristicilor cu exemple din text – **4 p.**
• evidențierea specificului mijloacelor artistice folosite în text și a rolului pe care îl au acestea în specia respectivă:
– *selecția limbajului autentic popular, efecte stilistice obținute prin derivări, frecvența persoanei întâi, a verbelor la prezentul dramatic etc.* – **4 p.**
(*) Identificarea și prezentarea aproximativă, cu improvizații și fără exemplificări atrag depunctarea.

Scanned with OKEN Scanner

Nota: Ordinea integrării cerințelor, în cuprinsul lucrării este personală. Pentru conținutul compunerii se primesc, în total, **16 puncte** (câte 4 pentru abordarea și tratarea corectă și completă a fiecărei cerințe); pentru redactarea lucrării se primesc, în total **14 puncte**, respectând următoarele condiții: *unitatea compoziției* (**3p.**), *coerența textului* (**3p.**), *ortografia* (**3p.**), *punctuația* (**3p.**), *stil și vocabular adecvate compunerii* (**1p.**), *așezare corectă a textului în pagină, încadrare în limita de spațiu impusă și lizibilitate* (**1p.**).

UNITATEA NR. 31

Subiectul 1 (50 puncte)

A. Înțelegerea textului:

1. Indică modul de expunere dominant în textul citat.

Ex.: descrierea (cu elemente dinamice) **2 p.**

2. Extrage două inversiuni și notează într-un enunț efectul lor stilistic.

Ex.: *Ale turnurilor umbre; ale valurilor mândre generații* (inversiune dublă) : se remarcă efectul stilistic de accentuare a plasticizării imaginii vizuale și a conturării sobrietății/ măreției stilului (romantic) etc. **2 p.**

3. Explică rolul folosirii verbelor din prima strofă față de cele din a doua strofă.

Ex.: orice explicație care scoate în evidență valoarea puternic descriptivă a verbelor din prima strofă cu o tentă de contemplare obiectivă, față de perspectiva participativă susținută emoțional de verbele din a doua strofă etc. . **2 p.**

4. Comentează, pe scurt, efectul folosirii personificării, în text.

Ex.: orice explicație care susține efectul de însuflețire/ umanizare a peisajului (tipic romantic) etc. **2 p.**

5. Selectează, din text, două secvențe care conțin o imagini cromatice, identificând dominanta impusă.

Ex. Se identifică dominanta funebră, solemnă impusă de întunericul creat prin cromatică (indusă): *noaptea iese*, *chipuri negre* etc. **2 p.**

B. Limba română:

6. Rescrie forma de plural a cuvintelor „râpă" și „muche" (muchie), din text.

Ex.: râpe și râpi; muchii. **4 p.**

7. Identifică două substantive care să conțină diftongi

Ex.: „stau"; „noaptea"; „iarba" etc. **4 p.**

8. Stabilește omonimia corespunzătoare pentru cuvintele „unde", „dimpotrivă", „care" și „vine", din text.

Ex.: „unde", adverb – „unde", substantiv plural; „dimpotrivă", adverb – „dimpotrivă" (curentului), prep.; „care", pronume relativ – „care", substantiv, plural; „vine", substantiv plural – „vine", verb, indicativ prezent, prezent, pers.a III-a, sg. etc. **4 p.**

9. Numește valoarea morfologică a cuvântului „o" din text,oferind apoi alte trei variante valorice pentru același cuvânt.

Ex.: valoare de articol nehotărât; menționarea altor valori cu exemplificare (adjectiv nehotărât, interjecție, verb auxiliar etc.) **4 p.**

10. Recunoaște funcția sintactică a pronumelor „se" și „îl", din text.

Ex.: se menționează valoarea pronumelui reflexiv în cadrul diatezei (activă pronominală) cu identificarea funcției de complement direct; aceeași funcție în situația pronumelui personal etc. **4 p.**

11. Transcrie patru predicate exprimate prin patru verbe de conjugări diferite, din text. **4 p.**

Ex.: transcrierea predicatelor: a sta culcat, predicat nominal (conj. I); a se întinde, predicat verbal (conj.a III-a); a se prelungi, predicat verbal (conjugarea a IV); a se coborî, predicat verbal (conj. a IV-a) etc. **4 p.**

12. Identifică, în text un atribut adjectival exprimat printr-un adjectiv provenit din participiu și, repectiv, un atribut adjectival exprimat printr-un adjectiv propriu-zis.

Scanned with OKEN Scanner

Ex.: „culcate", atr. adjectival, provenit din participiu, acordat; „mândre" atr. adjectival, adjectiv propriu-zis, acordat etc. **4 p.**

13. Indică felul propoziției subordonate din text și realizează contragerea ei.

Ex.: propoziție subordonată atributivă; („o suflare")...trecătoare/ trecând... slabă/ adiind... **4 p.**

14. Numește funcția sintactică pe care o îndeplinește cuvântul „(către) tărmuri" și realizează expansiunea acestuia în propoziția corespunzătoare.

Ex.: circumstanțial de loc; („se întind") încotro se află țărmul... **4 p.**

15. Explică folosirea semnului de punctuație „;". **4 p.**

Ex.: marchează o pauză mai mică decât punctul, în enunț, despărțind unități relativ independente, din text, sporind claritatea tabloului descriptiv printr-o enumerare de imagini artistice ample etc.

Subiectul II (10 puncte)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Convențiile specifice stilului epistolar:

– formula de adresare și formula de încheiere potrivite – **2 p.**

– data, locul redactării scrisorii, semnătura – **2 p.**

2. Conținutul și structura textului:

– registrul stilistic potrivit – **2 p.**

– conținutul adecvat cerinței – **2 p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate:

– ortografia – **1 p.**

– punctuația – **1 p.**

Subiectul III (30 puncte)

• prezentarea tipului de discurs pe baza relației dintre autor și realitatea estetică prezentată în text:

– *discurs liric descriptiv cu particularități de pastel (eul liric fuzionează cu peisajul), realitatea naturii este refăcută după configurația spirituală a poetului etc.* – **4 p.**

• precizarea modului de expunere/ a tehnicii dominante, în text:

– *descrierea (dublată de monologul liric)* – **4 p.**

• evidențierea mijloacelor artistice specifice descrierii, prezente în text:

– *frecvența adjectivelor/ atributelor/ epitetelor, abundența imaginilor care se construiesc pe baza percepțiilor senzoriale (vizuale, auditive etc.), prezența elementelor specific romantice de peisaj etc.* – **4 p.**

• susținerea unui punct de vedere în legătură cu sensul simbolic/ arta realizării descrierii, în textul propus:

– *exemplu: descrierea poate fi nu doar un cadru natural ci chiar prilej de meditație etc.* – **4 p.**

(*) Identificarea și prezentarea aproximativă, cu improvizații și fără exemplificări atrag depunctarea.

Nota: Ordinea integrării cerințelor, în cuprinsul lucrării este personală. Pentru conținutul compunerii se primesc, în total, **16 puncte** (câte 4 pentru abordarea și tratarea corectă și completă a fiecărei cerințe); pentru redactarea lucrării se primesc, în total **14 puncte**, respectând următoarele condiții: *unitatea compoziției* (**3p.**), *coerența textului* (**3p.**), *ortografia* (**3p.**), *punctuația* (**3p.**), *stil și vocabular adecvate compunerii* (**1p.**), *așezare corectă a textului în pagină, încadrare în limita de spațiu impusă și lizibilitate* (**1p.**).

UNITATEA NR. 32

Subiectul 1 (50 puncte)

A. Înțelegerea textului:

1. Definește tipul discursului liric și pune-l în legătură cu tema poeziei.

Ex.: epică lirică, cu elemente de fabulos/ mitic, susținute de un stil solemn legendar, cu maximă tensiune dramatică prin simplitatea expresiei etc. **2 p.**

Scanned with OKEN Scanner

2. Stabileşte sensul verbelor „se cobora" şi „gătea", din primele versuri.
Ex.: apunea; împodobea etc. **2 p.**

3. Comentează, succint, ritualul descris în prima parte a textului.
Ex.: orice comentariu care urmăreşte identificarea ritualului nupţial cu trimitere la mituri universale, autohtonizate printr-o mistică populară (soarele şi luna sunt identificaţi cu cei doi miri şi asociaţi cu realitatea naturii româneşti) etc. **2 p.**

4. Transcrie versurile ce sugerează participarea afectivă a menestrelului/ cântăreţului la drama „mirilor". **2 p.**
Ex.: *Vai de el, amar de ea!, Iar mireasa, vai de ea!, Şi-n mare mi-o arunca!*

5. Comentează, pe scurt, efectul reluării cuvintelor „Ileana" şi „sfânt", în textul propus. **2 p.**
Ex.: orice comentariu care tinde să reliefeze unicizarea personajelor prin reluarea numelui parţial şi completarea acestuia etc.

B. Limba română:

6. Motivează folosirea celor două cratime în ortogramele „moarte-o cuprindea" şi „se-ntindea"; **4 p.**
Ex.: respectarea piciorului metric/ ritmului specific; marchează elidarea vocalei î (întindea) şi evitarea hiatului etc.

7. Stabileşte două sinonime pentru adjectivul „mândri" **4 p.**
Ex.: frumoşi, încântători, mulţumiţi, fericiţi etc.

8. Construieşte patru expresii verbale figurate, care au ca bază de formare substantivul „soare". **4 p.**
Ex.: a fi soarele cuiva, a ieşi soarele pentru cineva, a i „se pune soarele drept inimă" (I. Creanga), a fi ca soarele şi luna, a apuca să vezi soarele etc.

9. Exemplifică cele patru valori (morfologice) ale cuvântului „de", pornind de la aceea prezentă în text. **4 p.**
Ex.: în text „de" = prepoziţie; exemplificarea celorlalte trei valori (conjuncţie, interjecţie, pronume relativ)

10. Menţionează patru funcţii diferite pentru pronumele din textul dat.
Ex.: „se" = pronume reflexiv, complement direct; „lui" = atribut pronominal, pronume personal; „el şi ea" = subiect multiplu, pronume personale; „şi" = pronume reflexiv cu valoare posesivă, atribut; „de ea" = complement indirect, pronume personal etc. **4 p.**

11. Numeşte felul predicatelor din versurile 10 şi 23. **4 p.**
Ex.: vers 10 - predicat verbal; vers 23 - predicat nominal

12. Stabileşte felul propoziţiilor corespondente versurilor 10 şi 18.
Ex.: vers 10 - circumstanţială de timp; vers 18 - circumstanţială de cauză **4 p.**

13. Selectează, din text, doua propoziţii ale căror predicate sunt exprimate prin interjecţii. **4 p.**
Ex.: *11. Vai de el* = propoziţia 1; *amar de ea!* = propoziţia 2

14. Realizează expansiunea structurii „de moarte" în propoziţia secundară corespunzătoare, identificând şi felul acesteia. **4 p.**
Ex.: „(frig) care părea de moarte" = propoziţie subordonată atributivă

15. Motivează folosirea virgulei, în textul citat, în două situaţii diferite.
Ex.: selectarea a două situaţii diferite (despărţirea a două propoziţii de acelaşi fel - versul 11; izolarea vocativului – versul 30 etc.) **4 p.**

Subiectul II (10 puncte)
Se vor puncta următoarele elemente:
1. Convenţiile specifice stilului epistolar:
– formula de adresare şi formula de încheiere potrivite – **2 p.**
– data, locul redactării scrisorii, semnătura – **2 p.**

Scanned with OKEN Scanner

2. Conținutul și structura textului:
– registrul stilistic potrivit – **2 p.**
– conținutul adecvat cerinței – **2 p.**
3. Corectitudinea limbii utilizate:
– ortografia – **1 p.**
– punctuația – **1 p.**

Subiectul III (30 puncte)
• relevarea modului dominant de expunere, în text:
– *confesiunea lirică (elementele descriptive devin suport pentru meditația filozofică)* – **4 p.**
• prezentarea tipului de discurs pe care autorul îl abordează, în conformitate cu specia literară propusă:
– *eul liric se plasează în centrul discursului pentru a realiza arhitectura demonstrației pe tema „veșnicia naturii = veșnicia iubirii"* – **4 p.**
• prezentarea mijloacelor și a imaginilor artistice:
– *imaginile poetice evoluează de la concret la abstract; efectele stilistice sunt obținute în mod special prin valorificarea verbului;* – **4 p.**
• susținerea unui punct de vedere critic, referitor la semnificațiile textului, prin cel puțin două argumente specifice:
– *poezia devine o metaforă – portret al eternului îndrăgostit de idealul său prin permanențe precum natura și cuplul*
– *memoria colectivă este veșnic marcată de amprenta tragicului existent în manifestare concretă, dar și abstractă/ ezoterică în fenomenele naturii manifestările par să fie identice/ asociate cu evenimentele din existența omului)* – **4 p.**
(*) Identificarea și prezentarea aproximativă, cu improvizații și fără exemplificări atrag depunctarea.
Nota: Ordinea integrării cerințelor, în cuprinsul lucrării este personală. Pentru conținutul compunerii se primesc, în total, **16 puncte** (câte 4 pentru abordarea și tratarea corectă și completă a fiecărei cerințe); pentru redactarea lucrării se primesc, în total **14 puncte**, respectând următoarele condiții: *unitatea compoziției* (**3p.**), *coerența textului* (**3p.**), *ortografia* (**3p.**), *punctuația* (**3p.**), *stil și vocabular adecvate compunerii* (**1p.**), *așezare corectă a textului în pagină, încadrare în limita de spațiu impusă și lizibilitate* (**1p.**).

UNITATEA NR. 33
Subiectul 1 (50 puncte)
A. Înțelegerea textului:
1. Menționează modul de expunere dominant, în text. **2 p.**
Ex.narațiunea
2. Explică, în cel mult patru rânduri, postura naratorului, așa cum reiese aceasta din textul propus. **2 p.**
Orice explicație care indică postura naratorului de mediator/ modelator al realității/ formator de opinie: naratorul este dominat simultan de respectul pentru redarea adevărului istoric cât și de mândria specifică povestitorului care transformă realitatea, o înnobilează etc.
3. Comentează, într-un enunț, efectul citării cuvintelor domnitorului, în text. **2 p.**
Orice comentariu care vizează efectul de autenticitate/ veridicitate și mărimea dramatismului narațiunii.
4. Găsește două interpretări pentru sintagma „îi călcăseră țara în picioare", folosită în text. **2 p.**
Sensul propriu = invadaseră, cotropiseră etc.; un sens conotativ = batjocoriseră, necinstiseră etc.
5. Transcrie două secvențe care indică agresivitatea imaginii descrise.
Ex.: *striga el nenorocitilor, care fura infipti în tepile ce impodobira salbatec mlastina crunta; fu crutat de aceasta cumplita moarte* etc. **2 p.**

Scanned with OKEN Scanner

B. Limba română:

6. Identifică gradul de comparație pentru fiecare dintre adjectivele din structura *„mai putin cinstită și mai dureroasă”* și a relației dintre ele.(opoziție) **4 p.**

Comparativ de inferioritate și de superioritate.

7. Motivează, pe scurt, folosirea semnului de punctuație „?”, în text.

Semnul marchează o interogație cu puternică amprentă retorică. **4 p.**

8. Stabilește câte un sinonim pentru adjectivele *„cruntă”* și *„cumplită”*, din text. **4 p.**

Ex.: *cruntă* = întunecată; *cumplită* = înfricoșătoare, teribilă etc.

9. Identifică funcția și cazul structurii „domnul muntean” din ultima frază a textului. **4 p.**

Vocativ, fără funcție sintactică.

10. Numește valoarea și funcția cuvântului „una”, din text; construiește un exemplu cu o valoare diferită pentru același cuvânt. **4 p.**

Pronume nehotărât, complement direct; construcție cu altă valoare (ex. numeral – „Una citește, două scriu.” etc.).

11. Transcrie un predicat nominal și unul verbal la diateza pasivă, din text. **4 p.**

predicat nominal - *erau fii*; predicat verbal la diateza pasivă - *fură înfipți, fu cruțat.*

12. Recunoaște cazul și funcția pronumelui *„acelor”*; construiește un exemplu cu același pronume, în același caz, cu o funcție diferită în propoziție. **4 p.**

Complement indirect în dativ; construcția cerută -"cunosc țara asemenea acelor(a)" = circumstanțial de mod

13. Numește felul propoziției subordonate din prima frază a textului; construiește o altă frază în care să existe un alt tip de subordonată, introdusă de același element de relație. **4 p.**

Propoziție atributivă; „am așezat cortul unde ne-am oprit” = propoziție circumstanțială de loc

14. Contrage propoziția subordonată din fraza care citează cuvintele domnului român, în partea de propoziție corespunzătoare și numește-o.

Propoziție circumstanțială concesivă; contragere: în ciuda averilor. (2+2) **4 p.**

15. Motivează scrierea cu majuscule a apelativului „Domnul”, în text.

Ex.: ortografie specifică apelativului nobiliar; reflectă respectul pentru poziția suveranului, titlul se identifică cu numele etc. (2+2) **4 p.**

Subiectul II (10 puncte)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Convențiile specifice stilului epistolar:

– formula de adresare și formula de încheiere potrivite – **2 p.**

– data, locul redactării scrisorii, semnătura – **2 p.**

2. Conținutul și structura textului:

– registrul stilistic potrivit – **2 p.**

– conținutul adecvat cerinței – **2 p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate:

– ortografia – **1 p.**

– punctuația – **1 p.**

Subiectul III (30 puncte)

• relevarea apartenenței textului la genul epic, prin cel puțin două caracteristici:

– *prezența naratorului, frecvența verbelor care susțin faptele/ evenimentele etc.* – **4 p.**

• precizarea elementelor specifice punctului culminant:

– *precipitarea acțiunii spre un punct de maximă tensiune; succesiunea foarte rapidă a detaliilor și observațiilor asupra comportamentului în schimbare al personajului etc.* – **4 p.**

– ilustrarea acestor elemente pe textul citat: – **4 p.**

Scanned with OKEN Scanner

• evidențierea rolului mijloacelor artistice în susținerea realizării acestui moment al narațiunii:
– *narațiunea este alcătuită, în majoritate, din propoziții principale, simple, juxtapuse; notația este foarte precisă, figurile de stil lipsesc aproape total(singurele mărci pentru intensificarea dramatismului sunt gradele de comparație pentru adjective sau chiar selectia expresiva a acestora) etc.* – **4 p.**

(*) Identificarea și prezentarea aproximativă, cu improvizații și fără exemplificări atrag depunctarea.

Nota: Ordinea integrării cerințelor, în cuprinsul lucrării este personală. Pentru conținutul compunerii se primesc, în total, **16 puncte** (câte 4 pentru abordarea și tratarea corectă și completă a fiecărei cerințe); pentru redactarea lucrării se primesc, în total **14 puncte**, respectând următoarele condiții: *unitatea compoziției* (**3p.**), *coerența textului* (**3p.**), *ortografia* (**3p.**), *punctuația* (**3p.**), *stil și vocabular adecvate compunerii* (**1p.**), *așezare corectă a textului în pagină, încadrare în limita de spațiu impusă și lizibilitate* (**1p.**).

UNITATEA NR. 34

Subiectul 1 (50 puncte)

A. Înțelegerea textului:

1. Alege, din text, două verbe indicând efectul folosirii lor în text.

Ex.: „hotărându-se" = verb la gerunziu, mod ce indică continuitatea/ simultaneitatea acțiunii etc.; „trece" = verb la prezent, timp ce marchează o întărire dramatică a acțiunii etc. **2 p.**

2. Reliefează, pe scurt, particularitățile descrierii propuse de text.

Ex.: autorul construiește tabloul unitar al unui cadru necunoscut tânărului pentru a susține portretul ulterior al personajului, în strânsă corespondență cu acesta, printr-o abundență a detaliilor etc. **2 p.**

3. Transcrie, din text, două comparații. **2 p.**

schelălăit metalic răsună de sus ca-n niște spații mari și goale cu ecou rău; zâmbea cu cei doi dinți, clipind rar și moale, întocmai ca bufnițele supărate de o lumină bruscă

4. Comentează, în maxim patru rânduri, atitudinea autorului față de cele două personaje. **2 p.**

Orice comentariu care vizează atitudinea de critică ironică față de personajul „bătrânul" și, totodată, simpatia autorului până la suprapunere cu personajul „tânărul".

5. Explică, succint, modul în care naratorul redă întâlnirea celor două personaje. **2 p.**

Autorul este preocupat de acuratețea detaliilor și de finețea reacțiilor celor două personaje, punând bazele portretelor ulterioare etc.

B. Limba română:

6. Identifică două cuvinte obținute prin conversie/ schimbarea categoriei gramaticale. (2+2) **4 p.**

Ex.: necunoscutul, tânărul, încovoiat etc.

7. Stabilește câte un sinonim pentru cuvintele „incertă" și „contrariat", din text. **4 p.**

Incertă = aproximativă, nesigură, insesizabilă etc.; contrariat = surprins, deranjat etc.

8. Identifica funcția sintactică a fiecăruia dintre adverbele „(de) sus" și „(de) jos", din text. **4 p.**

de sus = complement circumstanțial de loc; de jos = atribut adverbial

9. Selectează, din text, două atribute adjectivale exprimate prin adjective propriu-zise. Ex.: metalic, rău, vizibili etc. **4 p.**

10. Precizează valoarea morfologică și funcția sintactică a numeralului „doi", din text. **4 p.**

Atribut adjectival, adjectiv provenit din numeral cardinal propriu-zis.

11. Identifică felul predicatelor din fraza: *Capul îi era atins de o calviție totală și fața părea aproape spână și, din cauza aceasta, pătrată.* (2+2) **4 p.**

era atins = predicat verbal; *părea spână și pătrată* = predicat nominal

12. Recunoaște cazul și funcția pronumelui relativ „care", în text.

„a cărui (vârstă)" = atribut pronominal în genitiv **4 p.**

Scanned with OKEN Scanner

13. Transcrie, din text, o propoziție subordonată atributivă, efectuând, apoi, contragerea ei în atributul corespunzător (2+2) **4 p.**

a cărui vârstă desigur înaintată rămânea totuși incertă; contragerea: cu vârstă înaintată dar incertă

14. Realizează expansiunea gerunziului „clipind" și stabilește felul propoziției secundare rezultate. (2+2) **4 p.**

Expansiunea: în timp ce clipea = circumstanțială de timp

15. Precizează rolul punctelor din paranteză (semn de punctuație), din textul citat. **4 p.**

Ex.: marchează eludarea unui fragment din textul original citat

Subiectul II (10 puncte)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Convențiile specifice:

– formula de adresare inițială („Domnule Director/ director") – **1 p.**

– semnătura petiționarului, locul și data – **1 p.**

– formula finală de adresare a cererii („Domnului Director/ director al Școlii Generale „X" din …") – **1 p.**

– dispunerea în pagină (loc pentru îndosariere, loc pentru rezoluție etc.) – **1 p.**

2. Conținutul și structura cererii:

– formula consacrată pentru identificarea petiționarului („Subsemnatul/ a … calitatea … doresc …) **1 p.**

– formularea corectă a cererii („vă rog să aprobați…. solicit eliberarea …") – **1 p.**

– precizarea succintă dar pertinentă a motivului solicitării – **1 p.**

– exprimarea clară și concisă - **1 p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate :

– ortografia – **1 p.**

– punctuația – **1 p.** (0 p. pentru orice greșeală)

Subiectul III (30 puncte)

• stabilirea tipului de personaj și a mijloacelor de portretizare prezente în fragment:

– personaj central, prezentat clasic, din perspectiva autorului mascată în personajul principal, prin caracterizare fizică, directă, și prin portret comportamental (care anticipează portretul moral) etc. – **4 p.**

• precizarea a cel puțin două trăsături, prezente în textul citat:

– atitudine temătoare, precaută, vădind experiența vârstei, dar și retragerea din fața oricărei responsabilități, cu accente comice (masca surâsului fățarnic ascunzând cu greu agresivitatea în fața pericolului unei intruziuni a necunoscutului în intimitatea/ spațiul/ averea sa) etc. – **4 p.**

• ilustrarea trăsăturilor prin imagini/ secvențe de text – **4 p.**

• relevarea a cel puțin două mijloace artistice, folosite de autor în text, pentru caracterizarea personajului:

– caracterizarea se face epic prin acumularea detaliilor de gestică și mimică; imaginea este tipică descrierilor-portret, cu accent pe asocierea substantiv-adjectiv, presarată cu inserții de comentariu al autorului prin care transpare atitudinea critică etc. – **4 p.**

(*) Identificarea și prezentarea aproximativă, cu improvizații și fără exemplificări atrag depunctarea.

Nota: Ordinea integrării cerințelor, în cuprinsul lucrării este personală. Pentru conținutul compunerii se primesc, în total, **16 puncte** (câte 4 pentru abordarea și tratarea corectă și completă a fiecărei cerințe); pentru redactarea lucrării se primesc, în total **14 puncte**, respectând următoarele condiții: *unitatea compoziției* (**3p.**), *coerența textului* (**3p.**), *ortografia* (**3p.**), *punctuația* (**3p.**), *stil și vocabular adecvate compunerii* (**1p.**), *așezare corectă a textului în pagină, încadrare în limita de spațiu impusă și lizibilitate* (**1p.**).

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA NR. 35

Subiectul 1 (50 puncte)

A. Înțelegerea textului:

1. Menționează două argumente în favoarea ideii că textul citat aparține genului epic. **2 p.**

- domină verbele; prezența naratorului este resimțită prin folosirea persoanei a III-a în relația autor – cititor etc.

2. Numește sentimentul/ starea pe care îl/ o creează tabloul descris, argumentând opinia într-un enunț. **2 p.**

- folosirea persoanei a III-a generică, imprimă textului impresia de observare detașată, de contemplare a naturii, fără implicarea naratorului; sentimentul este de admirație tensionată/ teamă stranie în fața măreției

3. Explică, în câteva rânduri, modalitatea artistică prin care se realizează legătura dintre elementele-cadru ale tabloului (cer, mare, pădure), în text. (cromatica) **2 p.**

- toate detaliile notate construiesc un tablou de o nobilă somptuozitate, un colț izolat de natură sălbatică, ciudată; cromatica orientată spre dominanta verde realizează unitatea spațială.

4. Transcrie o secvență care dinamizează imaginile vizuale din text. **2 p.**

- Liane uriașe, carpeni de tot felul, vița-de-vie se cățărau, se împleteau pe arbori, se aruncau dintr-unul într-altul și urcau până se pierdeau în bolțile de deasupra

5. Relevează efectul stilistic obținut în urma folosirii enumerației în această descriere. **2 p.**

- Orice răspuns care vizează tehnica aglomerării detaliilor, supralicitarea vizualului până la impresia de tablou copleșitor al naturii etc.

B. Limba română:

6. Identifică, în text, două cuvinte care conțin triftongi. (2+2) **4 p.**

Ex.: *păreau, împletea, pierdeau* etc.

7. Stabilește câte un antonim corespondent fiecăruia dintre cuvintele „stăruia" și „împădurit". (2+2) **4 p.**

Ex.: se risipea; despădurit, golaș etc.

8. Numește două omonime gramaticale, pentru cuvintele „a" și „unde", din text. (2+2) **4 p.**

Ex.: alte două valori pentru „a" decât articol posesiv (prepoziție cazuală, verb auxiliar, interjecție etc.); altă valoare pentru "unde" decât adverb (substantiv)

9. Selectează, din text, două atribute adjectivale, exprimate prin adjective pronominale, în cazuri diferite. (2+2) **4 p.**

Ex.: fiecare (copac), caz nominativ; altor (stejari), caz genitiv

10. Identifică funcția sintactică a verbului la infinitiv din structurile „se putea zări" și „ochiul nu mai putea pătrunde". (2+2) **4 p.**

Ex.: zări = subiect; pătrunde = complement direct

11. Exemplifică două funcții sintactice diferite ale adverbului/ locuțiunii adverbiale cu exemple din textul dat. (2+2) **4 p.**

Ex.: jur-împrejur = circumstanțial de loc; (bolțile) de deasupra = atribut adverbial

12. Selectează, din text, o propoziție secundara atributivă și una circumstanțială de loc. **4 p.**

Ex.: propoziție secundară atributivă - *cărora nu li se putea zări vârful din pricina altor stejari, arțari, carpeni și frasini, la fel de uriași.*; propoziție circumstanțială de loc - *unde ochiul nu mai putea pătrunde*

13. Indică felul predicatului din propoziția *Nisipurile păreau acoperite cu un abur verde, reflectând zidurile înalte ale pădurii.* **4 p.**

păreau acoperite = predicat nominal

14. Realizează expansiunea structurii „din pricina... stejarilor", în propoziția corespunzătoare și numește-o. (2+2) **4 p.**

Propoziție circumstanțială de cauză: *..pentru că alți stejari îi acopereau...*

Scanned with OKEN Scanner

15. Specifică rolul punctelor de suspensie, în textul citat. **4 p.**
Punctele de suspensie indică o pauză mai mare în enunț și o anumită tensiune caracteristică necesară în succesiunea imaginilor acestei descrieri.

Subiectul II (10 puncte)
Se vor puncta următoarele elemente:
1. Convențiile specifice:
– formula de adresare inițială („Domnule Director/ director") – **1 p.**
– semnătura petiționarului, locul și data – **1 p.**
– formula finală de adresare a cererii („Domnului Director/ director al Școlii Generale „X" din …") – **1 p.**
– dispunerea în pagină (loc pentru îndosariere, loc pentru rezoluție etc.) – **1 p.**
2. Conținutul și structura cererii:
– formula consacrată pentru identificarea petiționarului („Subsemnatul/ a … calitatea … doresc …) **1 p.**
– formularea corectă a cererii („vă rog să aprobați.... solicit eliberarea …") – **1 p.**
– precizarea succintă, dar pertinentă a motivului solicitării – **1 p.**
– exprimarea clară și concisă – **1 p.**
3. Corectitudinea limbii utilizate :
ortografia – **1 p.**
punctuația – **1 p.** (0 p. pentru orice greșeală)

Subiectul III (30 puncte)
• relevarea modului de expunere dominant:
– *descrierea* – **4 p.**
• atitudinea naratorului față de cadrul descris:
– *atitudine obiectivă, autorul nu se implică afectiv în realizarea tabloului etc.* – **4 p.**
• prezentarea mijloacelor artistice folosite în text:
– *tehnica detaliilor acumulate gradat; domină imaginile vizuale etc.* – **4p.**
• susținerea unui punct de vedere critic, referitor la semnificațiile textului, prin cel puțin două argumente specifice:
– *selecția imaginilor și asocierea lor în registru negativ creează un tablou de natură solemn, care susține impresia de sacralitate a unui spațiu mirific, unic, mitic etc.* – **4 p.**
(*) Identificarea și prezentarea aproximativă, cu improvizații și fără exemplificări atrag depunctarea.
Nota: Ordinea integrării cerințelor, în cuprinsul lucrării este personală. Pentru conținutul compunerii se primesc, în total, **16 puncte** (câte 4 pentru abordarea și tratarea corectă și completă a fiecărei cerințe); pentru redactarea lucrării se primesc, în total **14 puncte**, respectând următoarele condiții: *unitatea compoziției* (**3p.**), *coerența textului* (**3p.**), *ortografia* (**3p.**), *punctuația* (**3p.**), *stil și vocabular adecvate compunerii* (**1p.**), *așezare corectă a textului în pagină, încadrare în limita de spațiu impusă și lizibilitate* (**1p.**).

UNITATEA NR. 36

Subiectul 1 (50 puncte)
A. Înțelegerea textului:
1. Numește principalele moduri de expunere folosite de autor, în fragment. **2 p.**
Narațiunea și dialogul
2. Transcrie secvența care marchează incidența părerilor autorului. **2 p.**
De exemplu: *Ostilitatea Aglaei se îndrepta încet, dar sigur și în direcția lui Felix, așa cum prevăzuse Otilia. Tânărul o constata în mici lucruri, în aparență neînsemnate; cu un dispreț intenționat, prefăcându-se că uitase planurile acestuia* etc.

Scanned with OKEN Scanner

3. Caracterizează, într-o singură frază, atitudinea autorului în comentariul atitudinii personajelor. **2 p.**

Orice comentariu care fixează atitudinea autorului drept ironie caustică/ critică

4. Numește trăsătura pe care o dezvoltă portretul Aglaei și două dintre motivele care determină comportamentul acesteia. **2 p.**

Ex. Răutatea motivată, în text, de invidie și ignoranță: ea subminează poziția de student inteligent a lui Felix, disprețuiește școala și minimalizează statutul tânărului etc.

5. Transcrie în vorbire indirectă conversația dintre Felix și Aglae. **2 p.**

Transcrierea din vorbirea directă în vorbirea indirectă, respectând regulile morfosintactice și de topică.

B. Limba română:

6. Identifică un pronume format prin compunere/ sudare și o prepoziție formată prin același mod de îmbogățire a vocabularului, indicând și elementele componente. (2+2) **4 p.**

Ex.: dumneata (domnia + ta); pentru (pe + întru)

7. Numește două adjective derivate. (2+2) **4 p.**

Ex.: gălăgioasă, neînsemnate etc.

8. Selectează câte un sinonim pentru substantivul „invective" și pentru adjectivul „jignit", din text. (2+2) **4 p.**

Invective = injurii etc.; jignit = ofensat etc.

9. Identifică, în text, patru verbe la moduri și timpuri diferite. **4 p.**

Ex.: se îndrepta (indicativ, imperfect); prefăcând (gerunziu); să pregătească (conjunctiv, prezent); a nu lua în serios (infinitiv, prezent)

10. Indică, în text, patru pronume, precizând și funcția acestora. **4 p.**

Ex.: o (constata) = pronume personal cu valoare neutră; se (dovedi) = pronume reflexiv fără funcție sintactică; asta = pronume demonstrativ, subiect; ce = pronume relativ, subiect etc.

11. Recunoaște felul predicatelor exprimate din ultima replică citată a personajului Aglae, din fragmentul de text. **4 p.**

„e" = predicat verbal; „găsește" = predicat verbal.

12. Numește cele două funcții sintactice, din text, ale substantivului Aglae. (2+2) **4 p.**

(Ostilitatea) Aglaei = atribut substantival genitival; *Aglae (avea/ afecta)* = subiect.

13. Identifică două predicate diferite și numește subordonata din enunțul „*Întâi, nu mai fu rugat să pregătească pe Titi pentru corigență, fiind înlocuit cu Stănică, a cărui pedagogie gălăgioasă, plină de invective împotriva școlii se dovedi mai pe placul lui Titi.*". **4 p.**

Ex.: nu fu rugat = predicat verbal, se dovedi pe placul = predicat nominal; propoziție subordonată atributivă.

14. Contrage subordonata „cum prevăzuse Otilia", identificând și partea de propoziție corespunzătoare. (2+2) **4 p.**

După previziunile Otiliei; propoziție circumstanțială de mod.

15. Specifică rolul semnelor de punctuație „?" și „:", folosite în text. **4 p.**

(4 puncte)

„?" indică intonația interogativă (aici cu elemente ironice);

„:" se folosește înaintea citării vorbirii personajului.

Subiectul II (10 puncte)

Se vor puncta următoarele elemente:

- Convențiile specifice:
  - formula de adresare inițială („Domnule Director/ director") – **1 p.**
  - semnătura petiționarului, locul și data – **1 p.**

Scanned with OKEN Scanner

– formula finală de adresare a cererii („Domnului Director/ director al Școlii Generale „X" din ...") – **1 p.**
– dispunerea în pagină (loc pentru îndosariere, loc pentru rezoluție etc.) – **1 p.**

2. Conținutul și structura cererii:
– formula consacrată pentru identificarea petiționarului („Subsemnatul/ a ... calitatea ... doresc ...) – **1 p.**
– formularea corectă a cererii („vă rog să aprobați.... solicit eliberarea ...") – **1 p.**
– precizarea succintă dar pertinentă a motivului solicitării – **1 p.**
– exprimarea clară și concisă – **1 p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate :
– ortografia – **1 p.**
– punctuația – **1 p.** (0 p. pentru orice greșeală)

Subiectul III (30 puncte)
• relevarea modurilor de expunere dominante în text și a rolului acestora în particularizarea prozei:
– *narațiunea împletită cu dialogul: oferă caracter dramatic epicului* – **4p.**
• prezentarea mijloacelor artistice folosite cu precădere în text:
– *notarea detaliată a scenariului confruntării dintre Aglae și Titu; observații și comentarii despre comportamentul personajelor, în paralel cu notațiile autorului (elemente de portret și atitudine narativă)* – **4 p.**
– ilustrarea particularizărilor stilistice cu elemente din text – **4 p.**
• susținerea unui punct de vedere critic, referitor la semnificațiile textului, prin cel puțin două argumente:
– *naratorul înregistrează prin fiecare detaliu comportamental sau de decor, atitudini și mentalități tipice unei categorii sociale etc.* – **4 p.**
(*) Identificarea și prezentarea aproximativă, cu improvizații și fără exemplificări atrag depunctarea.
Nota: Ordinea integrării cerințelor, în cuprinsul lucrării este personală. Pentru conținutul compunerii se primesc, în total, **16 puncte** (câte 4 pentru abordarea și tratarea corectă și completă a fiecărei cerințe); pentru redactarea lucrării se primesc, în total **14 puncte**, respectând următoarele condiții: *unitatea compoziției* (**3p.**), *coerența textului* (**3p.**), *ortografia* (**3p.**), *punctuația* (**3p.**), *stil și vocabular adecvate compunerii* (**1p.**), *așezare corectă a textului în pagină, încadrare în limita de spațiu impusă și lizibilitate* (**1p.**).

UNITATEA NR. 37

Subiectul 1 (50 puncte)
A. Înțelegerea textului:
1. Transcrie o propoziție, din text, care trădează stupiditatea paradoxală a gândirii personajului Brânzovenescu. **2 p.**
Da' dacă ne cunoaște slova la telegraf?
2. Găsește două argumente pentru a motiva apartenența textului la genul dramatic. (1+1) **2 p.**
Ex.: Folosirea exclusivă a dialogului ca mod de expunere; prezența autorului se face simțită exclusiv în indicațiile regizorale etc.
3. Explică, într-un enunț, sensul folosirii repetate a verbului „trebuie". **2 p.**
Orice explicație care vizează caracterizarea personajului copleșit de responsabilitatea gestului pe care e nevoit să îl facă.
4. Identifică două caracteristici care stabilesc trăsăturile celor două personaje, așa cum reies acestea din textul propus. **2 p.**
Ex.: lașitate, ignoranță, spirit gregar etc.

Scanned with OKEN Scanner

5. Comentează, pe scurt, felul în care susțin cei doi lipsa semnăturii de la finalul „depeşei". **2 p.**
Orice comentariu care vizează răsturnarea percepției valorilor morale, lipsa demnității, a spiritului de responsabilitate (curajul este interpretat, paradoxal. tocmai prin lipsa semnăturii).

B. Limba română:

6. Selectează, din text, două verbe care conțin mai puține sunete decât litere. (2+2) **4 p.**
Ex.: faci, se-nchide etc. (cu explicarea grupurilor respective).

7. Indică două motive pentru folosirea elipsei şi a formelor eliptice, în text. (2+2) **4 p.**
Orice explicație care identifică elipsa drept o caracteristică a stilului colocvial, a economiei în exprimare şi a ritmului rapid şi incorect de a vorbi.

8. Numeşte câte un sinonim pentru cuvintele „slova" şi „depeşă".
Ex.: „slova" = scrisul; „depeşă" = telegramă, scrisoare. (2+2) **4 p.**

9. Stabileşte tipul complementelor „pe altcineva" şi „ni", din text.
„pe altcineva" = complement direct, „ni" = complement indirect.
(2+2) **4 p.**

10. Identifică, în text, două valori diferite ale cuvântului „o". **4 p.**
Ex.: verb auxiliar (o să faci); pronume personal (s-o scrie)

11. Numeşte valoarea şi funcția sintactică a numeralului „cinci", folosit în text în două situații.
(2+2) **4 p.**
1 - atribut adjectival (într-o propoziție eliptică); 2 - complement circumstanțial de timp (valoare adverbială).

12. Indică funcția pronumelui interogativ din propozitiile: „Ce să fac?" şi „Câte ceasuri sunt?"
(2+2) **4 p.**
Ce = complement direct; Câte = atribut adjectival.

13. Numeşte felul subordonatei „s-o scrie" din textul citat. **4 p.**
Completivă indirectă

14. Transcrie două propoziții secundare, subordonate subiective, din text. (2+2) **4 p.**
1 - *(Trebuie) să ai curaj ca mine*; 2 - *(trebuie) s-o iscăleşti.*

15. Explică, pe scurt, folosirea apostrofului, în ultima replică din textul citat. (2+2) **4 p.**
Ex.: marchează elidarea consoanei „h" şi pronunțarea trunchiată a cuvântului „haide"; marchează elidarea vocalei „ă" şi din cuvântul „degrabă" (folosire stilistică a semnului ortografic).

Subiectul II (10 puncte)
Se vor puncta următoarele elemente:

1. Convențiile specifice:
- formula de adresare inițială („Domnule Director/ director") – **1 p.**
- semnătura petiționarului, locul şi data – **1 p.**
- formula finală de adresare a cererii („Domnului Director/ director al Şcolii Generale „X" din …") – **1 p.**
- dispunerea în pagină (loc pentru îndosariere, loc pentru rezoluție etc.) – **1 p.**

2. Conținutul şi structura cererii:
- formula consacrată pentru identificarea petiționarului („Subsemnatul/ a … calitatea … doresc …) **1 p.**
- formularea corectă a cererii („vă rog să aprobați.… solicit eliberarea …") – **1 p.**
- precizarea succintă, dar pertinentă a motivului solicitării – **1 p.**
- exprimarea clară şi concisă - **1 p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate :
- ortografia – **1 p.**
- punctuația – **1 p.** (0 p. pentru orice greşeală)

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul III (30 puncte)

• relaţia autor-personaje, la nivelul textului/ operei:

– autorul se retrage în spatele personajelor, lăsându-le să evolueze, aparent, independent etc. – **4 p.**

• precizarea, în text, a cel puţin două caracteristici ale comediei şi ilustrarea lor:

– surprinderea unor situaţii comice generatoare de comportamente şi limbaj comic etc. – **4 p.**

• evidenţierea particularităţilor mijloacelor artistice folosite de autor, în acest text:

– folosirea tuturor surselor comicului (tipuri de comic); replici scurte care mimează spontaneitatea etc. – **4 p.**

• relevarea tipurilor de comic şi a rolului acestor categorii estetice în definirea comediei ca specie distinctă a genului dramatic:

– comic de limbaj, comic de situaţie şi de caracter; se pun în evidenţă diferenţele dintre aparenţă şi esenţă, prin demascarea ridicolului etc. – **4 p.**

(*) Identificarea şi prezentarea aproximativă, cu improvizaţii şi fără exemplificări atrag depunctarea.

Nota: Ordinea integrării cerinţelor, în cuprinsul lucrării este personală. Pentru conţinutul compunerii se primesc, în total, **16 puncte** (câte 4 pentru abordarea şi tratarea corectă şi completă a fiecărei cerinţe); pentru redactarea lucrării se primesc, în total **14 puncte**, respectând următoarele condiţii: *unitatea compoziţiei* (**3p.**), *coerenţa textului* (**3p.**), *ortografia* (**3p.**), *punctuaţia* (**3p.**), *stil şi vocabular adecvate compunerii* (**1p.**), *aşezare corectă a textului în pagină, încadrare în limita de spaţiu impusă şi lizibilitate* (**1p.**).

UNITATEA NR. 38

Subiectul 1 (50 puncte)

A. Înţelegerea textului:

1. Selectează un vers care să indice prezenţa eului liric. **2 p.**

Mor în grădini şi mor şi-n mine-

2. Indică două personificări folosite în text. . **2 p.**

Ex.: rozele... se sting... pleacă fruntea lor etc.

3. Comentează efectul stilistic obţinut prin repetiţia versului: „E vremea rozelor ce mor" **2 p.**

Orice comentariu care vizează impresia de refren, efectul de muzicalitate, de echilibru a întregii imagini artistice.

4. Explică semnificaţia versurilor: *„Mor în grădini şi mor şi-n mine"*

Orice explicaţie care vizează simetria/ corespondenţa stării de spirit a poetului cu natura. **2 p.**

5. Identifică cele două repere cromatice ale acestui macrocosm reflectat liric. **2 p.**

Ex.: cromatica simbolică se bazează pe nuanţele cuprinse între roşul închis, brun al trandafirilor şi roşul violet al amurgului

B. Limba română

6. Motivează folosirea cratimei în secvenţele „şi-n " şi „s-au" **4 p.**

Explicaţii care vizează atât elidarea vocalelelor şi evitarea hiatului cât şi respectarea piciorului metric.

7. Indică două cuvinte din familia lexicală a cuvântului „duios".

Ex.: duioşie, înduioşat, înduioşare etc. (2+2) **4 p.**

8. Stabileşte două sinonime, în text, pentru cuvintele „jale" şi, respectiv, „amurgul" (2+2) **4 p.**

Jale = tristeţe, angoasă etc.; amurgul = apus, înserare etc.

9. Reconstruieşte procesul derivativ pentru cuvintele „întristător" şi „vălmăşaguri". (2+2) **4 p.**

Reconstruirea procesului cu respectarea etapelor şi identificarea elementelor componente.

10. Numeşte cele două valori ale cuvântului „şi", din text. (2+2) **4 p.**

Cele două valori morfologice: conjuncţie copulativă; adverb de mod.

Scanned with OKEN Scanner

11. Identifică felul predicatelor din primul vers. (2+2) **4 p.**
E vremea = predicat nominal; mor = predicat verbal.
12. Indică două pronume personale diferite, din text, cu funcțiile acestora. (2+2) **4 p.**
mine = pronume personal, în acuzativ, complement indirect; lor = pronume personal, în genitiv, atribut pronominal.
13. Realizează expansiunea cuvântului „marea" în propoziția corespunzătoare, identificând și felul propoziției. (2+2) **4 p.**
Expansiunea = care este necuprinsă - propoziție atributivă.
14. Transcrie o propoziție secundară, identificând tipul de subordonată. **4 p.**
„care vine" - propoziție atributivă; contragere - următoare (de neoprit).
15. Explică folosirea punctelor de suspensie, urmate de linia de pauză, în textul citat. **4 p.**
Orice explicație care vizează crearea unui spațiu de reflecție, meditativ urmat de pauza simetrică în vederea reluării refrenului în poziție de vers concluzie.

Subiectul II (10 puncte)
Se vor puncta următoarele elemente:
1. Convențiile specifice:
– formula de adresare inițială („Domnule Director/ director") – **1 p.**
– semnătura petiționarului, locul și data – **1 p.**
– formula finală de adresare a cererii („Domnului Director/ director al Școlii Generale „X" din ...") – **1 p.**
– dispunerea în pagină (loc pentru îndosariere, loc pentru rezoluție etc.) – **1 p.**
2. Conținutul și structura cererii:
– formula consacrată pentru identificarea petiționarului („Subsemnatul/ a ... calitatea ... doresc ...) **1 p.**
– formularea corectă a cererii („vă rog să aprobați.... solicit eliberarea ...") – **1 p.**
– precizarea succintă, dar pertinentă a motivului solicitării – **1 p.**
– exprimarea clară și concisă - **1 p.**
3. Corectitudinea limbii utilizate :
– ortografia – **1 p.**
– punctuația – **1 p.** (0 p. pentru orice greșeală)

Subiectul III (30 puncte)
• relevarea ipostazei autorului în text:
– *eul liric e plasat în mijlocul discursului descriptiv, se face filtrul impresiilor vizuale* – **4 p.**
• precizarea folosirii, în text, a cel puțin patru trăsături ale genului:
– *prezența persoanei întâi (pronume și verb), prezența confesiunii (exprimarea directă a senzațiilor, transfigurarea imaginilor în simbol, subiectivizarea naturii etc.* – **4 p.**
• ilustrarea caracteristicilor pe textul indicat – **4 p.**
• evidențierea rolului mijloacelor artistice specifice genului, în text (eventual prin similitudine cu alte opere ale genului):
– *abundența figurilor de stil cu rezolvare în simbol este mărturia tensiunii lirice a limbajului* – **4 p.**
(*) Identificarea și prezentarea aproximativă, cu improvizații și fără exemplificări atrag depunctarea.
Nota: Ordinea integrării cerințelor, în cuprinsul lucrării este personală. Pentru conținutul compunerii se primesc, în total, **16 puncte** (câte 4 pentru abordarea și tratarea corectă și completă a fiecărei cerințe); pentru redactarea lucrării se primesc, în total **14 puncte**, respectând următoarele condiții: *unitatea compoziției* (**3p.**), *coerența textului* (**3p.**), *ortografia* (**3p.**), *punctuația* (**3p.**), *stil și vocabular adecvate compunerii* (**1p.**), *așezare corectă a textului în pagină, încadrare în limita de spațiu impusă și lizibilitate* (**1p.**).

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 1

A. CONȚINUT

▶ **Partea I (24 puncte)**

• Realizarea compunerii în funcție de cerință – integrarea corectă, firească a compoziției, începutului dat **10 p.**

• Reliefarea unor stări, sentimente în concordanță cu mesajul textului **7 p.**

• Utilizarea unor elemente de expresivitate artistică **7 p.**

▶ **Partea a II-a (12 puncte)**

• *Tema poeziei*: *Patria* eternă – spațiul predilect al poetului – semnifică statornicie și conferă un univers prielnic pentru nevoile sale spirituale; *Patria* înseamnă liniște, certitudine, loc al rădăcinilor, al vieții **4 p.**

• Titlul evidențiază conceptul de patrie, așa cum este asociat în gândirea poetului; Patria oferă creatorului statornicie. Putem include în sensul termenului alte noțiuni: libertate, măreție, un univers activ. **4 p.**

• *„În Patrie mă simt eu pe pământ*
Precum stejarul unui loc anume" – comparație relevantă în care natura este universul propice poetului, un mediu fertil și spiritual, un climat al liniștii; topică inversă;
Stejarul – element cu valoare simbolică;
Metafora – *„Să fiu mișcat în taină de un vânt*" – conturează atmosfera aluzivă, referitoare la un trecut zbuciumat.
- rolul adjectivului demonstrativ de identitate în susținerea ideii de statornicie: *„aceleași stele...*";
- *„Roua lină*" – epitet ce sugerează ideea de luminozitate, de adevăr, de puritate;
- toamnă, bocet – metafore semnificative pentru prefigurarea ideii de maturitate, evoluție;

• utilizarea unor verbe la conjunctiv: *să fiu mișcat, să mă cheme* **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

• unitatea compozițională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**

• claritatea enunțurilor **3 p.**

• originalitatea stilului **3 p.**

• ortografie **3 p.**

• punctuație **2 p.**

▶ **Partea a III-a (40 puncte)**

1. Patrie, scris cu majusculă, conturează ideea de spirit a poetului, locul universului în care s-a născut asociat cu verbul *„mă simt*", îi creează acestuia confort spiritual, siguranță, statornicie **4 p.**

2. Diminutive și augumentative: carte – cărțoi (aug.); cărticică (dim.); fată – fătoi (aug.); fetiță (dim.); ramură – rămuroi (aug.); rămurică (dim.); nas – năsoi (aug.); năsuc (dim.) **4 p.**

3. Despărțirea cuvintelor în silabe: a-u-di-en-ță; E-cua-dor; in-stinc-tiv; port-chei; dez-a/ de-za-gre-a-bil; un-gu-ent; pre-e-xis-tent; an-or/ a-nor-ga-nic **4 p.**

4. diată-testament; surghiun-exil; sfetnic-consilier; stih-vers **4 p.**

5. *bio*-prefixoid: biochimie, bioenergie, biostimulator, biometan **4 p.**

6. *toamnă* – perioadă mai tristă din viață – valoare metaforică **4 p.**

7. valoarea sintactică a cuvintelor: *să fiu mișcat* – predicat verbal; *în taină* – complement circumstanțial de mod; *de un vânt* – complement de agent. **4 p.**

8. *a fi*: a) fiind; b) fi; c) să fii; d) aș fi **4 p.**

9. *înainte*: **4 p.**
- prepoziție cu cazul genitiv: S-a așezat *înaintea* porții.
- substantiv: Lipsește un *înainte*.
- adverb de loc: A pus-o *înainte*.

Scanned with OKEN Scanner

- adverb de timp: A venit *înainte*.
- adverb de mod: Mergeau mereu *înainte*.
- interjecție: *Înainte*!...

10. Propoziția principală: „*E*". **4 p.**

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 2

A. CONȚINUT

▶ **Partea I (24 puncte)**

• Viziunea personală, subiectivă, încadrarea în cerință, înțelegerea corectă a cugetării **10 p.**
• Exprimarea coerentă a ideilor, unitate compozițională, logică **7 p.**
• Utilizarea corectă, firească a unor figuri de stil și a unor imagini poetice **7 p.**

▶ **Partea a II-a (12 puncte)**

• *Motivul salcâmului – salcâmul* – valoare simbolică, copac al dragostei; ascunde taina îndrăgostiților; poetul aspiră la dragostea absolută; fiorul iubirii cuprinde întreaga natură și sufletul poetului **4 p.**
• *Tema erotică*; panorama deal-vale este cuprinsul iubirii. Ea așteaptă sub salcâm, să guste împreună frumusețea nesfârșită a universului **4 p.**
• O muzicalitate aparte, discretă a poeziei proiectează sentimentul de iubire; ritm trohaic; măsura 7-8 silabe; vers de 15 silabe; versurile grupat în catrene **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

• unitatea compozițională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**
• claritatea enunțurilor **3 p.**
• originalitatea stilului **3 p.**
• ortografie **3 p.**
• punctuație **2 p.**

▶ **Partea a III-a (40 puncte)**

1. greșeală; băiat; pleosc; statuie **4 p.**

2. de-cór; nó-uă-spre-ze-ce; psé-u-do-și-ín-ță; vé-ve-ri-ță; dro-ma-dér; ví-zi-tă; al-bí-nă; om-lé-tă **4 p.**

3. *vocabularul fundamental*: pâine, apă, luni, alb, a mânca
masa vocabularului: ceaslov, biștari, darling, monșer, laser **4 p.**

4. b – atribut pronominal **4 p.**

5. c – care are capacitatea de funcționare **4 p.**

6. – *Cum* învață? (*cum* – compl.circ. de mod)
– *Cum* este rezultatul? (*cum* – nume predicativ) **4 p.**

7. a) Băiatul [1]/ pe lângă care am trecut [2]/ este fratele meu.[1]/
b) Exercițiul [1]/ pe care l-am rezolvat [2]/ se află în manual.[1]/ **4 p.**

8. Cazul acuzativ: Am întâlnit-o pe Ioana, pe prietena mea.
Cazul dativ: Mărturisește-mi mie, prietenei tale. **4 p.**

9. *fiilor* – substantiv în cazul vocativ fără funcție sintactică
am fost – predicat verbal; *cum* – nume predicativ
astăzi – compl. circ. de timp; *ne* – complement indirect
nostru – atribut adjectival; *vi* – complement indirect;
dimpreună cu limba – compl. circ. de mod
ca cerul – compl. circ. de mod; *sub care* – compl. circ. de loc **4 p.**

10. Prop. subord. atributivă: „*pe care s-a născut*"
Prop. subord. concesivă: „*chiar dacă fizic este pentru moment complicat pentru el.*"

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 3

A. CONȚINUT

▶ Partea I (24 puncte)

• Viziunea personală, subiectivă asupra tabloului de iarnă **10 p.**
• Inserarea firească a dialogului și fluiditatea exprimării **7 p.**
• Expresivitatea artistică (procedeu și mijloace artistice adecvate conținutului) **7 p.**

▶ Partea a II-a (12 puncte)

• Tablou solemn, plin de liniște, nocturn, pare a fi o simfonie muzicală; distanțarea de lume a eului liric; luna-motiv obsedant în întreaga creație eminesciană; folosirea persoanei I; adresarea directă; confesiunea **4 p.**
• *Ceasornicul* – simbol al timpului muritor, este în relație cu nașterea și moartea: *„Doar ceasornicul urmează lung-a timpului cărare..."*; *timpul* este cel care măsoară destrămarea; *luna și ceasul* – metafora-simbol pentru două ipostaze: infinitul și umanul. Versurile care deschid poemul evidențiază misterul ipostazei poetice **4 p.**
• Rimă împerecheată, ritm trohaic, măsură de șaisprezece silabe **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

• unitatea compozițională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**
• claritatea enunțurilor **3 p.**
• originalitatea stilului **3 p.**
• ortografie **3 p.**
• punctuație **2 p.**

▶ Partea a III-a (40 puncte)

1. Transcrierea fonetică *časornic*: 9 litere, 8 sunete. **4 p.**

2. timp – timpi: Are un motor în patru timpi.
– timpuri: Erau alte timpuri. **4 p.**

3. *urmează*: predicat verbal; *lung* – atribut adjectival; *a timpului* – atribut substantival genitival; *cărare* – complement direct **4 p.**

4. a) *mamei* – cazul dativ; b) *conform așteptărilor* – cazul dativ;
c) *în juru-i* – cazul dativ; d) *din cauza voastră* – cazul acuzativ **4 p.**

5. E bine de știut.; de știut – subiect; E bine[1]/ să știi.[2]/; 1. PP, 2. SB

A învăța înseamnă a ști.; a învăța – subiect; a ști – nume predicativ; Să înveți[1]/ înseamnă[2]/ să știi.[3]/; 1.SB, 2.PP, 3.PR

Expresiile de consemnat sunt importante.; de consemnat – atribut verbal; Expresiile[1]/ care sunt de consemnat[2]/ sunt importante.[1]/; 1. PP, 2.Atr. **4 p.**

6. nou-veniților; nou-născuților; liber-cugetătorilor; drept-credincioșilor **4 p.**

7. *verbe*: a preamări, a binecuvânta, a binevoi
conjuncții: ca să; ci și **4 p.**

8. Îi aduc prietenului meu o invitație la teatru. (verb)
Îi aduc aminte mamei de întâlnirea noastră (locuțiune verbală)
Și somnul vameș vieții. (substantiv)
Îi era drag copilului. (adjectiv) **4 p.**

9. a face cu ochiul, a face ochi, a lua la ochi, a sări în ochi, a da ochi, ochi în ochi, plină ochi **4 p.**

10. *ceea ce vreau* – SB; *numai să spun ca o floare umilă* – CD; *pe care o arunc pe mormântul tău încă deschis* – Atr; *că ți-am, iubit sufletul și opera de etern revoltat* – PR **4 p.**

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 4

A. CONȚINUT

▶ Partea I (24 puncte)

• Viziunea personală, subiectivă, interpretare originală **10 p.**
• Conținutul compunerii – să ilustreze corect sensul versului dat **4 p.**
• Expresia artistică să ilustreze conținutul și să-l susțină **4 p.**

▶ Partea a II-a (12 puncte)

• Timpul în toate ipostazele, curgerea, ireversibilitatea este o temă des întâlnită în lirica arghezian: Poezia „*Timpul d-apoi*" face parte din volumul „*Flori de mucigai*", surprinde diferite momente ale realității temporale **4 p.**
• „*Ora de bronz*", „*ora de fier*", „*ora de catifea*", „*ora de pâslă*", „*ora de praf*" – sunt simboluri poetice, ce sunt puse în contexte ce reliefează ipostaze ale vieții: „*vremea bătrână*", „*epitaf*", „*n-a mai bătut nicio oră*". Fiecare moment al timpului raportat la om, ilustrează vârstele omului cu ultima sa ipostază - moartea". **4 p.**
• Poezia nu este segmentată în strofe, dar versificația contribuie la expresivitatea poeziei; rimă împerecheată; măsură variabilă **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

• unitatea compozițională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**
• claritatea enunțurilor **3 p.**
• originalitatea stilului **3 p.**
• ortografie **3 p.**
• punctuație **2 p.**

▶ Partea a III-a (40 puncte)

1. cuvinte scrise greșit: *statue* (corect *statuie*); *eșire* (corect *ieșire*); *marția* (corect *marțea*); *smeu* (corect *zmeu*); *pleonazm* (corect *pleonasm*); *premiză* (corect *premisă*). **4 p.**

2. b – interjecție **4 p.**

3. a da ortul popii – a muri, a trage la ghioase – a sforăi; a da cu tifla – a vorbi fără sens; a o lua la sănătoasa – a fugi; de bună seamă – bineînțeles **4 p.**

4. a) prepoziție; b) verb auxiliar; c) articol posesiv-genitival; d) interjecție **4 p.**

5. „*Murgule, murgulțul meu,*
Ce mi te-a dat taică-meu,
Datu-mi-te-a de-ajutor,
La nevoie și la zor." **4 p.**

6. au fost acuzați – verb auxiliar; ar fi trimis – verb auxiliar; e foarte posibil – verb copulativ; să fi trimis – auxiliar; e chiar neverosimil – verb copulativ; să fie (în visterie) – verb predicativ **4 p.**

7. Hugo, Schiller, Shakespeare, Racine, Pillat, Dostoievski, Goethe, Gauguin **4 p.**

8. a) adverb de mod; b) adjectiv pronominal relativ;
c) pronume interogativ; d) pronume relativ **4 p.**

9. *orice* – adjectiv pronominal nehotărât, gen neutru, numărul singular, cazul nominativ, funcție sintactică de atribut adjectival

real – adjectiv propriu-zis, simplu, variabil cu două terminații și patru forme, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul „progres" (gen neutru, nr. singular, caz nominativ) – funcție sintactică de atribut adjectival

în afară – locuțiune adverbială de mod, compus – funcție sintactică de complement circumstanțial de mod **4 p.**

înăuntrul oamenilor – substantiv comun simplu, gen masculin, nr. plural, cazul genitiv, însoțit de prepoziția „înăuntrul", funcția sintactică complement circumstanțial de mod.

10. a) Cine este leneș[1]/ mai mult aleargă.[2]/ P_1=SB; P_2=PP

Scanned with OKEN Scanner

b) Este bine[1]/ să citeşti zilnic.[2]/ P_1=PP; P_2=SB
c) Fructele[1]/ care sunt coapte[2]/ sunt mai apreciate.[1]/ P_1=PP; P_2=ATR
d) El s-a săturat[1]/ să alerge zilnic.[2]/ P_1=PP; P_2=CI 4 p.

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 5

A. CONŢINUT

▶ Partea I (24 puncte)

• Afirmaţia dată reprezintă cuvintele unui personaj; integrarea textului dat se va face firesc, ca parte integrată a unui dialog inserat în conţinutul compunerii **10 p.**

• Fondul afectiv şi de idei prezent în compunere să aibă o derulare normală, logică **7 p.**

• Atmosferă creată în compunere să impresioneze cititorul; astfel încât se impune utilizarea unor modalităţi artistice adecvate. **7 p.**

▶ Partea a II-a (12 puncte)

• Liricul este prin excelenţă genul subiectivităţii. Sentimentele sunt exprimate prin intermediul eului liric, care în această poezie comunică starea de fericire în faţa spectacolului vieţii; aglomerarea imaginilor acvatice **4 p.**

• *„Tâmplele se înfioară ca fetele la horă"* – comparaţie; *„noaptea pune o rugină pe fiecare măr domnesc"*, *„câmpurile poartă funde de fum"*, *„pădurea e o fereastră de răcoare"* (personificări, metafore). Totul indică o atmosferă sărbătorească. **4 p.**

• Prezenţa umană este semnalată în titlu, dar mai ales în final prin construcţia cu valoare metaforică *„pe mâini toamna desface a lumină"* şi *„Păuni, culorile năvălesc în priviri"* **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

• unitatea compoziţională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**
• claritatea enunţurilor **3 p.**
• originalitatea stilului **3 p.**
• ortografie **3 p.**
• punctuaţie **2 p.**

▶ Partea a III-a (40 puncte)

1. g'aur, ğam, k'amă, čas, bač, veg'e, k'abur, čikoare **4 p.**

2. cuvinte monosilabice: car, om, dau, iau
cuvinte plurisilabice: cadastral, confederaţie, veveriţă **4 p.**

3. *dulce*: Avea un zâmbet *dulce*; Îngheţata era foarte *dulce*; Avea buze *dulci*; *„Dulci* îs ochii umbrei tale" (M. Eminescu); *„Şi te-ai dus* dulce *minune."* **4 p.**

4. Forme corecte: areopag, funeralii, fratricid, escortă, pantomimă, spicher, repercusiune, giuvaier **4 p.**

5. Nu fi trist, ci fii vesel, întrucât fiii tăi – ca de altfel şi propriii-mi fii-sunt copii foarte buni. **4 p.**

6. Forme corecte: ar zăcea, ar plăcea, nu fi sigur, eu continui, eu contemplu, eu enumăr, el se dumeri, el se enervă **4 p.**

7. lied, watt, bleu, jeep **4 p.**

8. modern, blazat, antiteze, exagerate, reflexiv, format, citäm, poet **4 p.**

9. Enunţuri cu paronimele *a revela, a releva* **4 p.**

10. Propoziţie subiectivă: „ce importă e"
Propoziţii predicative: „că identitatea de interese a fost proclamată de şefii ambelor guverne"; „că nimeni nu poate face o vină României de sforţările"; „că nu s-a voit aici să se rupă România de Franţa"

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 6

A. CONȚINUT

▶ **Partea I (24 puncte)**

• Reliefarea personalității poetului Mihai Eminescu într-o compunere liberă, artistică **10 p.**

• Menționarea unor capacități creative ale poetului **7 p.**

• Autorul compunerii să fie implicat în consemnarea unor atitudini, idei, situații **7 p.**

▶ **Partea a II-a (12 puncte)**

• Viziunea lirică a poetului, construită pe definiri cu consecințe în planul naturii se concretizează în „laudă". Dincolo de paralelismul sintactic al strofelor este un paralelism om-natură, respectiv om-soare, prezent în toate cele trei strofe **4 p.**

• *soarele* – cuvânt-cheie cu care începe versul al II-lea al fiecărei strofe – apare într-o gradare ascendentă, ce sugerează ludicul și reprezintă în raport cu omul o simplă entitate a naturii **4 p.**

• *omul* – înseamnă mai mult, înseamnă emoție, o vibrație a energiilor interioare, înseamnă *gând*; omul este o ipostază a eului sau a lumii. Omul este, după după cum spune poetul „emoție copleșitoare". El este unic și nu poate fi definit doar în sfera umanului **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

• unitatea compozițională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**

• claritatea enunțurilor **3 p.**

• originalitatea stilului **3 p.**

• ortografie **3 p.**

• punctuație **2 p.**

▶ **Partea a III-a (40 puncte)**

1. a-u-di-en-ță; sculp-tu-ral, ca-bla-re, ex-pro-pri-a, dez-a/ de-za-gre-a-bil, un-gu-ent, dez-ar/ de-zar-mo-ni-za, in-ter-ac-ți-u-ne/ in-te-rac-ți-u-ne

2. modern, blazat, antiteze, exagerată, reflexiv, format, citățm, poet

3. a) vorbitor; b) care se dizolvă ușor; c) vulgar; d) voluminos **4 p.**

4. a) *Ieri*, *azi* - substantive provenite din adverbe

b) *nimicurile* – substantiv provenit din pronume nehotărât

c) *Divino* – substantiv provenit din adjectiv

5. *patria* – subiect; *mea* – atribut adjectival; *e poporul* – predicat nominal; *acesta* – atribut adjectival; *în mijlocul căruia* – complement circumstanțial de loc; *am răsărit* – predicat verbal **4 p.**

6. *Cine* a venit? (nominativ – subiect)

Pe cine ai întâlnit? (acuzativ – complement direct)

Cui i-ai dat dicționarul? (dativ – complement indirect)

Al cui este stiloul? (genitiv – nume predicativ) **4 p.**

7. a) Făt-Frumos aruncă buzduganul. (frumos – cuvânt compus)

Este un băiat frumușel. (frumușel – derivat)

Frumosul se îndreaptă spre noi. (substantiv – prin schimbarea valorii gramaticale)

b) Este un om binevoitor (compus)

A venit binișor spre mine. (derivat)

Este un băiat bine (adjectiv – prin schimbarea valorii gramaticale). **4 p.**

8. CS – A plecat[1]/, ca să întâmpine musafirul.[2]/

SB – Este bine[1]/ ca să viziteze muzeele importante.[2]/

PR – Dorința lui este[1]/ ca să plece devreme.[2]/

CNS – S-a antrenat așa de mult,[1]/ ca să câștige concursul.[2]/ **4 p.**

9. a) verb; b) adjectiv; c) adverbul; d) interjecție **4 p.**

10. Propoziții subordonate consecutive: „ca să fim convinși"; „încât fie-mi permis a avansa o altă soluție, una inevitabil contrară variantei anterioare" **4 p.**

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 7

A. CONȚINUT

▶ Partea I (24 puncte)

• Conținutul compunerii trebuie să împlinească textul inițial, să fie adecvat, încadrat firesc. **10 p.**

• Fondul afectiv și de idei să fie în concordanță cu cerințele unui astfel de text narativ. **7 p.**

• Compunerea să conțină elemente specifice prozei fantastice: enigme, schimbarea unor planuri, elemente de anticipație, personaje tipice, extratereștri, mutanți, roboți; recuzită și ipostaze specifice unei astfel de literaturi. **7 p.**

▶ Partea a II-a (12 puncte)

• Antiteza – procedeu specific temei; realizată complex, atât la nivel gramatical, cât și la nivel ideatic; Alternanța verbelor și pronumelor la persoana I și a II-a (noi-voi; a noastră-a voastră) **4 p.**

• verbele *a mânji* și *a cârpi*, cu sens figurat, sunt încadrate în secvențe metaforice ample: *„Voi pierduți în gânduri sânte/ Noi cârpim cerul cu stele...”* **4 p.**

• În versurile de mai sus simțim atitudinea poetului, de idealizare a trecutului, a înaintașilor care aveau un ideal în opoziție cu condiția contemporanilor, suflete sterpe, îmbătrânite timpuriu. **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

• unitatea compozițională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**

• claritatea enunțurilor **3 p.**

• originalitatea stilului **3 p.**

• ortografie **3 p.**

• punctuație **2 p.**

▶ Partea a III-a (40 puncte)

1. *totodată* – cuvânt format prin compunere, prin sudare (tot-o-dată)
reîntinerire – cuvânt format prin derivare parasintetică (prefixe și sufixe)(re-în-ti-ne-ri-re)
ASIROM – cuvânt format prin compunere, prin abreviere
prim-ministru – cuvânt format prin compunere, prin alăturare
cumsecade – cuvânt format prin compunere, prin contopire
UNITER – cuvânt format prin compunere, prin abreviere
bunăvoință – cuvânt format prin compunere, prin contopire
vicepreședinte – cuvânt format prin compunere, prin contopire **4 p.**

2. coperte/ coperți, pive, monede, căpșune/ căpșuni, prolicși, tarife, coli, duzini **4 p.**

3. *Domane-fereşte* – locuțiune interjecțională; *până ce* – locuțiune conjuncțională; *nu știu cine* – locuțiune pronominală; *înainte să* – locuțiune conjuncțională; *în timpul* locuțiune prepozițională; *la locul lui* – locuțiune adjectivală; *foc de paie* – locuțiune substantivală, *în zadar* – locuțiune adverbială **4 p.**

4. Turnul Babel, Oul lui Columb, Cutia Pandorei, Călcâiul lui Ahile **4 p.**

5. TOT – a) adverb: *Tot* n-a venit.
b) pronume: A adus *tot*.
c) adj. pronominal: A pierdut *tot* orzul.
d) substantiv: *Totul* a fost distrus. **4 p.**

6. Ceea ce nu recunoștea[1]/ era[2]/că întârziase ieri la școală.[3]/
SB PP PR
Să înveți[1]/ înseamnă[2]/ să știi.[3]/ **4 p.**

7. original – paronim: originar
– sinonim: autentic
eminent – paronim: iminent
– sinonim: excelent, remarcabil

Scanned with OKEN Scanner

imersiune – paronim: emersiune
– sinonim: cufundare a unui corp
insera – paronim: însera
– sinonim: a include, a introduce **4 p.**

8. Nu puteam discuta *de ea*. (acuzativ)
Din cauza ei am întârziat. **4 p.**

9. Corectarea textului: douăsprezece, fără „ceilalţi", a greşit fără „printr-o eroare"; din cauza prietenilor, fără „datorită". **4 p.**

10. SB; CD; CI; CL; CT; CM; CZ; CS; CŢ; CVS; CNS.

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 8

A. CONŢINUT

▶ **Partea I (24 puncte)**

• Realizarea compunerii în funcţie de cerinţă; integrarea corectă, firească a compoziţiei, frazei finale **10 p.**

• Fondul afectiv şi de idei prezent în compoziţie să aibă o derulare normală, logică **7 p.**

• Compunerea să conţină valori poetice specifice acestui tip de compoziţie **4 p.**

▶ **Partea a II-a (12 puncte)**

• *Explicarea titlului*: titlul este primul vers al poeziei: vieţuirea în codru – motiv arhaic; este sugerată ascensiunea *„fără slavă"* a păsării către „înalt"; nostalgia absolutului.

• *Mitul* – pasărea – prefigurează un mit vechi, întâlnit adeseori în folclor – mitul păsării măiestre, care bântuie universul poetic al autorului **4 p.**

• Motive – motivul zborului; al ascensiunii spre înalt
– motivul stelei – motiv cu multe semnificaţii: ascensiune, sacralitate, ideal
– motivul apei şi al focului purificator – relevat prin cuvinte cu rezonanţă simbolică: *roua* şi *cenuşa* **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

• unitatea compoziţională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**

• claritatea enunţurilor **3 p.**

• originalitatea stilului **3 p.**

• ortografie **3 p.**

• punctuaţie **2 p.**

▶ **Partea a III-a (40 puncte)**

1. boj-deu-că, con-sti-in-cios, mau-so-leu, in-sig-ni-fi-ant, su-bli-ma-re, coa-fe-ză, pe-remp-to-riu, leoar-că **4 p.**

2. singur *cuc*, a se ţine *scai*, îndrăgostit *lulea*, a dormi *buştean*, a dormi *butuc*, îngheţat *bocnă*, *răcit* cobză, a tăcea *mâlc*. **4 p.**

3. substantive: floarea-soarelui, Câmpulung
adjective: daco-roman, bunăvoinţă
numerale: nouăsprezece, douăzeci şi doi
pronume: ceea ce, altcineva
verb: a preamări, a binevoi **4 p.**

4. asambla, becisnic/ bicisnic, escadrilă, ilar/ hilar, ostatic, proroc, veşteji, zăpuşeală **4 p.**

5. pronume: Omul/ de-l ştii/ este interesant./
prepoziţie: A plecat de acasă./
conjuncţie: Merg/ de-l cheamă./
interjecţie: De, dacă n-ai citit cu atenţie. **4 p.**

6. „Bolnavul era liniştit, vesel şi cum era mai bine." **4 p.**

Scanned with OKEN Scanner

7. Devenind[1]/ ce şi-a propus[2]/ a mulţumit pe cei din jur.[1]/
8. a o ţine una şi bună; a se face una cu pământul, cu una cu două, numai una şi una **4 p.**
9. unchiaşul – subst; avea – verb; o fată – subst; de la nevastă – subst; dintâi – numeral ordinal; căci – conjuncţie subordonatoare; amândoi – numeral colectiv; mai – adverb de mod; fuseseră – verb copulativ; căsătoriţi – adjectiv provenit din verb la participiu; o dată – numeral adverbial **4 p.**
10. a) „ceea ce se iveşte la fereastra unei mănăstiri de călugăriţe" – propoziţie subordonată subiectivă
b) „chiar dacă pare bătrână" – propoziţie subordonată concesivă
c) „cum ne par ele" – propoziţie subordonată predicativă **4 p.**
NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 9

A. CONŢINUT

▶ Partea I (24 puncte)
• Compunerea trebuie să valorifice ideile versurilor argheziene **10 p.**
• Atmosfera de toamnă să apară pe un fond afectiv adecvat cerinţelor **7 p.**
• Încadrarea corectă, firească a imaginilor poetice şi a unor figuri de stil **7 p.**

▶ Partea a II-a (12 puncte)
• *Tema poeziei*: – apare viziunea eminesciană asupra relaţiei viaţă-moarte; viaţa – o curgere în timp a vieţii; moartea – trecere dincolo, prefigurând ideea de absolut, spre veşnicie; moartea nu eliberează.
• *vamă* – metafora trecerii în veşnicie; este o figură a morţii; Moartea îl smulge pe om din vârtejul existenţional **4 p.**
• versificaţia: măsura – 14 silabe, ritm iambic, rima împerecheată **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)
• unitatea compoziţională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**
• claritatea enunţurilor **3 p.**
• originalitatea stilului **3 p.**
• ortografie **3 p.**
• punctuaţie **2 p.**

▶ Partea a III-a (40 puncte)
1. Dói-nă, dói-nă, cán-tec dúl-ce,
Cánd te-a- úd nu m-áş mai dú-ce **4 p.**
2. cursă – alergare loc – vopsea
– capcană – apă stătătoare
cer – subst, verb sare – subst, verb **4 p.**
3. mijlocire – mediere, cinstit – onest, pătimaş – pasionat, duşmănos – ostil, singurătate – solitudine, credincios – loial, nălucă – fantasmă, a cere – a solicita **4 p.**
4. corobora, concesiune, stilizat, insolvabil, ordinar, albastru, a revela, emersiune **4 p.**
5. pleonasme: a) alocuţiune scurtă; b) au colaborat împreună
c) revăzut din nou; d) au revenit iarăşi **4 p.**
6. singular: un colind – o colindă; un basc – o bască
plural: pas – paşi, pasuri; timp – timpi, timpuri **4 p.**
7. Eşti un nimic. (substantiv)
Era un om de nimic. (locuţiune adjectivală)
L-a luat pe nimic. (locuţiune adverbială) **4 p.**
8. ex. a ajunge
A ajuns doctor. (verb copulativ). A ajuns acasă. (verb predicativ)

Scanned with OKEN Scanner

9. trecut-au – PV, anii – Sb, ca nouri – c.c.m., lungi – atr.adj., pe şesuri – c.c.loc; şi – nu are fct.sintactică; niciodată – c.c.timp, n-or să vie – P.V.; iară c.c.m. (după unii autori – fără funcţie sintactică) **4 p.**

10. cuvinte şi construcţii incidente: zise Ion, de bună seamă, desigur, continuă ea cu glas tare, aţintindu-şi ochii spre el.

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 10

A. CONŢINUT

▶ Partea I (24 puncte)

• Conţinutul compunerii să reliefeze cerinţe, prin unitate compoziţională şi prin integrarea firească a procedeului inserţiei. **10 p.**

• Personajele interferate în compunere să fie vii, vesele, generând o atmosferă ludică **7 p.**

• Compunerea să conţină modalităţi artistice, specifice unui text cu tentă comică **7 p.**

▶ Partea a II-a (12 puncte)

• versurile sunt dominate de timbrul personal, direct al poetului; prezenţa pronumelor şi adjectivelor pronominale la persoana I: „mele", „mi" ilustrează individualizarea **4 p.**

• eul liric prezent în versurile ce dobândesc aspect de meditaţie, apare în diferite ipostaze: „Ca frunza de pe apă, ca fulgerul în chaos, Să trec ca o suflare, un sunet, o scânteie,/ Ca lacrima ce-o varsă zadarnic o femeie.../" **4 p.**

• Poetul îşi asumă condiţia de „mag". Vorbeşte în numele lui, dar de fapt face o meditaţie asupra condiţiei poetului în lume. **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

• unitatea compoziţională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**

• claritatea enunţurilor **3 p.**

• originalitatea stilului **3 p.**

• ortografie **3 p.**

• punctuaţie **2 p.**

▶ Partea a III-a (40 puncte)

1. înălţat, înălţare, înăltuţ, reînălţat, înălţător, Preaînalt, Înaltpreasfinţitul, Înălţimea sa **4 p.**

2. proprii, vom apărea, ştergeţi, însăşi **4 p.**

3. A venit iar. A şi venit .Merge rănit. Luni încep discuţiile. A câştigat îndoit. Ce frumoasă eşti!. Vorbeşte mult. **4 p.**

4. fortuit – întâmplător; agilitate – uşurinţă în mişcare; oneros – necinstit; a insinua – a strecura, a face o aluzie; insolent – obrăznicie, impertinenţă; presant – urgent, care presează; coercitiv – care constrânge; pios – evlavios, cuvios **4 p.**

5. a) loc. verbală: A fost băgată în seamă de cei mari.
b) Adusă de părinţi, fata manifesta încredere.
c) E uşor de rezolvat de către părinţi.
d) Era o părere atacabilă de ceilalţi câştigători. **4 p.**

6. SB, CD, CI, CS, CVS, CNS **4 p.**

7. obosite – atr. adj., moţăinde – atr. adj., ale ... mineri – atr. subst., celor doi – atr. adj., neîntrerupt – atr. adj. **4 p.**

8. a) Astă-seară vine devreme.
b) Înainte de prânz voi citi.
c) De mică citea mult.
d) Sunând a auzit un zgomot în apropiere. **4 p.**

9. E uşor a citi. (verb infinitiv) — SB: E uşor[1]/ să citeşti.[2]/

Scanned with OKEN Scanner

SB

Se aude <u>tipând</u>. (verb gerunziu) Se aude[1]/ că ţipă.[2]/

SB

E greu <u>de alergat</u>. (verb la supin) E greu[1]/ să alergi.[2]/ **4 p.**

10. Felul predicatelor: *firesc ar fi fost* – predicat nominal; *să schimb* – predicat verbal; *ţineam* – predicat verbal; *să fiu în slujbă* – predicat nominal; *să trăiesc* – predicat verbal

Felul propoziţiilor: P_1: „firesc ar fi fost" – PP

P_2: „să schimb slujba" – SB

P_3: „dacă ţineam" – CŢ (condiţională)

P_4: „să fiu în slujba" – CI

P_5: „şi să trăiesc ca un fecior de bani gata, făcând cel mult politică" – SB **4 p.**

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 11

A. CONŢINUT

▶ Partea I (24 puncte)

- Alcătuirea unui portret artistic – feminin care să reprezinte o compoziţie unitară **10 p.**
- Prezentarea unor aspecte ale descrierii expoziţionale; selectarea unor trăsături expresive; **7 p.**
- Transfigurarea artistică a elementelor de conţinut **7 p.**

▶ Partea a II-a (12 puncte)

- Culoarea „roşu" domină; ea este mai mult sugerată: „sânge", „amurg" şi o singură dată prezentă în text „Mai roş ca-ntotdeauna". Culoarea corespunde unui sentiment; „Roşul – scria Bacovia – este sângele, e viaţa zgomotoasă" **4 p.**
- Sensurile figurate sunt concretizate mai ales prin comparaţii care se împletesc creând un context lingvistic impresionant: „Ca lacrimi mari de sânge/ Curg frunze de pe ramuri" etc. **4 p.**
- Stil original, cu versuri de o sensibilitate debordantă; dominante vizuale şi sonore; limbaj pur, magic; poet al monotoniei, al agoniei, poet de atmosferă; poet al subconştientului, poet al liricii moderne. **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

- unitatea compoziţională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**
- claritatea enunţurilor **3 p.**
- originalitatea stilului **3 p.**
- ortografie **3 p.**
- punctuaţie **2 p.**

▶ Partea a III-a (40 puncte)

1. a) pron.refl. şi pron. personal + verb – şi-arată; ţi-ar da

b) două pron. personale sau reflexive rostite într-o silabă: ţi-i, şi-i păstrează

c) la sfârşitul unui substantiv sau prepoziţie + pronume: casa-i; împotrivă-i

d) în locuţiuni adverbiale alcătuite cu prepoziţie compusă: de-a dura; de-a curmezişul

e) marchează elidarea unei vocale: s-ar duce (e);

f) elidarea vocalei iniţiale: la-nceput

g) la scrierea cuvintelor compuse: câine-lup, redactor-şef

h) substantive compuse în componenţa cărora intră un numeral: prim-ministru, dublu-decimetru **4 p.**

2. crater-cratere; crochetă-crochete; chibrit-chibrituri; complex-complexe, complexuri, colibri – colibri (la fel), învăţătoare – învăţătoare, bacalaureat-bacalaureate, baiţ-baiţuri **4 p.**

3. o-iş-te, opt-u-lea, di-a-bo-lic, cla-u-di-u, ci-a-nu-ră, pro-di-gi-os, somp-tu-os, U-cra-i-na **4 p.**

4. nou-apăruţi, sus-puşi, aşa-zişi, nou-născuţi **4 p.**

Scanned with OKEN Scanner

5. însăşi, însemi, înşişi, înseşi **4 p.**

6. a avea, a purta, a imobiliza, a se agăţa, a cuprinde, a dăinui, a dura, a sta, a respecta, a aniversa, a chinui, a suporta **4 p.**

7. Fie pleci azi, fie pleci mâine. (conjuncţie coordonatoare adversativă)
Fie pace pretutindeni! (verb la conjunctiv, fără conjuncţia „să") **4 p.**

8. gură-cască, zgârie-nori, papă-lapte, du-te-vino (subst. Invariabile)
floarea-soarelui, rea-voinţă, prim-ministru, cal-de-mare **4 p.**

9. pe când a răsări – compl. circ. de cauză
spre a muri: compl. circ. de scop
spre a se naşte: compl. circ. de scop **4 p.**
PP SB

10. Îmi vine în cap[1]/ să fug cât mai departe.[2]/ (element regent locuţiune verbală impersonală)
Nu avea rost[1]/ să plec devreme.[2]/ (element regent locuţiune verbală impersonală)
De bună seamă/ că voi veni la timp[2]/. (element regent locuţiune adverbială)
Cu siguranţă[1]/ că vor câştiga competiţia.[2]/ (element regent locuţiune adverbială).

NOTĂ! Se acordă 10 puncte din oficiu.

TESTUL 12

A. CONŢINUT

▶ Partea I (24 puncte)

- Viziunea personală asupra atmosferei generate de trecerea anotimpului crinilor; evidenţierea unor stări, atitudini **10 p.**
- Logica exprimării ideilor **7 p.**
- Folosirea adecvată a imaginilor poetice, figuri de stil; realizarea artistică a compoziţiei **7 p.**

▶ Partea a II-a (12 puncte)

- Ipostaza naturii în anotimpul crinilor **4 p.**
- Lirismul versurilor; folosirea persoanei I; adresarea directă; confesiunea; reliefarea sentimentelor; este sugerată intimitatea eului liric **4 p.**
- Plan terestru/ cosmic; imaginea auditivă; măsura, ritm, rimă **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

- unitatea compoziţională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**
- claritatea enunţurilor **3 p.**
- originalitatea stilului **3 p.**
- ortografie **3 p.**
- punctuaţie **2 p.**

▶ Partea a III-a (40 puncte)

1. *Ce-n* – cratima marchează:
– rostirea într-o silabă a două părţi de vorbire diferite: pronumele relativ „*ce*" şi „*n*" prepoziţia
– elidarea vocalei „*i*"
– dispariţia unei silabe
– păstrarea măsurii şi ritmului versurilor **4 p.**

2. virgula marchează prezenţa unui grup de cuvinte în cazul vocativ: „*câmpie verde*" **4 p.**

3. *sfânt – sfânta* – sinonime: ceresc, celest, divin, dumnezeiesc, sacru, solemn, desăvârşit **4 p.**

4. revăd – derivat cu prefix; singurătate – derivat cu sufix **4 p.**

5. Forme corecte: va dispărea, să se despartă, miresei, îi va plăcea, ar decădea, tăceţi, el o agreează **4 p.**

6. Ştiu[1]/ care lucrează.[2]/; care – subiect; P_1=PP; P_2=CD
El se gândeşte[1]/ pe care să-l numească.[2]/; pe care – complement direct; P_1=PP; P_2=CI **4 p.**

Scanned with OKEN Scanner

7. c) *i* – pronume personal; *i* – verb predicativ; *i* – pronume personal; *i* – verb copulativ **4 p.**

8. Termeni corecți: jurisconsult, lied, delincvent, disloca **4 p.**

9. *teamă* – subiect, substantiv; *voastră* – compl.circ. de loc, adjectiv pronominal posesiv; *și* – atribut pronominal, pronume reflexiv; *de nedescris* – nume predicativ, verb la supin; *pe tine* – complement indirect, pronume personal **4 p.**

10. P_1: Dar îmi pare rău – propoziție principală

P_2: ce sunt azi – propoziție subordonată predicativă

P_3: că n-am putut – propoziție subordonată completivă indirectă

P_4: să fiu mereu – propoziție subordonată completivă directă

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 13

A. CONȚINUT

▶ Partea I (24 puncte)

• Realizarea compunerii în funcție de cerință; crearea contextului narativ potrivit integrării monologului **10 p.**

• Fondul afectiv și de idei prezent în compoziție să aibă o derulare normală, logică **7 p.**

• Compoziția să conțină elemente specifice unui text cu conținut fantastic: personaje tipice, elemente de anticipație; recuzite și ipostaze specifice unei astfel de literaturi **7 p.**

▶ Partea a II-a (12 puncte)

• Ultimele versuri se referă la mitul biblic al învierii din morți a lui Lazăr, care reprezintă una din minunile făcute de Iisus **4 p.**

• Dezvăluirea semnificațiilor poetice ale unui text liric pornește, la nivel stilistic, de la sensurile figurate a unor cuvinte. Întâlnim comparații, personificări: *„Se veștejește Timpul în noi"*, metafore cu o mare forță de sugestie *„piericiunea noastră"*, *„altoiul șubred"*, toate creând o puternică emoție existențială **4 p.**

• metafora – personificare *Timpul*, scris cu majusculă în asociere cu metafora *„piericiunea noastră"* sugerează ideea efemerității existenței omului pe pământ. Timpul înseamnă viață în curgere, înseamnă fragment din eternitate: *„Se vestejește în noi ca floarea-n glastră"*. **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

• unitatea compozițională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**

• claritatea enunțurilor **3 p.**

• originalitatea stilului **3 p.**

• ortografie **3 p.**

• punctuație **2 p.**

▶ Partea a III-a (40 puncte)

1. ar-gin-ti-e (i-e hiat); soa-re (oa – diftong); nin-soa-re (oa- diftong); luminoase (oa-diftong) **4 p.**

2. *solicitudine* – atitudine plină de grijă, de prietenie față de cineva; *ireal* – fantastic; *salutar* – salvator; *specios* – înșelător; *conjunctură* – concurs de împrejurări; *conjectură* – ipostază, bănuială; *elucidat* – clasificat; *a eluda* – a evita în mod intenționat **4 p.**

3. Concepția noastră a fost evitată. (adjectiv pronominal posesiv)

A noastră a câștigat o excursie. (pronume posesiv)

Merge obosită. (verb la participiu cu valoare adverbială)

Era o femeie obosită. (adjectiv provenit din verb la participiu)

A venit iar. (adverb)

Eu citesc, iar tu vizionezi un film.

A cumpărat un ardei iute. (adjectiv)

A lucrat iute. (adverb) **4 p.**

Scanned with OKEN Scanner

4. *pustiu*: gol, vid, părăsit **4 p.**

5. El desparte neghina de secară. (diateza activă)
Se despart apele. (diateza reflexivă)
Fata a fost despărțită de apropiați. (diateza pasivă) **4 p.**

6. difuzor – difuzare, difuzori; raport – rapoarte, raporturi; termen – termene, termeni; bob – boabe, bobi; arlechin – arlechini, arlechine **4 p.**

7. fierăstrău/ ferăstrău, fasciculă, fermoar, alviță, abțibild, bezmetic, reiat, taxí **4 p.**

8. a) Ceilalți conaționali au reacționat, neagreând ideea să aibă mai multe drepturi.
b) Cu o vivacitate ieșită din comun nu se sfii să danseze toată noaptea. **4 p.**

9. *lăudată fie* – verb diateza pasivă; *marelui* – adjectiv; *a cărui* – pron. relativ; *nostru* – adjectiv pronominal posesiv.

10. A vorbit mult[1]/, pentru ca să convingă pe cei prezenți.[2]/ - P_2=CS
A așteptat așa de mult,[1]/ pentru ca să obțină contractul.[2]/

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 14

A. CONȚINUT

▶ Partea I (24 puncte)

- Viziunea personală asupra peisajului nocturn; evidențierea unei stări, atitudini, sentimente **10 p.**
- Utilizarea adecvată a unor imagini poetice și a unor figuri de stil **7 p.**
- Logica exprimării, coerența **7 p.**

▶ Partea a II-a (12 puncte)

- Reliefarea unor idei poetice **4 p.**

- eternitatea poetului prin creație în opoziție cu trecerea efemeră a oamenilor prin viață
- poetul – singurul care are acces la cunoaștere – într-un context greu de atins, într-o lume în care „*păsări ca el se-ntrec în cântări*"

- Evidențierea eului liric **4 p.**

- adverbul restrictiv „*numai*" subliniază singularizarea și devine un laitmotiv

- Semnificația unor imagini poetice **4 p.**

- poezia are un stil sobru; prezentul etern este sugerat de verbe la prezent
- enumerarea, inversiunea – procedee prezente în poezie
- versurile scurte, ritmul trohaic dau muzicalitate poeziei
- punctele de suspensie din titlu trimit la meditație

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

- unitatea compozițională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**
- claritatea enunțurilor **3 p.**
- originalitatea stilului **3 p.**
- ortografie **3 p.**
- punctuație **2 p.**

▶ Partea a III-a (40 puncte)

1. *nemărginirea* – derivat parasintetic – prefixul *ne* + radicalul *mărgini* + sufixul *re* +articol hotărât *a* **4 p.**

2. hiat – po-e-tul; diftong – nu – mai, zboa-ră etc. **4 p.**

3. consecințele cratimei în *se-ntrec*: **4 p.**

- rostirea într-o silabă a pronumelui reflexiv *se* și a sunetului consonantic *ne* din verbul *ntrec*
- elidarea sunetului *î*
- dispariția unei silabe
- păstrarea măsurii, ritmului versurilor

Scanned with OKEN Scanner

4. *deasupra* – în text – prepoziție în cazul genitiv **4 p.**
– altă valoare – adverb: Am pus-o *deasupra.*

5. Sensurile verbului „*a trece*": a merge, a se succeda, a se abate, a se opri, a traversa, a sări, a escalada, a introduce, a străpunge, a cuprinde, a se vesteji, a se ofili **4 p.**

6. numai, doar, cam, tocmai **4 p.**

7. *al cui* – atribut pronominal/ pronume relativ
elev ești – predicat nominal/ substantiv + verb copulativ
tu – subiect/ pronume personal

8. Propoziția subiectivă – *ce e foc sacru* **4 p.**

9. Forme corecte: magazioner, fantasmă, paradiziac, pleonasm **4 p.**

10. La ora paisprezece, Marina i-a comunicat maică-sii că a greșit rezolvarea din cauza colegei de bancă.
– Mie însemi, zise Ioana, mi-a prezentat datele problemei pe care a stabilit-o ieri.

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 15

A. CONȚINUT

▶ Partea I (24 puncte)

• compunerea să reprezinte o pagină descriptivă sugestivă, plastică, care să ilustreze atmosfera sugerată de versurile bacoviene **10 p.**

• atmosfera de toamnă să conțină, integrate armonios, elemente descriptive, dar care să trezească trăiri și sentimente **7 p.**

• încadrarea corectă, firească a unor imagini vizuale, sonore, amănunte semnificative; figuri de stil etc. **7 p.**

▶ Partea a II-a (12 puncte)

• Fiecare strofă este construită pe o imagine-cheie în jurul cărora gravitează imagini artistice contextuale care redau pe de o parte comunicarea om-natură și, pe de altă parte, subliniază legi ce guvernează universul pământului străbătut de Olt.

În prima strofă, imaginea-cheie este o legătură dintre „*bătrânul Olt*" și poporul român, sub Constelația unirii prin nuntă.

A doua strofă impune imaginea-cheie a „*cetățuii de apă*" – susținută de următoarele elemente: „*cântecele noastre*"; „*tăinuita jale a visurilor noastre*" care fierbe în valurile râului; „*comoara lacrimilor noastre*" **4 p.**

• *Oltul* – metaforă fără simbol ce reprezintă existența istorică a românilor pe un teritoriu determinat.

Oltul – personaj simbolic al acestui neam. El este simbolul vieții spirituale și afective a poporului român. **4 p.**

• Stilul lui Goga este presărat cu elemente ce țin de oralitate, transfigurare plastică; cu limbaj viu, de factură romantică, intuitivă, cu multiple potențări simbolice **4 p.**

B. REDACTARE (14 puncte pentru ambele compuneri)

• unitatea compozițională (introducere, cuprins, încheiere) **3 p.**
• claritatea enunțurilor **3 p.**
• originalitatea stilului **3 p.**
• ortografie **3 p.**
• punctuație **2 p.**

▶ Partea a III-a (40 puncte)

1. alură, dancing, Ciudad de Mexico, diesel, Cozeur, intermezzo, kiwi, loess **4 p.**

2. jert-fă (vcc-cv – cu grupul *rtf*); car-te (vc-cv); su-flu (v-ccv- grupul *fl*); a-fec-tu-os (a-fec[v-cv]; fec-tu [vc-cv]; tu-os (v-v)); lu-nă (v-cv), as-pru (vc-ccv) **4 p.**

Scanned with OKEN Scanner

3. *a pune la Index* – a exclude, a lipsi de drepturi
Arca lui Noe – loc de salvare prin credință
Cutia Pandorei – dar perfid generator de suferințe
Jurământul lui Hippocrate – respectarea unui jurământ profesional
Înțelepciunea lui Solomon – ideea de înțelepciune, de dorință de a descoperi adevărul
Pasărea Phoenix – simbolul renașterii, al încrederii în transformare, în devenirea ta
Nordul gordian – situație de mare încărcătură, încordare
Patimile lui Iisus – semnifică suferință, încercări, durere **4 p.**

4. *amiabil* – binevoitor; *ancestral* – arhaic, vechi, strămoșesc; *caduc* – trecător; *clement* – iertător, îngăduitor; *a se confesa* – a se mărturisi; *echivoc* – neclar, ambiguu, confuz, discutabil; *iminent* – inevitabil, ineluctabil, *mag* – astrolog, magician **4 p.**

5. subiect, nume predicativ, atribut verbal, compl.direct; compl. indirect; compl.circ. de timp, compl.circ. de mod (compl. circ. de scop) **4 p.**

6. subst., articol hotărât, articol posesiv-genitival, adjectiv pron. demonstrativ, pronume demonstrativ, verb auxiliar, prepoziție, interjecție **4 p.**

7. verbele subliniate sunt la infinitiv cu valoare sintactică de complemente directe **4 p.**

8. a) căruia; b) pe care; c) a cărui; d) al cărei **4 p.**

9. nu, numai, doar, chiar, mai, măcar, nici, și **4 p.**

10. P_2: pentru că nu voia = CZ
P_3: să se simtă nimeni = CD
P_4: că i se șubrezise situația = CD
P_6: pentru că femeia își dădea seama = CZ
P_7: ce unealtă primejdioasă ține în mâinile ei = CI
P_9: oricând ar fi vorba de o despărțire = CT (locuțiune verbală) **4 p.**

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

[CUPRINS]

Cuvânt înainte 5

Partea întâi. UNITĂȚI DE PREGĂTIRE 7

Unitatea 1. *Balada populară. Interferența genurilor MIORIȚA • Componența vocabularului. Caracterul latin al limbii române. Dublete etimologice. Dublete lexicale. Etimologie populară • Cererea* 7

Unitatea 2. *Lirica populară: DOINA • Familia lexicală. Derivare cu sufixe. Derivare cu prefixe. Derivare parasintetică • Invitația* 13

Unitatea 3. *Lirica cultă: DORINȚA (Mihai Eminescu) • Procedee de compunere a cuvintelor • Scrisoarea amicală* 18

Unitatea 4. *Lirica erotică/ filozofică: IZVORUL NOPȚII (Lucian Blaga) • Sufixoide. Prefixoide. Schimbarea valorii gramaticale (conversiunea) • Telegrama* 23

Unitatea 5. *Modalități lirice. Starea de poezie: EMOȚIE DE TOAMNĂ (Nichita Stănescu) • Arhaisme. Regionalisme. Termeni tehnici. Termeni științifici • Telegrama* 27

Unitatea 6. *Lirica elegiacă: FÂNTÂNA (Alexandru Macedonski) • Neologismele. Împrumuturile. Rolul neologismelor în dezvoltarea sinonimiei. Calculul lingvistic • Curriculum vitae* 31

Unitatea 7. *Lirica descriptiv-simbolistică: Decor (George Bacovia) • Cuvinte monosemantice. Cuvinte polisemantice. Sensul cuvintelor. Sens propriu. Sens figurat. Omonime • Procesul-verbal* 36

Unitatea 8. *Lirica religios-filozofică: ÎN GRĂDINA GHETSEMANI (Vasile Voiculescu) • Sinonime. Antonime. Paronime. Pleonasm. Tautologie. Jargon. Argou • Adeverința* 40

Unitatea 9. *Lirica descriptivă: ÎN VIE (Ion Pillat) • Vocală. Semivocală. Consoană. Diftong. Triftong. Hiat. Transcrierea fonetică • Delegația* 47

Unitatea 10. *Lirica descriptiv-portretistică: DĂSCĂLIȚA (Octavian Goga) • Despărțirea în silabe. Dificultăți ale despărțirii în silabe. Accentul • Știrea* 51

Unitatea 11. *Balada populară: TOMA ALIMOȘ • Text. Enunț. Propoziție. Frază • Afiș publicitar* 56

Unitatea 12. *Epica în proză. Legenda populară: MONASTIREA ARGEȘULUI • Relații sintactice. Mijloace de realizare a raporturilor sintactice • Anunțul publicitar* 62

Unitatea 13. *Romanul BALTAGUL (Mihail Sadoveanu) • Tipuri de propoziții • Memoriul de activitate* 71

Unitatea 14. *Romanul: BALTAGUL (Mihail Sadoveanu) • Cuvinte incidente. Construcții (expresii) incidente. Propoziții incidente. Fraze incidente. Anacolutul* 78

Unitatea 15. *Epica în proză: PLANETA CELOR DOI SORI (Horia Aramă) • Predicatul. Propoziția subordonată predicativă • Mandat telegrafic* 86

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 16. *Nuvela: POPA TANDA (Ioan Slavici) • Subiectul. Propoziția subordonată subiectivă • Scrisoarea de mulțumire* 93

Unitatea 17. *Proza fantastică: MOARA LUI CĂLIFAR (Gala Galaction) • Atributul. Propoziția subordonată atributivă • Recomandarea* 99

Unitatea 18. *Romanul: LA MEDELENI (Ionel Teodoreanu) • Complementul direct. Propoziția subordonată completivă directă • Cartea poștală* 106

Unitatea 19. *Povestirea (în cadru): HANU-ANCUȚEI (Mihail Sadoveanu) • Complementul indirect. Propoziția subordonată completivă indirectă. Complementul de agent • Prospectul (Instrucțiuni)* 113

Unitatea 20. *Poezia romantică: SCRISOAREA III (Mihai Eminescu) • Complement circumstanțial de loc. Propoziția subordonată circumstanțială de loc* 120

Unitatea 21. *Proza memorialistică. Monografia artistică: AMINTIRI DIN COPILĂRIE (Ion Creangă) • Complement circumstanțial de timp. Propoziția subordonată circumstanțială de timp • Biletul* 126

Unitatea 22. *Literatura universală. Proza fantastică: MICUL PRINȚ (Antoine de Saint-Exupéry) • Complementul circumstanțial de mod. Propoziția subordonată circumstanțială de mod • Alocuțiunea* 131

Unitatea 23. *Textul dramatic. Comedia clasică: O SCRISOARE PIERDUTĂ (I.L. Caragiale) • Complementul circumstanțial de cauză. Propoziția subordonată circumstanțială de cauză • Jurnalul* 137

Unitatea 24. *Testul dramatic. Comedia modernă: CRIMĂ PE PALIER (Ion Băieșu) • Complementul circumstanțial de scop. Propoziția subordonată circumstanțială de scop • Foaia de depunere* 146

Unitatea 25. *Textul dramatic. Cânticele comice: CHIRIȚA ÎN PROVINȚIE (Vasile Alecsandri) • Propoziția circumstanțială condițională • Relatarea* 153

Unitatea 26. *Textul dramatic: TITANIC-VALS (Tudor Mușatescu) • Propoziția subordonată concesivă • Toastul* 157

Unitatea 27. *Poemul romantic: LUCEAFĂRUL (Mihai Eminescu) • Propoziția circumstanțială consecutivă • Discursul* 161

Unitatea 28. *Povestirea. Interferența genurilor: HANU-ANCUȚEI (Mihail Sadoveanu) • Semnele de punctuație (virgula, punctul și virgula, două puncte, ghilimelele, linia de dialog linia de pauză, parantezele, punctele de suspensie, cratima, semnul exclamării, semnul întrebării, punctul). Semnele de ortografie (cratima, punctul, apostroful) • Discursul* 165

Unitatea 29-38. *Evaluare* 171

Partea a doua. SUBIECTE PENTRU PERFORMANȚĂ ȘCOLARĂ ȘI OLIMPIADE 191

Partea a treia. INFORMAȚII. SUGESTII. REZOLVĂRI 213

Scanned with OKEN Scanner